

KALLELSE

Nämnd Kommunstyrelsen

Datum och tid 2017-10-31 Kl. 08:15

Plats SR Gräsö, kommunkontoret, Östhammar

Besök	Nr	ÄRENDELISTA	Föredragande
	1	Information från gemensamma nämnder och kommunala bolag	
	2	Information från Strategienheten om slutförvaret	
08:45	3	Rapport från nämnd/förvaltningar, kultur och fritidsförvaltningen	Susanna Westman
10:00	4	VA investeringar i framtiden, diskussion	Lena Blad Annila Bexelius
	5	Gimo 8:134, fastighetsförsäljning	
	6	Renhållningstaxa 2018, antagande	
11:00	7	Skattesats 2018, fastställande	
	8	Budgetuppföljning, augusti samt september	Gunilla Jansson
	9	Mål och Budget 2018, flerårsplan 2019-2021, investeringsbudget 2018, investeringsbudget plan 2019-2021, antagande	Gunilla Jansson
11:30	10	Gemensam IT-nämnd, information	Georg Nilsson
	11	Förslag till medborgarbudget och medborgardialog	
	12	Överenskommelse om idéburet offentligt partnerskap med Brottsofferjouren	
	13	Remiss Förslag till nationell plan för transportsystemet 2018-2029, särskild fråga	
	14	Frivilliga Flygkåren, ansökan om driftbidrag för 2017	

- 15 Öppnande av anbud vid upphandling
- 16 Antagande av HÖK 16 samt HÖK 17
- 17 Nya platser på särskilt boende för äldre, utökning av ram-budget samt beslut om medel för projektkostnader
- 18 Taxa för kopiering av allmänna handlingar, revidering
- 19 Riktlinjer, regler och råd för allmänna handlingar samt att lämna ut en handling och att vägra, revidering
- 20 Remiss, förslag till bildande av naturreservatet Granliden i Östhammars kommun
- 21 Remiss, förslag till bildande av naturreservatet Norrboda-Ugglan i Östhammars kommun
- 22 Remiss, Gemensam nämnd för kunskapsstyrning. Justering av avtal och reglemente
- 23 Svar på motion från Pär-Olof Olsson (M) angående översyn av tillväxtkontorets uppdrag
- 24 Valärenden
- 25 Delegationsbeslut
- 26 Anmälningssärenden

Sekreterare Inger Modig Lind

Ordförande Jacob Spangenberg (C)

---

1 Dnr KS-2017-1 Dpl 904

Information från gemensamma nämnder och kommunala bolag

Kommunstyrelsens beslut

2

Dnr KS-2017-1

Dpl 904

Information från Strategienheten om slutförvaret

Handling A

Rapport om aktuellt från strategienheten, slutförvarsfrågor, perioden 2017-09-12 – 2017-11-28 redovisas.

Kommunstyrelsens beslut

3

Dnr KS-2017-1

Dpl 904

Rapport från nämnd/förvaltningar, kultur- och fritidsförvaltningen

Susanna Westman, kultur- och fritidschef inbjuds till kommunstyrelsen för att rapportera från kultur- och fritidsnämndens verksamheter.

Kommunstyrelsens beslut

4

Dnr

Dpl

VA investeringar i framtiden, diskussion

Gästrike vattens vd Lena Blad och teknisk chef Annila Bexelius inbjuds till kommunstyrelsen för en diskussion i ärendet.

Kommunstyrelsens beslut

5

Dnr KS-2017-778

Dpl 216

Gimo 8:134, fastighetsförsäljning

Handling H, KSAU 2017-10-18

Föreligger köpeavtal för fastigheten Gimo 8:134 med adressen Stenhusgatan 14, Gimo.

Arbetsutskottets förslag 2017-10-18

Fastigheten Gimo 8:134 överlåts till en köpeskilling om 1 000 000 kronor och i övrigt i enlighet med föreliggande förslag till köpekontrakt.

Kommunstyrelsens beslut

6

Dnr KS-2017-706

Dpl 568

Renhållningstaxa 2018, antagande

Handling B

För att täcka nödvändiga kostnader för Östhammars kommuns renhållningsverksamhet behöver renhållningsavgifterna höjas från 2018-01-01.

Tekniska utskottets beslut 2017-10-25

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att besluta om ändring av renhållningsavgifterna enligt nedan från och med 2018-01-01

- Grundavgiften höjs med 45 kr, till 550 kr/år
- Avgifter för insamling av slam höjs med 3 %
- Avgiften för hämtning av latrin höjs med 10 %

Förslag till renhållningstaxa 2018 föreligger.

Kommunstyrelsens förslag

7

Dnr KS-2017-795

Dpl 120

Skattesats 2018, fastställande

Skattesatsen för Östhammars kommun ska fastställas av kommunfullmäktige senast i november 2017. Skattesatsen för 2017 är fastställd till 21, 69 kronor.

Arbetsutskottets förslag 2017-10-18

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att fastställa Östhammars kommuns skattesats för år 2018 till 21,69 kronor.

Kommunstyrelsens förslag

8

Dnr KS-2017-17

Dpl 042

Budgetuppföljning, augusti samt september 2017

Handling F, KSAU 2017-10-03

Handling C

Driftbudget-, investeringsbudget samt driftprognos, netto augusti 2017 föreligger.

Ekonom Gunilla Jansson föredrar ärendet.

Arbetsutskottets beslut 2017-10-03

Arbetsutskottet har tagit del av budgetuppföljningen för augusti 2017 och överlämnar densamma till kommunstyrelsen.

Driftbudget-, investeringsbudget samt driftprognos, netto september 2017 föreligger.

Kommunstyrelsens beslut

9

Dnr KS-2017-20

Dpl 041

Mål och Budget 2018, flerårsplan 2019-2021, investeringsbudget 2018, investeringsbudget plan 2018-2021, antagande

---

Handling D

Mål och Budget 2018, flerårsplan 2019-2021, investeringsbudget och investeringsbudget plan 2019-2021 föreligger.

Ekonom Gunilla Jansson föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 2017-10-18

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta föreliggande mål och budget 2018, flerårsplan 2019-2021, investeringsbudget 2018, investeringsbudget plan 2018-2021.

Pär-Olof Olsson (BOA) har tagit del av förslaget och återkommer med eget förslag.

_____

Kommunstyrelsens förslag

10

Dnr KS-2016-886

Dpl 001

Gemensam IT-nämnd, information

Kommunstyrelsens beslut 2017-05-30

Östhammars kommun deltar i projektet som syftar till att införa en gemensam IT-nämnd för Tierp, Älvkarleby, Östhammar, Knivsta och Heby med start i januari 2019.

Kommundirektören i Östhammar, eller någon som denne utser, deltar i styrgruppen för projektet.

Förslag till samarbetsavtal mellan de ingående kommunerna och ett reglemente för den gemensamma nämnden ska tas fram.

Lars O Holmgren (BOA) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Georg Nilsson, projektledare för Cassiopeia och IT-chef Dan Malmberg-Jansson informerar i ärendet.

Arbetsutskottets beslut 2017-10-03

Arbetsutskottet har tagit del av informationen och tackar för densamma.

Informationen lämnas på kommunstyrelsens sammanträde 2017-10-31.

Georg Nilsson, projektledare för projektet informerar i ärendet.

Kommunstyrelsens beslut

11

Dnr KS-2017-121

Dnr 992

Förslag till medborgarbudget och medborgardialog

Handling A, KSAU 2017-10-03

Svenska kommuner kan delta i Sveriges utvecklingssamarbete på lokal nivå genom att biståndsorganet Sida avsätter medel till ICLD – Internationellt centrum för lokal demokratiutveckling dit man kan ansöka.

Östhammars kommun har genomfört en förstudie under 2016 med staden Pemba i Mocambique i lokal demokratiutveckling och medborgardialog.

Kommunledningsförvaltningens skrivelse föreligger.

Internationell samordnare Stefan Edelsvärd föredrar ärendet. Administrativ chef Linn Sunnelid, chef för strategienheten Marie Berggren samt utvecklingsstrateg Ida Eklöf medverkar.

Arbetsutskottets förslag 2017-02-07

Strategienheten, lednings- och verksamhetsstöd och tillväxtkontoret, under ledning av kommundirektör Peter Nyberg, ges i uppdrag att

- utreda möjligheterna att pröva medborgarbudget
- under 2017 återkomma till kommunstyrelsen med förslag till hur det skulle kunna genomföras.

Kommunstyrelsens beslut 2017-02-28

Strategienheten, lednings- och verksamhetsstöd och tillväxtkontoret, under ledning av kommundirektör Peter Nyberg, ges i uppdrag att

- utreda möjligheterna att pröva medborgarbudget
- under 2017 återkomma till kommunstyrelsen med förslag till hur det skulle kunna genomföras.

Kommunledningsförvaltningens skrivelse 2017-09-14 föreligger.

Kommundirektör Peter Nyberg föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 2017-10-03

Införandet av medborgarbudget integreras i det ordinarie budgetarbetet. Medborgarbudget prövas och diskuteras i det arbetet med att bereda en budget för 2019.

_____

Kommunstyrelsens beslut

12	Dnr KS-2017-721	Dpl 901
	Dnr SN-2017-130	Dpl 901

Överenskommelse om idéburet offentligt partnerskap med Brottsofferjouren

Handling C, KSAU 2017-10-03

Brottsofferjouren (BOJ) och Östhammars kommun har en överenskommelse om samverkan i form av idéburet offentligt partnerskap (IOP). Nuvarande överenskommelse gäller till och med 2017-12-31. BOJ har lämnat ett förslag till ny överenskommelse som har beretts inom socialförvaltningen. Socialnämnden har ombetts fatta beslut om godkännande av förslaget till överenskommelse innan det antas av kommunstyrelsen.

Föreligger förslag till överenskommelse samt förvaltningens tjänsteutlåtande.

Individ- och familjeomsorgschef Mikael Sjöberg föredrar ärendet.

Socialnämndens beslut 2017-08-23

Förslag till överenskommelse godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen.

Arbetsutskottets förslag 2017-10-03

Föreliggande överenskommelse om Idéburet Offentligt partnerskap (IOP) mellan Östhammars kommun och Brottsofferjouren Uppsala län godkänns.

Kommunstyrelsens beslut

13

Dnr KS-2017-747

Dpl 900

Remiss Förslag till nationell plan för transportsystemet 2018-2029, särskild fråga

N2017/05430/TIF, TRV 2017/32405

Handling E¹⁻⁴

Trafikverket har arbetat trafikslagsövergripande och åtgärder inom ramen för nationell plan har prioriterats för att i så stor utsträckning som möjligt bidra till de transportpolitiska målen. Fyrstegsprincipen, som innebär att möjliga förbättringar i transportsystemet ska prövas stegvis, har tillämpats för att säkerställa god resurshushållning och för att åtgärderna ska bidra till en hållbar samhällsutveckling.

Utgångspunkterna för Trafikverkets prioriteringar är de transportpolitiska målen, riksdagens beslut om infrastrukturpropositionen *Infrastruktur för framtiden – innovativa lösningar för stärkt konkurrenskraft och hållbar utveckling* samt regeringens direktiv. I direktivet pekas sex samhällsutmaningar ut och dessa har utgjort viktiga inriktningar i arbetet med planförslaget.

Åtgärderna i planförslaget bygger på den av regeringen beslutade nationella planen för transportsystemet 2014-2025, de fördjupande underlagsrapporterna och promemoriorna samt de åtgärder som pekats ut i infrastrukturpropositionen och i regeringens direktiv om att upprätta förslag till nationell plan för transportsystemet 2018-2029.

Förslaget till nationell plan är en trafikslagsövergripande plan som omfattar åtgärder i infrastruktur för väg, järnväg, sjö- och luftfart. Regeringen väntas fatta beslut om den nya planen våren 2018. Remissförfarandet hanteras av regeringskansliet. Remisstiden varar till 30 november 2017.

Östhammars kommun ställer sig bakom region Uppsalas yttranden gällande nationell plan för transportsystemet 2018-2029 som helhet utöver detta särskilda yttrande.

Marie Berggren, chef för strategienheten föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 2017-10-18

Östhammars kommun ställer sig bakom Region Uppsalas yttranden gällande nationell plan för transportsystemet 2018-2029.

Östhammars kommun översänder därutöver eget yttrande gällande särskild fråga, slutförvar för använt kärnbränsle, enligt bilagd skrivelse daterad 2017-10-18.

Östhammars kommun översänder det egna yttrandet till Region Uppsala.

_____

Kommunstyrelsens beslut

14

Dnr KS-2017-269

Dpl 993

Frivilliga Flygkåren, ansökan om driftbidrag för 2017

Handling B, KSAU 2017-10-03

Frivilliga Flygkåren ansöker om driftbidrag om 15 000 kronor till lastbil och snöslunga placerade vid Tierps flygfält för snöröjning av start- och landningsbana. Bidraget avses att täcka försäkring och besiktning av bil och utrustning samt underhåll av schaktblad m.m. Lastbilen används även för upprättande av sambandscentral och snöröjning.

Arbetsutskottets beslut

Ärendet utgår och behandlas på arbetsutskottets sammanträde 2017-10-18.

Marie Berggren, chef för strategienheten föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag

Frivilliga Flygkåren beviljas driftbidrag motsvarande 15 000 kronor för 2017.

Bidraget ska belasta strategienhetens konto för beredskap, ansvar 1030, verksamhet 27510.

Kommunstyrelsens beslut

15

Dnr KS-2017-786

Dpl 002

Öppnande av anbud vid upphandling

Enligt 12 kap. 10 § och 19 kap 17 § Lagen (2016:1145) om offentlig upphandling ska anbud och anbudsansökningar öppnas samtidigt och så snart som möjligt efter anbudstidens utgång. Öppnandet ska ske genom en förrättning där minst två personer som utsetts av Östhammars kommun ska delta. Anbuderna ska föras upp i en förteckning, som ska bestyrkas av dem som deltar i förrättningen.

På begäran av en anbudsgivare ska dessutom en person som är utsedd av en handelskammare närvara. Kostnaderna för detta ska i sådana fall betalas av den som framställt begäran.

Kommunstyrelsen har att utse personer att delta vid öppnande av anbud. Gällande beslut Dnr 2014KS289 om behöriga personer för anbudsöppning är inte så aktuellt längre.

Upphandlingsstrateg Emmelie Rova föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 2017-10-18

Följande personer utses att delta vid öppnande av anbud:

Kommunledningskontor	Kommundirektör Ekonomichef Administrativ chef Kommunjurist Chef för slutförvarsenheten Upphandlingschef Upphandlingsstrateg Upphandlare
Tekniska förvaltningen	Teknisk chef Gatu- och fastighetschef Renhållningschef Städchef Måltidschef Byggprojektledare Upphandlare
IT-kontor	IT-chef Assistent Elenor Eriksson

Socialförvaltningen

**Förvaltningschef
Myndighetschef
Vård och omsorgschef
Administrativ chef**

Bygg- och miljöförvaltningen

**Förvaltningschef
Stabschef Camilla Olsson**

Kultur- och fritidsförvaltningen

**Förvaltningschef
Utvecklingsledare & upphandlings-
ansvarig Peter Jansson
Enhetschef fritidsanläggningar
Enhetschef mötesplatser**

**Barn – och utbildningsförvaltningen
inklusive Vuxenutbildningen**

**Förvaltningschef
Förvaltningsekonom
Nämndsekreterare
Verksamhetscontroller
Verksamhetschef förskola
Rektor gymnasieskola
Administrativ chef gymnasieskola**

Kommunstyrelsens beslut

16

Dnr KS-2017-819

Dpl 020

Personalfrågor, antagande av HÖK 16 samt HÖK 17

Handling F¹⁻²

HR-specialist Jenny Nolin föredrar ärendet och redovisar följande;

- Delegationsbeslut gällande tillsvidareanställning av personaladministratör, verksamhetsutvecklare, ekonom till lednings- och verksamhetsstöd samt uppsägning av modersmåls lärare pga. arbetsbrist efter omplaceringsutredning
- Antagande av HÖK
  - Svenska Kommunalarbetareförbundet HÖK 16 prolongerat
  - OFR:s förbundsområde Allmän kommunal verksamhet (Vision, Akademikerförbundet SSR och Ledarna)
- Löneöversyn 2017

Arbetsutskottets beslut

Redovisade delegationsbeslut samt löneöversyn 2017 anmäls till kommunstyrelsen.

Arbetsutskottets förslag 2017-10-18

Prolongering av huvudöverenskommelse om lön och allmänna anställningsvillkor samt rekommendation om lokalt kollektivavtal m.m. – HÖK 16 antas.

Föreliggande huvudöverenskommelse om lön och allmänna anställningsvillkor samt rekommendation om lokalt kollektivavtal m.m. – HÖK 17 antas.

Kommunstyrelsens beslut

17	Dnr KS-2017-797	Dpl 263
	Dnr SN-2017-67	Dpl 263

Nya platser på särskilt boende för äldre, utökning av rambudget samt beslut om medel för projektkostnader

---

Handling J, KSAU 2017-10-18

Socialförvaltningen har av socialnämnden fått i uppdrag att starta processen för att bygga ut Tallparksgården. I processen ingår en prognos av boendeplatsbehov, översyn av processen inflytt på särskilt boende samt plan för att lösa boendet för de som bor inom fastigheten och berörs under byggtiden.

Socialnämndens beslut 2017-09-27

Socialnämnden föreslår kommunstyrelsen besluta att

- Tillföra nya boendeplatser för äldre i särskilt boende. Detta föreslås ske genom en utökning av boendeplatser på Tallparksgården i Öregrund till maximalt 60 platser.
- Utöka socialnämndens rambudget med cirka 13 miljoner kronor (halvårseffekt) för drift av verksamheten från och med 2020 i den takt den nya verksamheten tas i anspråk.
- Anslå medel till projektkostnader på 5,3 miljoner kronor.

Socialchef Håkan Dahlqvist föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 2017-10-18

Kommunstyrelsen beslutar att

- **Tillföra nya boendeplatser för äldre i särskilt boende. Detta föreslås ske genom en utökning av boendeplatser på Tallparksgården i Öregrund till maximalt 60 platser.**
- **Utöka socialnämndens rambudget med cirka 13 miljoner kronor (halvårseffekt) för drift av verksamheten från och med 2020 i den takt den nya verksamheten tas i anspråk.**
- **Anslå medel till projektkostnader på 5,3 miljoner kronor.**

En utökning i socialnämndens rambudget samt anslag till projektkostnader arbetas in i budget 2018, plan 2019-21.

Kommunstyrelsens beslut

18

Dnr KS-2017-798

Dpl 003

_____
Taxa för kopiering av allmänna handlingar, revidering

Handling C, KSAU 2017-10-18

Taxa för kopiering av allmänna handlingar har reviderats.
Ändringar och tillägg är markerade i rött.

Kommunjurist Inger Modig Lind föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 2017-10-18

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige anta föreliggande taxa för kopiering av allmänna handlingar.

_____
Kommunstyrelsens förslag

19

Dnr KS-2017-799

Dpl 003

Riktlinjer, regler och råd för allmänna handlingar samt att lämna ut en handling och att vägra, revidering

---

Handling D, KSAU 2017-10-18

Riktlinjer regler och råd för allmänna handlingar i Östhammars kommun samt att lämna ut en handling och att vägra har reviderats
Ändringar och tillägg är markerade i rött.

Kommunjurist Inger Modig Lind föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 2017-10-18

Kommunstyrelsen föreslår besluta anta föreliggande riktlinjer regler och råd för allmänna handlingar i Östhammars kommun samt att lämna ut en handling och att vägra.

_____

Kommunstyrelsens beslut

20

Dnr KS-2017-730

Dpl 225

Remiss, förslag till bildande av naturreservatet Granliden i Östhammars kommun

---

Handling F¹⁻², KSAU 2017-10-18

Östhammars kommun har från Länsstyrelsen fått ett förslag till bildande av naturreservatet Granliden. Området ligger strax sydost om Norrskedika. I kommunens översiktsplan pekas området ut som *landsbygd i skärgård där utveckling av bebyggelse kan göras med hänsyn till areella näringar och turism*, gränsande till område utpekade som *skärgårdsområde där fritid och rekreation är prioriterat*.

Kommunen yttrar sig kring kopplingar till kommunala bedömningar av området gällande natur och översiktlig planering, beskriven dialog med markägare samt skötsel- och informationsåtgärder. Här ger vi även en kommentar kring hur vi benämner Norrskedika som ort samt ev. kopplingar till kulturmiljövården i närheten i form av Norrskedika gruvor.

Arbetsutskottets förslag 2017-10-18

Kommunstyrelsen yttrar sig i enlighet med strategienhetens skrivelse daterad 2017-10-10.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Kommunstyrelsens beslut

21

Dnr KS-2017-768

Dpl 225

Remiss, förslag till bildande av naturreservatet Norrboda- Ugglan i Östhammars kommun

---

Handling G¹⁻², KSAU 2017-10-18

Östhammars kommun har från Länsstyrelsen fått ett förslag till bildande av naturreservatet Norrboda-Ugglan. Området ligger på norra delen av Gräsö. I kommunens översiktsplan pekas området ut som *skärgårdsområde där fritid och rekreation är prioriterat*. Kommunen yttrar sig kring kopplingar till kommunala bedömningar av området gällande natur och översiktlig planering, beskriven dialog med markägare samt skötsel- och informationsåtgärder.

Yttrande ska vara Länsstyrelsen tillhanda senast 8 november 2017.

Arbetsutskottets förslag 2017-10-18

Kommunstyrelsen yttrar sig i enlighet med strategienhetens skrivelse daterad 2017-10-10.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

_____

Kommunstyrelsens beslut

22

Dnr KS-2017-769

Dpl 003

Remiss, Gemensam nämnd för kunskapsstyrning, justering av avtal och reglemente

---

KSN2017-0012

Handling I¹⁻³, KSAU 2017-10-18

Handling G

En gemensam nämnd för kunskapsstyrning bildades 2017-01-01. Sedan uppstart har det framkommit att finansiering och resurser inte stämmer överens med det avtal och reglemente som parterna har kommit överens om.

Region Uppsalas tjänsteutlåtande 2017-09-25 samt förslag till justerat avtal och reglemente föreligger.

Synpunkter ska vara Region Uppsala tillhanda senast 2017-10-31.

Socialchef Håkan Dahlqvist föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag

Kommunstyrelsen ställer sig bakom socialförvaltningens yttrande, daterat 2017-10-12.

_____

Paragrafen föreslås bli omedelbart justerad.

Kommunstyrelsens beslut

23

Dnr KS-2017-328

Dpl 913

Svar på motion från Pär-Olof Olsson (M) angående översyn av tillväxtkontorets uppdrag

---

Handling G 1-4, KSAU 2017-08-29

Handling N, KSAU 2017-10-18

Pär-Olof Olsson (M) har inkommit med en motion angående ”Översyn av Tillväxtkontorets uppdrag”.

Motionären yrkar att

- Tillväxtkontorets uppdrag förändras avseende näringslivsuppdraget så att den egna organisationen prioriteras till lägst femtio procent av kontorets resurser.
- Tillväxtkontoret ges ett tydligt uppdrag att öka förståelsen för företagarnas villkor i kommunens samtliga förvaltningar.
- kommundirektören i samråd med chefen för Tillväxtkontoret uppdras att se över kontorets uppdrag med utgångspunkt från de två att-satserna ovan.

Kommunfullmäktiges beslut 2017-04-25

Motionen remitteras till kommunstyrelsen för beredning.

Tillväxtkontorets samt tekniska förvaltningens yttrande över motionen föreligger.

Arbetsutskottets beslut 2017-08-29

Ärendet utgår.

Jacob Spangenberg (C) svar på motionen föreligger.

Arbetsutskottets förslag 2017-10-18

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att motionen besvaras med föreliggande skrivelse samt tillväxtkontorets och tekniska förvaltningens yttranden över motionen.

Motionen anses härmed besvarad.

Kommunstyrelsens förslag

24

Dnr KS-2017-715

Dpl 911

Valärende, entledigande från kommunala pensionärsrådet och rådet för funktionsnedsatta

---

Barbro Andin Mattsson ansöker om entledigande från sitt uppdrag i kommunala pensionärsrådet och rådet för funktionsnedsatta.

Kommunstyrelsens beslut

25 a) Dnr KS-2017-100 Dpl 002
Dnr KFN-2017-159

Delegationsbeslut, integrationsmedlen

Beslut om integrationsstöd enligt följande har fattats

Sökande	Beslutsdatum	Belopp
Föreningen Aktivera Östhammar	2017-10-12	30.000 kr

Kommunstyrelsens beslut

25 b)

Dnr KS-2017-100

Dpl 002

Delegationsbeslut, personalfrågor

Handling H

Föreligger förteckning över delegationsbeslut i personalfrågor från:

- Lednings- och verksamhetsstöd, anställningar samt en uppsägning
- IT kontoret, vikariat
- Kommunledningsförvaltningen, anställning samt vikariat
- Strategienheten, anställningar

Kommunstyrelsens beslut

25 c)

Dnr KS-2017-235

Dpl 991

Delegationsbeslut, lotteritillstånd

Följande förening har registrerats för lotteriverksamhet under nedanstående period

3 Lions Club Öregrund 2018-03-01 – 2020-03-01

Kommunstyrelsens beslut

26 a)

Dnr KS-2017-1

Dpl 904

Anmälningssärende, inkomna handlingar

Handling I

Förteckning över anmälningssärenden nummer 38-54 föreligger.

Kommunstyrelsens beslut

26 b)

Dnr KS-2017-723

Dpl 440

Anmälningsärende – Projekt väg 288 Hov-Alunda
TRV 2015/53843

Handling J, KSAU 2017-10-03

Underrättelse om tillägg till plan föreligger.

Arbetsutskottets beslut

Arbetsutskottet har tagit del av Trafikverkets underrättelse, daterat 2017-08-31 och överlämnar densamma till kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsens beslut

26 c) Dnr KS-2017-1 Dpl 904

Anmälningsärende – Redovisning för ansökningar/beslut om medel till utvecklingsgrupperna 2017

Norrskedika utvecklingsgrupp	Hjärtstartare	6 450
Alunda utvecklingsgrupp	Monter, Oland Visar	16 000
Söderöns utvecklingsgrupp	Heldagsmöte, UTVGR	10 000
Söderöns utvecklingsgrupp	Höstverksamhet	avslag

Arbetsutskottets beslut

Arbetsutskottet har tagit del av ovanstående redovisningar och överlämnar densamma till kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsens beslut

26 d)

Dnr KS-2017-771

Dpl 003

Anmälningsärende, rutiner och dokumentation vid Lex Sarah

Handling K¹⁻⁶, KSAU 2017-10-18

Föreliggande rutiner, blanketter och dokumentation har godkänts av kommundirektören. Rutiner, blanketter och dokumentation är avsedd för kommunstyrelsens verksamheter inom daglig verksamhet, LSS 9:10.

Arbetsutskottets beslut

Arbetsutskottet har tagit del av rutiner och dokumentation vid Lex Sarah och anmäler ärendet vidare till kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsens beslut

26 e)

Dnr KS-2017-784

Dpl 003

Anmälningsärende, intern kontroll 2017, Räddningsnämnden
RÄN-2016-0238

Handling L¹⁻³, KSAU 2017-10-18

Räddningsnämndens beslut § 68/2017-09-27 gällande internkontrollplan 2017 föreligger.

Arbetsutskottets beslut

Arbetsutskottet har tagit del av Räddningsnämndens interkontrollplan 2017 och anmäler ärendet vidare till kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsens beslut

26 f)

Dnr KS-2017-785

Dpl 042

Anmälningsärende, Gästrike vattens protokoll
20170925-10000

Handling M¹⁻⁷, KSAU 2017-10-18

Protokoll från styrelsemöte 2017-09-28 föreligger.

Arbetsutskottets beslut

Arbetsutskottet har tagit del av Gästrike vattens protokoll och anmäler ärendet vidare till kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsens beslut

26 g)

Dnr KS-2017-819

Dpl 020

Anmälningsärende – Löneöversyn 2017

Handling B, KSAU 2017-10-18

HR-specialist Jenny Nolin redovisar löneöversyn 2017.

Arbetsutskottets beslut 2017-10-18

Löneöversyn 2017 anmäls till kommunstyrelsen.

_____

Kommunstyrelsens beslut

26 h)

Dnr

Dpl

Anmälningsärende, Harg-Hargshamns utvecklingsgrupp

Utvecklingsgruppen anmäler en ändring i utvecklingsgruppens sammansättning.
Anders Beckman har utträtt.

Kommunstyrelsens beslut

Aktuellt i slutförvarsfrågan 2017-10-31

Rapport från Strategienheten till KS

Perioden 2017-09-12 – 2017-11-28

Senaste nytt om slutförvarsansökningarna

Huvudförhandling om kärnbränsleförvaret

Huvudförhandlingar om kärnbränsleförvaret i Mark- och miljödomstolen startade den 5 september 2017. Förhandlingarna gäller såväl kärnbränsleförvaret (M 1333-11) som artskyddsmålet (M 4617-13). Förhandlingen pågår fem veckor enligt nedan:

- 5-8 september, Stockholm
- 11-14 september, Stockholm
- 2-6 oktober, Oskarshamn
- 9-13 oktober, Östhammar (Ladan i Gimo)
- 23-27 oktober, Stockholm

Enligt den preliminära tidsplanen räknar mark- och miljödomstolen med att frågan om tillåtlighet överlämnas till regeringen med domstolens yttrande i december.

Följ gärna den löpande rapporteringen från huvudförhandlingen via www.slutforvarforsmark.se där det även går att anmäla sig till ett nyhetsbrev.

Tidsplan för handläggning av SFR-ansökan

Mark- och miljödomstolen har kommit med en ungefärlig tidsplan för handläggningen av ansökan om utbyggnad av SFR (M 7062-14). Tidsplanen ser ut enligt följande:

December 2017: Ansökan kungörs enligt miljöbalken

Mars 2018: Yttrande i sak inkommer från myndigheter, organisationer och sakägare.

April 2018: Yttrande enligt ovan skickas till SKB för bemötande.

April-oktober 2018: Fortsatt skriftväxling.

November-december 2018: Huvudförhandling.

Januari-mars 2019: Fortsatt handläggning och yttrande till regeringen.

Samordning sker mellan prövningen av ansökan enligt miljöbalken och kärntekniklagen. Även en kungörelse enligt kärntekniklagen planeras ske i december.

Övrig aktuell information

Öppet möte för allmänheten den 30 november

Ett öppet möte för allmänheten planeras den 30 november för att rapportera från de då avslutade huvudförhandlingarna och berätta om vad som händer framöver.

Översyn av lagen om kärnteknisk verksamhet

Regeringen har uppdragit åt Gabor Szendrö att enligt Direktiv 2017:76 se över behovet av ändringar i kärntekniklagen och vid behov även i strålskyddslagen, miljöbalken och finansieringslagen till följd av detta. I det ingår att se över frågan om ansvar efter förslutning. Uppdraget ska redovisas senast 1 oktober.

Bakgrundsinformation om SKB:s slutförvarsansökningar

Den 16 mars 2011 lämnade SKB in ansökan enligt miljöbalken och kärntekniklagen om att få bygga och driva ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark till Mark- och miljödomstolen i Nacka respektive Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM).

Alla ansökningshandlingar, som inte är belagda med sekretess (t ex det fysiska skyddet runt anläggningen), kan du läsa hos **SSM**, samt hos **Mark- och miljödomstolen**.

Här kan man också hitta remissinstansers yttranden över kompletteringsbehov och SKB:s bemötande av desamma.

Den 19 december 2014 lämnade SKB in ansökan enligt miljöbalken och kärntekniklagen om att bygga ut slutförvaret för låg- och medelaktivt driftavfall, SFR. Ansökningshandlingarna finns att tillgå på **SKB:s hemsida**.

Köpekontrakt

Dnr

Säljare	Östhammars Kommun Box 66, 74221 Östhammar	212000-0290	1/1-del
Köpare	[REDACTED]	[REDACTED]	1/1-del
Köpeobjekt	Fastigheten Östhammar Gimo 8:134 med adressen Stenhusgatan 14, 74744 Gimo I det följande kallad fastigheten.		
Överlåtelseförklaring	Säljaren överlåter härmed fastigheten till köparen.		
Köpeskillning	Överlåtelsen sker mot en överenskommen köpeskillning av		
	EN MILJON KRONOR		1 000 000 SEK
Tillträdesdag	2017-12-15, eller annat datum enligt överenskommelse. Detta köp förutsätter att Östhammars kommunstyrelse och kommunfullmäktige godkänner försäljningen, i annat fall återgår köpet och erlagt handpenning återbetalas..		
§1 Betalning av köpeskillning	Köparen betalar köpeskillningen till säljaren på följande sätt:		
	1. Betalar handpenning senast den 2017-09-29 genom insättning på;		
	fastighetsmäklarens klientmedelskonto Nordea 1813 - 1700976. Handpenningen ska i enlighet med villkoren i bifogat depositionsavtal omhändertas och förvaltas av fastighetsmäklaren med anledning av i detta köpekontrakt intaget villkor. 100 000 SEK		
	2. Betalar kontant på tillträdesdagen 900 000 SEK		
	Total summa köpeskillning: 1 000 000 SEK		
	På tillträdesdagen ska likvidavräkning upprättas.		
§2 Inteckningar och pantbrev	Säljaren garanterar att		
	fastigheten på tillträdesdagen är intecknad till: 0 kr 0 SEK		
	fastigheten på tillträdesdagen inte är pantsatt.		
§3 Rättigheter och belastningar	Säljaren garanterar att		
	fastigheten endast belastas eller har förmån av följande servitut, nyttjanderätter, ledningsrätter, utmätnings- eller kvarstadsanteckningar: 0382-09/70.1 (Ledningsrätt: Vatten och avlopp)		

- §4 Fastighetens skick** Fastigheten överläts i det skick den är på kontraktsdagen om inte annat överenskommits.
- Parterna har tagit del av Svensk Fastighetsförmedlings skriftliga juridiska information om bostadsaffären.
- §5 Ansvar för skada** Skadas eller försämras fastigheten mellan kontraktsdagen och tillträdesdagen ansvarar säljaren för skadan eller försämringen om den beror på säljarens vanvård, på att säljaren orsakar denna eller om den beror på olyckshändelse som ingen av parterna kunnat råda över. Köparen får dock räkna med normalt slitage.
- Ansvaret övergår på köparen från och med den avtalade tillträdesdagen, även om köparen vid den tidpunkten på grund av köparens dröjsmål inte tillträder fastigheten.
- Säljaren garanterar att fastigheten fram till tillträdesdagen är fullvärdesförsäkrad.
- §6 Äganderättens övergång samt fördelning av intäkter och kostnader** Parterna är överens om att äganderätten till fastigheten övergår på köparen på tillträdesdagen.
- Intäkter och kostnader (inklusive driftskostnader och övriga kostnader) hänförliga till fastigheten för tiden före tillträdesdagen svarar säljaren för medan köparen svarar för intäkter och kostnader som uppkommer från och med tillträdesdagen.
- Avräkning av intäkter och kostnader ska ske på tillträdesdagen och justeras mellan parterna.
- Vad avser kommunal fastighetsavgift/fastighetsskatt är parterna införstådda med att betalningsskyldigheten belastar den av dem som är ägare av fastigheten den 1 januari respektive år. Parterna är överens om att avräkning och fördelning av fastighetsavgiften/fastighetsskatten ska ske parterna emellan på tillträdesdagen på sätt som angivits ovan.
- §7 Myndighets beslut, rådighetsinskränkning, anslutningsavgifter** Om inget annat anges i detta kontrakt med bilagor garanterar säljaren, att på fastigheten belöpande
- gatukostnadsersättning
  - el-anslutningsavgifter
  - VA-anslutningsavgifter
- erlagts, om sådan ersättningsskyldighet inträtt.
- Säljaren garanterar även att annat åläggande från miljö- och hälsoskyddsmyndighet eller annan myndighet inte föreligger än vad som angivits i detta kontrakt.
- §8 Lagfarts- och lånekostnader** Köparen ska betala alla lagfarts- och in-teckningskostnader i anledning av köparens förvärv. Kostnader vid lösen av säljarens lån, som inte ska övertas av köparen, ska betalas av säljaren.

§9 Kontraktsbrott

Skulle någon part inte fullgöra sina skyldigheter enligt detta kontrakt, har motparten rätt till skälig ersättning för sin skada.

Är kontraktsbrottet av väsentlig betydelse för part har denne dessutom rätt att häva köpet. Omedelbar hävningsrätt föreligger inte om köparen är privatperson och kan hänvisa till sådana extraordinära omständigheter som inte skulle ha kunnat undvikas även om alla rimliga åtgärder hade vidtagits.

Vid köparens kontraktsbrott, som leder till hävning av köpet, ska ersättning i första hand regleras ur betald handpenning. Överstiger säljarens skada handpenningen ska köparen snarast betala mellanskillnaden. Är säljarens skada mindre än handpenningen ska säljaren snarast återbetala mellanskillnaden till köparen. Vid köparens kontraktsbrott ska ersättningen till säljaren även innefatta säljarens kostnad för mäklarprovision i samband med försäljningen av fastigheten.

§10 Städning och kvarglömd egendom

Senast på tillträdesdagen ska säljaren även ha tagit bort all lös egendom som inte ingår i köpet.

Fullgör säljaren inte denna skyldighet, har köparen - om parterna inte har avtalat annat - rätt att efter tillträdet göra sig av med egendomen på säljarens bekostnad alternativt överta egendomen.

Innan köparen har rätt att göra sig av med eller överta egendomen enligt ovan, ska köparen först skriftligen uppmana säljaren att senast inom tio kalenderdagar hämta egendomen. I uppmaningen ska köparen kort beskriva vilken egendom som avses.

§11 Överlämnande av handlingar samt nycklar

Sedan köpeskilling betalats enligt de i 1 § angivna villkoren, ska säljaren till köparen överlämna bevittnat kvitterat köpebrev avseende fastigheten och övriga handlingar som behövs för att köparen ska få lagfart. Säljaren ska även till köparen överlämna de nycklar säljaren har samt aktuellt utdrag ur fastighetsregistret, obelånade pantbrev, gällande tomtkarta om sådan finns och andra handlingar rörande fastigheten, vilka är av betydelse för köparen som ägare av denna.

§12 Skriftliga meddelanden

Skriftliga meddelanden med anledning av detta kontrakt ska ske genom personligt överlämnande/överlämnande genom bud, brev, rekommenderat brev, e-post eller telefax till den adress eller det telefaxnr som angetts för motparten på kontraktets första sida samt med kännedomskopia till ansvarig mäklare.

Meddelande ska anses ha kommit mottagaren tillhanda:

- om avlämnats personligen/bud: vid överlämnandet;
- om avsänt med brev: vid mottagandet;
- om avsänt med e-post: vid avsändande;
- om avsänt med telefax: vid avsändande,
- om avsänt med rekommenderat brev: tre arbetsdagar efter avlämnande för postbefordran.

Utväxling av kontraktet

Detta kontrakt är upprättat i tre likalydande exemplar, varav vilka säljare och köpare tagit var sitt och det tredje exemplaret utgör fastighetsmäklarens arkivexemplar.

Säljarens underskrift

Östhammar 2017-09-25

Margareta Wide'n Berggren

För Östhammars Kommun

Margareta Wide'n Berggren
Namnförtydligande *kommunalråd (S)*

A. Bexelius

Annika Bexelius

Köparens underskrift

Östhammar 2017-09-25

[Signature]

Bilagor

Objektsbeskrivning

Frågelista

[Signature]

Integritetspolicy

Svensk Fastighetsförmedling behandlar personuppgifter i enlighet med Personuppgiftslagen (1998:204). I denna Integritetspolicy redogör vi närmare för hur Svensk Fastighetsförmedling behandlar de personuppgifter som registrerats av Svensk Fastighetsförmedling. Personuppgiftsansvarig är Svensk Fastighetsförmedling AB. Kontaktinformation finns under rubriken "Kontaktuppgifter" nedan.

ALLMÄNT

Svensk Fastighetsförmedling registrerar och behandlar spekulanter, kunder och övriga personers personuppgifter i olika dataregister. Den som registreras ska före registreringen normalt tillfrågas om denne samtycker till att uppgifterna behandlas i enlighet med Integritetspolicy. Om inte är det viktigt att omgående meddela Svensk Fastighetsförmedling detta så att det kan beaktas vid behandlingen av personuppgifterna. Särskilt viktigt är det att meddela om man t ex har skyddad identitet. I viss utsträckning är dock registrering och behandling av personuppgifter nödvändig och önskvärd även om den registrerade inte lämnat något särskilt samtycke. Det kan t ex vara nödvändigt för att Svensk Fastig-

hetsförmedling ska kunna fullgöra avtal och skyldigheter enligt lag. För sådan registrering och behandling, som enligt Personuppgiftslagen är tillåten utan samtycke från den registrerade, efterfrågas inget särskilt samtycke.

KOMPLETTERING/UPPDATERING

I syfte att upprätthålla en god kund- och registervård kan Svensk Fastighetsförmedling komma att komplettera eller uppdatera personuppgifterna med uppgifter som inhämtas från privata och offentliga register. Det uppgifterna kan komma att kompletteras med är t ex uppgift om fullständigt för- och efternamn, adress, ytterligare telefonnummer och födelsedatum. Uppgifter som löpande kan komma att uppdateras är t ex telefonnummer och adress.

ÄNDAMÅLET MED BEHANDLINGEN

Ändamålet med behandlingen av personuppgifter är i första hand att administrera förmedlingen av en bostad, tjänst eller vara samt för att fullgöra ingångna avtal eller åtgärder som begärts innan ett avtal träffats. Detta innefattar publicering av uppgifter och bilder på egna eller samarbetspartners hemsidor för marknadsföring av den bostad som

förmedlas. Behandling av uppgifter sker också för att Svensk Fastighetsförmedling ska kunna fullgöra sina förpliktelser enligt lag. Detta inkluderar även uppgifter om kontakter mellan den registrerade och Svensk Fastighetsförmedling (t ex noteringar av frågor och klagomål) samt uppgifter om eventuella andra företrädare för den registrerade och om hur avtalet fullgörs. Uppgifterna används även i syfte att kunna erbjuda andra boenderelaterade produkter och tjänster som mäklartjänster, bolån, försäkringar e t c som tillhandahålls av Svensk Fastighetsförmedling eller våra samarbetspartners. Vid marknadsföring av erbjudanden kan Svensk Fastighetsförmedling eller våra samarbetspartners komma att använda elektronisk post. Personuppgifter används även för statistiska ändamål och utvärderingar för att utveckla och förbättra tjänster och produkter. Vidare kan bilder, förmedlade bostäders försäljningspriser och adresser var för sig eller tillsammans offentliggöras och publiceras på egna eller samarbetspartners hemsidor eller på annat sätt i syfte att marknadsföra Svensk Fastighetsförmedling eller för nyhetsändamål.

ÖVERFÖRING

För att kunna erbjuda produkter och tjänster som tillhandahålls av samarbetspartners, såsom t ex bank- och finans och försäkringstjänster, kommer personuppgifter att överföras till samarbetspartners. Personuppgifter överförs även för behandling eller publicering på internet av samarbetspartners. Aktuell uppgift om samarbetspartners finns på Svensk Fastighetsförmedlings hemsida www.svenskfast.se. Personuppgifter kan även komma att lämnas ut till Fastighetsmäklarinspektionen (FMI), som utövar tillsyn över fastighetsmäklare i Sverige. En mäklare är enligt lag skyldig att tillhandahålla FMI uppgifter och handlingar som FMI begär i sin tillsynsverksamhet.

INFORMATION OCH RÄTTELSE

Den registrerade har rätt att efter ansökan en gång per år kostnadsfritt erhålla information om vilka personuppgifter som Svensk Fastighetsförmedling registrerat och behandlar i sina register som rör den sökande. Om någon uppgift

i registren är felaktig rättas uppgiften omgående efter det att Svensk Fastighetsförmedling uppmärksamats på felet.

GALLRING

Personuppgifter gallras löpande. Om t ex något kundförhållande inte uppkommer efter det att en spekulant på en bostad registrerats, raderas normalt uppgifterna om spekulanten efter en tid. Uppgifterna kan också raderas på begäran av den registrerade. Personuppgifter kan dock efter gallringen i ett register finnas kvar i andra register. Det kan t ex gälla uppgifter om att en spekulant deltagit i en budgivning som då även registreras i ärende- och hanteringsregister. Ärende- och hanteringsregister används för att fullgöra mäklarens arkiveringsskyldigheter enligt lagar, förordningar och praxis samt för att kunna verifiera och kontrollera att ärenden handlagts på ett korrekt sätt. Ärende- och hanteringsregister används inte för marknadsföringsändamål.

KONTAKTUPPGIFTER

Svensk Fastighetsförmedling AB
Box 47106
100 74 STOCKHOLM

Tel 08 505 358 00

Fax 08 505 358 99

E-post sf@svenskfast.se

Hemsida www.svenskfast.se

Org nr 55 60 90-2313

Våra centrala tilläggstjänster

Läs mer om de tilläggstjänster som är en del av vår mäklartjänst på svenskfast.se

BOLÅN

Tillsammans med våra samarbetspartners SEB och Swedbank erbjuder vi förmånliga bolån. ¹⁾

VARUDEKLARERAT

Ett varudeklarerat hus är besiktigt och i det skick som framgår av besiktningssprotokollet. Köparen får ett starkt försäkringsskydd och säljaren slipper kostsamma efterräkningar i 10 år efter bostadsaffären. Vi är enda mäklarfirman som erbjuder Varudeklarerat. ¹⁾

AREAMÄTNING

I samarbete med Anticimex erbjuder vi en korrekt uppmätning av bostadens yta, vilket undanröjer risken för framtida tvist mellan köpare och säljare. ¹⁾

BOSÄKRAT

En bosäkrad bostadsrätt är fuktkontrollerad och i det skick som framgår av protokollet. Bosäkrat innebär att Anticimex kontrollerat alla våtutrymmen i lägenheten före visning. Köparen får en garanti på att bostaden håller ett visst skick. ¹⁾

ENERGIDEKLARATION

Enligt lagen ska alla småhus energideklarerats innan de säljs, med information om energiprestanda och åtgärder som kan göras för att minska energiförbrukningen. Vi hjälper säljaren att få fram denna. ¹⁾

ANTICIMEX ASSISTANS

Den som köper via oss får tillgång till Anticimex Assistans under 12 månader – helt kostnadsfritt. Anticimexs bostadsexperter svarar på frågor via telefon om fukt, energi och skadedjur. ¹⁾

HEMFÖRSÄKRING MM

Genom Trygg-Hansa kan vi erbjuda flera olika försäkringar t ex villa-, fritidshus- och hemförsäkring. ¹⁾

HEMNET

Hemnet är Sveriges populäraste sajt för bostadssök. Den som säljer via oss erbjuds därför möjlighet att marknadsföra sin bostad på Hemnet. ²⁾

1) Fastighetsmäklaren erhåller ingen ersättning vare sig direkt eller indirekt vid förmedling av erbjudandet.

2) Mäklarforetaget uppstår vid förmedling av annonserbjudande från Hemnet Service HNS AB en ersättning om 300 - 800 kr motsvarande 50 % av annonspriset.

Handwritten signatures in blue ink.

2017-09-27

SVENSK FASTIGHETSFÖRMEDLING

Depositionsavtal - handpenning

Säljare	Östhammars Kommun	212000-0290
Köpare		
Fastighetsmäklare	Jan Bergström Telefon: 0703-18 67 30 E-post: jan.bergstrom@svenskfast.se	
Fastighetsmäklarens klientmedelskonto	Nordea 1813 - 1700976	
Referens att ange vid inbetalning	G90 M00	
Överlåtelseobjekt	Fastigheten Östhammar Gimo 8:134 med adressen Stenhusgatan 14, 74744 Gimo	
Handpenning	100 000 SEK	
Datum för betalning av handpenning	2017-09-29	
Kontraktsdag	2017-09-25	
Tillträdesdag	2017-12-15	
Uppdrag	Säljare och köpare uppdrar härmed åt undertecknad fastighetsmäklare att för deras räkning omhänderta och förvalta ett belopp utgörande i köpekontraktet föreskriven handpenning.	

Depositionen sker med anledning av att köpets fullbordan eller bestånd har gjorts beroende av ett eller flera s.k. svärvillkor i köpekontraktet. Ett svärvillkor innebär att avtalet ännu inte är definitivt bindande utan kan återgå under vissa förhållanden.

Det deponerade beloppet ska sättas in på fastighetsmäklarens klientmedelskonto och hållas åtskilt från fastighetsmäklarens egna medel.

Redovisning av det deponerade beloppet jämte upplupen ränta ska ske så snart det klarlagts vem av köparen eller säljaren som har rätt till beloppet.

Om köpets fullbordan eller bestånd i köpekontraktet har gjorts beroende av om köpeskillingen erläggs (s.k. köpebrevsvillkor), får dock redovisning ske trots att köpebrevsvillkoret ännu inte har uppfyllts.

Skulle tvist mellan köpare och säljare avseende redovisningen uppstå, får redovisning ske först sedan tvisten lösts genom förlikning eller dom som vunnit laga kraft. Redovisning kan dock alltid ske på och i enlighet med köparens och säljares gemensamma skriftliga begäran.

Ska medlen redovisas och utbetalas till fastighetsmäklarens uppdragsgivare får fastighetsmäklaren - efter överenskommelse med uppdragsgivaren - tillgodogöra sig avtalad provision ur de redovisade medlen.

Parterna förbinder sig, om det skulle framkomma felaktigheter i in- eller utbetalningar, att genast vidta åtgärder för reglering av dessa felaktigheter.

Redovisning av ränta

Parterna överenskommer att handläggande fastighetsmäklare i samband med utbetalning av deponerade medel ej behöver redovisa ränta understigande 100 kronor.

Säljarens underskrift

Östhammar

Margareta Widén Berggren

För Östhammars Kommun

Margareta Widén Berggren
Namnförtydligande *kommunalsråd (S)*

Annika Bexelius

Annika Bexelius

Köparens underskrift

[Redacted signature]

Fastighetsmäklarens underskrift

Östhammar 2017-09-25

[Redacted signature]

§ 44

Dnr KS-2017-706

Dpl 568

Revidering av renhållningstaxa från 2018-01-01

För att täcka nödvändiga kostnader för Östhammars kommuns renhållningsverksamhet behöver renhållningsavgifterna höjas från 2018-01-01.

Tekniska kontorets förslag är att;

- Grundavgiften höjs med 45 kr
- Avgiften för insamling av slam höjs med 3 %
- Avgiften för hämtning av latrin höjs med 10 %

Tekniska utskottets beslut

Tekniska utskottet föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att besluta om ändring av renhållningsavgifterna enligt nedan från och med 2018-01-01.

Tekniska kontorets förslag är att;

- Grundavgiften höjs med 45 kr, till 550 kr/år
- Avgiften för insamling av slam höjs med 3 %
- Avgiften för hämtning av latrin höjs med 10 %

(Bilaga 3)

Revidering av renhållningstaxa 2018

För att täcka nödvändiga kostnader för Östhammars kommuns renhållningsverksamhet behöver renhållningsavgifterna höjas från 2018.

Grundavgiften är en fast avgift som alla betalar oavsett hur många sophämtningar man har per år eller storlek på kärl/säck. I grundavgiften ingår kostnaderna för bland annat drift av återvinningscentraler, hantering av farligt avfall, transport och behandling av grovavfall, information, fakturahantering och kundservice. Idag täcker inte uttaget av grundavgifter ovanstående kostnader och tekniska kontorets förslag är därför att grundavgiften på 505 kr/år höjs med 45 kr till 550 kr/år fr.o.m. 2018-01-01.

Renhållningsverksamhetens kostnad för insamling av slam från slutna tankar och slamavskiljare är högre än den intäkt som verksamheten får från sina kunder. Avgiften behöver höjas för att renhållningsverksamhetens intäkter och kostnader för slamhantering ska närma sig varandra.

Tekniska kontorets förslag är att avgiften för hämtning av slam från slutna tankar och slamavskiljare höjs med 3 % fr.o.m. 2018-01-01.

Latrin är en relativt svår och resurskrävande avfallstyp som kan medföra betydande hanterings- och arbetsmiljöproblem om det inte sköts rätt. Avgiften för hämtning av latrin behöver höjas för att stimulera till investeringar i bättre enskilda sanitetslösningar i enlighet med mål i Östhammars kommuns avfallsplan. Taxan för latrinhämtning höjdes med 30 % från 1 januari 2015 och 10 % från 1 januari 2016 och 2017.

Tekniska kontorets förslag är att avgiften för hämtning av latrin höjs med 10 % fr.o.m. 2018-01-01.

Tekniska kontorets förslag är att

- **Grundavgiften höjs med 45 kr, till 550 kr/år**
- **Avgiften för insamling av slam höjs med 3 %**
- **Avgiften för hämtning av latrin höjs med 10 %**

Samtliga avgiftshöjningar gäller fr.o.m. 2018-01-01

Tekniska kontoret

Annila Bexelius
Teknisk chef

Lars Ekman
Renhållningschef

	Års- budget	Period- budget	Utfall	%	Slut- prognos	Årsav- vikelse	%
Kommunstyrelsen	-159 354	-115 931	-95 006	82	-155 565	3 789	2
<i>Politik</i>	-7 878	-5 200	-4 850	93	-7 878	0	0
<i>Stab</i>	-11 196	-6 843	-4 500	66	-11 196	0	0
<i>Strateger</i>	-6 690	-4 454	-1 966	44	-5 690	1 000	15
<i>LVS Lednings- o verksamhetsstöd</i>	-25 950	-17 052	-13 097	77	-24 450	1 500	6
<i>Oförutsedda och projekt</i>	-3 007	-2 005	-1 637	82	-3 007	0	0
<i>Gem Överförmyndarnämnd</i>	-1 558	-1 039	-1 111	107	-1 704	-146	-9
<i>Gem Räddningstjänstnämnd</i>	-22 940	-15 293	-15 603	102	-23 493	-553	-2
<i>IT-enheten</i>	-12 210	-8 187	-9 877	121	-12 260	-50	0
<i>EAS Enh för arbete o sysselsättn</i>	-8 962	-6 407	-3 302	52	-7 562	1 400	16
<i>Tillväxtenhet exkl mervärde</i>	-10 415	-6 917	-6 496	94	-10 048	367	4
<i>Mervärde</i>	0	14	3 475		0	0	
<i>Slutförvarsenheten</i>	0	169	-611		0	0	
<i>Lokal Säkerhetsnämnd</i>	0	0	-64		0	0	
Tekniskt kontor	-48 548	-30 020	-31 734	106	-48 278	270	1
Affärsverksamhet	0	-12 700	-3 632	29	0	0	0
Bygg- och miljönämnd	-6 590	-3 674	-5 423	148	-7 275	-685	-10
Kultur- och fritidsnämnd	-36 907	-24 662	-19 770	80	-36 307	600	2
Barn- och utbildningsnämnd	-521 812	-349 240	-329 852	94	-521 812	0	0
Socialnämnd	-428 671	-282 209	-288 073	102	-443 471	-14 800	-3
Gemensamt	-2 975	-1 983	-616	31	-2 697	278	9
SUMMA DRIFTSKOSTNADER	-1 156 309	-777 699	-738 740	95	-1 167 128	-10 819	-1
Skatter	1 182 958	788 340	793 614	101	1 185 106	2 148	0
Räntor netto	-3 000	-2 000	-228	11	-1 000	2 000	67
ÅRETS RESULTAT	23 649	8 641	54 646	632	16 978	-6 671	-28

KS: *Prognos* är beräknat överskott Strateger med ca 1,0 mnkr pga av vakanser, LVS 1,5 mnkr Hållbar arbetsgivare. Underskott beräknas för Gemensam Överförmyndarnämnd och Räddningstjänstnämnd på -0,7 mnkr. EAS beräknar ett överskott på 1,4 mnkr överskottet beror till stor del på vakanser inom flera av verksamheterna. Inom projektet ” ILLSAMMAN Östhammar” har man ännu inte uppnått de volymer som var planerade varpå icke överförbara medel kommer att bidra till överskottet., Tillväxt beräknar ett överskott inom Information och marknadsföring.

BMN: *Prognos* Den fortsatt höga personalomsättningen ger lägre personalkostnader då alla tjänster ej ännu är tillsatta. För delar av förvaltningens ansvarsområde pågår upplärningsskede vilket i sin tur medför att vi nödgas prioritera inkomna ärenden framför tillsyn. Resultatet av detta är lägre intäkter. Miljö- och hälsoskyddsverksamheten och detaljplaneverksamheten prognostiserar tillsammans ett intäktsbortfall på 1.000 tkr. Ökade kostnader ser vi främst för rekrytering och utbildningskostnader. Med detta prognostiserar nämnden ett negativt resultat med 685 tkr

KFN: *Prognos* beräknat överskott pga vakanser.

SN: *Prognos* är -14,8 mnkr: för VoO beräknas ca -14,1 mnkr pga bla ökade lönesatsningar i egen regi och minskade lokalkostnader med 1,5 mnkr. För IFO beräknas underskott med -0,5 mnkr för boendestöd, överskott med 2,0 mnkr för försörjningsstöd och högre kostnader för ensamkommande externa placeringar och handläggning med ca -3,7 mnkr. Sedan förra prognosen är det VoO som ökar kostnaderna ytterligare mot tidigare beräknat.

Gemensamt: Positivt resultat främst för internräntan beräknas då VA verksamheten fortsatte i kommunal regi tom sista april och ej avslutades i vid årsskiftet som budgeten var beräknad efter.

Skatter: *Prognosen* utifrån SKL 2017-08-17 beräknas ett överskott på 2,1 mnkr alltså 1,6 mnkr sämre än aprilprognosen.

Räntor netto: I augustiprognosen har ombudgetering skett med 3,0 mnkr till annan verksamhet enligt Kf beslut §75.

Prognosen på helår är +2,0 mnkr tack vare det låga ränteläget.

Övriga prognostiserar en budget i balans.

Investeringsbudgetuppföljning, netto Augusti 2017

	Års- budget	Period- budget	Utfall	%	Slut- prognos	Årsav- vikelse	%
Kommunstyrelse	270 887	180 590	50 790	28	124 297	146 590	54
<i>varav Teknisk förvaltning</i>	<i>248 826</i>	<i>165 884</i>	<i>42 480</i>	<i>26</i>	<i>102 736</i>	<i>146 090</i>	<i>59</i>
Bygg- och miljönämnd	1 236	824	461	56	1 236	0	0
Kultur- och fritidsnämnd	9 978	6 652	327	5	9 978	0	0
Barn- och utbildningsnämnd	4 560	3 040	1 076	35	4 560	0	0
Socialnämnd	7 724	5 149	7 038	137	10 224	-2 500	-32
SUMMA DRIFTSKOSTNADER	294 386	196 256	59 692	30	150 296	144 090	49
VARAV ÅRSBUDGET	207 277	138 184					
VARAV BUDGETFLYTT fr 2016	87 109	58 000					

Teknisk förvaltning: De större avvikelserna beror på förseningar i byggprojekt: Nya skolan i Östhammar +51,8 mnkr, Kulturhus Storbrunn + 15,6 mnkr, Ny brandstation Gimo + 10,3 mnkr, skolor och förskolor +7,3 mnkr, G/C-vägar 8 mnkr.

Ovanstående förskjutna projekt kommer att fortsätta 2018 genom flytt av återstående medel

VA budget på +33,7 mnkr då budget för 2017 planerat för helår, övergång till Gästrike vatten 1 maj.

SN: Beräknar ett underskott om 2,5 mnkr varav 1,5 mnkr avser ombyggnationskostnad för ÖsthammarDirekt och 1 mnkr ytterligare implementeringskostnader för nytt ärendehanteringssystem.

Driftprognos över tid 2017 netto

	Års- budget	Års- budget Fr 170801	Progn mar Avvik	Progn apr Avvik	Progn maj Avvik	Progn jul Avvik	Progn aug Avvik	Progn sep Avvik	Progn okt Avvik	Progn nov Avvik
KS	-158 629	-159 354	1 226	1 322	2 582	2 582	3 789			
Politik	-7 778	-7 878	0	0	0	0	0			
Stab	-10 796	-11 196	0	0	0	0	0			
Strategier	-6 690	-6 690	0	0	0	0	1 000			
LVS	-25 950	-25 950	0	1 500	1 500	1 500	1 500			
Oförutsedda o projekt	-3 007	-3 007	0	0	0	0	0			
Gem Överförm.nämnd	-1 558	-1 558	-221	-146	-146	-146	-146			
Gem Rtj. nämnd	-22 940	-22 940	-553	-553	-553	-553	-553			
IT-enheten	-12 210	-12 210	0	521	13	13	-50			
EAS	-8 962	-8 962	0	0	1 401	1 401	1 400			
Tillväxtexkl mervärde	-10 415	-10 415	0	0	367	367	367			
Mervärde	0	0	0	0	0	0	0			
Slutförvarsenheten	0	0	0	0	0	0	0			
Lokal Säk.nämnd	0	0	0	0	0	0	0			
Tekniskt kontor	-48 323	-48 548	2 000	0	0	0	270			
Affärsverksamhet	0	0	0	0	0	0	0			
BMN	-6 590	-6 590	0	320	0	0	-685			
KFN	-36 907	-36 907	0	0	0	0	600			
BUN	-521 812	-521 812	0	0	0	0	0			
SN	-425 757	-428 671	-9 500	-8 600	-11 200	-11 200	-14 800			
Gemensamt	-2 975	-2 975	1 209	0	0	0	278			
SUM DRIFTSKOSTN	-1 152 670	-1 156 309	-7 065	-6 958	-8 618	-8 618	-10 819			
Skatter	1 182 319	1 182 958	4 275	3 738	3 738	3 738	2 148			
Räntor Netto	-6 000	-3 000	0	0	0	0	2 000			
ÅRETS RESULTAT	23 649	23 649	20 859	20 429	18 769	18 769	16 978			
Årsavvikelse mot budget			-2 790	-3 220	-4 880	-4 880	-6 671			

	Års- budget	Period- budget	Utfall	%	Slut- prognos	Årsav- vikelse	%
Kommunstyrelsen	-159 354	-116 045	-98 089	85	-155 699	3 655	2
<i>Politik</i>	-7 878	-5 878	-5 405	92	-7 878	0	0
<i>Stab</i>	-11 196	-7 942	-4 799	60	-11 196	0	0
<i>Strateger</i>	-6 690	-5 026	-2 161	43	-5 690	1 000	15
<i>LVS Lednings- o verksamhetsstöd</i>	-25 950	-19 255	-14 826	77	-24 450	1 500	6
<i>Oförutsedda och projekt</i>	-3 007	-2 231	-1 757	79	-3 007	0	0
<i>Gem Överförmyndarnämnd</i>	-1 558	-1 169	-1 259	108	-1 704	-146	-9
<i>Gem Räddningstjänstnämnd</i>	-22 940	-17 205	-17 576	102	-23 493	-553	-2
<i>IT-enheten</i>	-12 210	-9 225	-10 731	116	-12 353	-143	-1
<i>EAS Enh för arbete o sysselsättn</i>	-8 962	-7 307	-3 302	45	-7 562	1 400	16
<i>Tillväxtenhet exkl mervärde</i>	-10 415	-7 822	-7 625	97	-10 047	368	4
<i>Mervärde</i>	0	7	3 768		0	0	
<i>Slutförvarsenheten</i>	0	119	-1 104		0	0	
<i>Lokal Säkerhetsnämnd</i>	0	0	103		0	0	
Tekniskt kontor	-48 548	-33 995	-35 899	106	-48 320	228	0
Affärsverksamhet	0	884	4 484	507	0	0	0
Bygg- och miljönämnd	-6 590	-4 383	-5 950	136	-8 800	-2 210	-34
Kultur- och fritidsnämnd	-36 907	-27 933	-22 502	81	-34 567	2 340	6
Barn- och utbildningsnämnd	-521 812	-393 379	-382 512	97	-521 812	0	0
Socialnämnd	-428 671	-322 870	-333 173	103	-444 071	-15 400	-4
Gemensamt	-2 975	-2 231	-736	33	-1 146	1 829	61
SUMMA DRIFTSKOSTNADER	-1 156 309	-866 841	-842 962	97	-1 166 095	-9 786	-1
Skatter	1 182 958	886 995	892 668	101	1 186 066	3 108	0
Räntor netto	-3 000	-2 250	-315	14	-1 000	2 000	67
ÅRETS RESULTAT	23 649	17 904	49 391	276	18 971	-4 678	-20

KS: *Prognos* är beräknat överskott *Strateger* med ca 1,0 mnkr pga av vakanser, *LVS* 1,5 mnkr Hållbar arbetsgivare. Underskott beräknas för *Gemensam Överförmyndarnämnd* och *Räddningstjänstnämnd* på -0,7 mnkr. *EAS* beräknar ett överskott på 1,4 mnkr överskottet beror till stor del på vakanser inom flera av verksamheterna. Inom projektet ” ILLSAMMAN Östhammar” har man ännu inte uppnått de volymer som var planerade varpå icke överförbara medel kommer att bidra till överskottet., *Tillväxt* beräknar ett överskott inom Information och marknadsföring.

BMN: *Prognos* Nämnden prognostiserar ett underskott med -2,2 mnkr. Hitintills har vårt uppdrag genererat lägre intäkter än normalt, framför allt inom Bygglov, Plan och Miljö. Större andel ärenden med låg debiterbarhet. Beräknad kostnad drift är ungefär densamma som budget. Svårt att prognostisera hur och när kunden ansöker om lov och tillstånd. Förvaltningen har hög personalomsättning vilket ger stort behov av introduktion och utbildning för att säkerställa rättsäkra myndighetsbeslut.

KFN: *Prognos* beräknat överskott 2,3 mnkr varav ca 1,8 mnkr uteblivna lönerutbetalningar p g a tjänstledigheter (stängning Gimo Simhall, föräldraledig bibliotekschef), sjukskrivningar och period utan förvaltningschef. och 0,5 mnkr uteblivna investeringar och därmed avskrivningskostnader anläggningssidan.

SN: *Prognos* är -15,4 mnkr: för VoO beräknas ca -14,1 mnkr pga bla ökade lönesatningar i egen regi och minskade lokalkostnader med 1,5 mnkr. För IFO beräknas underskott med -0,6 mnkr för boendestöd, överskott med 2,0 mnkr för försörjningsstöd och högre kostnader för ensamkommande externa placeringar och handläggning med ca -3,7 mnkr.

Gemensamt: Positivt resultat 1,8 mnkr främst för internröntan då VA verksamheten fortsatte i kommunal regi tom sista april. Skatter: *Prognosen* utifrån SKL 2017-09-28 beräknas ett överskott på 3,1 mnkr alltså 1,0 mnkr bättre än augustiprognosen. Räntor netto: I augusti har ombudgetering skett med 3,0 mnkr till annan verksamhet enligt Kf beslut §75. Prognosen på helår pekar på överskott med 2,0 mnkr tack vare det låga ränteläget. Övriga prognostiserar en budget i balans.

Investeringsbudgetuppföljning, netto September 2017

	Års- budget	Period- budget	Utfall	%	Slut- prognos	Årsav- vikelse	%
Kommunstyrelse	270 887	203 167	57 098	28	124 717	146 170	54
<i>varav Teknisk förvaltning</i>	<i>248 826</i>	<i>186 619</i>	<i>48 421</i>	<i>26</i>	<i>109 691</i>	<i>139 135</i>	<i>56</i>
Bygg- och miljönämnd	1 236	927	461	50	500	736	60
Kultur- och fritidsnämnd	9 978	7 484	563	8	9 978	0	0
Barn- och utbildningsnämnd	4 560	3 420	1 565	46	4 560	0	0
Socialnämnd	7 724	5 793	8210	142	10 224	-2 500	-32
SUMMA DRIFTSKOSTNADER	294 386	220 791	67 896	31	149 979	144 407	49
VARAV ÅRSBUDGET	207 277	155 459					
VARAV BUDGETFLYTT fr 2016	87 109	65 332					

Teknisk förvaltning: De större avvikelserna beror på förseningar i byggprojekt: Nya skolan i Östhammar +51,8 mnkr, Kulturhus Storbrunn + 15,6 mnkr, Ny brandstation Gimo + 10,3 mnkr, skolor och förskolor +7,3 mnkr, G/C-vägar 8 mnkr.

Ovanstående förskjutna projekt kommer att fortsätta 2018 genom flytt av återstående medel

VA budget på +33,7 mnkr då budget för 2017 planerat för helår, övergång till Gästrike vatten 1 maj.

SN: Beräknar ett underskott om 2,5 mnkr varav 1,5 mnkr avser ombyggnationskostnad för ÖsthammarDirekt och 1 mnkr ytterligare implementeringskostnader för nytt ärendehanteringssystem.

Driftprognos över tid 2017 netto

	Års- budget	Års- budget Fr 170801	Progn mar Avvik	Progn apr Avvik	Progn maj Avvik	Progn jul Avvik	Progn aug Avvik	Progn sep Avvik	Progn okt Avvik	Progn nov Avvik
KS	-158 629	-159 354	1 226	1 322	2 582	2 582	3 789	3 655		
Politik	-7 778	-7 878	0	0	0	0	0	0		
Stab	-10 796	-11 196	0	0	0	0	0	0		
Strategier	-6 690	-6 690	0	0	0	0	1 000	1 000		
LVS	-25 950	-25 950	0	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500		
Oförutsedda o projekt	-3 007	-3 007	0	0	0	0	0	0		
Gem Överförm.nämnd	-1 558	-1 558	-221	-146	-146	-146	-146	-146		
Gem Rtj. nämnd	-22 940	-22 940	-553	-553	-553	-553	-553	-553		
IT-enheten	-12 210	-12 210	0	521	13	13	-50	-143		
EAS	-8 962	-8 962	0	0	1 401	1 401	1 400	1 400		
Tillväxt exkl mervärde	-10 415	-10 415	0	0	367	367	367	368		
Mervärde	0	0	0	0	0	0	0	0		
Slutförvarsenheten	0	0	0	0	0	0	0	0		
Lokal Säk.nämnd	0	0	0	0	0	0	0	0		
Tekniskt kontor	-48 323	-48 548	2 000	0	0	0	270	228		
Affärsverksamhet	0	0	0	0	0	0	0	0		
BMN	-6 590	-6 590	0	320	0	0	-685	-2 210		
KFN	-36 907	-36 907	0	0	0	0	600	2 340		
BUN	-521 812	-521 812	0	0	0	0	0	0		
SN	-425 757	-428 671	-9 500	-8 600	-11 200	-11 200	-14 800	-15 400		
Gemensamt	-2 975	-2 975	1 209	0	0	0	278	1 829		
SUM DRIFTSKOSTN	-1 152 670	-1 156 309	-7 065	-6 958	-8 618	-8 618	-10 819	-9 786		
Skatter	1 182 319	1 182 958	4 275	3 738	3 738	3 738	2 148	3 108		
Räntor Netto	-6 000	-3 000	0	0	0	0	2 000	2 000		
ÅRETS RESULTAT	23 649	23 649	20 859	20 429	18 769	18 769	16 978	18 971		
Årsavvikelse mot budget			-2 790	-3 220	-4 880	-4 880	-6 671	-4 678		

Budget 2018

Flerårsplan 2019 - 2021

Innehållsförteckning

Sid

Organisation och övergripande kommentarer

4-5

Kommunstyrelsens ordförande har ordet	4
Organisation	5

Förvaltningsplan

6-18

Omvärldsanalys	6
Finansiell analys	7
God ekonomisk hushållning	8
Kommunfullmäktiges strategiska inriktningsområden	9
Skatte- och bidragsprognos	11
Driftbudget 2018, förändringar	12
Driftbudgetens flerårsplan 2019 - 2021, förändringar	13
Investeringsbudget 2018, planerade större projekt	14
Investeringsplan 2019 - 2021	14
Sammanställning nämndernas driftbudget	15
Sammanställning nämndernas investeringsbudget	16
Resultatbudget	17
Kassaflödesanalys	17
Balansbudget	18

Verksamhetsplan

19-52

Kommunstyrelse	19
KS, Teknisk förvaltning	23
KS, Renhållningsverksamhet	26
Lokal säkerhetsnämnd	29
Bygg- och miljönämnd	30
Kultur- och fritidsnämnd	33
Barn- och utbildningsnämnd	37
Socialnämnd	45

Kommunstyrelsens ordförande har ordet

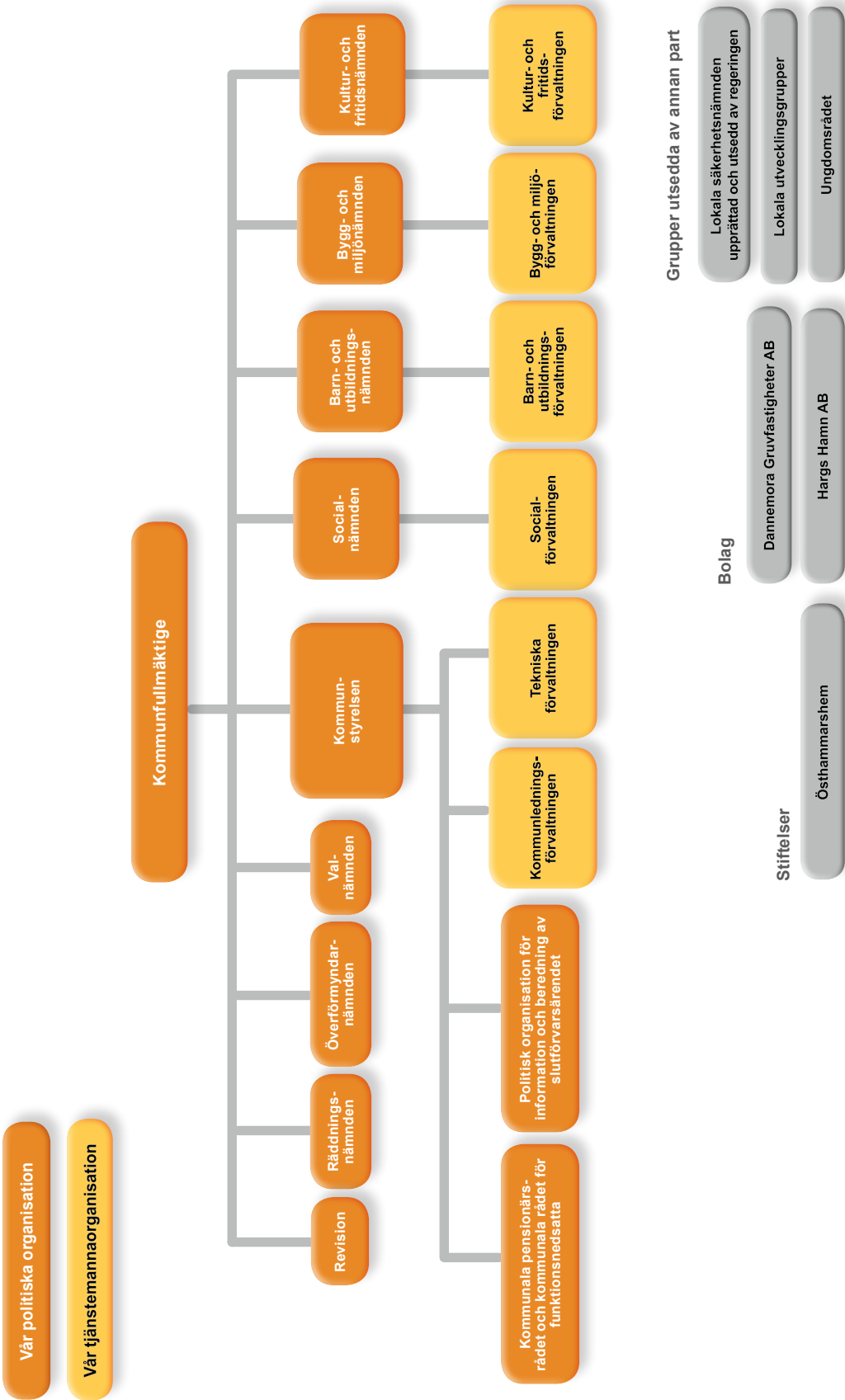
Så var det dags igen! För Din läsning finns nu ett förslag till budget 2018 samt flerårsplan 2019-2021. Det är på många sätt ett imponerande dokument som samlat beskriver en medelstor svensk kommuns aktiviteter. Det vi som medborgare uppfattar som självklart, är egentligen ett mycket omfattande åtagande. Om man betänker att nettobudgeten omfattar ca 1 200 000 000 kr samt ytterligare ett antal hundra miljoner i avgiftsfinansierad verksamhet, kan jag inte låta bli att känna mig imponerad. De stora förväntningar som kommunens medborgare har, på välfärdsleverans i kommunens regi, uppfylls av mer än 2000 medarbetare. Medarbetare som känner stort engagemang för att möjliggöra ett gott liv i Östhammars kommun. Ett gott liv, bokstavligt talat, från vaggan till graven. Alla som lever i vår kommun tar på olika sätt del av det som budgeten finansierar; barnomsorg, förskola, grundskola, kulturskola, gymnasium, vuxenutbildning, individ och familjeomsorg, äldreomsorg, vatten och avloppstjänster, gator, offentliga rum, bibliotek, kulturutbud, idrottsanläggningar, samhällsplanering. Det är ett minst sagt imponerande utbud av tjänster som kommunen levererar varje dag, året runt. Låt oss för ett ögonblick tänka på allt detta, särskilt mot bakgrund av att vi alla är med och finansierar detta med våra skattepengar.

Östhammars kommun har mycket stora investeringar att göra framöver i välfärden. De som redan är beslutade är en ny Frösåkersskola och Kulturhus Storbrunn. I årets investeringsbudget föreslås även ny förskola i Östhammar samt idrottshallar i Östhammar och Alunda. Vidare föreslås Socialnämnden i framtiden tillföras medel för ett antal nya äldreomsorgsplatser på Tallparksgården. De stora demografiska utmaningarna med fler förskolebarn och fler "äldre-äldre" kräver stora investeringar. Detta i kombination med angelägna satsningar för att skapa ökad attraktivitet, ställer stora krav i framtiden på finansiering. Kommande generationer kommer att få vara med och bära de kostnader som vi beslutar

om idag. Därför måste varje beslut om nya investeringar vara väl motiverade. Finansiering bör helst ske med hjälp av överskott och avskrivningar. Detta kommer kommunen inte att klara av, så låneskulden förväntas öka framöver. Jag tror att det är rätt läge att satsa offensivt om vi ska attrahera fler att bosätta sig i kommunen. Under de senaste åren har befolkningen ökat med 15-200 fler invånare. I budget och flerårsplan har målet höjts till 300 fler invånare. Det kommer att skapa bättre skatteunderlag, något som kommer att behövas för framtiden. Till sist vill jag önska dig trevlig läsning.

Jacob Spangenberg (C)
Ordförande i kommunstyrelsen

Förvaltningsplan 2018 - 2021

Omvärldsanalys

Regeringen bedömer i budgetpropositionen att tillväxten i Sverige blir stark, 3,4 procent år 2017 respektive 2,6 procent år 2018. Det är en upprevidering jämfört med vårpropositionen.

Den globala tillväxten är idag visserligen under genomsnittet för 2000-talet. Men konjunkturuppgången i världen fortsatte under 2017 med en snabbare ökning av industriproduktion och världshandeln. Det ser ut att bli en något starkare tillväxt 2017 och 2018 i de länder som är viktiga för Sveriges utrikeshandel, vilket bidrar till en starkare svensk export 2018.

Efter några års stark tillväxt råder högkonjunktur i svensk ekonomi. Nivån på BNP och arbetade timmar är högre än i en neutral konjunktur. Det finns tydliga tecken på att det är svårare än normalt för arbetsgivarna att besätta lediga platser. Särskilt svårt inom delar av offentlig sektor, men där är det till stor del också ett strukturellt problem. Arbetslösheten uppgår till cirka 6,5 procent, vilket kan tyckas högt i en högkonjunktur, men det följer den tydliga uppdelningen på arbetsmarknaden som finns. Under andra kvartalet i år hade drygt 69 procent av den inrikes födda befolkningen i åldern 15–74 arbete och endast drygt 4 procent av arbetskraften var arbetslös. Motsvarande siffror för utrikes födda var drygt 62 respektive knappt 15 procent. I praktiken torde det innebära att det råder full sysselsättning för inrikes födda och delar av de utrikes födda, medan det däremot råder hög arbetslöshet bland stora delar av de utrikes födda.

Vilken väg konjunkturen i verkligheten kommer att ta vet ingen nu. Det kan både bli en mer ihållande högkonjunktur eller en snabbare nedgång. För en fortsatt högkonjunktur talar de tecknen på en något bättre tillväxt i omvärlden och att det trots allt finns vissa möjligheter att öka sysselsättningen i gruppen utrikes födda. Den internationella utvecklingen kan dock snabbt kan ta en annan och svagare utveckling. Den inhemska utvecklingen rymmer också stor osäkerhet. Bostadsbyggandet har bidragit stark till tillväxten men kan knappast öka nämnvärt från nuvarande nivåer. Hushållens höga belåning innebär en stor risk om priserna på bostäder av något skäl faller.

Trots ett alltmer ansträngt arbetsmarknadsläge beräknas löneutvecklingen bli fortsatt dämpad. Tolvmånaderstalen för KPI har tillfälligt nått över 2 procent, men en starkare krona gör att inflationen pressas tillbaka under nästa år.

Resursutnyttjandet i svensk ekonomi beräknas stabiliseras på en hög nivå nästa år. Under 2019 och 2020 förutsätts konjunkturläget normaliseras. BNP, sysselsättning och skatteunderlag utvecklas dessa år därför svagare än normalt. BNP-ökningarna begränsas till runt 1,5 procent samtidigt som antalet arbetade timmar i den svenska ekonomin stagnerar. Situationen för kommunsektorns del blir särskilt problematisk av att befolkningen och behoven av skola, vård och omsorg fortsätter växa i snabb takt.

Befolkningsutvecklingen

Befolkningen i Östhammars kommun ökade 2016 med nästan 300 personer en sådan ökning har vi inte haft sedan -90 talet. I och med ökad inflyttning beräknas befolkningen uppgå till 21 950 personer den 1 november 2017. För planperioden 2018-2021 beräknas antalet invånare öka med 300 personer per år.

Tabell: **Befolkningsförändringar**

(1 november är det datum som avgör nästkommande års nivå inom skatte- och utjämningsystemen)

År	30 juni	1 nov	Förändring 1 november året innan
2012	21 380	21 291	-103
2013	21 318	21 323	+32
2014	21 382	21 403	+80
2015	21 533	21 484	+81
2016	21 689	21 775	+291
2017	21 865	21 973	(171003) +198
2017	21 865	21 950	(prognos) +175
2018		22 250	(prognos) +300
2019		22 550	(prognos) +300
2020		22 850	(prognos) +300
2021		23 150	(prognos) +300

Arbetslösheten

Enligt statistik från arbetsförmedlingen, andelen öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd, av den registerbaserade arbetskraften 16-64 år i september 2017

Andel	Östhammar	Länet	Riket
Totalt	4,1%	5,9%	7,4%
18-24 år	6,5%	8,6%	10,4%
Utrikes födda	18,2%	18,8%	22,1%
18-24 år	30,0%	32,5%	34,7%

Tillväxt och näringsliv

Budgeten för 2018 och flerårsplanen utgår från förutsättningen att Östhammar är en tillväxtkommun.

Tillsammans med näringsliv och civilsamhälle har kommunen lagt fokus på att genomföra insatserna som preciserats i Tillväxtstrategin. Insatserna koncentreras till att stärka befolkningsutvecklingen, näringslivets förutsättningar och kommunens roll i huvudstadsregionens tillväxt.

Under 2016 har bl.a. nyföretagandet ökat (se Nyföretagarbarometern), antalet invånare ökade och ca 80 nya bostäder färdigställdes. Även 2017 framstår hittills som ett positivt tillväxtår. Ett av flera tecken på detta är att antalet konkurser under de första nio månaderna minskat från 10 samma period fg år till en (1) fram till 30 september.

Känslighetsanalys

En kommun påverkas givetvis många gånger av händelser utanför dess egen kontroll. Ett sätt att göra detta tydligt är att upprätta en känslighetsanalys som visar hur olika förändringar påverkar kommunens finansiella situation. I tabellen nedan redovisas hur ett antal faktorer påverkar kommunens resultat.

Händelseförändring	Kostn/intäkt (Mnkr)
Ränteförändring med 1 %	+/- 4,2
Löneförändring med 1%	+/- 8,9
Bruttokostnadsförändring 1%	+/- 19,0
Försörjningsstödsförändring 10%	+/- 1,0
100 kommuninvånare	+/- 4,8
Förändrad utdebitering 1 kr	+/- 47,7
10 årsarbetare	+/- 4,7

I tabellen ovan framgår bland annat att varje procents löneökning innebär en kostnad för kommunen på ca 8,9 mnkr. Vidare framgår det att en procents ökning av bruttokostnaderna medför en kostnad på ca 19,0 mnkr. En skatteintäktsökning med 1 krona ger 47,7 mnkr och en ökad befolkning med 100 personer ger 4,7 mnkr i ökade intäkter. Tabellen visar med tydlighet att ovanstående exempel på förändringar kan få en avgörande betydelse för kommunens ekonomi. Därför är det viktigt att upprätthålla en finansiell beredskap på såväl kort som lång sikt.

Finansiell analys

Analysen skall ses som en sammanfattning av kommunens finansiella ställning och utveckling. Den bygger på samma finansiella analysmodell som används i övriga delar i årsredovisningen, nämligen perspektiven resultat – soliditet och likviditet.

Under 2018 beräknas Östhammars kommuns löpande driftsverksamhet exklusive avskrivningar och finansnetto ta i anspråk 92,3% av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning. Avskrivningarnas andel beräknas bli 5,2% och finansnettot beräknas ta i anspråk 0,5%. Tillsammans beräknas de löpande nettokostnaderna ta i anspråk 98,0% av kommunens skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning. Det innebär att kommunen har 2,0% lägre kostnader än intäkter under året och ett positivt resultat på 24,7 mnkr eller +2,0% av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning vilket är ett uppsatt resultatmätt för inriktningsområdet en hållbar kommun.

Kommunens räntenettokostnader bedöms vara oförändrat jämfört med budget 2017. Räntenettot budgeteras till -6,0 mnkr.

Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser som anger hur stor del av kommunens totala tillgångar som har finansierats med eget kapital uppgår i budgeten 2018 till 12%, vilket är en förbättring mot 2017 års budget men en försämring mot delårsrapporten 2017.

Soliditeten visar kommunens ekonomiska styrka på lång sikt, till skillnad från likviditetsmåten som visar betalningsberedskap på kort sikt.

Kommunens långfristiga skulder budgeteras till 546 mnkr vilket innebär att kommunen behöver nyupplåna ca 70 mnkr under 2018. Nyupplåningsbehovet är kopplat till de planerade investeringarna i bl a nytt huvudbibliotek, tillbyggnad Alma förskola och i Ny-/ombyggnad Frösåkersskolan.

Kassalikviditet är ett mått på kommunens kortsiktiga betalningsberedskap. Vid 100% täcks de kortfristiga skulderna av likvida medel och kortfristiga fordringar.

Kommunens likviditet i form av kassalikviditet beräknas till 90% vilket är sämre än delårsbokslut 2017. En femtedel av kommunens kortfristiga skulder utgörs dock av en semesterlöneskuld som ej bedöms omsättas under de närmaste åren.

God ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagen ska budgeten upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna. Vidare anges att om kostnaderna för ett visst räkenskapsår överstiger intäkterna, ska det negativa resultatet regleras och det redovisade egna kapitalet återställas under de närmaste följande tre åren.

Budgeten för 2018 och den ekonomiska planen för 2019 – 2021 uppfyller balanskravet.

I kommunallagen sägs att kommuner och lands-ting i budgeten ska ange finansiella mål samt mål och riktlinjer för verksamheten som har betydelse för god ekonomisk hushållning.

Östhammars kommunfullmäktige antar strategiska inriktningsområden som gäller från och med 2018. Östhammars kommun ska ha en eko-

nomi och verksamhet med god ekonomisk hushållning, både i kort- och långsiktigt perspektiv. Till de fyra inriktningsområdena; en attraktiv och växande kommun, en hållbar kommun, en lärande kommun och en öppen kommun är 12 resultatmätt kopplade enligt beskrivningen på sida 9-10.

Följande finansiella styrtalet gäller för Östhammars kommun:

Resultatöverskott

Resultatöverskott i procent av skatteintäkter, statsbidrag och utjämning ska uppgå till minst 2 procent. Målvärdet uppgår till 2,0 procent i budget 2018.

Budgetföljsamhet

Samtliga styrelser och nämnder följer budget.

Strategiska inriktningsområden

En attraktiv och växande kommun

Beskrivning

- Där människor vill bo och stanna kvar, dit besökare vill och där företagandet växer
- Där bostadsbyggandet och befolkning ökar
- Vi skapar intryck och avtryck i konkurrens, vi upplever utveckling och satsning på arbetsmarknad, kommunikation, kultur- och fritidsutbud

Resultatmätt	2015	2016	2018
- Befolkningsutveckling, nettoökning av befolkningen	189	259	300
- Företagarnas nöjdhet med kommunens service - NKI Insikten	68	65	70
- Kommunens boendeattraktivitet, Fokus bäst att bo - ranking	17	26	25

En hållbar kommun

Beskrivning

- Där vi finner lösningar för tillväxt, där exploatera och bevara växer tillsammans
- Där människor är sedda, inkluderade och engagerade, hälsa och välmående, balanserad demografi, mångfald och alla människors lika värde
- Där äldre och funktionsvarierade ges trygghet, service och värdighet för ett gott liv
- Där vi har ett effektivt resursutnyttjande, ej skadar miljön, är långsiktiga och tar ansvar för kommande generationer

Resultatmätt	2015	2016	2018
- Långsiktiga finansieringen av välfärdstjänster, resultat i % av skatter och bidrag	1,9%	6,3%	2,0%
- Välmående och hälsa, uppmätt och upplevd hälsa i befolkningen	68%	68%	70%
- Aktuell hållbarhetsranking av komuner	157	177	150

En lärande kommun

Beskrivning

- Där alla ges förutsättningar för framtiden
- Där skola, akademi och näringsliv möts i nätverk och science parks
- Där den kommunala organisationen, förtroendevalda och medarbetare utvecklas med samtidens krav, behov och utmaningar genom anpassningsbarhet och förändring

Resultatmätt	2015	2016	2018
- Gymnasieexamen, andelen elever som inom 4 år tagit examen	71,8%	68,9%	70%
- Kompetensförsörjning internt och externt, andel genomförda rekryteringar i vårt geografiska område	-	-	nytt
- Den egna organisationens lärande och utveckling, andel av de anställda som fått en fortbildning om mer än två dagar	-	-	nytt

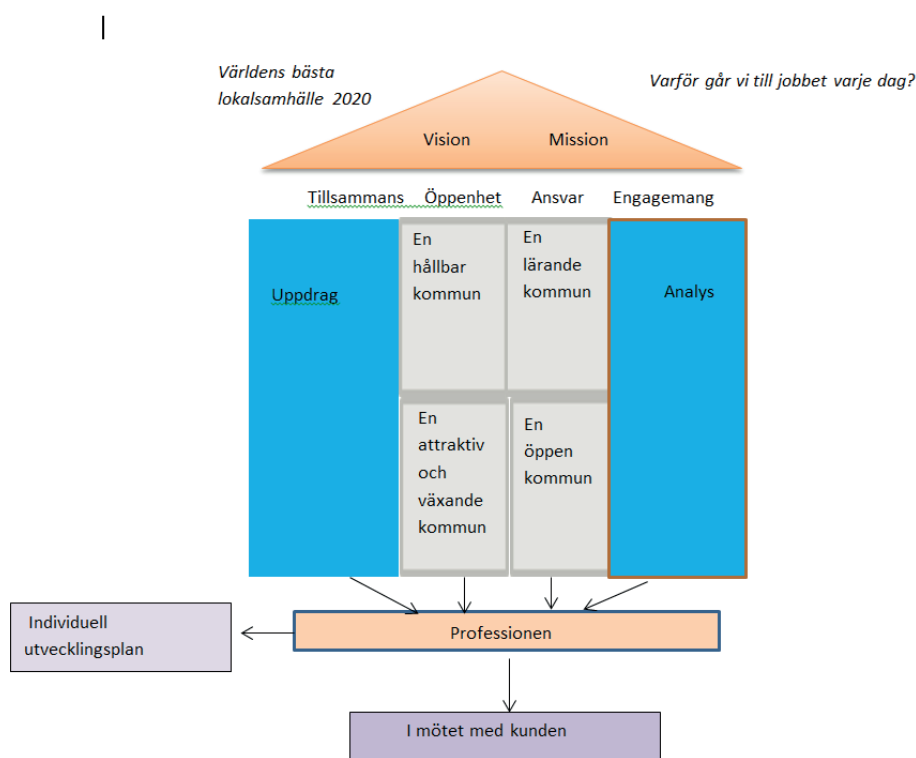
En öppen kommun

Beskrivning

- Där vi uppfattas som transparenta, inkluderande, inbjudande, lyssnande och tillgängliga
- Där medborgare och företagare känner delaktighet samt möjlighet till påverkan och inflytande. En kommun och organisation som är demokratisk, inbjudande, lyssnande och nyfiken.
- Vi omfamnar olikheter och tar tillvara olika perspektiv.

Resultatmått

	2015	2016	2018
- Andelen invånare som upplever att de har inflytande	37%	34%	35%
- Andelen invånare som har förtroende för kommunen	43%	39%	40%
- Andelen invånare som känner sig trygga	70%	68%	70%

Vår styrmodell

Vår styrmodell bygger på tre delar;

- **Strategiska inriktningsområden**, områden där vi vill se förändring, områden som vi prioriterar och framförallt områden där vi inte är nöjda. Vi mäter årligen utvecklingen genom tolv resultatmått som är relevanta för vad vi vill uppnå, jämförbara med andra kommuner och mäts huvudsakligen av andra. Resultatet rapporteras årligen till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.
- **Uppdrag**, främst ett instrument för styrelser och nämnder. Här talar nämnden, styrelsen, om för förvaltningen vad man vill göra under året. Förvaltningen rapporterar kontinuerligt verkställigheten.

- **Analysfakta**, nämnden, styrelsen, väljer de nyckeltal som nämnden vill följa under året. Nyckeltalen kan vara av såväl ekonomisk karaktär som kvalitativ karaktär. Även nyckeltal som ej påverkas direkt av verksamheten kan följas, t.ex. arbetslösheten, olika rankinglistor, huspriser, demografisk försörjningskvot, lönegap mellan män och kvinnor etc. Förvaltningen analyserar och rapporterar till nämnden, styrelsen.

2018 är första året för denna styrmodell och modellen kan förfinas och justeras över tid. Syftet med den ändrade modellen är att ge nämnden, styrelsen fler verktyg men samtidigt tydligt prioritera det man vill förändra.

Skatte- och bidragsprognos

Prognosen bygger på hur Sveriges Kommuner och Landsting har bedömt skatteunderlagets utveckling samt utjämningsystemens förändringar under perioden 2017 -2020.

Enligt kommunens egen prognos bedöms antalet invånare vara 21 950 den 1 november 2017. Befolkningen bedöms öka med 300 personer per år 2019 - 2021.

Skatte- och bidragsprognos 2017 - 2021

Antal invånare den 1/11 året före	21 775	21 950	22 250	22 550	22 850
	Fastställt	Prognos	Prognos	Prognos	Prognos
	2017	2018	2019	2020	2021
Eget skatteunderlag	47 246	47 672	49 173	50 822	52 991
Garanterat skatteunderlag	55 441	56 602	58 566	60 993	63 563
Underlag för inkomstutjämning	7 941	8 930	9 394	10 172	10 572
Kommunens skattesats	21,69	21,69	21,69	21,69	21,69
Länsviss skattesats	19,14	19,14	19,14	19,14	19,14
	MKR	MKR	MKR	MKR	MKR
Skatteinkomst före utjämning	1 024,8	1 034,0	1 066,6	1 102,3	1 149,4
Inkomstutjämning	152,0	170,9	179,8	194,7	202,3
Kostnadsutjämning	-19,0	-8,6	-8,7	-8,8	-9,0
Regleringsbidrag/avgift	-0,2	3,3	10,0	15,1	13,5
Fastighetsavgift	51,5	60,0	61,0	62,0	63,0
LSS utjämning	-22,8	-25,5	-25,9	-26,2	-26,6
SKATTER, BIDRAG O UTJÄMNING	1 186,2	1 234,1	1 282,7	1 339,0	1 392,7
Korrigerad negativ slutavräkning 2016	1,8				
Slutavräkning 2017	-7,6				
Slutavräkning 2018		-3,9			
SUMMA SKATTER, BIDRAG OCH UTJÄMNING	1 180,5	1 230,2	1 282,7	1 339,0	1 392,7
Kommunens del av 10 mrdr extra bidrag utöver inräknat ovan	5,6	6,2	4,5	2,7	0
Summa inkl extra bidrag	1 186,1	1 236,5	1 287,2	1 341,7	1 392,7

Driftbudget 2018

Förändringar jämfört med 2017 års budget.

Förändringar enligt plan och tillägg i och med tilläggsbudgetering 2017

För de allmänna val som utförs 2018 ett tillägg på 0,6 mnkr och för det extra valet om slutförvar 0,5 mnkr.

Justering av budget till, med andra kommuner gemensamma nämnder; för kunskapsstyrning med 0,1 mnkr, överförmyndare 0,1 mnkr och räddningstjänst 0,6 mnkr.

Lednings- och verksamhetsstöd (LVS): budgetramen höjs med 0,5 mnkr. Orsak: införande- och driftskostnader nytt HR-system.

Teknisk förvaltning: budgetramen höjs med 1,3 mnkr. Orsak: ökade driftskostnader på grund av vissa investeringar som ej täcks av hyresintäkter (1,3 mnkr). För interna köp Östhammar Direkt, enligt etapp 2 minskning av 2016 års tillfälliga anslag (-50 tkr).

Bygg- och miljönämnden (BMN): budgetramen sänks med -0,8 mnkr. Orsak: sedan 2016 har BMN tillfälliga anslag för konsulter (-0,6 mnkr). För interna köp Östhammar Direkt, enligt etapp 2 minskning av 2016 års tillfälliga anslag (-0,2 mnkr).

Kultur- och fritidsnämnden (KFN): budgetramen höjs med 2,1 mnkr. Orsak: ökade hyreskostnader Gimo simhall (0,3 mnkr), ökade kostnader för Storbrunn (1,6 mnkr) och satsning på Ungas mötesplats och fritid (0,3 mnkr).

Barn- och utbildningsnämnden (BUN): budgetramen höjs med 2,5 mnkr. Orsak: hyreshöjning för nya skolan i Östhammar (2,0 mnkr) och ökat elevantal (0,5 mnkr).

Socialnämnden (SN): budgetramen höjs med 7,9 mnkr. Orsak: Volymökning och demografiska faktorer (5,0 mnkr) volymökning daglig verksamhet (2,9 mnkr).

Avdrag extra satsningar 2017

Budgetåret 2017 satsades 12,1 mnkr till Attraktiv arbetsgivare, Socialt hållbar kommun, Digitaliserad kommun och Växande kommun. Delar av anslaget var av engångskaraktär utan att det angavs vilka delar. Första steget i ramberäkningen för 2018 är att ta bort hela anslaget, för att sedan bedöma vilka satsningar som är ramhöjande och vilka som är tidsbegränsade. Se under rubriken extra fördelningar 2018.

Ramuppräknig 2018

För 2018 har beräkning gjorts av verksamheternas lönekostnader och en uppräknig av dessa

med 2,5%. För övriga kostnader och intäkter har ett nettoprisindex (KPI-KS) för mars månad på 1,3% använts, detta ger ökade budgetramar till verksamheterna på 24,2 mnkr. Av dessa fördelas till SN (10,2 mnkr), till BUN (11,2 mnkr), till KS (2,0 mnkr) till KFN (0,7 mnkr) och till BMN (0,1 mnkr).

Extra fördelningar 2018

Utvecklings- och strukturfonden förstärks under 2018 med 6,5 mnkr varav 1,0 mnkr satsas på fortsatt utveckling av tätortsmiljöer.

Till **ungas välmående** 1,0 mnkr som ska fördelas lika mellan BUN och SN.

För att uppfylla nya lagkrav, budgetramen höjs med 0,4 mnkr för **dataskyddsombud**, ett samarbete med Tierps kommun.

Strategienheten: budgetramen höjs med 1,3 mnkr, Orsak: en tjänst för översiktsplanarbete och en tjänst för GIS.

LVS: budgetramen höjs med 2,2 mnkr. Orsak: En extra HR-strategi för attraktiv arbetsgivare. En tjänst, utöver växling från övriga nämnder, till ny inköpsorganisation 2018. En tjänst förvaltningsledare HR-system.

IT: budgetramen höjs med 1,0 mnkr. Orsak: personalförstärkning för en digitaliserad kommun.

Tillväxtenheten: budgetramen höjs tillfälligt med 0,2 mnkr. Orsak: utveckla intranätet i kommunen (0,6 mnkr fördelat på tre år).

Tekniska förvaltningen: budgetramen höjs tillfälligt 2018 med 0,6 mnkr. Orsak: förbättra dokumentationen av gatunätets standard

BUN: budgetramen höjs med 6,4 mnkr. Orsak: bedriva verksamhet inom 3% ramhöjning (4,4 mnkr) och ett tillfälligt anslag 2018 (2,0 mnkr).

SN: budgetramen höjs med 5,1 mnkr. Orsak bedriva verksamhet inom 3% ramhöjning, i och med denna ökning har nämnden utrymme för 10 LSS platser från sista kvartalet 2018 (2,9 mnkr), projektledning av projekt äldreboende i Öregrund. (0,3 mnkr 2018, 2,2 mnkr 2019, 2,2 mnkr 2020 och 0,6 mnkr 2021) och ett tillfälligt anslag 2018 (2,0 mnkr).

Växling mellan förvaltningarna

Daglig verksamhet: från EAS växlas 11,2 mnkr till SN som redan 2017 tagit över köp av platser internt och externt.

Fritidsanläggningar: från KFN växlas 0,3 mnkr till tekniska förvaltningen som tar över driften.

Ny inköpsorganisation: En växling av kostnader för att inrymma en ytterligare tjänst i vid omorganisation 2018. Fördelningen mellan förvaltningarna baserar sig på respektive förvaltningsinköp tidigare år. Till LVS överförs ca 0,7 mnkr

varav från SN 0,3 mnkr, från BUN 0,3 mnkr och övriga förvaltningar och kontor exkl tekniska 0,1 mnkr. Ytterligare växling kommer att ske från tekniska och strategienheten under 2018 då befintliga tjänster flyttas in i nya inköpsorganisationen.

Korrigerings av internräntan

Kommunen följer SKL's rekommenderade internräntesats som för 2018 är 1,75% detta innebär en ramförändring på 6,9 mnkr från nämnder och styrelsen till finansförvaltningen. Ramarna minskas för BUN (3,1 mnkr), för SN (1,8 mnkr), för BMN (0,5 mnkr) och för KS (1,5 mnkr) varav tekniska förvaltningen (1,1 mnkr). De interna intäkterna till finansförvaltningen sänks (6,9 mnkr).

Driftbudgetens flerårsplan 2019 – 2021

Förändringar jämfört med 2018 års budget.

Utvecklings- och strukturfonden

Anslaget minskas med de -6,5 mnkr som lades in 2018 och utvecklings- och strukturfonden återgår till tidigare volym (1,8 mnkr).

KS

År 2019 budgetramen höjs med 1,6 mnkr. Orsak: extra val 2018 utfört, ramen sänks (-0,5 mnkr), ökade lokalkostnader för gemensam räddningstjänstnämnd (0,1 mnkr) och nytt ledningssystem och ökade driftskostnader övriga verksamhetssystem för LVS (0,8 mnkr). Tekniska förvaltningen: ökade driftskostnader på grund av vissa investeringar som ej täcks av hyresintäkter (1,8 mnkr). Tillfälligt anslag förbättrad dokumentation gatunätets standard tas bort (-0,6 mnkr).

År 2020 budgetramen höjs med 1,1 mnkr. Orsak: EU-val 2019 utfört, ramen sänks (-0,6 mnkr). Tekniska förvaltningen: ökade driftskostnader på grund av vissa investeringar som ej täcks av hyresintäkter (1,7 mnkr).

År 2021 budgetramen höjs med 1,3 mnkr. Orsak: Tekniska förvaltningen: ökade driftskostnader på grund av vissa investeringar som ej täcks av hyresintäkter (1,5 mnkr). Tillfälligt anslag tillväxtenheten för intranätet under perioden 2018 - 2020 tas bort (-0,2 mnkr).

BUN

År 2019 budgetramen höjs med 2,9 mnkr. Orsak: ökade lokalkostnader nya skolan Östhammar (2,0 mnkr), ökade lokalkostnader Alma förskola i Alunda (1,9 mnkr) och förskolepaviljonger i Österbybruk (1,0 mnkr). Det tillfälliga anslaget 2018 tas bort (-2,0 mnkr).

År 2020 budgetramen höjs med 5,0 mnkr. Orsak: ökade lokalkostnader nya skolan i Östhammar (2,0 mnkr), ökade lokalkostnader grundskolor och förskolor i Österbybruk, Gimo och Alunda (3,0 mnkr).

År 2021 budgetramen höjs med 7,0 mnkr. Orsak: ökade lokalkostnader nya skolan i Östhammar (4,0 mnkr, totalt är ramen utökad med 10,0 mnkr 2018-2021 för nya skolan) och ökade lokalkostnader förskolor i Österbybruk och Östhammar (3,0 mnkr).

SN

År 2019 budgetramen höjs med 2,6 mnkr. Orsak: helårseffekt 10 nya LSS-platser (2,7 mnkr), projektledning av 3 årigt projekt äldreboende i Öregrund. (1,9 mnkr). Det tillfälliga anslaget 2018 tas bort (-2,0 mnkr).

År 2020 budgetramen höjs med 18,0 mnkr. Orsak: utbyggnad 36 platser äldreboende i Öregrund preliminär kostnadsberäkning.

År 2021 budgetramen sänks med -1,6 mnkr. Orsak: projekt äldreboende i Öregrund avslutas.

Pensioner

I planen tillförs 1,0 mnkr respektive år för ökade pensionskostnader.

Volymförändringar etc.

Flerårsplanen är beräknad utifrån SKL's skatte- och bidragsprognoser med en beräknad befolkning på 300 personer per år under planperioden 2019-2021. Om denna prognos slår fel med 100 personer så påverkar det våra intäkter 2019 med +/- 5 mnkr.

De extra 6,5 mnkr 2018 i utvecklings- och strukturfonden och de beslut KS tar med anledning av det anslaget påverkar budgetplanen ytterligare.

Inflyttning och övriga demografiförändringar kommer att påverka i första hand budgetarbetet för 2019.

Uppräkning 2019 - 2021

För 2019 har en uppräkningspott på ca 30 mnkr satts av för att i budgetarbetet 2019 fördelas till nämndernas budgetramar.

Skatter och bidrag under planperioden enligt SKL's prognos 2017-09-28..

Räntenettet ökas 2019 med 1,5 mnkr och 2020 med 0,5 mnkr pga stora investeringar och befarat ändrat ränteläge under perioden.

Investeringsbudget 2018

Planerade större investeringsprojekt

För att möta investeringsbehov kopplat till kommunens vision, Världens bästa Lokalsamhälle 2020, budgeteras 5,0 mnkr 2018, varav 1,0 mnkr avsätts för E-förvaltningsprojekt.

Under kommunstyrelsen budgeteras 2,0 mnkr för oförutsedda investeringar.

Under kommunledning budgeteras 5,0 mnkr för bredbandsinvesteringar, IT-kontoret för tjänstefiering av IT Elevdatorer 2,1 mnkr, och för nytt HR-system 2,0 mnkr.

Tekniska förvaltningen budgeterar;

- för exploatering av bostadsområden (15,0 mnkr). och för industriområden (7,0 mnkr).

- för nya skolan i Östhammar (9,0 mnkr) (tidigare har 59,0 mnkr budgeterats).

- för ny-/till- och ombyggnationer inom skola/förskola (67,5 mnkr) varav Alma förskola i Alunda (36,0 mnkr).

- för energieffektiviseringar och ventilation (17,0 mnkr).

- för G/C-vägar (10,0 mnkr)

- för trafiksäkerhetsåtgärder (5,0 mnkr)

- för investeringar i övriga fastigheter (5,0 mnkr)

- för övervakningssystem, gatubelysning och arbetsmaskiner/inventarier (2,3 mnkr).

- för projektering av ny sporthall i Östhammar (3,0 mnkr).

- för investeringar i lokaler som hyrs ut till externa hyresgäster (14,0 mnkr).

- för övriga investeringar (4,4 mnkr).

I övrigt budgeteras investeringsram för respektive nämnd. Varje nämnd prioriterar och beslutar om igångsättningstillstånd för äskade projekt inom beslutad investeringsram.

Avgiftsfinansierad verksamhet 2018

Investeringar för renhållningsverksamheten budgeteras till 2,0 mnkr. Dessa investeringar finansieras inom taxekollektivet.

Investeringsplan 2019 – 2021

Investeringarna anges i 2017 års prisläge.

För att möta investeringsbehov kopplat till kommunens vision, Världens bästa Lokalsamhälle 2020, avsätts 5,0 mnkr respektive år 2019 – 2021.

Planerade större investeringsprojekt

- Bredbandsstrategin budgeteras med 5,0 mnkr per år under hela planperioden för att uppnå målet 90% utbyggnad.

- Elevdatorer 2,1 mnkr per år under planperioden.

- Exploatering bostadsområden 2019 budgeteras 15,0 mnkr och för 2020 - 2021 budgeteras 10,0 mnkr per år.

- Exploatering industriområden 2019 - 2021, budgeteras med 5,0 mnkr per år.

- Nya skolan i Östhammar budgeteras med 100,0 mnkr år 2019 och 37,0 mnkr år 2020.

- Ny sporthall i Östhammar preliminärt beräknad budget 25,0 mnkr 2019 och 15,0 mnkr 2020.

- Projektering ny sporthall i Alunda 3,0 mnkr 2021.

- Ombyggnation skolor/förskolor budgeteras med 15,0 mnkr 2019, 30,0 mnkr 2020 och 5,0 mnkr 2021.

- Övriga investeringar tekniska såsom energieffektiviseringar, ventilation, G/C-vägar, trafiksäkerhetsåtgärder, gatubelysning, övervakningssystem och arbetsmaskiner 17,1 mnkr per år 2019 - 2020 och 11,1 mnkr 2021.

- För 2021 budgeteras 30,0 mnkr hittills ofördelade medel.

Avgiftsfinansierad verksamhet

För renhållningsverksamheten budgeteras 4,0 mnkr 2019 och 0,5 mnkr per år 2020-2021.

Dessa investeringar finansieras inom taxekollektivet.

Driftbudget

Nämndernas nettobudget, tkr	Budget 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Kommunstyrelse	-170 094	-166 916	-162 006	-162 116	-163 455
Ungas välmående	0	-1 000	-1 000	0	0
Utvecklings- och strukturfond	-1 800	-8 274	-1 800	-1 800	-1 800
-varav planpott	-500	-500	-500	-500	-500
-varav inkluderande arbetsmarknad	-1 000	-1 000			
-varav utveckling tätortsmiljöer		-1 000			
Kommunledningskontor	-119 701	-109 262	-109 612	-109 012	-108 812
- varav Politik	-7 778	-9 132	-8 632	-8 032	-8 032
- varav Stab	-10 983	-11 358	-11 358	-11 358	-11 358
- varav Strategienhet	-6 690	-5 877	-5 877	-5 877	-5 877
- varav Gem Överförmyndarnämndt	-1 558	-1 690	-1 690	-1 690	-1 690
- varav Gem Räddningstjänstnämnd	-22 940	-23 818	-23 943	-23 943	-23 943
- varav Lednings- och verksamhetsstöd	-28 157	-26 326	-27 051	-27 051	-27 051
- varav It-kontor	-12 210	-12 409	-12 409	-12 409	-12 409
- varav Tillväxtkontor	-10 415	-10 754	-10 754	-10 754	-10 554
- varav Enh för arbete o sysselsättning	-18 970	-7 898	-7 898	-7 898	-7 898
Teknisk förvaltning	-48 593	-48 381	-49 595	-51 305	-52 844
Bygg- och miljönämnd	-6 590	-5 855	-5 855	-5 855	-5 855
Kultur- och fritidsnämnd	-37 304	-39 302	-39 302	-39 302	-39 302
Barn- och utbildningsnämnd	-521 945	-536 724	-539 624	-544 624	-551 624
Socialnämnd	-414 810	-447 068	-449 668	-467 668	-466 068
Finansförvaltning mm	-25 561	-26 561	-27 561	-28 561	-29 561
Intern ränta	23 632	16 699	16 699	16 699	16 699
Volymförändringar etc netto			-16 735	-14 449	-24 314
Uppräkning, 2019- 2021			-29 897	-60 974	-93 349
Verksamhetens nettokostnad	-1 152 672	-1 205 728	-1 253 949	-1 306 850	-1 356 829
Skatter och bidrag	1 182 321	1 236 457	1 287 193	1 341 684	1 392 683
Räntenetto	-6 000	-6 000	-7 500	-8 000	-8 000
Årets resultat	23 649	24 729	25 744	26 834	27 854

Investeringsbudget

Nämndernas nettobudget, tkr	Påbörjade proj tom 2017*	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Kommunstyrelse		181 200	197 200	124 200	79 200
Vision		5 000	5 000	5 000	5 000
- varav E-förvaltningsprojekt		1 000	0	0	0
Oförutsett		2 000	2 000	2 000	2 000
Kommunledningskontor		9 100	7 100	7 100	7 100
- varav bredbandsstrategi		5 000	5 000	5 000	5 000
- varav BUN elev, dator		2 100	2 100	2 100	2 100
- varav Nytt HR-system		2 000	0	0	0
Enh för arbete o sysselsättning		500	500	500	500
Teknisk förvaltning		164 600	182 600	109 600	64 600
- varav exploatering bostadsområden		15 000	15 000	10 000	10 000
- varav exploatering industriområden		7 000	5 000	5 000	5 000
- varav ombyggnad Frösäkersskolan	59 000	9 000	100 000	37 000	0
- Ny/Ombyggnation sporthall Östhammar		3 000	25 000	15 000	0
- Ny/Ombyggnation sporthall Alunda		0	0	0	3 000
- varav Väg Börstil-Sandika		500	0	0	0
- varav Skolor/förskolor		31 500	15 000	30 000	5 000
- varav Alma förskola, Alunda	4 000	36 000	0	0	0
- varav Energieffektiviseringar och ventilation		17 000	2 000	2 000	2 000
- varav G/C-vägar		10 000	5 000	5 000	5 000
- varav Trafiksäkerhetsåtgärde		5 000	5 000	0	0
- varav Gatubelysning		300	300	300	300
- varav Övriga fastigheter		5 000	3 000	3 000	3 000
- varav Övervakningssystem		1 000	1 000	1 000	0
- varav Arbetsmaskiner/inventarier		1 000	800	800	800
- varav Parkering Brunnskolan		500	0	0	0
- varav Hamnbassäng Östhammar		3 000	0	0	0
- varav Dammåtgärder Slagmyren		400	1 500	0	0
- varav SLU, Öregrund		6 000	0	0	0
- varav Polisen, Östhammar		8 000	0	0	0
- varav Ofördelade medel		0	0	0	30 000
- varav Indexuppräknig		3 400	0	0	0
- varav Renhållning		2 000	4 000	500	500
Bygg- och miljönämnd		200	200	200	200
Kultur- och fritidsnämnd		2 500	2 500	2 500	2 500
Barn- och utbildningsnämnd		4 000	10 000	10 500	4 500
Socialnämnd		4 600	2 700	4 800	2 300
Indexhöjning		1 600	5 000	5 000	5 000
Summa nettoinvesteringar		194 100	217 600	147 200	93 700

* vissa större projekt som fortsätter i budget 2018 och ev plan 2019-2021.

Klassificering av investeringar

Av Kommunala redovisningslagen framgår i § 6:1 att anläggningstillgång är en tillgång som är avsedd för stadigvarande innehav, och som inte är av ringa värde. För Östhammars kommun gäller beloppsgränsen för direktavskrivning 23 tkr.

Följande kriterier skall vara uppfyllda för att kunna godkännas som en investeringsutgift.

- Tillgången är avsedd för stadigvarande innehav.
- Tillgången har en ekonomisk livslängd överstigande 3 år.
- Den totala utgiften för tillgången överstiger 23 000 kronor.

Resultatbudget

	Bokslut	B.progn	Budget	Plan	Plan	Plan
mnkr	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Verksamhetens intäkter	745,2	660,0	692,7	702,8	725,5	738,1
Verksamhetens kostnader	-1 747,5	-1 768,8	-1 834,5	-1 890,9	-1 964,4	-2 025,0
Avskrivningar	-60,2	-58,4	-63,9	-65,9	-67,9	-69,9
Verksamhetens nettokostnader	-1 062,5	-1 167,1	-1 205,7	-1 253,9	-1 306,9	-1 356,8
Skatteintäkter	969,6	1 030,2	1 034,0	1 066,6	1 102,3	1 149,4
Gen. Statsbidrag o utjämning	165,9	154,9	202,4	220,6	239,4	243,3
Finansiella intäkter	1,3	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Finansiella kostnader	-3,3	-2,5	-7,5	-9,0	-9,5	-9,5
Res. före extraordinära poster	71,0	17,0	24,7	25,7	26,8	27,9
Extraordinära intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Extraordinära kostnader	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat	71,0	17,0	24,7	25,7	26,8	27,9

Kassaflödesanaly

	Bokslut	B.progn	Budget	Plan	Plan	Plan
mnkr	2016	2017	2018	2019	2020	2021
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN						
Periodens resultat	71,0	17,0	24,7	25,7	26,8	27,9
Ökning (+)/minskn. (-) av avsättn.	-2,5	0,6	0,1	2,1	-0,4	-0,4
Rearesultat avyttr anl tillg	-6,2					
Justering för av- och nedskrivningar	60,2	58,4	63,9	65,9	67,9	69,9
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	122,5	75,9	88,7	93,7	94,4	97,4
Ökn (-)/minskn (+) kortfr. fordr.	-17,8					
Ökn (-)/minskn (+) förråd/exploateringsfastigh	0,5					
Ökn (+)/minskn (-) kortfr. skulder	11,5					
Medel fr den löpande verksamh.	116,7	75,9	88,7	93,7	94,4	97,4
INVESTERINGSVERKSAMHETEN						
Förvärv av matr/immatr anlägg.n.tillg.	-80,6	-117,9	-304,1	-217,6	-147,2	-93,7
Omfört t omsättn.tillg (expl.fastgh	0,0					
Försäljn. av matr anlägg.n.tillg.	6,2	166,0				
Förvärv. av finansiella anlägg.n.tillg.	0					
Omfört till driftredovisningen						
Medel från investeringsverksamheten	-74,4	48,1	-304,1	-217,6	-147,2	-93,7
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN						
Ökn (+)/minskn (-) av långfr skulder	-0,4	0,0	69,9	123,9	52,8	-3,6
Ökn (-)/minskn (+) av övr långfr fordr						
Medel fr finansieringsverksamh	-0,4	0,0	69,9	123,9	52,8	-3,6
ÅRETS KASSAFLÖDE						
Likvida medel vid årets början	57,6	99,5	223,6	78,1	78,1	78,1
Likvida medel vid periodens slut	99,5	223,6	78,1	78,1	78,1	78,2

Balansbudget

mnkr	Bokslut 2016	B.progn 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
TILLGÅNGAR						
Anläggningstillgångar						
Materiella/immatr. anläggningstillg.	1 165,5	1 059,1	1 299,3	1 451,0	1 530,3	1 554,1
Finansiella anläggningstillgångar	27,7	57,8	57,8	57,8	57,8	57,8
Summa anläggningstillgångar	1 193,2	1 116,9	1 357,1	1 508,8	1 588,1	1 611,9
Omsättningstillgångar						
Förråd/exploateringsstillgångar	1,0	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Kortfristiga fordringar	176,3	176,3	176,3	176,3	176,3	176,3
Kassa och bank	99,5	195,5	50,0	50,0	50,0	50,0
Summa omsättningstillgångar	276,9	373,3	227,8	227,8	227,8	227,8
SUMMA TILLGÅNGAR	1 470,1	1 490,2	1 584,9	1 736,6	1 815,9	1 839,7
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER						
Summa eget kapital	711,2	728,2	752,9	778,7	805,5	833,3
(varav årets resultat)	71,0	17,0	24,7	25,7	26,8	27,9
Avsättningar						
Avsättn. f. pension o. likn. förpliktelser	28,1	31,3	31,1	32,9	32,2	31,4
Övriga avsättningar	14,4	14,4	14,7	15,0	15,3	15,6
Summa avsättningar	42,5	45,7	45,8	47,9	47,5	47,0
Skulder						
Långfristiga skulder	464,3	464,4	534,2	658,1	710,9	707,4
Kortfristiga skulder	252,0	252,0	252,0	252,0	252,0	252,0
Summa skulder	716,3	716,4	786,2	910,1	962,9	959,4
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	1 470,1	1 490,2	1 584,9	1 736,6	1 815,9	1 839,7

Verksamhetsplan 2018 – 2021

Kommunstyrelse

Verksamhetsområde

Kommunstyrelsen har till uppdrag att tillhandahålla administrativt och strategiskt stöd till förvaltningar och förtroendevalda, att bedriva verksamhet inom teknik, tillväxt och arbetsmarknad samt att leda och samordna den kommunala förvaltningen.

Kommunledningsförvaltningen är organiserad i enheterna; Lednings- och verksamhetsstöd, Strategienhet, Tillväxtkontor, Stab, IT-enhet samt Enheten för arbete och sysselsättning.

Omvärldsanalys

Vår verksamhet påverkas och kommer att fortsätta att påverkas av ekonomisk utveckling internationellt, digitalisering, förändrad demografi och ökade krav. De frågor och områden som skall lösas tenderar att bli mer komplexa. Vi behöver därför bygga en organisation som systematiskt möter och arbetar med förändring, en organisation som ser över administrativa gränser och vilar på en gemensam värdegrund. En organisation som möter medborgares och företags behov.

Verksamhetsförändringar och konsekvenser 2018

Östhammars kommun har en utmaning när det gäller kompetensförsörjning, en utmaning som måste lösas för att nå de prioriterade målen. Förmågan att attrahera, utveckla och behålla rätt kompetens är avgörande i en tjänsteproducerande verksamhet som skapas av medarbetarna. Därför behövs bland annat ett proaktivt chefsstöd med särskilt fokus på strategisk kompetensförsörjning.

Arbetet med att skapa en störningstålig och behovsstyrd organisation fortskrider. Satsningarna inom IT-området ska leda till en stabil och säker infrastruktur, vilket är en förutsättning för kravet på en ökande digitalisering. I kvalitetshöjande syfte skapas en central inköpsorganisation.

Den nya dataskyddsförordningen, som träder ikraft i mitten av 2018, kommer att gälla som lag i Sverige. Den personuppgiftsansvariges ansvar och skyldigheter förtydligas och utökas och de registrerades rättigheter förstärks. För att möta de strängare kraven tillsätts ett dataskyddsbud, en tjänst som delas med Tierps kommun.

Strategienhetens satsning avseende Växande kommun syftar till att fortsätta intensifiera arbe-

tet med fördjupade översiktsplaner (FÖP) för tätorterna och kusten utifrån ÖP 2016 och de behov som identifierats av områden för bebyggelse, industrimark m.m. För detta och för en mer effektiv planering (detaljplan, bygglov, risk- och sårbarhet, infrastruktur, demografiska förutsättningar m.m) behövs bättre verktyg för kartproduktion, statistik och analyshantering samt att tillgängliggöra information för allmänheten enkelt och tilltalande. Ett modernare och snabbare GIS-system har upphandlats och implementering kommer drivas av en nyinrättad GIS-samordnare tillsammans med leverantören.

För att stärka samarbetet mellan förvaltningarna och kommunens arbetsgivarvarumärke behöver den interna kommunikationen förbättras, vilket satsningen på ett förbättrat intranät kan bidra till.

Verksamheten 2019-2021

Inom IT-området står kommunen inför ett omfattande arbete för att skapa en säker, stabil grund för fortsatt utveckling.

Betydelsefullt blir att skapa nya plattformar i syfte att förbättra arbetet över förvaltningsgränser för att tillsammans lösa nya utmaningar på ett effektivare sätt, exempelvis integrationsarbetet. Vidare att satsa på ett kommunövergripande ledningssystem till nytta för verksamheterna i arbetet med planering, uppföljning och rapportering. Ytterligare fördel är att styrningen blir mer transparent ut i kommunens alla enheter.

Kvantitet och kvalitet

Kommunstyrelsen utgår från kommunfullmäktiges beslutade strategiska områden med tillhörande resultatmätt samt övriga av kommunfullmäktige beslutade måldokument. Särskilt prioriteras ett gott företagsklimat och behovet av att skapa goda förutsättningar för såväl nya som befintliga företag.

Kommunstyrelsen särskiljer sig från övriga nämnder genom sin uppsiktsplikt. Under året rapporterar hela den kommunala verksamheten inklusive, bolag, stiftelse, gemensamma nämnder sin verksamhet. Utöver detta granskar kommunstyrelsen även internkontrollens planer och utfall. Samtliga rapporterade verksamheter finns schemalagda i en årskalender. Utöver detta följer kommunstyrelsen verksamheten genom deltagande i kvalitetsnätverk, bokslutsseminarier och finansiella analyser.

Investeringar

Många av kommunstyrelsens investeringar är kopplade till den ökade digitaliseringen och en stabil infrastruktur. Syftet är att förbättra tillgänglighet, kvalitet och produktivitet i våra välfärdstjänster.

Kommunen står inför en investering i ett nytt robust HR-system med integration till schema-system, vilket leder till besparingar för kärnverksamheterna. Dagens manuella hantering är osäker och oerhört kostsam. Satsningar på säkra

stödsystem till kommunens kvalitets-, ekonomi- och HR-arbete ska skapa bra förutsättningar för chefer och övriga medarbetare att planera och följa upp sin verksamhet med ökad samordning och transparens.

Det finns även investeringsbehov kopplat till strategisk fysisk planering, mark och exploatering, inflytande och delaktighet samt miljöstrategiskt arbete.

Resultaträkning (tkr)	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Intäkter (+)	63 721	74 987	78 015	78 015	78 015	78 015
Kostnader (-)	-172 508	-196 487	-189 077	-190 302	-189 702	-189 502
Personalkostnader	-68 643	-87 766	-94 339	-94 314	-93 714	-93 594
Lokalkostnader	-4 259	-4 790	-4 873	-4 873	-4 873	-4 873
Övriga kostnader	-99 605	-103 931	-89 865	-91 115	-91 115	-91 035
Nettokostnader	-108 786	-121 500	-111 062	-112 287	-111 687	-111 487

Driftbudget (tkr)	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
<i>Verksamhet</i>						
100 Nämnd o styrelseverksamhet						
Intäkter	1 324	0	0	0	0	0
Kostnader	-7 541	-9 654	-9 817	-9 817	-9 817	-9 817
110 Stöd till politiska partier						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-1 330	-1 330	-1 330	-1 330	-1 330	-1 330
120 Revision						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-816	-892	-905	-905	-905	-905
130 Övr politisk verksamhet						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-3 619	-3 238	-4 622	-4 122	-3 522	-3 522

Driftbudget (tkr)	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
215 Fysisk, tekn planering						
Intäkter	9 936	13 990	13 990	13 990	13 990	13 990
Kostnader	-16 340	-20 473	-20 312	-20 312	-20 312	-20 312
220 Näringslivsbefrämjande åtg						
Intäkter	7 527	2 950	2 994	2 994	2 994	2 994
Kostnader	-13 123	-8 458	-8 785	-8 785	-8 785	-8 585
225 Konsument o energiråd						
Intäkter	280	280	234	234	234	234
Kostnader	-575	-700	-713	-713	-713	-713
230 Turistverksamhet						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-1 486	-1 650	-1 675	-1 675	-1 675	-1 675
263 Miljö, hälsa o hållbar utv						
Intäkter	281	26	27	27	27	27
Kostnader	-1 161	-1 051	-1 072	-1 072	-1 072	-1 072
270 Räddningstjänst						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-22 913	-22 940	-23 818	-24 818	-24 818	-24 818
275 Totalförsvaret och samhällsskydd						
Intäkter	891	622	634	634	634	634
Kostnader	-681	-822	-838	-838	-838	-838
315 Allmän kulturverksamhet						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-553	-559	-561	-561	-561	-561
510 Vård och omsorg om äldre						
Intäkter	27	520	530	530	530	530
Kostnader	-1 676	-1 835	-1 872	-1 872	-1 872	-1 872
513 Insatser enligt LSS/SFB						
Intäkter	10 806	12 378	12 626	12 626	12 626	12 626
Kostnader	-24 589	-23 583	-12 827	-12 827	-12 827	-12 827
558 Förebyggande verksamhet						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-90	-101	-103	-103	-103	-103
600 Flyktingmottagande						
Intäkter	5 624	5 703	7 006	7 006	7 006	7 006
Kostnader	-7 099	-5 000	-6 289	-6 289	-6 289	-6 289
610 Arbetsmarknadsåtgärder						
Intäkter	19 919	30 857	31 474	31 474	31 474	31 474
Kostnader	-21 279	-38 000	-38 537	-38 537	-38 537	-38 537
800 Näringsliv och bostäder						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-138	-150	-150	-150	-150	-150
920 Gemensam kommunal service						
Intäkter	7 618	8 361	8 500	8 500	8 500	8 500
Kostnader	-48 014	-56 751	-54 851	-55 576	-55 577	-55 577
Nettokostnader	-108 786	-121 500	-111 062	-112 287	-111 687	-111 487

Verksamhetsplan

Driftbudget (tkr)	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Driftbudget per Verksamhets- område, netto (tkr)						
Politik	-7 096	-7 778	-9 132	-8 632	-8 032	-8 032
Stab	-8 744	-10 982	-11 358	-11 358	-11 358	-11 358
Strategienhet	-3 786	-6 690	-5 877	-5 877	-5 877	-5 877
Lednings- och verksamhetsstöd	-18 940	-25 950	-24 090	-24 815	-24 815	-24 815
Oförutsedda o projekt	-5 105	-4 007	-4 036	-4 036	-4 036	-4 036
Överförmyndarnämnd	0	-1 558	-1 690	-1 690	-1 690	-1 690
Räddningstjänstnämnd	-22 913	-22 940	-23 818	-24 818	-24 818	-24 818
IT-enhet	-13 089	-12 210	-12 409	-12 409	-12 409	-12 409
Tillväxtkontor	-9 965	-10 415	-10 754	-10 754	-10 754	-10 554
EAS Enheten för arbete och sysselsättning	-19 149	-18 970	-7 898	-7 898	-7 898	-7 898
Nettokostnader	-108 786	-121 500	-111 062	-112 287	-111 687	-111 487

Investeringsbudget, netto (tkr)	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
<i>Projekt</i>				
7500 Vision	4 000	5 000	5 000	5 000
7506 E-förvaltningsprojekt	1 000	0	0	0
7501 Oförutsett	2 000	2 000	2 000	2 000
7801 Bredband	5 000	5 000	5 000	5 000
7810 IT BoU elev. dator	2 100	2 100	2 100	2 100
9620 HR-system	2 000	0	0	0
7700 EAS	500	500	500	500
Summa	16 600	14 600	14 600	14 600

Kommunstyrelsen Teknisk förvaltning

Verksamhetsområde

Tekniska kontoret ansvarar för:

- Förvaltning av kommunala fastigheter.
- Köp, försäljning och uthyrning av kommunala fastigheter.
- Drift och underhåll av kommunala gator, gång- och cykelvägar, parker, skog och lek-parker.
- Trafiksäkerhet på det kommunala vägnätet.
- Genomförande av beslutade investeringsprojekt.
- Inköp inom förvaltningen.
- Bostadsanpassningsbidrag.
- Tillagning och servering av måltider inom förskolan, skolan och äldreomsorgen.
- Städning av egenägda verksamhetslokaler.

Omvärldsanalys

Världen står inför omfattande klimatförändringar med stigande hav och fler perioder med kraftig nederbörd, vilket bl.a. kan skapa problem med avrinning och översvämning i stadsmiljöer. Förvaltningen har genom sin risk- och sårbarhetsanalys identifierat ett antal åtgärder för att minska sårbarheten för extrema väderhändelser.

Såväl en åldersstruktur i förändring som ett ojämnt flyktingmottagande påverkar förvaltningen i rollen som tjänsteleverantör till övriga förvaltningar.

I takt med att välfärden utvecklas behövs nya kompetenser. Det är redan idag svårt att hitta utbildad personal till ett antal välfärdsyrken.

Ett beslut om slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark kan medföra bl.a. ökat behov av byggbar mark och ökad efterfrågan på bostäder.

Verksamhetsmål kopplat till god ekologisk hushållning

- Vi skall bedriva en kostnadseffektiv förvaltning av kommunala fastigheter, gator, vägar, gång- och cykelvägar, parker, skog och lekplatser.

Övriga mål och riktlinjer

- Vi skall tillhandahålla ändamålsenliga lokaler som väl tillgodoser kommunens egna verksamheters behov och förväntningar.
- Vi skall tillhandahålla rena lokaler.
- Vi skall bedriva en måltidsverksamhet som väl tillgodoser behovet av bra ekologisk näringsriktig kost som är vällagad till förskolor och skolor.

- Vi skall bedriva en kostnadseffektiv fastighetsförvaltning.
- Vi skall se till att tillgängligheten är god i offentliga miljöer och på allmänna platser.
- Vi skall aktivt bidra till att skapa och behålla attraktiva boendemiljöer med tillgång till parker, lekplatser, grönytor och tätortsnära skog.
- Vi skall tillhandahålla gator, vägar samt gång- och cykelvägar som är framkomliga och säkra såväl sommar som vinter.
- Vi skall ha fastigheter med god energihushållning med ekologiskt uthålliga energislag.

Verksamhetsförändringar och konsekvenser 2018

Förvaltningen arbetar med två större projekt, Östhammars nya kulturhus och huvudbibliotek Storbrunn samt planering inför och uppförande av den nya skolan i Östhammar. Mycket av förvaltningens tid och resurser kommer att bindas upp under projektet med den nya skolan som när den är klar kommer att ersätta Frösåkersskolan.

Parallellt med dessa större projekt pågår ett antal mindre bland vilka nya förskolelokaler, gång- och cykelvägar samt trafiksäkerhetsförbättrande åtgärder kan nämnas. I arbetet med energieffektivisering och förbrukningsoptimering i våra fastigheter måste förvaltningen finna nya vägar för att nå Miljömål 2018.

Förvaltningen kommer under 2018 att arbeta vidare med tätortsutveckling inom ramen för satsningen Socialt hållbar och växande kommun.

Majoriteten av förvaltningens personal är anställd inom städ- eller måltidsenheten och omfattas av det kollektivavtal som tecknades mellan Kommunal och SKL 2016. Avtalet innehåller tydliga mål om att införa heltid som norm och kommer medföra ett förändringsarbete för flertalet kommunala verksamheter.

Verksamheten 2019-2021

Det planerade underhållet av gator, gång- och cykelvägar, lekparkar och parker är inte tillräckligt och en budgetförstärkning behövs för att nå en på lång sikt önskvärd underhållsnivå. Arbetet med att säkra att det finns tomtmark till försäljning i och kring kommunens tätorter måste intensifieras; med hänsyn till eventuellt slutförvar av använt kärnbränsle i Forsmark och en ökad efterfrågan främst i Alunda.

Kvantitet och kvalitet

Förvaltningen arbetar med kvalitetsfrågor på en rad olika vis för att få rätt bild av kundernas, såväl interna som externa, behov och förväntningar. Förvaltningen har t.ex. regelbundna avstämningsmöten med barn- och utbildningsförvaltningen samt socialförvaltningen rörande verksamhetslokaler. Förvaltningen träffar lokala företagare inför upphandlingar och måltidsenhetens kunder ges möjlighet att utvärdera kvaliteten genom matråd.

Investeringar

Uppförandet av nya skolan i Östhammar och det kombinerade kulturhuset / huvudbiblioteket Storbrunn är de beloppsmässigt största projekten.

Resultaträkning (tkr)	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Intäkter (+)	237 333	240 721	246 222	258 955	277 469	286 788
Kostnader (-)	-278 427	-289 314	-294 603	-308 550	-328 774	-339 632
Personalkostnader	-57 070	-58 695	-61 150	-62 679	-64 246	-65 852
Lokalkostnader	-39 435	-43 641	-51 657	-52 691	-53 744	-55 088
Övriga kostnader	-181 923	-186 978	-181 795	-193 181	-210 784	-218 692
Nettokostnader	-41 095	-48 593	-48 381	-49 595	-51 305	-52 844
Driftbudget (tkr)	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
<i>Verksamhet</i>						
215 Fysisk, teknisk planering						
Intäkter	5 379	2 405	2 441	2 490	2 565	2 642
Kostnader	-13 772	-15 601	-14 373	-14 660	-15 100	-15 554
249 Gator o vägar						
Intäkter	419	57	58	59	61	63
Kostnader	-19 208	-21 672	-22 570	-23 269	-24 189	-24 914
250 Parker						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-5 720	-6 978	-6 183	-6 306	-6 496	-6 690
510 Vård och omsorg enl SoL						
Intäkter	17	0	0	0	0	0
Kostnader	-2 023	-2 500	-2 500	-2 550	-2 627	-2 705
81 Näringsliv och bostäder						
Intäkter	11 508	11 323	10 833	11 049	11 381	11 723
Kostnader	-11 940	-11 559	-11 637	-11 870	-12 226	-12 593
910 Gemensamma lokaler						
Intäkter	175 173	181 063	186 075	197 297	214 216	221 642
Kostnader	-181 169	-185 131	-190 525	-201 835	-218 890	-226 457
920 Måltidsverksamhet						
Intäkter	44 836	45 873	46 836	47 773	49 206	50 682
Kostnader	-44 595	-45 873	-46 836	-47 773	-49 206	-50 682
Nettokostnader	-41 095	-48 593	-48 381	-49 595	-51 305	-52 844

Investeringsbudget, netto (tkr)	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
<i>Projekt</i>				
Exploatering bostadsområden	5 000	15 000	10 000	10 000
Exploatering Björnhålsskogen	5 000			
Exploatering Sandika	5 000			
Exploatering industriområden	2 000	5 000	5 000	5 000
Exploatering industriomr. Klev	5 000			
G/C-vägar	8 000	5 000	5 000	5 000
- Skoby - Alunda	2 000			
Parkering Brunnsskolan	500			
Väg Börstil-Sandika	500			
Gatubelysning	300	300	300	300
Trafiksäkerhetsåtgärder	2 000	5 000		
- Gimogatan, Österbybruk	2 000			
- Trottoar Storbrunn	1 000			
Hamnbassängen, Östhammar	3 000			
Dammåtgärder Slagmyren	400	1 500		
Nya skolan, Östhammar	9 000	100 000	37 000	
Tomtberga fsk foajéer	1 500			
Skolor / förskolor	20 000	15 000	30 000	5 000
Alma förskola	36 000			
Gamla skolan, Österbybruk	5 000			
Österbyskolan	5 000			
Övervakningssystem	1 000	1 000	1 000	
Logården energieffektivisering	12 000			
Energieffektiviseringsåtgärder, oför	5 000	2 000	2 000	2 000
Arbetsmaskiner gata/fastighet	1 000	800	800	800
SLU, Öregrund	6 000			
Polisen, Östhammar	8 000			
Övr fastigheter, oför	5 000	3 000	3 000	3 000
Övriga projekt				30 000
NY/Ombyggnation sporthall Östhammar	3 000	25 000	15 000	
NY/Ombyggnation sporthall Alunda				3 000
Indexuppräkning	3 400			
Summa	162 600	178 600	109 100	63 100

Kommunstyrelsen Renhållningsverksamheten

Verksamhetsområde

Renhållningen ansvarar för hämtning av hushållens brännbara restavfall och matavfall samt mottagning av hushållens grovavfall på kommunens återvinningscentraler. Renhållningen ansvarar även för slamtömning av enskilda avlopp som minireningsverk, slamavskiljare, slutna tankar och fettavskiljare.

Omvärldsanalys

Nya EU-mål kommer att innebära att återvinning av hushållsavfall kommer att öka kraftigt fram till 2030 samtidigt som deponering successivt skall upphöra. Nya nationella avfallsförordningar kan komma att innebära att kommunerna samlar in förpackningar och returpapper inom ramen för producentansvaret. Energibolagens mottagningspriser kan komma att falla i takt med att nya anläggningar uppförs och import av brännbart avfall begränsas. Utsortering av matavfall för omvandling till biogas sker i allt större utsträckning. Kretsloppsparkar där kunden erbjuds fler alternativ ersätter traditionella återvinningscentraler.

Verksamhetsmål kopplat till god ekonomisk hushållning

- Vi skall bedriva en kostnadseffektiv renhållningsverksamhet som ger en god service.

Övriga mål och riktlinjer

- Vi skall minska mängden hushållsavfall som går till förbränning.
- Vi skall se till att avfallet omhändertas på ett ändamålsenligt sätt.

Hämtning av hushållsavfall och slam skall ske enligt gällande hämtningsplan. Servicen på återvinningscentralerna skall vara god och präglas av en hjälpsam attityd. Avfallet skall sorteras i olika fraktioner.

Verksamhetsförändringar och konsekvenser 2018

Ökade kostnader kommer att kräva en taxehöjning från 2018. Arbetet med att öka mängden hushållsavfall som återvinns, snarare än att det går till förbränning, kommer att fortsätta. I takt med att invånarna lär sig hur matavfall skall sorteras kommer alltmer avfall att kunna rötas. Arbetet med att förbättra servicen vid kommunens återvinningscentraler kommer att fortsätta. Genom att införa E-tjänster för t.ex. budning eller utebliven tömning av slam kan servicen till

invånarna öka. Servicen kan även öka genom en bättre uppdaterad och mer informativ hemsida. Cirka hälften av renhållningsverksamhetens kostnader är indexreglerade upphandlade tjänster där uppräknig enligt index kommer att vara cirka 3% för 2018.

Verksamheten 2019-2021

Genom att arbeta närmare FTI kan tillgängligheten till återvinningsstationerna öka vilket leder till bättre förutsättningar för medborgarna att sortera ut förpackningar och tidningar och därigenom minska mängden hushållsavfall som går till förbränning. Genom att arbeta för att slam från slutna tankar ska kunna spridas på åkermark kan fosfor återföras till odlingsbar mark. För att kunna omhänderta hushållens och verksamheternas farliga avfall (t.ex. asbest) så kommer en ny deponi på Väddika att behöva iordningställas. En äldre lastmaskin kommer att behöva bytas ut.

Kvantitet och kvalitet

Andelen avfall som återvinns ökar stadigt från 25% för 2014, till 30% för 2015 och 36% för 2016.

Renhållningsverksamheten avser att under 2018 fånga upp upplevelser och önskemål hos besökarna på kommunens återvinningscentraler för att få ett bättre sätt kunna möta deras behov och förväntningar.

Investeringar

Inköp av miljöbodar till kommunens återvinningscentraler planeras. Etablering av ny asbestdeponi på Väddika avfallsanläggning. Personalbyggnad på Östhammars ÅVC. Inköp av containers till återbruk där "lämna hämta" kan erbjudas.

Resultatbudget

mnkr	Redov.	Budget	Budget	Plan	Plan	Plan
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Verksamhetens intäkter	37,9	36,6	38,1	39,9	41,1	42,3
Verksamhetens kostnader	-35,7	-34,7	-36,2	-38,0	-39,1	-40,3
Avskrivningar	-1,6	-1,6	-1,6	-1,6	-1,7	-1,7
Verksamhetens nettokostnader	0,7	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Ränteintäkter och liknande resultatposter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Räntekostnader och liknande resultatposter	-0,4	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
Resultat före extraordinära poster	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Extraordinära intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Extraordinära kostnader	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Balansbudget

mnkr	Redov.	Budget	Budget	Plan	Plan	Plan
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
TILLGÅNGAR						
Anläggningstillgångar						
Materiella anläggningstillgångar	15,9	16,9	17,3	19,8	18,6	17,4
Summa anläggningstillgångar	15,9	16,9	17,3	19,8	18,6	17,4
Fordran Östhammars kommun	0,5	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Kundfordringar	3,5	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Summa långfristiga fordringar	4,0	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2
SUMMA TILLGÅNGAR	19,9	20,1	20,5	22,9	21,7	20,6
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER						
Balanserad vinst - avräkningskonto	0,8	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Årets resultat	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
SUMMA EGET KAPITAL	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Upplupna kostn o förutbet intäkter	4,3	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Summa kortfristiga skulder	4,3	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Summa långfristiga skulder	0,4	4,4	4,5	6,6	5,1	3,5
Avsättning deponi	14,4	14,4	14,7	15,0	15,3	15,7
Summa skulder och avsättningar	19,1	19,6	20,0	22,4	21,2	20,0
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	19,9	20,1	20,5	22,9	21,7	20,6

Investeringsbudget, netto (tkr)	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
<i>Projekt</i>				
Personalutrymme ÅVC, Östhammar	900			
Deponi asbest	200	800		
Container återbruk	300			
Container farligt avfall	300			
Lastmaskin Väddika		1 800		
Asfaltering Väddika		1 000		
Renhållning, oför	300	400	500	500
Summa	2 000	4 000	500	500

Lokala säkerhetsnämnd

Verksamhetsområde

Den lokala säkerhetsnämndens uppgifter framgår av kärntekniklagen (SFS 1984:3) §§ 19 - 21 och instruktionen för lokala säkerhetsnämnder (SFS 2007:1054).

Nämnden ska följa säkerhets- och strålskyddsarbetet och inhämta information om planerat eller utfört säkerhets- och strålskyddsarbete vid de kärntekniska anläggningarna i Forsmark, inhämta information om planeringen av beredskapen mot kärnenergiolyckor vid anläggningarna samt sammanställa materialet och informera allmänheten om det.

Mål och riktlinjer

Lokala säkerhetsnämnden skall ha minst fem sammanträden per år. En målsättning är att representanter för FKA och/eller SKB informerar om aktuella och för verksamheterna väsentliga frågor vid varje sammanträde.

Lokala säkerhetsnämnden ska hålla sig underlättad om SKB:s ansökan om tillstånd att bygga ett slutförvar för använt kärnbränsle samt den planerade utbyggnaden av SFR.

Representanter för Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) och Länsstyrelsen skall beredas möjlighet att vara närvarande vid nämndens sammanträden.

En målsättning är att ett sammanträde under första halvåret och ett under andra halvåret är

öppet för allmänheten.

Möjligheten att förlägga ett offentligt möte till Tierps kommun (Tierps tätort) ska finnas.

Beredskap ska föreligga att snabbt anordna offentligt möte om särskild händelse inträffar med anknytning till driften av kärntekniska anläggningar.

Lokala säkerhetsnämnden informerar allmänheten om de kärntekniska verksamheterna i Forsmark. Detta görs genom annonsering i Upsala Nya tidning och i något lokalt annonsblad som ges ut i Östhammars och Tierps kommuner.

Lokala säkerhetsnämnden informerar kommuninnevånare och alla andra intresserade via kommunens hemsida

Verksamheten 2018

Nämnden planerar fem sammanträden under 2018 varav två öppna för allmänheten. Representanter för nämnden deltar vid kärnkraftskommunernas (KSO) sammanträden och vid GMF sammanträden.

Resultaträkning (tkr)	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2019	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Intäkter (+)	400	400	400	400	400	400
Kostnader (-)	-376	-400	-400	-400	-400	-400
Personalkostnader	-248	-268	-273	-273	-273	-273
Lokalkostnader	-14	-14	-15	-15	-15	-15
Övriga kostnader	-114	-118	-112	-112	-112	-112
Nettokostnader	24	0	0	0	0	0
Driftbudget (tkr)	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
<i>Verksamhet</i>						
100 Politisk verksamhet						
Intäkter	400	400	400	400	400	400
Kostnader	-376	-400	-400	-400	-400	-400
Nettokostnader	24	0	0	0	0	0

Bygg- och miljönämnd

Verksamhetsområde

Bygg- och miljönämnden handlägger frågor inom flera lagstiftningsområden, bland annat Plan- och bygglagen, Plan- och byggförordningen, Miljöbalken, livsmedelslagstiftningen, alkohollagen, tobakslagen samt lagen om handel med vissa receptfria läkemedel.

Verksamhetens övergripande syften är att främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden samt en god och långsiktig hållbar livsmiljö. Detta till skydd för människors hälsa och miljön både för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer. Detta uppnås genom bland annat planläggning, lov- och tillståndsgivning samt tillsyn enligt ovan nämnda lagstiftningar.

Omvärldsanalys

Följande punkter har påverkan på Bygg- och miljönämndens verksamhet

- Vattendirektivets implementering kommer att ställa krav på planering och tillsyn så att god vattenstatus uppnås.
- Kompetensförsörjning. Vi har rekryteringsbehov. Hög konkurrens från andra arbetsgivare, konsulter och bemanningsföretag. Nya värderingar som ställer andra krav på attraktiv arbetsplats.
- Öka kommunens planberedskap (Tillväxtstrategi) för bostäder (migration), industri (Forsmark) och handel.
- På grund av ökad ärendeingång och deltagande i olika projekt inom kommunen och nya arbetsmiljöregler finns ett ökat personalbehov inom hela förvaltningen.
- Medarbetarenkätens resultat visar att vår personal är mycket nöjd (100%). Resultat är det bästa i hela den kommunala organisationen. Dock visar enkäten även på att personalen upplever en hög negativ stress och det finns risk för ökad ohälsa och med det ett ökat antal sjukskrivningar.
- Det föreligger en utredningsskuld i ärenden med förorenad mark vilka snarast bör utredas. Handläggning av ärenden gällande förorenad mark är besvärlig att finansiera genom taxa, varför denna typ av uppdrag bör finansieras till 100% genom ram.
- Vår bedömning är att teknikutveckling, bl.a digitalisering, skulle underlätta handläggning. Bristen i dagens teknikutveckling är stor och innebär fördröjning i handläggning. Det

finns även ett behov av att utveckla egna unika verktyg som är specifika för vår verksamhet.

- Ökad förväntan (NKI) hos kunden att få snabb och korrekt handläggning, svar och beslut. Förvaltningen behöver träda in i den moderna tidsåldern med e-tjänster och e-förvaltning.

Verksamhetsmål kopplat till god ekonomisk hushållning

Bygg- och miljönämnden ska:

- kännetecknas av god kommunikation, respekt och tillgänglighet. Detta nås genom utbildningsinsatser i kommunikation under 2017.
- vara öppen, inbjudande och ha en hög servicenivå mot företag och allmänheten. Detta nås genom information vid riktade möten till verksamhetsutövare och andra intressenter gällande vår tillsyn och handläggning.
- verka för en minskad negativ miljöpåverkan på vatten. Detta nås genom att inventera avlopp.

Övriga mål och riktlinjer

Inom Bygg- och miljönämndens *invärld* har nedanstående mål och riktlinjer påverkan:

- Tydlig, korrekt och rättssäker myndighetsutövning
- Hög grad av service
- Effektivare handläggning

Inom Bygg- och miljönämndens *närvärld* har nedanstående mål och riktlinjer påverkan:

- KFs mål
- Tillväxtstrategi
- VA-plan
- Jämställdhetsplan
- Översiktsplan
- Östhammar kommuns miljömål.

I Bygg- och miljönämndens *omvärld* har nedanstående mål och riktlinjer påverkan:

- Nationella miljömål
- EU, vattendirektiv
- Miljökvalitetsnormer
- Regionala mål, miljö/luft/vatten
- Nationella myndigheters riktlinjer
- Allmänna råd
- Folkhälsomyndighetens rapport.

Verksamhetsförändringar och konsekvenser 2018

- Fortsatt kunskapsinhämtning för nya verksamhetsområden samt inskolning av ny personal.
- Ökad ärendeingång.
- Strandskyddsinventeringen från 2016-2018 förutses ge ökad handläggning och ärendeingång.
- Vi arbetar efter en handlingsplan för att förbättra NKI kopplat till myndighetsutövning inom livsmedel och serveringstillstånd.
- Ökad inventeringshastighet för avlopp, målsättning 500 st/år.
- Ärenden med förorenad mark (markskada) har ökat och fördröjer i sin tur handläggning av berörda bygglov och detaljplaner.
- Inventering av befintliga industriverksamheter och företag.
- Investeringen i en totalstation ger effektivare arbete i fält med högre kvalitet för kartenheten.

Verksamheten 2019-2021

Vi går mot:

- E-tjänster som ger kunder enklare och snabbare hantering och avlastar tjänstemän.
- Effektivare detaljplanehantering som möter kommunens krav.
- Ökat samarbete med grannkommuner.
- Fortsatt teknikutveckling.
- Tydliga och gemensamma rutiner för ökad kvalitet.
- Regional miljösamverkan.
- Utökad intern och extern service från kartverksamheten.
- En sammanhållen handläggningskedja för bygglovshandläggning.
- Behov av utökad intern service i administrativa frågor.
- Ett behov att driva en radonkampanj i kommunen.

Kvantitet och kvalitet

Resultaträkning (tkr)	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Intäkter (+)	14 727	15 388	15 400	15 400	15 400	15 400
Kostnader (-)	-20 836	-21 978	-21 255	-21 255	-21 255	-21 255
Personalkostnader	-14 883	-18 047	-17 700	-17 700	-17 700	-17 700
Lokalkostnader	-537	-500	-500	-500	-500	-500
Övriga kostnader	-5 416	-3 431	-3 055	-3 055	-3 055	-3 055
Nettokostnader	-6 108	-6 590	-5 855	-5 855	-5 855	-5 855

- Vi handlägger majoriteten av bygglov och förhandsbesked inom lagstadgad tid på 10 veckor.
- Planbesked handläggs inom lagstadgad tid på fyra månader.
- Tillsynen inom livsmedelslagstiftningen utförs med reservation för dricksvatten.
- Hälsoskyddstillsyn bedrivs för anmälningsskyldiga verksamheter. Tillsyn för övriga verksamheter hinns inte med.
- Miljöskyddstillsyn bedrivs för anmälningsskyldiga och tillståndsskyldiga verksamheter. Tillsyn för övriga verksamheter hinns inte med.
- Enskilda avlopp hanteras med god kvalitet och kvantiteten förväntas öka.
- Klagomålsärenden ökar. Dessa prioriteras högt och tar tid från annan tillsyn.
- Alkohol, tobak och läkemedel är ett nytt verksamhetsområde som vi håller på att utbilda oss i.
- Detaljplanehanteringen har utvecklats de senaste åren. Det finns dock yttre omständigheter som skulle behöva förbättras och detta råar vi inte över. Kraven på utredningar i detaljplan har blivit större och därför har handläggningen blivit mer komplex.
- Med nya enheten, staben, bygger vi upp en mer kvalitativ intern service och driver utveckling inom det administrativa området.

Investeringar

För att kunna möta kunders förväntan och effektivisera vår handläggning behöver nämnden investera för att vårt diarium ska kunna ta emot e-tjänster. Denna investering behövs i den takt som kommunen gemensamt arbetar för mer e-tjänster mot kund. Uppskattningsvis behöver investering ske med 200 tkr.

Livsmedelsenheten har behov av digitalt stöd i fält, detta beräknas kunna tas från befintlig investeringsbudget.

Verksamhetsplan

Driftbudget (tkr)	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
<i>Verksamhet</i>						
100 Politisk verksamhet						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-468	-525	-550	-500	-500	-500
130 Övrig politisk verksamhet						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-266	-457	-300	-300	-300	-300
215 Fysisk, teknisk planering						
Intäkter	9 354	8 500	8 500	8 500	8 500	8 500
Kostnader	-10 806	-8 074	-7 900	-7 950	-7 950	-7 950
261 Miljö- och hälsoskyddsmynd						
Intäkter	5 050	6 021	6 030	6 030	6 030	6 030
Kostnader	-8 745	-7 967	-7 700	-7 700	-7 700	-7 700
267 Alkoholtillstånd mm						
Intäkter	323	867	870	870	870	870
Kostnader	-551	-857	-857	-857	-857	-857
269 Bygg o miljö admin						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	0	-4 098	-3 948	-3 948	-3 948	-3 948
Nettokostnader	-6 108	-6 590	-5 855	-5 855	-5 855	-5 855

Investeringsbudget, netto (tkr)	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
<i>Projekt</i>				
Digitlat stöd i fält - bygg	70	0	0	0
Ofördelade medel	130	200	200	200
Summa	200	200	200	200

Kultur- och fritidsnämnd

Verksamhetsområde

Kultur- och fritidsnämndens uppdrag är att verka för en meningsfull fritid för alla. De verksamheter som nämnden ansvarar för är:

- Ungas delaktighet och inflytande, Ungdomsråd
- Ungas mötesplatser
- Biblioteksverksamhet och läsfrämjande arbete
- Stöd till föreningar, studieförbund och övriga organisationer
- Verksamhet i idrotts- och friskvårdsanläggningar
- Rörligt friluftsliv
- Motionsspår
- Folkhälsoforum
- Friluftsanläggningar
- Stöd och samordning av idrotts- och kultur-evenemang
- Kultur i vård och omsorg
- Offentlig konst
- Kulturmiljövård

Omvärldsanalys

Ett rikt utbud av kultur- och fritidsaktiviteter är viktiga faktorer för att en kommun ska uppfattas som attraktiv. Även en jämställd fritid blir allt mer viktig.

Befolkningen åldras vilket ställer allt högre krav på att genom kultur- och fritidsaktiviteter stimulera de äldre till en positiv upplevd hälsa. Tillgängliga kulturella mötesplatser och fritidsanläggningar är allt mer viktigt för alla, barn, unga, äldre och personer med funktionsvariationer.

Många av Sveriges simhallar byggdes på 70-talet. De börjar nu bli ålderstigna och slitna. Även Östhammars kommuns idrotts- och fritidsanläggningar är eller börjar bli slitna och kan ha ett behov av underhåll. Detta gäller även de anläggningar som drivs av föreningar med kommunalt bidrag.

En intressant trend i samhället är ett starkt ökat intresse för konditionsaktiviteter utomhus som cykling, löpning och promenader samt skid- och skridskoåkning vintertid. Dessutom ökar intresset att även styrketräna utomhus på olika typer av utegym.

Verksamhetsmål kopplat till god ekonomisk hushållning

Nämnden ska verka för ungas delaktighet och inflytande. Vart tredje år genomför nämnden en enkätundersökning (LUPP) som bland annat mäter andelen unga som vill påverka samt andelen unga som anser att de har möjlighet att påverka.

Östhammars kommuns invånare ska ha tillgång till ett mångsidigt kultur- och fritidsliv som de är nöjda med. Styrtalet för att nå målet är Nöjd medborgarindex (NMI) och Nöjd regionsindex (NRI). Nämnden följer indexen för fritid och kultur. Mätningen genomförs av Statistiska centralbyrån. Dessutom genomför sim- och sporthallarna och biblioteken en årlig kundnöjdmätning.

Resultaten för alla mål och styrtalet ska fördelas på man/kvinna.

Verksamhetsförändringar och konsekvenser 2018

Kulturhuset Storbrunn

Östhammars kommuns nya kulturhus ska invigas hösten 2018. Det innebär en helt ny verksamhet för bio, bibliotek och mötesplats för såväl unga som personer med funktionsvariationer.

Biblioteksverksamheten

Gällande biblioteksplan är förlängd till att omfatta 2018. Under 2017/2018 påbörjas arbete med en mer omfattande och genomarbetad biblioteksplan som ska gälla från 2019.

Idrotts- och friskvårdsanläggningar

Investeringar både för att underhålla och bygga nya anläggningar kommer att behövas i framtiden. Frågan är komplex och prioriteringar är nödvändigt för att klara den ekonomiska ramen. Efter en anläggningsinventering som genomförts under våren 2017 har nämnden beslutat om en djupare analys med hjälp av extern resurs, för att skapa rimligt beslutsunderlag.

Gym

Fortsatt anskaffning av nya redskap till befintliga kommunala gym ökar attraktiviteten på anläggningarna.

Föreningsstödsystem

Kultur- och fritidsförvaltningen ska under 2017 och 2018 ta fram ett nytt system för föreningsstöd. Ett rättvist och transparent system som kan inne-

bära ökade kostnader.

Anläggningar, idrott och friluftsliv

Gimo simhall planeras att vara färdigrenoverad under 2017 vilket innebär en ökad hyreskostnad från och med 2018.

Enligt simhallsutredningen behöver även simhallarna i Östhammar och Österbybruk stora investeringar de närmaste åren för att klara fortsatt drift.

Kartläggning av utebaden i kommunen pågår i syfte att ta fram en skötselplan. Kartläggningen omfattar bl.a. fysisk tillgänglighet med möjlighet till beslutsunderlag för förbättringsåtgärder.

Verksamheten 2019-2021

Arbetet med att utveckla Kulturhuset Storbrunn som en viktig möteplats för alla i Östhammars kommun kommer att prioriteras högt.

För att möta framtidens utmaningar på biblioteksområdet ska kultur- och fritidsnämnden ta fram en strukturplan för biblioteksverksamheten i Östhammars kommun.

Stort fokus kommer att, tillsammans med andra nämnder samt invånare, ägnas åt ungas välmående och ungas möteplatser.

Genom fortsatta omfattande medborgardialoger och med ett fokus på medskapande ska nämnden ta fram behovet av kommunens idrotts- och fritidsanläggningar.

Kvantitet och kvalitet

Simhallarna drivs enligt de arbetsmiljökrav som finns, biblioteken ska följa bibliotekslagen, allt för att säkra god kvalitet. Alla kommunens bibliotek och sim- och sporthallar mäter kundnöjdhet. Fortbildning sker kontinuerligt för all personal på förvaltningen.

Investeringar

Kultur- och fritidsnämnden har avsatt investeringsmedel till följande större projekt:

- Inredning till Kulturhuset Storbrunn 2,5 miljoner kronor (överförs från 2017).
- System för att kunna hålla öppet under obemannad tid samtliga bibliotek. Självbetjäningsskåp, larmbågar samt datachipning av samtliga böcker 1,2 miljoner kronor.
- Ny elbelysning till Alunda motionsspår, samt utedass vid friluftsanläggningar och bad 400 tkr/år.

Verksamhetsmått	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Andel medborgare som är nöjda med sin fritid, NRI	53	60	56	56	56	56
Andel medborgare som är nöjda med sin fritid, NMI, fritid	54	60	56	58	58	58
Andel medborgare som är nöjda med sin fritid, NMI, kultur	52	58	58	58	58	58
Andel unga som vill påverka frågor	x	50	x	x	60	60
Andel unga som anser att de har möjlighet att påverka	x	25	x	x	40	40
Besökare i simbassänger	40 293	60 000	80 000	80 000	80 000	80 000
Hur många timmar i veckan har sim- och sporthallarna öppet utöver tiden 08-17 på vardagar?	19	20	20	20	20	20
Uthyrda sporthallstimmar, idrottshallar	7 447	6 800	7 500	7 500	7 500	7 500
Uthyrda timmar, övriga träningslokaler	5 946	6 500	6 000	6 000	6 000	6 000
Gymkort, antal sålda kort	1 214	1 600	1 700	1 700	1 750	1 750
Kundnöjdhet, sim- och sporthallar	x	90%	90%	90%	90%	90%
Vad tror eller tycker du om öppettiderna vid kommunens idrotts- och motionsanläggningar? SCB NMI	5,9	6,6	6,4	6,5	6,8	6,8
Samlingslokaler, sammankomster	2 531	3 000	2 500	2 500	2 500	2 500
LOK-stödet, sammankomster	12 505	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000
LOK-stödet, deltagare	131 540	123 000	130 000	130 000	130 000	130 000
Antal besökare på biblioteken	111 139	130 000	130 000	150 000	150 000	150 000
Antal besök/invånare	5,2	6,0	5,5	6,0	6,5	6,5
Antal utlån	95 716	120 000	120 000	135 000	135 000	135 000
varav antal utlån e-böcker	1 596	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Antal utlån/invånare	4,5	5,6	5,6	6,0	6,0	6,0
Hur många timmar i veckan har huvudbiblioteket öppet utöver tiden 08-17 på vardagar?	9	9	15	15	15	15
Öppettid biblioteken timmar per vecka	119	119	131	131	131	131
Antal bibliotekarier/ 1000invånare	0,34	0,40	0,34	0,40	0,40	0,40
Kundnöjdhet biblioteken	x	95%	95%	95%	95%	195%
Vad tror eller tycker du om biblioteksverksamheten? SCB NMI	7,1	7,6	7,6	7,8	8,0	9,0
Resultaträkning (tkr)	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Intäkter (+)	11 648	10 771	12 339	12 339	12 339	12 339
Kostnader (-)	-43 800	-48 075	-51 641	-51 641	-51 641	-51 641
Personalkostnader	-14 720	-16 426	-18 578	-18 378	-18 378	-18 377
Lokalkostnader	-11 023	-12 226	-14 986	-14 986	-14 986	-14 986
Övriga kostnader	-18 058	-19 423	-18 077	-18 277	-18 277	-18 278
Nettokostnader	-32 152	-37 304	-39 302	-39 302	-39 302	-39 302

Verksamhetsplan

Driftbudget (tkr)	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
<i>Verksamhet</i>						
100 Politisk verksamhet						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-513	-350	-350	-350	-350	-350
130 Övr politisk verksamhet						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-128	-91	-115	-115	-115	-115
230 Turistverksamhet						
Intäkter	156	15	0	0	0	0
Kostnader	-456	-510	-145	-145	-145	-145
263 Miljö, hälsa och hållbar utveckling						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	0	-100	-100	-100	-100	-100
300 Allmän fritidsverksamhet						
Intäkter	336	200	100	100	100	100
Kostnader	-6 600	-6 517	-6 470	-6 454	-6 454	-6 454
310 Stöd till studieorganisationer						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-350	-350	-350	-350	-350	-350
315 Allmän kulturverksamhet						
Intäkter	721	625	625	625	625	625
Kostnader	-3 312	-3 888	-3 687	-3 703	-3 703	-3 703
32016 Storbrunn						
Intäkter	81	0	120	120	120	120
Kostnader	-2 252	-2 159	-4 716	-4 716	-4 716	-4 716
320 Bibliotek						
Intäkter	62	8	8	8	8	8
Kostnader	-7 560	-8 040	-7 759	-7 759	-7 759	-7 759
340 Idrotts- och fritidsanl						
Intäkter	10 262	9 891	11 454	11 454	11 454	11 454
Kostnader	-21 844	-23 646	-25 741	-25 741	-25 741	-25 741
350 Fritidsgårdar						
Intäkter	30	32	32	32	32	32
Kostnader	-784	-2 424	-2 208	-2 208	-2 208	-2 208
Nettokostnader	-32 152	-37 304	-39 302	-39 302	-39 302	-39 302
Investeringsbudget, netto (tkr)			Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
<i>Projekt</i>						
Eljuspår elbelysning			200			
Utedass			200	200	200	100
Kassaombyggnad sim o sporthall				600		
Utrustning gym			500	200	200	200
Kultur och Fritid för Unga media och data			300	300	300	300
Utebad tillgänglighet				200	200	200
Arbetsmiljöåtgärder sim-och sporthallar			500	400	300	300
Div investeringar sim-och sporthall			600	400	400	700
Inredning Bibliotek			200	200	400	200
Div investeringar Storbrunn och bibliotek					500	500
Summa			2 500	2 500	2 500	2 500

Barn- och utbildningsnämnden

Verksamhetsområde

I barn- och utbildningsnämndens uppgifter ingår bland annat att leda och samordna verksamheten inom: förskola och övrig omsorg, fritidshem, grundskola, grundsärskola, kulturskola, gymnasieskola och vuxenutbildning.

Barn- och utbildningsnämnden ska verka för en helhetssyn på omsorgen, utbildningen och fritiden för barn och ungdom samt för den kommunala vuxenutbildningen. Nämnden ansvarar även för bidragsgivning, tillsyn och uppföljning av barnomsorg i alternativa driftsformer.

Omvärldsanalys

De mest framträdande omvärldsfaktorerna som styr barn- och utbildningsnämndens verksamhet är de nationella målen i läroplanen, skollagen, de kommunala målen, barn- och elevunderlaget samt kommunens infrastruktur. Kommunens struktur med flera tätorter och därmed flera mindre skolenheter ger höga fasta kostnader i förhållande till elevantalet. Kommunens totala kostnad per elev är högre än riket, men detta beror på höga lokalkostnader, kostnaden för undervisningen är lägre än riket.

Fortsatt utveckling av undervisning med ny teknik – IT

Skolverket har lämnat två förslag på nationella strategier för skolans digitalisering (en för förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet och den obligatoriska skolan samt en för gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och skolväsendet för vuxna) till regeringen som sträcker sig fram till 2022. Detta tillsammans med de nya skrivningarna i läro- och kursplaner om stärkt digital kompetens samt att programmering införs som tydligt inslag i ämnena matematik och teknik gör att mycket fokus måste läggas på detta område de närmaste åren. För att tillgodose styrdokumentens nya krav måste pedagogernas digitala kompetens lyftas samt omfattande investeringar i hårdvara och infrastruktur göras.

Demografi och lokalförsörjning

Antalet barn och elever ökar i kommunen vilket gör att efterfrågan på förskoleplatser och grundskoleplatser ökar. En lokalförsörjningsplan har tagits fram och prioriteringar sker av Barn- och utbildningsnämnden på lång och kort sikt.

Nyanlända elever

Barn- och utbildningskontoret gör bedömningen att frågan rörande nyanlända elever kommer fortsatt att vara högaktuell. En nyanländ elev har

rätt till modersmålsundervisning, enligt gällande lagföreskrifter, studiehandledning samt svenska som andra språk. Sedan den 15 april 2016 är Skolverkets kartläggningsmaterial för bedömning av nyanlända elevers kunskaper steg 1 och 2 obligatorisk att använda i grundskolan och grundsärskolan. I vilken omfattning kartläggningsmaterialet ska användas bestäms utifrån den enskilda elevens förutsättningar och behov. Utmaningen är steg 3 i kartläggningen där elevens kunskaper i alla ämnen ska bedömas. Det krävs ämneskunskaper för att utföra kartläggningen. Resurser och tid är två faktorer som är avgörande för att kartläggningen skall lyckas. Ytterligare en utmaning är att organisatoriskt tänka inkluderande.

Ökade förväntningar på kommunal service

Medborgarnas ökade förväntningar på tillgång och kvalitet i den kommunala servicen ökar. De höga förväntningarna på information ökar kraven på att verksamheten hela tiden kommunicerar och att viss service alltid är tillgänglig. Förväntningar finns att även kommunens verksamheter präglas av mer öppenhet, mer samverkan och ökad transparens.

Systematiskt kvalitetsarbete för ökad måluppfyllelse

Skolinspektionen konstaterar att en utmaning för kommunerna i allmänhet är att ha ett välfungerande systematiskt kvalitetsarbete. Även om kunskapsuppdraget är skolans viktigaste uppdrag är det systematiska kvalitetsarbetet inte begränsat till ett särskilt område utan handlar om att analysera var verksamheten brister och var förbättringar behöver göras. Östhammars kommun arbetar i Stratsys med det systematiska kvalitetsarbetet som ytterligare ska effektiviseras och förbättras för alla verksamheter. Föräldraenkäter, elevenkäter och personalens egna självskattningar fungerar som sätt att mäta hur väl vi tillämpar de lärdomar vi tillsammans dragit inom respektive målområde. De fungerar därmed som indikatorer på om vi är på rätt väg i vårt systematiska kvalitetsarbete.

Färre utbildade lärare/läraryrkeshörighet

Lärarkåren står inför omfattande pensionsavgångar samtidigt som färre utbildar sig till lärare. För att fortsätta vara en attraktiv skolkommun är det viktigt att kommunen lyckas rekrytera och behålla lärare, förstelärare, förskollärare och fritidspedagoger med rätt behörighet. En genomgripande rekryteringsstrategi behöver tas fram för att användas som underlag i det fortsatta ar-

betet. 2016 hade 41 % av de anställda i Östhammars kommun förskolläraexamen jämfört med rikets 42%. Lärare på grundskolan med pedagogisk högskoleexamen 2016 var något högre än riket men har under 2017 sjunkit markant. Motsvarande siffror för gymnasiet visar att kommunen har betydligt lägre andel lärare med högskoleexamen än riket.

Ekonomi

Ett trängre ekonomiskt läge ställer högre krav på verksamheterna att effektivisera. Genom planerade och påbörjade byggprojekt kommer flera enheter även att stå inför ökade lokalkostnader. En annan utmaning för samtliga verksamheter är att vara konkurrenskraftiga och kunna erbjuda en löneutveckling i samklang med omvärlden för att rekrytera och behålla de bästa lärarna och pedagogerna.

Resultatutveckling

Utifrån resultaten i de internationella kunskapsmätningarna finns det anledning till fortsatt oro, även för Östhammars kommun, när det gäller den negativa resultatutvecklingen inom svenska, matematik och naturvetenskap. I åk 6 har betygs-poängen i dessa ämnen sjunkit konstant sedan 2013, så även i riket, förutom svenska som ökat i riket. Östhammar har ett lägre genomsnittligt meritvärde i åk 9 än riket, likaså gäller att klara kunskapskraven i alla ämnen. Trenden är dock ökande när det gäller meritvärdet, men håller sig ganska konstant när det gäller kunskapskraven i alla ämnen. De preliminära siffrorna för 2017 är att 69% av eleverna i åk 9 klarar kunskapskraven i alla ämnen, där flickorna presterar bättre, 80 % jämfört med pojkarnas 58%. Behörighet till gymnasiet till yrkesprogrammen har ökat för flickor men är konstant för pojkarna. Pojkarna står för den största andelen av elever som inte är behöriga till gymnasiet. Att elever inte klarar grundskolan får stor påverkan på gymnasiet, andelen elever på introduktionsprogrammen ökar samt andelen elever som behöver stort stöd.

Gymnasiets måluppfyllelse ökar när det gäller de kommunala skolorna, alla elever som går på Bruksgymnasiet och Forsmarks gymnasiet, jämfört med länet och med hemkommunens alla elever, enligt statistik från SKL 2015/16. Medan betygs-poängen ligger relativt konstant och behöver öka. 94 % av kommunens ungdomar går på gymnasieskola, vilket är högre än medel i riket. En trend är att kvinnor som studerar på högskola ökar medan andelen män minskar. Även om vi befinner oss i en förhållandevis god arbetsmark-

nad är det en krävande arbetsmarknad där grupper riskerar att hamna utanför. Vi behöver utveckla och fortsätta samarbeta inom kommunen, med andra kommuner och med andra myndigheter för att kunna sätta individens behov i första hand.

Likvärdig skola

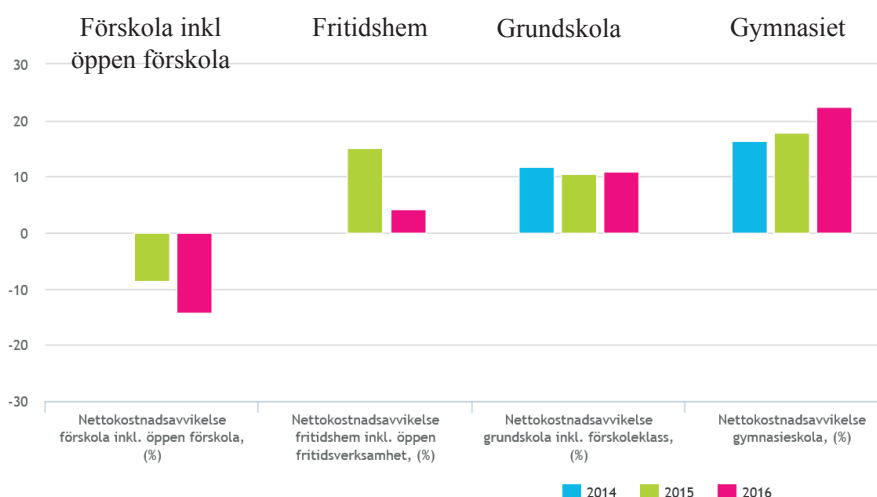
Spridningen mellan skolors genomsnittliga resultat har ökat, i synnerhet när det gäller att klara kunskapskraven i alla ämnen. Även spridningen i resultat mellan elever har ökat men inte i samma omfattning som ökningen mellan skolor. Skillnader i resultat mellan skolor kan till viss del bero på att skolorna skiftar i utbildningskvalitet. En del av resultat skillnaderna mellan skolor kan också förklaras med att skolorna är segregerade efter såväl socioekonomisk som utländsk bakgrund. För Östhammars del är likvärdigheten en prioriterad utvecklingsfråga, då det i uppföljningar av det systematiska kvalitetsarbetet har framkommit att likvärdigheten behöver förbättrats, både mellan förskole- och skolenheter inom enheter men också mellan könen. Detta gäller inte bara betyg utan också frågor som rör lokaler/lärmiljöer, ekonomiska och personella resurser, IT med mera.

Verksamhetsmål kopplat till god ekonomisk hushållning

Utgångspunkten för god ekonomisk hushållning är att resurserna i de verksamheter som kommunen själv är huvudman för ska användas på ett sätt, så att förskolan och skolan utvecklas och utbildningsnivån i kommunen årligen höjs. De strategiska utvecklingsområdena måste samverka för att god ekonomisk hushållning ska åstadkommas. Det gäller alla skolformer. För att god ekonomisk hushållning ska uppnås behöver kommunen en effektivare skolstruktur. Alltför många skolor/förskolor kan inte bära sina egna kostnader. Det får till följd att verksamheterna inte verkar under likvärdiga förutsättningar.

Nettokostnadsavvikelsen jämför nettokostnad med referenskostnaden (den statistiskt förväntade "kostnaden"). Kostnaden för en elev på gymnasiet har ökat mest de senaste åren, men resultatet har även förbättrats. Grundskolans kostnadsavvikelse har varit i stort sett konstant de senaste åren, men resultatet har inte ökat i den takt som förväntats. Förskolans kostnadseffektivitet beror på större barngrupper på grund av lokalbrist, högre antal barn per vuxen samt en stor andel utbildade barnskötare i verksamheten.

Nettokostnadsavvikelse; resultat över noll indikerar ett högt kostnadsläge

Mål:

Nettokostnad per elev på grundskolan ska minska.

Måluppfyllelsen i grundskola och gymnasiet ska öka.

Andel årsarbetare med pedagogisk högskoleexamen ska öka i grundskola och gymnasiet.

Övriga mål och riktlinjer

De prioriterade målområden som enheterna har att förhålla sig till uttrycker Barn- och Utbildningsnämndens förväntningar på verksamheten och handlar om:

- Trygghet
- Utvecklande lärmiljö
- Kunskaper
- Rektors och förskolechefers pedagogiska uppdrag

Trygghet

När det gäller forskning, Warne, M., Snyder, K., Gillander-Gådin, avseende miljöer som upplevs trygga av barn och elever så framkommer vikten av skolmiljöer som är fria från våld, mobbning och stress. Trivsel i skolan handlar om goda relationer mellan lärare och elev vilket genererar en ökad trygghet för eleverna, enligt Rising Holmström. I forskningen synliggörs även hur elevers hälsa, såväl fysisk som psykisk, har betydelse för trygghet. Hur barn mår är beroende av en mängd faktorer, som exempelvis elevers bakgrund, familjeförhållanden och socioekonomi, det visar en studie baserad på den nationella totalundersökningen i årskurs 6 och 9 hösten 2009. Även om dessa faktorer faller utanför skolans omedelbara påverkansfär, har skolan ett viktigt kompensatoriskt uppdrag i detta sammanhang. Den upplevda tryggheten i Östhammars kommun har ökat de senaste åren. 46% av eleverna i åk 5 och 56% i åk 9 upplever att det stämmer helt och hållet att de har en trygg skolmiljö, gymnasiets motsvarande siffror är 71%. Det kan konstateras, enligt elevenkäten 2017, att flickor känner sig

mer otrygga än pojkarna. De resultat i förskolan som följts upp via föräldraenkäter och de lokala verksamhetsplanerna visar att såväl föräldrar och barn som personal anser att våra förskolor är trygga. De gånger som förskolan uppfattas som otrygg, handlar det ofta om utformningen av den fysiska miljön (staket, grindar osv.) och om en oro för att arbetsmiljön och förutsättningarna för personalen inte alltid är de bästa.

För att öka tryggheten behöver vi: utveckla goda relationer, skapa trygga lärmiljöer, utveckla en hälsofrämjande förskola och skola samt se till att alla barn och elever känner sig sedda.

Utvecklande lärmiljöer

Det senaste årets diskussioner om lärmiljöerna i våra förskolor och skolor har i stor utsträckning utgått ifrån de fysiska lärmiljöerna. Det har handlat om slitna lokaler, kommande renoveringar och förskolegårdar. En utvecklande lärmiljö, berör den psykosociala lärmiljön snarare än den fysiska. I våra uppföljningar rörande hur väl vi utvecklar lärmiljöer som stimulerar våra barn och elever, kan vi se att det är väldigt få av våra elever i årskurs 5 och 9 samt i gymnasiet år 2 som uppger att det stämmer helt och hållet att skolarbetet är roligt och intressant. Dock uppger cirka hälften av eleverna i dessa årskurser att det stämmer ganska bra att skolarbetet är roligt och intressant.

Det är också en stor andel av våra elever som uppger att det stämmer helt eller ganska bra att lärarna får dem att tro på sig själva och att lärarna förväntar sig att eleven ska göra sitt bästa. I pedagogers och skolledares beskrivningar av vad som är kännetecknande för en god lärmiljö är ut-

tryck som "att möta barn och elever där de befinner sig", "höga förväntningar" och "bedömning för lärande" vanligt förekommande. I praktiken handlar detta om att sätta barnet eller eleven och dennes lärande i centrum, för att öka kunskaperna om den som lär. Genom de kunskaperna kan vi utveckla både verksamhet, läraaktiviteter och de fysiska och psykosociala miljöer som tar hänsyn till barnens och elevernas förutsättningar, behov och intressen. När det gäller förskolan lyfts de fysiska miljöernas betydelse som särskilt viktiga då förskolans miljö brukar beskrivas som verksamhetens tredje pedagog. En god lärmiljö i förskolan skapas genom att barnen ska finna material som utmanar, inspirerar och väcker fantasi och leklyst.

För att utveckla våra lärmiljöer behöver vi: möta barnen och eleverna där de befinner sig när vi skapar förutsättningar, planerar olika aktiviteter i både de fysiska och psykosociala lärmiljöerna, kommunicera våra höga förväntningar på barnen och eleverna, ge återkoppling som främjar lärande och stimulerar till ytterligare utveckling samt att ge möjligheter till lärande i många olika meningsfulla sammanhang.

Kunskaper

När det gäller grund- och gymnasieskolan talar vi framförallt om mål som är mätbara i termer av elevresultat. Bland våra förskolor är barnens kunskaper centrala när förskolorna arbetar med sina kvalitetsindikatorer. Här lyfts språk och kommunikation, matematik och naturvetenskap och teknik fram. Via personalens systematiska kvalitetsarbete, och utifrån föräldraenkäten, vet vi att våra förskolor i hög utsträckning erbjuder aktiviteter som utvecklar barnens förmågor. Många förskolor arbetar också med att utveckla de arbetsätt de använder sig av för att stimulera barnens utveckling och lärande, särskilt när det gäller språk och kommunikation.

Grundskoleelevernas resultat i kommunen har ökat de senaste åren, dock ej 2017, enligt de preliminära siffror vi fått. Flickor presterar fortsatt bättre än pojkar både vad det gäller meritvärde och att klara kunskapskraven i alla ämnen. Gymnasiets måluppfyllelse har ökat och enligt SKL:s Öppna Jämförelser 2015/16 ligger kommunen i topp i länet, förutom när det gäller betygspoäng. Sammantaget kan konstateras att särskilt vad gäller resultaten i grundskolan och gymnasieskolan så står vi fortsatt inför en stor utmaning om vi ska vara i närheten av att klara de nationellt och lokalt uppsatta målen.

För att öka måluppfyllelsen behöver vi: följa eleverna på individnivå, utmana och inspirera till utveckling, fokusera på attityder, beteenden, relationer och känslor när vi planerar olika aktiviteter.

Rektorer och förskolechefer pedagogiska uppdrag

Vi kan se att det finns flera sammankopplade utmaningar förknippade med rektorers och förskolechefer pedagogiska uppdrag. Uppdraget sträcker sig från att få den vardagliga verksamheten att fungera, till att skapa en organisation som också kan driva igenom utveckling och förändring. Många upplever att det finns ett behov av att skapa förutsättningar för kollegialt lärande, samt att bli bättre på att analysera, följa upp, planera och genomföra riktade insatser. Det finns många gånger en hög grad av medvetenhet rörande vilka förändringar som skulle behöva göras i en organisation för att få till en lärande organisation - men steget från medvetenhet till praktisk handling upplevs många gånger vara svårt. Det pedagogiska ledarskapet handlar om att skapa förutsättningar för lärande och utveckling. I första hand är det barnens och elevernas lärande och utveckling det handlar om. Det är deras lärande och deras utveckling som står i fokus för förskolans och skolans uppdrag. Men för att klara detta pedagogiska uppdrag, krävs att alla vi som arbetar i skolan och förskolan ständigt utvecklar vår kunskap om barn och ungas lärande. Därför handlar det pedagogiska uppdraget också om medarbetarnas gemensamma lärande. Om vi förstår varför vi når de resultat vi når, kan vi tillsammans utveckla våra processer, så att resultaten förbättras.

För att stärka det pedagogiska uppdraget behöver vi: utgå från kommunens och skolans gemensamma helhetsidé, när vi planerar olika aktiviteter i verksamheten, tillämpa den kunskap vi har om hur man på bästa sätt bidrar till barn och elevers lärande och utveckling, delta i kollegiala lärprocesser, skapa förutsättningar för att hantera både vardagspraktik och utvecklingsarbete samt formulera gemensamma bärande idéer (grundsyn) som vägleder det pedagogiska arbetet och genomför olika aktiviteter samt skapar förutsättningar för kunskapande.

Verksamhetsförändringar och konsekvenser 2018

Forsmarks skola kommer 2020 att ha sina sista elever, vilket innebär att inget elevintag kommer att ske hösten 2018. Om Barn- och utbildningsnämnden fattar beslut om att Teknikprogrammet ska starta på Bruksgymnasiet från hösten 2018, kommer det att bli resurskrävande och rekrytering av tekniklärare måste ske.

En omändring av Gimo skolstruktur, så att inget läroplansbryt sker, innebär omflyttning av elever i Gimo. Hammarskolan blir en F-3 skola med fritidshem och grundsärskola 1-6. Vretaskolan och Vallonskolan blir en 4-9 skola. Det kommer att

krävas en del resurser för att anpassa lokaler samt utemiljön.

Österbyskolans elevantal ökar och det kommer att krävas mer utrymme. Ett alternativ som finns på förslag, är att skol- och folkbiblioteket, som i dag ligger i anslutning till skolan, flyttar till andra lokaler och därmed kan nuvarande biblioteks lokaler bli undervisningsyta.

De nya skrivningarna i läro- och kursplaner om stärkt digital kompetens samt att programmering införs som tydligt inslag i ämnena matematik och teknik gör att mycket fokus måste läggas på detta område de närmaste åren. För att tillgodose styrdokumentens nya krav, samt den eventuella nya nationella IT stragein för skolan, måste pedagogernas digitala kompetens lyftas samt omfattande investeringar i hårdvara och infrastruktur göras.

Ökad efterfrågan på förskoleplatser gör att vi under 2018 behöver förstärka förskolorna i Östhammar och Österbybruk med paviljonger. Förstärkning kan även behövas i Gimo.

Alma förskola i Alunda byggs ut med tre avdelningar. Utbyggnationen beräknas vara färdig hösten 2018. När förskolan står färdig kommer det att bli en hyreshöjning.

Verksamheten 2019-2021

"Den nya skolan" i Östhammar för åk 4-9 ska rymma 600 elever och planeras vara färdig till hösten 2020. Där ska hänsyn tas till forskning kring hur skolans lärmiljö ska vara utformad samt en miljö som ökar tryggheten på skolan. Fokus måste riktas mot att stärka förutsättningar för ökad arbets- och studiero samt strukturen av den nya organisationen.

Kommande volymökningar både i grundskola och förskola gör att nya förskoleplatser och grundskolplatser behöver öka. Lokalförsörjningsplanen ska ses över varje år för att möta behovet i god tid.

Barn- och utbildningsnämnden har under hösten 2017 tagit beslut om att en ny förskola med ca 100 platser ska byggas i Östhammars tätort. Förhoppningsvis kommer den förskolan stå färdig innan 2021, så att den kan ersätta de paviljonger som finns i dag.

Om den nationella IT- strategin går igenom i nuvarande utformning kommer det att behövas en förtätning av digitala enheter, vilket kommer att bli resurskrävande.

Kvantitet och kvalitet

För en ökad måluppfyllelse är målet att alla elever ska undervisas av behöriga och kompetenta lärare. En plan för kompetensförsörjning av pedagoger i alla våra verksamheter ska tas fram.

Den ska beskriva hur vi attraherar, rekryterar, introducerar samt hur vi behåller och utvecklar våra pedagoger. Brist på behöriga lärare är redan nu kännbar och kvaliteten i skolan, förskola och fritidshemmen riskerar att påverkas.

Med barnens bästa i fokus behöver samarbetet mellan socialnämnd och barn- och utbildningsnämnd utvecklas utifrån nämndernas olika kompetenser. I syfte att förbättra det förebyggande arbetet med barn och unga behöver arbetet fördjupas och vidareutvecklas.

I förskolan behöver kvalitetsindikatorn inskrivna barn per årsarbetare förbättras. Det har under de senaste åren varit konstant runt 5,3 - 5,4. Under 2017 var det en kvalitetsförsämring. Nämndens mål är att nyckeltalet ska, till 2020, vara nere i 5,0.

Brukarenkäten för förskolan visar att Östhammars kommuns förskolor har en mycket god kvalitet.

Brukarenkäten för fritidshemmen visar att vi behöver bli bättre på att skapa en trygg miljö för barnen samt planera och utveckla aktiviteter som stimulerar utveckling och lärande. Vi behöver även bli bättre på kommunikation och att informera om verksamheten till vårdnadshavare.

Kulturen på skolorna behöver diskuteras och lyftas fram för en bättre samsyn, till exempel ordningsregler. Allt för få lärare anser att en utredning sker skyndsamt om en elev är i behov av särskilt stöd.

Lärarna anser även att de inte har bra förutsättningar för att anpassa undervisningen eller hjälpa elever som är i behov av det. Detta är förbättringsområden utifrån den senaste enkäten 2017, för undervisande personal, om man räknar med svaren från "stämmer helt och hållet". Om svar från "stämmer helt" och "stämmer ganska bra", tas med i analysen är resultatet mer positivt med fler lärare som anser att de har förutsättningar att anpassa undervisningen.

Investeringar

Barn- och utbildningsnämnden ser stora utmaningar framöver vad gäller lokalförsörjningen inom nämndens verksamhetsområde. Östhammars kommun växer och efterfrågan på förskoleplatser och grundskoleplatser ökar. Nämnden har arbetat fram en lokalförsörjningsplan med åtgärder som kan genomföras på kort och lång sikt.

Under 2018 kommer förskolan Alma i Alunda byggas ut med ca 50 platser. Ytterligare förskolepaviljonger kommer att behövas på flera orter i kommunen. Nämnden har fattat beslut om nybyggnation av en ny förskola i Östhammars tätort för att sedan kunna säga upp paviljongerna på orten, tekniska kontoret utreder frågan om när

Verksamhetsplan

förskolan kan stå färdig.

Beslut är fattat om en nya 4-9 skola i Östhammar, skolan beräknas stå färdig år 2020 och kosta 206 mnkr att bygga. Grundskolelokalerna kommer att behöva ses över i Österbybruk, Gimo och Alunda inom kort, några investeringsbeslut är dock ej fattade ännu.

Barn- och utbildningsnämnden begär en investeringsbudget om ca 4-4,5 mnkr per år för investeringar och återinvesteringar i framförallt inventarier och utemiljöer. Det behovet ligger fast kommande år men investeringsbehovet till nya skolan i Östhammar tillkommer, preliminärt 12 mnkr åren 2019-2020.

Verksamhetsmått	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Kulturskola, antal	550	545	545	545	545	545
Kulturskola, nettokost	10 777	11 416	11 665	11 665	11 665	11 665
Öppen förskola, antal	1	1	1	1	1	1
Öppen förskola, nettokostnad	549 068	519 680	537 606	537 606	537 606	537 606
Egen förskola, antal	892	876	958	978	988	988
Egen förskola, nettokostnad*	109 841	114 666	118 006	120 194	119 787	119 787
Extern förskola, antal	13	13	15	15	15	15
Extern förskola, kostnad*	147 122	121 019	127 589	127 589	127 589	127 589
Egen familjedaghem, antal	85	101	60	60	60	60
Egen familjedaghem, nettokostnad*	116 051	80 869	79 173	79 173	79 173	79 173
Ext familjedaghem, antal	115	97	125	125	125	125
Ext familjedaghem, kostnad*	73 625	85 909	88 770	88 770	88 770	88 770
Egna fritidshem, antal	791	781	830	836	825	825
Egna fritidshem, nettokostnad*	37 326	38 903	36 569	36 303	36 790	36 790
Externa fritidshem, antal	20	20	20	20	20	20
Externa fritidshem, kostnad*	34 535	30 450	36 139	36 139	36 139	36 139
Egen grundskola, antal	2 170	2 218	2 263	2 283	2 293	2 323
Egen grundsk, nettokostnad**	90 975	90 720	91 415	91 840	93 795	96 113
Ext grundskola, antal	87	87	85	85	85	85
Ext grundskola, kostnad**	108 573	105 583	116 172	116 172	116 172	116 172
Egen grundsärskola, antal	16	15	19	19	19	19
Egen grundsärsk, nettokostn**	392 761	412 362	331 027	331 027	331 027	331 027
Egen gymnasieskola, antal	402	338	335	336	340	345
Egen gymnasiesk, nettokostn**	131 225	154 391	152 601	152 147	150 357	148 178
Ext gymnasiesk, kommun, ant	177	187	186	187	189	192
Ext gymnasiesk, ko, kostn**	122 978	131 733	124 010	123 347	122 041	120 134
Ext gymnasiesk, friskolor, antal	184	168	167	167	170	172
Ext gymnasiesk, frisk, kostn**	121 090	135 352	127 494	127 494	125 244	123 788
Ext gymnasiesärskola, antal	14	14	15	15	15	15
Ext gymnasiesärsk, kostnad **	378 257	406 000	380 053	380 053	380 053	380 053
Egen vuxenutb, alla delar, antal	314	350	350	350	350	350
Egen vuxenutb, alla delar, nettokostn ***	45 313	41 900	43 472	43 472	43 472	43 472

* exkl barnomsorgsavgift

** exkl skolskjuts

*** Verksamheten Vuxenutbildning består av delverksamheterna Komvux grund, Komvux gym, Särvux, Yrkehögskola (YH), Svenska för Invandrare (SFI) och Uppdragsutbildning. Nämnden väljer att fördela en ram till verksamheten och uppdra åt rektor att fördela ramen mellan delverksamheterna utifrån lagkrav och behov.

Resultaträkning (tkr)	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Intäkter (+)	78 908	54 014	37 214	37 214	37 214	37 214
Kostnader (-)	-582 157	-575 959	-573 938	-581 238	-587 438	-595 638
Personalkostnader	-323 072	-326 380	-325 235	-329 371	-332 885	-337 532
Lokalkostnader	-86 765	-87 912	-87 519	-92 419	-97 419	-104 419
Övriga kostnader	-172 320	-161 667	-161 184	-159 448	-157 134	-153 687
Nettokostnader	-503 250	-521 945	-536 724	-544 024	-550 224	-558 424

Driftbudget (tkr) <i>Verksamhet</i>	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
100 Politisk verksamhet						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-738	-962	-894	-894	-894	-894
130 Övrig politisk verksamhet						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-287	-300	-290	-290	-290	-290
330 Kulturskola						
Intäkter	51	380	52	52	52	52
Kostnader	-5 979	-6 633	-6 409	-6 409	-6 409	-6 409
400 Öppen förskola						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-549	-502	-494	-494	-494	-494
407 Förskola						
Intäkter	19 508	13 365	11 700	11 700	11 700	11 700
Kostnader	-111 464	-111 638	-116 779	-121 279	-123 079	-126 079
412 Familjedaghem						
Intäkter	3 969	2 911	3 065	3 065	3 065	3 065
Kostnader	-20 504	-17 497	-16 931	-16 931	-16 931	-16 931
425 Skolbarnomsorg						
Intäkter	8 083	7 406	7 389	7 389	7 389	7 389
Kostnader	-33 356	-31 945	-31 812	-31 812	-31 812	-31 812
435+440 Grundskola inkl förskoleklass						
Intäkter	18 822	9 071	2 907	2 907	2 907	2 907
Kostnader	-234 537	-235 266	-232 531	-235 331	-239 731	-244 931
443 Obligatorisk särskola						
Intäkter	24	25	25	25	25	25
Kostnader	-7 573	-7 344	-7 644	-7 644	-7 644	-7 644
450 Gymnasieskola						
Intäkter	19 154	19 897	11 938	11 938	11 938	11 938
Kostnader	-120 803	-121 343	-112 568	-112 568	-112 568	-112 568
453 Gymnasiesärskola						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-7 699	-8 000	-8 144	-8 144	-8 144	-8 144
472 Vuxenutbildning*						
Intäkter	4 258	946	0	0	0	0
Kostnader	-18 948	-15 104	-15 215	-15 215	-15 215	-15 215

Verksamhetsplan

Driftbudget (tkr) <i>Verksamhet</i>	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
499 Nämndövergripande						
Intäkter	5 016	0	124	124	124	124
Kostnader	-18 782	-18 332	-23 113	-23 113	-23 113	-23 113
513 Insatser enl LSS o LASS						
Intäkter	24	13	13	13	13	13
Kostnader	-940	-1 093	-1 113	-1 113	-1 113	-1 113
Nettokostnader	-503 250	-521 945	-536 724	-544 024	-550 224	-558 424

* Verksamheten Vuxenutbildning inom BOU består av delarna Komvux grund, Komvux gym, Sär-
vux, Högskoleutbildning/Yrkeshögskola (YH), Svenska för Invandrare (SFI) och Uppdragsutbildning.
Nämnden väljer att fördela en ram till verksamheten och uppdra åt rektor att fördela ramen mellan
delverksamheterna utifrån lagkrav och behov

Investeringsbudget, netto (tkr)	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
<i>Projekt</i>				
Återinvestering inom förskolan	1 500	1 500	1 500	1 500
Återinvesteringar grundskolan	2 000	1 500	1 500	2 000
Återinvestering övriga verksamheter	500	1 000	1 000	1 000
Ninvestering Nya skolan Östhammar	0	6 000	6 000	0
Summa*	4 000	10 000	10 000	4 500

Socialnämnden

Verksamhetsområde

Socialnämndens ansvarsområden står inför stora utmaningar inom den närmaste femårsperioden. Den volymtillväxt som skett och kommer att ske skapar stora utmaningar inom flera områden såsom personalförsörjning, bostäder, lokaler och ekonomiska resurser. Detta i kombination med rådande konjunkturläge medför kraftfullt ökade kostnader inom socialnämndens verksamhetsområde.

Personalförsörjningsuppdraget är en stor utmaning för de flesta kommuner och specifikt Östhammars kommun. Det är av största vikt att nämndens verksamheter kan skapa konkurrensfördelar som stödjer förmågan till lyckade rekryteringar. Det är också av vikt att arbeta långsiktigt och hållbart med att leverera förutsättningar för en bra arbetsmiljö och goda anställningsvillkor.

I statsbudgeten för år 2017 sänkte regeringen anslagen för ensamkommande barn med ca 40 %. Samtidigt förändrades tilldelningsmodellen av ensamkommande från årsavtal till procentuella tilldelningar som revideras löpande under året. Det innebär att verksamheten för närvarande är underfinansierad. Den förväntade minskningen av ensamkommande barn under år 2018 kommer innebära fortsatt ökat ekonomiskt tryck på verksamheten om inte en snabb omställning av boendeplatser kan ske.

Inom området socialpsykiatri har Östhammar för närvarande ett gynnsamt läge med låga ohälsosoförekomster. Under senare tid har dock en tydlig ökning av placeringar inom områdena kunnat identifieras.

Omvärldsanalys

Under senare tid har den geopolitiska osäkerheten ökat i omvärlden. Brexit i England och USA:s senaste presidentval är två faktorer som tydligt påverkar den ekonomiska osäkerheten. Den prognostiserade minskningen av skatteunderlaget kan ytterligare förstärkas av den förväntade ekonomiska oron i världen. Befolkningsmässigt har Sverige vuxit kraftigt de senaste åren. Den demografiska bilden visar på att vi blir fler yngre samt fler äldre. Detta innebär att antalet individer i arbetskraften inte ökar i samma omfattning som befolkningen i övrigt med ökat ekonomiskt tryck till följd.

Den ökande befolkningen ställer stora krav på

en lyckad integration av de nya svenskar som anländer till Sverige. Även om arbetslösheten sjunker i generella termer så ökar tudelningen på den svenska arbetsmarknaden. Utrikes födda och personer utan fullgjord gymnasieutbildning utgör en allt större del av de arbetslösa. En misslyckad integration kan ställa stora grupper utanför samhället med social oro till följd. Dessutom ökar risken att arbetsmarknaden går miste om värdefull kompetens om de nya grupperna inte tas till vara på bästa sätt.

Under föregående år har en region med lands- och kommuner som samarbetspartners bildats i länet. Detta skapar en god struktur för fortsatt arbete med gemensam utveckling inom många områden. Digitalisering samt vård och omsorg är områden som lämpar sig väl att samverka kring. Inom dessa områden finns en stor potential för ökad innovationskraft som kan möjliggöra stora utvecklingssteg och därmed sänkta kostnader de närmaste åren. Region Uppsala prognostiserar stora underhålls- och investeringsbehov inom fastighetsmarknaden. Detta innebär att det underhåll och expansion som Östhammars kommun står inför de kommande åren, förmodligen kommer att leda till snabbare kostnadsutveckling än som tidigare prognostiserats.

Omställningsarbetet för en hållbar miljö är och blir allt viktigare. Även om denna omställning inledningsvis ökar nämndens kostnader måste denna fråga alltid komma först i de beslut som framgent kommer att fattas. Viktiga förhållnings-sätt för socialnämnden att fokusera på under den kommande perioden är samverkansvilja, långsiktighet och helhetstänk.

Medicinteknisk utveckling och digitalisering skapar ständigt nya förutsättningar för både vården och patienterna. Allt mer av vården kommer i framtiden utföras utanför sjukhusen, inte sällan i patientens hem och med brukaren som medskapare. Om vården ska bedrivas effektivt måste hälso- och sjukvårdssystemet utvecklas organisatoriskt, kompetensmässigt och kulturellt. En viktig förutsättning är därför att vården arbetar mer personcentrerat och hälsoinriktat jämfört med idag samt att såväl brukaren som medarbetare har lättillgängligt och anpassat kunskapsstöd med hjälp av digitala verktyg. Digitaliseringen är enskilt den starkaste förändringsfaktorn i hela samhället och e-hälsa är en del av den.

Verksamhetsmål kopplat till god ekonomisk hushållning

Barn och unga

Barn och ungdomars psykiska ohälsa har ökat under 1990- och 2000-talet, och statistik visar på en fortsatt ökning. Allt fler ungdomar rapporterar psykiska besvär som oro eller ångslan. Sådan självrapportering är ett varningstecken för senare psykisk sjukdom, ökad risk för självmordsförsök eller övriga skador och olyckor. Det finns också ett samband mellan tidiga självrapporterade psykiska besvär och problem med försörjning och familjebildning. I Östhammars kommun har anmälningar avseende oro för unga ökat under år 2017, vilket indikerar att satsningen på förbättrad samverkan med skolan har gett resultat. När det gäller placeringar har trenden varit att allt färre barn placeras, detta exkluderat ensamkommande barn, vilket bör betraktas som mycket positivt.

Vård och omsorg

Vården och omsorgen står inför flera utmaningar. Demografiska förändringar ger fler andel

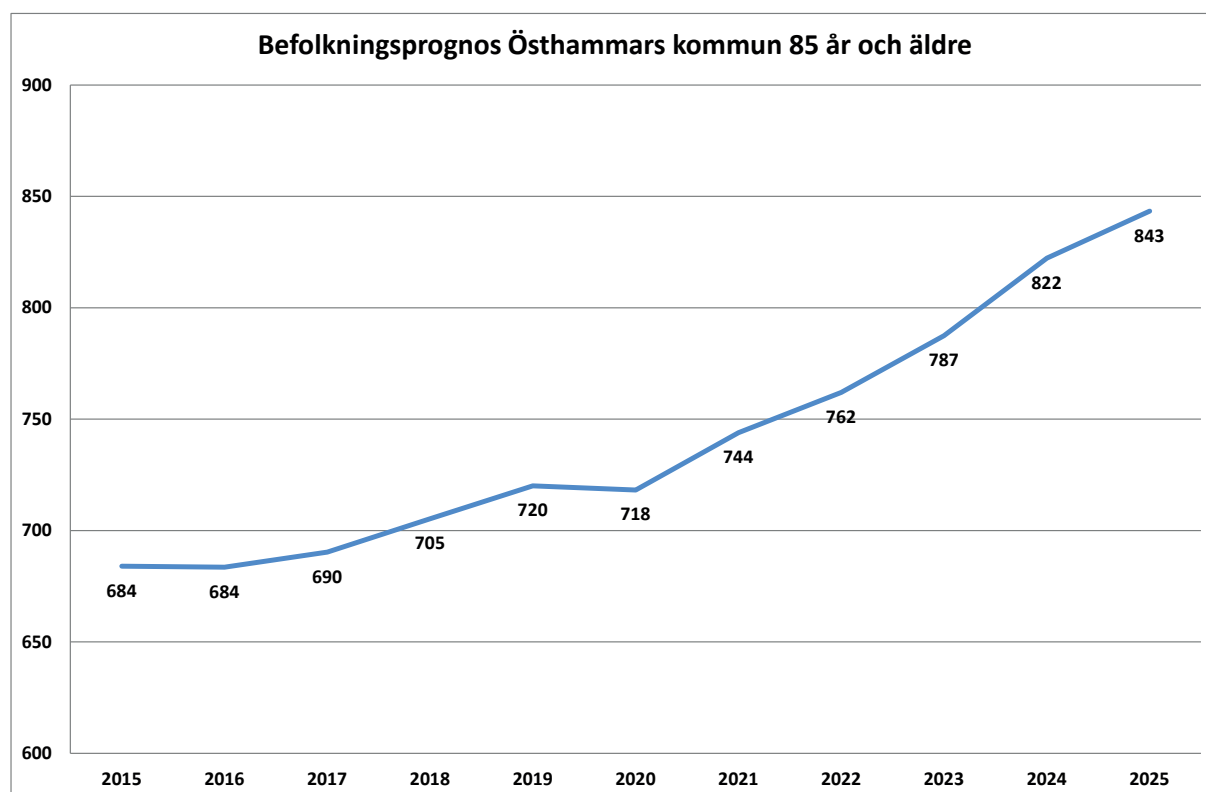
äldre i kommunen och ett ökat behov av vård och omsorg. Den äldre befolkningen ställer högre krav på äldreården.

En stor utmaning kommer att vara kompetensförsörjning och att öka antalet sökande till gymnasieskolans vårdutbildning, samt fortsätta arbetet med att vara en attraktiv arbetsgivare med en nära ledning av chefer.

Hälsofrämjande arbete kommer att ha en växande betydelse för invånarna där samarbetet med region Uppsala kommer att få allt större betydelse för att säkra vårdens kvalitet.

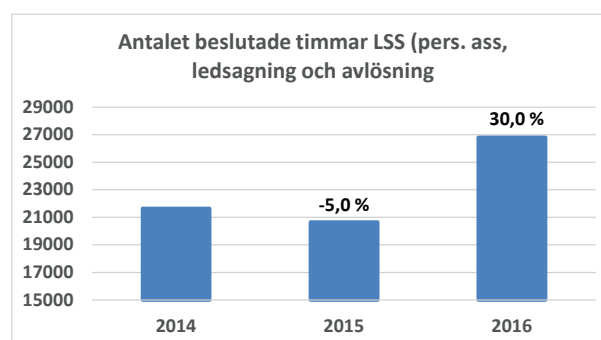
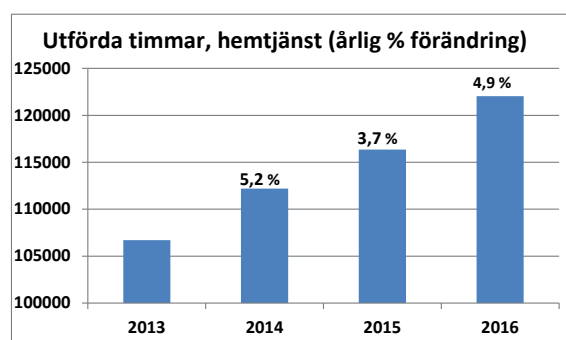
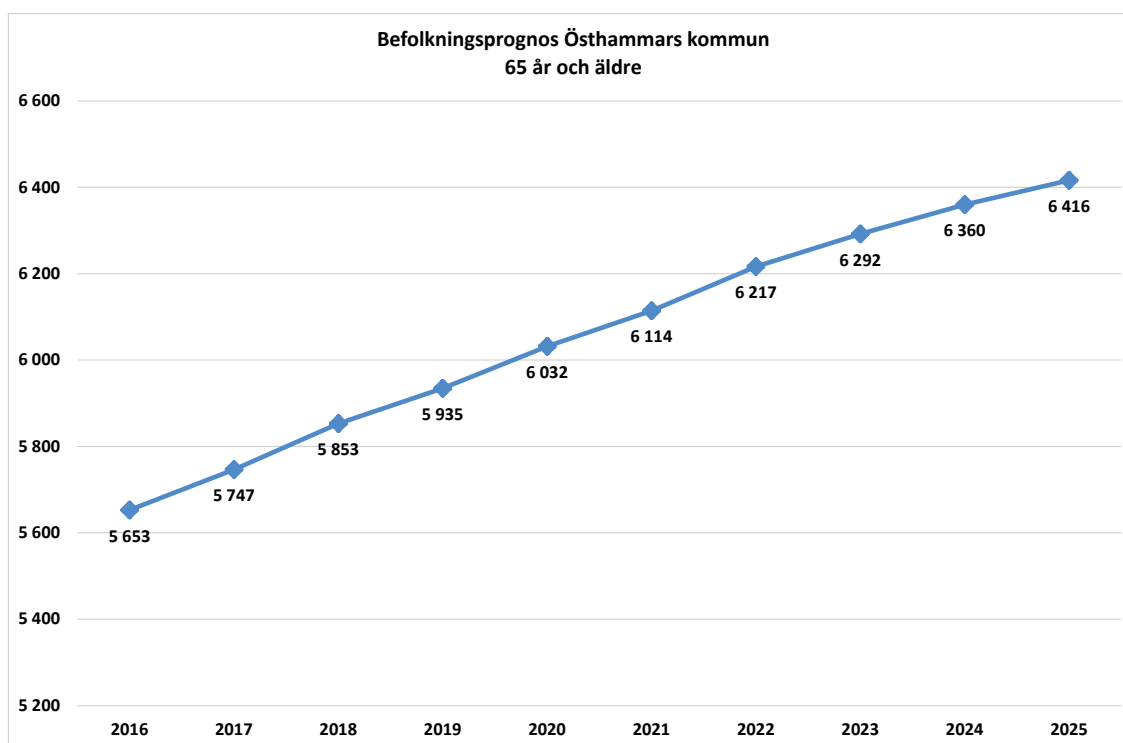
Krav på ökad innovationstakt och krav på webbaserade lösningar kommer att ge ökad trygghet, självständighet och ökad social kontakt för äldre och för personer med funktionsnedsättning.

För att möta det ökande vårdbehovet av vård och omsorg för den äldre befolkningen, satsar verksamheten aktivt på rehabilitering i hemmet, fortsatt utveckling av stöd till anhöriga som vårdar närstående i hemmet, och kompetensutveckling för vårdpersonalen.

Effektiviteten inom hemtjänsten har senare år förbättrats. På grund av den volymökning som sker genererar för närvarande både den interna

och externa hemtjänsten underskott för 2017. Som framgår av alderdemografien kommer volymutvecklingen fortsätta under ett antal år framöver

Prognoserna indikerar att fortsatta volymökningar sker inom området LSS och daglig verksamhet under år 2018.

Fler beslut har tagits enligt LSS (lag om stöd och service), och planeringen har påbörjats för att möta målgruppens behov och för att minimera risker med avgift för icke verkställda beslut.

Övriga mål och riktlinjer

Färdtjänst

Möjligheterna till att erhålla kostnadseffektiv färdtjänst av lokala producenter minskar i takt med att allt större offentliga upphandlingar genomförs. Socialnämnden bedömer att kostnadsutvecklingen inom detta område kommer att stiga kraftigt de närmaste åren.

Jämställdhet

I samband med att förvaltningen har infört ett nytt verksamhetssystem kommer all statistik redovisas utifrån kvinna-man. Detta är en grundläggande förutsättning i det fortsatta arbetet med att nå en jämställd och jämlik planering utifrån

kommunstyrelsens intentioner.

Heltidsinförandet med tillhörande tillsvidareanställningar kommer att slutföras under år 2018.

Miljö

Antalet transporter som sker med miljövänliga fordon ska öka. Målet har tydliggjorts i gällande förfrågningsunderlag för hemtjänst och daglig verksamhet (enligt LOV) samt servicetjänster inom hemtjänsten (enligt LOU).

Miljöfrågor ska beaktas i all socialnämndens verksamhet.

Verksamhetsförändringar och konsekvenser 2018

Ny modell för ledning och styrning

Kommunens ledningsgrupp har i samverkan med den politiska ledningen diskuterat en ny modell för styrning. Resultatet av detta arbete har inarbetats i detta dokument under avdelning "mål och styrtalet". Parallellt med detta har arbete påbörjats med att införa en ny modell för ledning

av verksamheten. Utgångspunkten bygger på konceptet ständig förbättring och ska utgå ifrån verksamheternas behov av stöd i mötet med brukaren.

Arbetet med att skapa förståelse och medvetenhet avseende ekonomi och resursutnyttjande i organisationen behöver fortsätta att intensifieras. Förvaltningens redovisning är i behov av en bättre periodisering samt i viss mån en enhetligare kontering.

Digitalisering, IT och kommunikation

Under år 2017 har en kraftfull satsning skett på ny teknik i samband med införandet av ett nytt verksamhetssystem. Digital tillsyn och dokumentation i direkt anslutning till insatsens genomförande är infört under det gångna året. Under år 2017 har förvaltningens IT haft fokus på implementering av det nya verksamhetssystemet. Under de närmsta åren kommer fokus flyttas till att arbeta med att säkerställa att systemet används fullt ut och att dokumentation och registrering sker effektivt. Systemet ska inte bara säkerställa en rättssäker handläggning utan ska även kvalitetssäkra uttag av statistik. Arbetet gällande utökade trygghetsskapande insatser med hjälp av ny teknik fortsätter. Områden som larm och positionering är områden som inledningsvis kommer att stärkas.

Personalperspektivet

Socialförvaltningen har i arbete med att ta fram en personalstrategi för perioden 2017-2019 uppmärksammat ett antal områden som är väsentliga för att långsiktigt trygga personalförsörjningen. För att det ska kunna ske måste förmågan att attrahera, rekrytera, behålla, utveckla medarbetare kraftfullt stärkas. Avgörande faktorer såsom förmåner, arbetsförhållanden och möjligheten till kompetensutveckling måste säkerställas. Delaktighet och information är två centrala begrepp som genomsyrar de åtgärder som ska vidtas. Genom att satsa på detta kan vi bättre ta tillvara på den kompetens som medarbetarna faktiskt besitter och på så sätt öka både den enskildes och verksamhetens möjlighet till utveckling. Om förvaltningen i framtiden ska vara en attraktiv arbetsgivare, där både befintliga och potentiella medarbetare trivs, måste möjlighet att utveckla sin kompetens vara omfattande och tydlig för den enskilde.

Omvärldsbevakningen visar på att vissa personalgruppers medellöner placerar sig lägst utifrån jämförelser i det regionala perspektivet. Vissa satsningar har inletts under år 2017 men behöver breddas och förstärkas under de kommande åren.

En strategi kring lönebildning, trohetslöner och kompetensutveckling ska tas fram. Detta samordnas med kommunens arbete för att bli en

attraktiv arbetsgivare. Det bör även tydliggöras vilka möjligheter som finns för resor på arbetstid, förkortad arbetstid, och att arbeta hemma, vilka vara tänkbara verktyg för verksamheterna.

Socialnämnden måste under de kommande åren, i samverkan med barn- och utbildningsnämnden, i större utsträckning arbeta med att säkerställa intresset för vård- och omsorgscollege.

Boendestöd

När det gäller boendestödet har antalet ärenden ökat under de senare åren. Med anledning av ökningen har en förstärkning av personalen skett inom ramen för verksamheten. Boendestödet beräknas generera ett underskott under år 2017 och verksamheten behöver förstärkas ytterligare under år 2018. Föreslagna förändringar inom organisationen medför att bemanningen behöver utökas. I en framtid kan det vara aktuellt att se över boendestödets stöd till personer med psykisk ohälsa även kvällar och helger, inte minst för att möta föreslagen lagändring.

Vidareutveckling av Råd och Stöd

Öppenvårdsverksamheten är en viktig insats för att stödja medborgarna i frågor som rör speciellt barn. Historiskt har det visat sig att bra stöd i ett tidigt skede förebygger mer omfattande insatser av karaktären myndighetsutövande. Många förändringar som påverkar Råd och Stöd har skett de senaste åren, både i omvärlden men även organisatoriskt. Socialnämnden avser att genomföra en översyn av verksamheten i syfte att vidareutveckla verksamheten.

Hemtagningssteam

I samband med att betalningsansvarslagen förväntas träda i kraft år 2018 har arbete påbörjats med att inrätta hemtagningssteam i de olika tätorterna. Detta kommer initialt att leda till högre kostnader men på sikt en effektivare organisation.

Hälso- och sjukvårdsverksamheten (HSL)

Verksamheten har dragits med stora underskott, beräknat till ca 2,0 mnkr, under åren 2016-2017. Större delen av detta beror på att verksamheten har varit tvungen att bemanna med personal från bemanningsföretag. Vissa signaler från verksamheten pekar på svårigheter att styra verksamheten effektivt med nuvarande organisationsuppbygg. Arbete har påbörjats med samordning av rekrytering och rörlighet mellan tätorterna. Detta gäller samtliga kompetenser som verkar inom HSL.

Servicebostäder LSS

Under år 2018 är det planerat att öppna 5 nya servicebostäder i Gimo, ett samarbete som sker mellan vård- och omsorg och individ-och familjeomsorg. Detta för att minska på kötiderna och

ett eventuellt förestående betalningsansvar. I samband med öppnandet kommer även en översyn av nuvarande boendestruktur för gruppbo-städer att ses över.

Verksamheten 2019 - 2021

Barn och unga

Fokus måste de kommande åren förflyttas till förebyggande arbete och tidig identifikation av barn i riskzoner. Förstärkt samarbete med skolan och en tydligare vårdprocess inom regionen kan medföra ökade möjligheter till tidiga insatser för barn med särskilda behov. I myndighetsarbetet kvarstår arbete med att höja kvaliteten på utredningar och att korta utredningstiderna i samband med att ett nytt verksamhetssystem nu är infört.

Vård och omsorg

Den vårdutveckling som sker inom regionens verksamhetsområde skapar bättre möjligheter till ökad genomströmning i slutenvården. Det ökar behovet av basal omvårdnad i brukarens hemmiljö, vilket i sin tur medför ett ökat behov av kommunal hemsjukvård. Fortsatt utveckling av Närvårdsenhetens verksamhet och uppdrag kan understödja denna förändring.

Andelen äldre med förekomst av demenssjukdom ökar. Ca 8% av alla som är 65 år eller äldre och nästan hälften av alla som är 90 år eller äldre har en demenssjukdom. En långsiktig satsning och planering på området demens och äldres psykiska hälsa är nödvändigt eftersom antalet äldre ökar. Socialnämnden ser därför ett behov av att öka antalet särskilda boendeplatser för äldre, med ett tydligt uppdrag för denna målgrupp.

Socialnämnden har med bakgrund av denna utveckling initierat uppstart av planeringsprocessen för planerad utbyggnad av kommunens äldreboendeplatser. Nämndens ambition är att år 2021 ska ca 36 nya vårdplatser finnas tillgängliga för att möta den volymökning som prognostiserats. När det gäller antalet äldre som har enbart hemsjukvård, ser man även här en trendmässig ökning under åren. Det tyder på, att fler äldre med mera sammansatta behov vårdas hemma och hemsjukvårdsinsatserna är mer avancerade än tidigare.

Verksamhetsmått	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Vård och Omsorg						
<i>Särskilt boende</i>						
Antal beslut Särskilt boende	332	322	322	322	322	322
Antal platser särskilt boende	232	232	232	232	268	268
Antal boende extern plats	10	10	10	10	10	10
Bruttokostnad/plats/år (tkr)	465	466	478	490	502	514
Bruttokostnad/plats/dygn (kr)	1 275	1 277	1 309	1 342	1 375	1 409
Bruttokostn extern/plats/år (tkr)	1 064	1 064	1 064	1 064	1 064	1 064
Bruttokostn extern/plats/dygn(kr)	2 915	2 915	2 915	2 915	2 915	2 915
<i>Korttidsboende</i>						
Antal platser korttidsboende	14	14	14	14	14	14
Bruttokostnad/plats/år (tkr)	708	568	582	597	612	627
Bruttokostnad/plats/dygn (kr)	1 940	1 556	1 595	1 635	1 675	1 717
<i>Bruttokostnad/plats/år/dygn (kr)</i>						
Antal ärenden ordinärt boende	613	619	625	632	638	644
Bruttokostnad/ärende/år (tkr)	107	93	94	96	97	99
Antal trygghetslarm	570	570	570	570	570	570
Antal utförda utförda timmar	122 188	124 632	127 124	129 667	132 260	134 905
<i>LSS</i>						
Personlig assistens	24	24	24	24	24	24
Personer med LSS-insats	175	175	175	175	175	175
Boende i gruppboend intern LSS	47	47	47	47	47	47
Antal boende extern plats LSS	1	1	1	1	1	1
Bruttokostn gruppbo/plats/år (tkr)	623	596	611	626	642	
Bruttokostn gruppbo/plats/dygn(kr)	1 708	1 633	1 674	1 716	1 758	0
Bruttokostn extern/plats/år (tkr)	1 053	706	706	706	706	706
Bruttokostn extern/plats/dygn(kr)	2 925	2 998	3 073	3 150	3 229	3 309
<i>Övriga verksamheter</i>						
Antal färdtjänstintnehavare	844	844	844	844	844	844
Individ och Familjeomsorg						
<i>Missbrukarvård vuxna</i>						
Ant vård dygn vuxna missbr.	2 854	2 854	2 854	2 854	2 854	2 854
Bruttokostnad/dygn (kr)	1 647	1 688	1 730	1 774	1 818	1 863
<i>BoU</i>						
Antal vård dygn i familjehem	8 568	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Bruttokostn/dygn familjehem (kr)	932	1 000	1 015	1 030	1 046	1 061
Antal vård dygn i HVB-hem	1 093	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Bruttokostn/dygn HVB-hem (kr)	2 199	2 254	2 310	2 368	2 427	2 488
<i>Ekonomiskt bistånd</i>						
Antal hushåll	ingen	300	300	300	300	300
Genomsnittlig bidragstid (mån)	uppgift	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5
Snittkostn/hushåll ek bistånd (kr)		0	0	0	0	0

Anm. Nyckeltalen är preliminära och kan komma att ändras efter beslut i Socialnämnden. Bruttokostnader enligt plan är framtagna utifrån ett antagande om förväntade volymförändringar och kostnadsökningar.

Resultaträkning (tkr)	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Intäkter (+)	258 065	223 254	226 156	226 156	226 156	226 156
Kostnader (-)	-639 540	-649 011	-672 924	-677 624	-699 624	-703 624
Personalkostnader	-341 820	-360 731	-376 947	-381 647	-403 647	-407 647
Lokalkostnader	-46 296	-55 959	-56 686	-56 686	-56 686	-56 686
Övriga kostnader	-251 424	-232 321	-239 291	-239 291	-239 291	-239 291
Nettokostnader	-381 475	-425 757	-446 768	-451 468	-473 468	-477 468
Driftbudget (tkr)	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
<i>Verksamhet</i>						
100 Politisk verksamhet						
Intäkter	2	0	0	0	0	0
Kostnader	-756	-790	-802	-802	-802	-802
130 Övrig politisk verksamhet						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-264	-277	-282	-282	-282	-282
267 Tillståndsprövning						
Intäkter	99	0	0	0	0	0
Kostnader	-109	0	0	0	0	0
500 Gemensam administration						
Intäkter	1 432	960	974	974	974	974
Kostnader	-19 352	-24 029	-24 327	-24 327	-24 327	-24 327
510 Insatser enl SoL o HSL						
Intäkter	146 199	139 177	142 559	142 559	142 559	142 559
Kostnader	-405 641	-407 294	-424 272	-426 272	-448 272	-452 272
513+520 Insatser enl LSS och LASS						
Intäkter	23 113	26 747	27 397	27 397	27 397	27 397
Kostnader	-96 191	-96 986	-114 648	-117 348	-117 348	-117 348
530 Färdtjänst						
Intäkter	650	650	666	666	666	666
Kostnader	-4 095	-4 787	-4 903	-4 903	-4 903	-4 903
552, 558 Missbrukarvård vuxna						
Intäkter	226	230	234	234	234	234
Kostnader	-6 992	-6 363	-6 488	-6 488	-6 488	-6 488
554+557+568 Barn o ungdomsvård						
Intäkter	1 199	460	469	469	469	469
Kostnader	-27 840	-28 181	-28 736	-28 736	-28 736	-28 736
571 Övrig vuxenvård						
Intäkter	438	1 000	1 020	1 020	1 020	1 020
Kostnader	-650	-1 086	-1 107	-1 107	-1 107	-1 107
575 Ekonomiskt bistånd						
Intäkter	264	450	459	459	459	459
Kostnader	-11 964	-14 291	-14 573	-14 573	-14 573	-14 573
585 Familjerätt						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-314	-400	-408	-408	-408	-408
600 Flyktingmottagning						
Intäkter	84 443	53 580	36 671	30 000	30 000	30 000
Kostnader	-65 373	-53 580	-36 671	-30 000	-30 000	-30 000
Nettokostnader	-381 475	-414 810	-446 768	-451 468	-473 468	-477 468

Investeringsbudget, netto (tkr)	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
<i>Projekt</i>				
1 Ofördelade medel	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
2 Hjälpmedel	-600	-700	-700	-700
3. IT-investeringar	-2 000	0	0	0
4. Digitalisering	-500	-500	-400	-400
5. Larm	-300	-300	0	0
6. Nytt boende	0	0	-2 500	0
Summa	-4 600	-2 700	-4 800	-2 300

1. Ofördelade medel bl a för investeringsbehov gällande gemensamhetsutrymmen på särskilt boende inkluderande sängar och övriga inventarier.
2. Årligt investeringsbehov för inköp av rullstolar.
3. Kostnader i samband med införandet av ett nytt verksamhetssystem som beräknas vara i full drift under första halvåret 2018. (tex integrationer, konsulthjälp, utbildning och inköp

av teknik) Beloppet innefattar även kostnader för att påbörja införandet av E-tjänster inom förvaltningen.

4. Digitalisering
5. Översyn larm
6. Investeringsbehov i samband med uppstart av nytt särskilt boende 2020.

Handling till KS 2017-10-31

Frågor om årsbudgeten besvaras av Gunilla Jansson

tel 0173-86.125

Lednings- och verksamhetsstöd

Kansliet
Peter Nyberg
86 128
070-206 95 44

Kommunstyrelsen

Medborgarbudget

§ 36 Dnr KS-2017-121 Dpl 992

Rapport förstudie Pemba och förslag till medborgarbudget och medborgardialog

Svenska kommuner kan delta i Sveriges utvecklingssamarbete på lokal nivå genom att biståndsorganet Sida avsätter medel till ICLD – Internationellt centrum för lokal demokratiutveckling dit man kan ansöka. Östhammars kommun har genomfört en förstudie under 2016 med staden Pemba i Mocambique i lokal demokratiutveckling och medborgardialog. Kommunledningsförvaltningens skrivelse föreligger.

Internationell samordnare Stefan Edelsvärd föredrar ärendet. Administrativ chef Linn Sunnelid, chef för strategienheten Marie Berggren samt utvecklingsstrateg Ida Eklöf medverkar.

Arbetsutskottets förslag 2017-02-07

Strategienheten, lednings- och verksamhetsstöd och tillväxtkontoret, under ledning

av kommundirektör Peter Nyberg, ges i uppdrag att

- utreda möjligheterna att pröva medborgarbudget
- under 2017 återkomma till kommunstyrelsen med förslag till hur det skulle kunna genomföras.

Kommunstyrelsens beslut

Strategienheten, lednings- och verksamhetsstöd och tillväxtkontoret, under ledning av kommundirektör Peter Nyberg, ges i uppdrag att

- utreda möjligheterna att pröva medborgarbudget
- under 2017 återkomma till kommunstyrelsen med förslag till hur det skulle kunna genomföras.

2017-09-14

Förvaltningen föreslår att införandet av medborgarbudget integreras i det ordinarie budgetarbetet. Att medborgarbudget prövas och diskuteras i arbetet med att bereda en budget för 2019.

SN AU

Överenskommelse om idéburet offentligt partnerskap, IOP, med Brottsofferjouren

Socialförvaltningens förslag till beslut

Förslag till överenskommelse godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen.

Bakgrund

Brottsofferjouren ger sedan 2015 stöd till brottsoffer i Östhammars kommun genom en samverkan i form av s.k. idéburet offentligt partnerskap, IOP. Brottsofferjouren är organiserad från Uppsala och betjänar invånare i Uppsala, Knivsta, Håbo, Älvkarleby, Tierp och Östhammars kommuner. Nuvarande avtal gäller tom 171231.

Brottsofferjouren har inkommit med förslag på en ny överenskommelse där det till skillnad mot tidigare föreslås att överenskommelsen skall gälla tills vidare, med en ömsesidig uppsägningstid om nio månader. Detta ger Brottsofferjouren ökade förutsättningar för att planera sin verksamhet vad gäller anställning av personal, dimensionering av lokaler etc.

Brottsofferjouren är idag en väl fungerande verksamhet och har under året gett stöd till kommuninvånare i 20 ärenden. Representanter för verksamheten har under året varit i Östhammar för att marknadsföra sig på bland annat Östhammars marknad. En utökning av informationsinsatserna är önskvärd så att fler brottsoffer kan nås.

Kostnaden för verksamheten föreslås bli 4:-per invånare vilket innebär en kostnad om 86400:- för 2018 baserat på 2016 års invånarantal. Detta är i nivå med nuvarande kostnad.

Syftet med partnerskapet är att Brottsofferjouren ger stöd och information till ungdomar (15-18 år) i vissa fall, i dialog med vårdnadshavare och socialtjänsten i Östhammars kommun samt till vuxna brottsutsatta och till anhöriga och vittnen.

Brottsofferjouren ger information till allmänhet, nätverk, kommunens förvaltningar samt föreningar efter överenskommelse.

Genom samverkan erbjuder Brottsofferjouren stöd till brottsoffer som kommunen genom lag är skyldig att tillhandahålla. Brottsofferjouren har en kompetens på området som är svår att upprätthålla i den egna verksamheten. Stöd och information kan ges på ett flertal språk.

Kriterier för idéburet offentligt partnerskap, IOP.

För att ett IOP ska vara möjligt måste ett antal kriterier vara uppfyllda:

- initiativ till dialog om en möjlig överenskommelse om IOP bör komma från det civila samhället
- den verksamhet som avses ska ske på initiativ av föreningen (och inte i form av beställning från kommunen)
- den föreslagna överenskommelsen om partnerskapet får inte konkurrera med annan likartad verksamhet på en befintlig marknad
- den verksamhet som avses kan anses som bidragande till den allmänna samhällsnyttan

Utredarens bedömning är att Brottsofferjourens verksamhet väl uppfyller kriterierna för IOP.

Underlag

Brottsofferjourens förslag om överenskommelse gällande idéburet offentligt partnerskap bifogas.

Enligt sändlista
Remissinstanser

Remiss

Förslag till nationell plan för transportsystemet 2018-2029

Trafikverket sänder härmed förslag till nationell plan för transportsystemet för perioden 2018-2029 på remiss. Planförslaget har tagits fram i enlighet med regeringens direktiv till Trafikverket den 23 mars 2017.

Planförslaget, liksom olika fördjupningar i form av underlagsrapporter och promemorior publiceras på www.trafikverket.se/nationellplan. Där redovisas även länkar till andra regeringsuppdrag som relaterar till planförslaget.

Planförslaget

Trafikverket har arbetat trafikslagsövergripande och åtgärder inom ramen för nationell plan har prioriterats för att i så stor utsträckning som möjligt bidra till de transportpolitiska målen. Fyrstegsprincipen, som innebär att möjliga förbättringar i transportsystemet ska prövas stegvis, har tillämpats för att säkerställa god resurshushållning och för att åtgärderna ska bidra till en hållbar samhällsutveckling.

Utgångspunkterna för Trafikverkets prioriteringar är de transportpolitiska målen, riksdagens beslut om infrastrukturpropositionen *Infrastruktur för framtiden – innovativa lösningar för stärkt konkurrenskraft och hållbar utveckling* samt regeringens direktiv. I direktivet pekas sex samhällsutmaningar ut och dessa har utgjort viktiga inriktningar i arbetet med planförslaget.

Åtgärderna i planförslaget bygger på den av regeringen beslutade nationella planen för transportsystemet 2014-2025, de fördjupande underlagsrapporterna och promemoriorna samt de åtgärder som pekats ut i infrastrukturpropositionen och i regeringens direktiv om att upprätta förslag till nationell plan för transportsystemet 2018-2029.

Öppen process

Trafikverket har strävat efter att skapa dialog och öppenhet om planens utveckling och innehåll och förslaget till ny nationell plan har tagits fram i dialog med berörda aktörer. Hearingar och seminarier har genomförts på flera platser i landet och i olika skeden av arbetsprocessen. De löpande kontakterna med omvärldens aktörer har främst skett via Trafikverkets regioner och i olika samverkansgrupper.

Remissvar

Remissvaren ska ha kommit in till Näringsdepartementet senast den 30 november 2017. Svaren kan gärna lämnas i elektronisk form via e-post till n.registrator@regeringskansliet.se och n.nationellplan@regeringskansliet.se i både word- och pdf-format. Ange diarienummer N2017/05430/TIF och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet. Filnamnet bör vara Regeringskansliets diarienummer (utan snedstreck), N2017/05430/TIF, följt av remissinstansens namn. I remissvaret anges också Regeringskansliets diarienummer N2017/05430/TIF.

Ärendenummer
TRV 2017/32405
Ert ärendenummer
N2017/05430/TIF

Dokumentdatum
2017-08-31
Sidor
2(2)

Med vänlig hälsning

Lena Erixon
Generaldirektör

Regeringskansliet

Remiss, Nationell plan för transportsystemet 2018-2029. Särskild fråga
(TRV 2017/32405)

Östhammars kommun har mottagit Trafikverkets nationella plan för infrastrukturen 2018-2029 på remiss. Remisstiden går ut 30 november 2017.

Under denna period, 2018-2029, planeras en av de största svenska industrietableringarna att genomföras i Östhammars kommun - anläggning för slutförvar av använt kärnbränsle. Remissen över nationella planen hanteras av regionen. Östhammars kommun ställer sig bakom regionens yttranden -men Östhammars kommun önskar göra ett särskilt yttrande till regeringen med anledning av den tillåtlighetsprövning enligt miljöbalken som pågår gällande slutförvar för använt kärnbränsle, kärnbränsleförvaret. Sökanden är Svensk Kärnbränslehantering AB, SKB.

Kärnbränsleförvaret ska slutförvara ca 12000 ton kärnbränsle och kärnavfall från vårt svenska kärnkraftsprogram. Det producerade avfallet som genereras i kärnkraftsreaktorerna ska hållas skiljt från människa och miljö i minst 100 000 år. Avfallet härrör från svensk kärnteknisk verksamhet och mer än 50 års drift. Under denna tid har vårt land tillgodogjort sig förhållandevis billig energi, vilken i hög utsträckning bidragit till utveckling och välfärd för företag och medborgare. Regering och riksdag har beslutat i en bred överenskommelse, att kärnkraft skall finnas kvar. Elektricitet från kärnkraft såväl som kärnavfall, kommer under de kommande 20 till 30 åren framöver att fortsätta produceras.

Att hitta en långsiktig lösning för slutförvaring av använt kärnbränsle är inte lätt. Än idag finns det inte något sådant i drift, någonstans i världen, trots flera försök av industrin och/eller staten. Det lokala engagemanget har visat sig avgörande och de viktigaste frågorna i det sammanhanget i Östhammars kommun är den långsiktiga säkerheten, ansvar efter förslutning ~~och~~ transporter. Det borde, enligt Östhammars kommun, ligga i regeringens intresse att stötta en sådan lösning inom de myndigheter och infrastruktursatsningar de har rådighet över för att underlätta en sådan process och etablering.

Parallellt med ansökan om tillåtlighet ansöker SKB även om att bygga ut befintligt slutförvar i Forsmark för låg- och medelaktivt avfall, SFR, för att ta emot avfallet från rivningarna av de svenska kärnkraftverken som nu börjat avvecklas.

Slutförvarets etablering kräver kloka och genomtänkta transportsystem för såväl person- som godstransporter och en insikt om de olika transportslagens bidrag till helheten. Östhammars kommun identifierar fyra centrala delar för helheten; Lv 288 (Uppsala-Börstil), Farled 571 till Hargshamn, [Rv 76](#) (Hargshamn-Forsmark).

I bilaga 2, prioriterade brister och förslag till åtgärder/stråk kan man läsa under punkt 4.2 om stråket (Stockholm)-Uppsala-(Gävle) som bland annat inbegriper farleden 571 till Hargshamn:

”Farleden till Hargshamn har en funktion för fortsatt utveckling av sjöfarten. Den åtgärdsvalsstudie som genomförts identifierade ytterligare funktionella samband för godshantering kopplat till östra Mellansverige. Hargshamn är en hamn i Uppsala län med ett strategiskt geografiskt läge. Hamnen nyttjas främst för bulkgoods kopplat till det regionala näringslivets behov, men även för kommande långväga transporter till och från andra kontinenter.”

Tillstånd är meddelad av Nacka mark- och miljödomstol 2012-10-23, mål M 2570-10 för farledsfördjupning med tillhörande muddrings- och uppläggningsarbeten. Arbetena ska vara utförda senast 10 år från laga kraftvunnen dom. Det är därför angeläget att finansiering och genomförande kommer till stånd snarast.

För att kunna genomföra ett nationellt projekt av den här digniteten som ett slutförvar för använt kärnbränsle behövs kompetens i form av anställd personal och konsulter samt entreprenörer. Det genererar biltransporter till och från anläggningen. Det kräver också omfattande godstransporter av material av olika slag. Transporter kommer att ske under uppförandefasen, driftfasen och under utvecklingskedet och totalt rör det sig om en tidsperiod om cirka 70 år.

Det är ur detta perspektiv nödvändigt att via Lv 288 (hela sträckan Uppsala-Börstil) och [Rv76](#) (genom kommunen men ffa mellan Hargshamn och Forsmark) tillse att det finns en smidig, snabb, säker och genomtänkt infrastruktur;

- till verksamheten för transporter av såväl material som människor,
- men även för att underlätta för etablering av kringverksamhet som borgar för att människor vill arbeta i området och bygga kompetens, exempelvis i underleverantörledet,
- samt göra det möjligt att bo i kommunen och ha en dräglig tillvaro med god service.

Östhammars kommun har tillsammans med Oskarshamns kommun (där en inkapslingsanläggning planeras), under mer än 30 år aktivt bidragit till att föra Sverige framåt i att hitta en lösning för utmaningen att säkert slutförvara använt kärnbränsle (**mellankommunalt samarbete**)

Östhammars kommun och regionen har under en lång tid arbetat, via den regionala länstransportplanen, för ett färdigställande av Lv 288 till 100 km standard hela vägen mellan Uppsala och Östhammar (**regionalt samarbete**).

Östhammars kommun har tillsammans med Hargs Hamns AB aktivt medverkat till genomförande av farledsfördjupning. En säker och tillgänglig hamn är en

förutsättning för viktiga delar av ett slutförvarssystem och dess samt andras bulktransporter enligt ovan- (**samarbete med industrin**).

Östhammars kommun har ambitionen att ge förutsättningar för 3000 ytterligare bostäder längs med stråken Lv 288 och RLv 76 mellan Alunda i väster och Öregrund i öster (**eget arbete**).

Ett av den nationella planens huvudspår är funktionella och säkrare vägar. I det finns underhållsinsatser för god framkomlighet som berör **vägar av betydelse för näringslivets tyngre transporter**. God framkomlighet är, för Östhammars kommun, förenat med hög trafiksäkerhet för såväl gods- och persontrafik som oskyddade trafikanter. Längs RLv 76 går idag regelbundna timmertransporter mellan de två pappersbruken i Hallstavik och Skutskär, regelbundna transporter av olika biobränslen från djuphamnen i Hargshamn samt godstransporter till Forsmarks kärnkraftverk. Det planerade slutförvaret kommer generera ytterligare tung trafik på RLv 76 mellan Hargshamn och Forsmark i form av transporter av bla bentonitlera under en 60-årig drift och avslutning. Lägg därtill att SFR kommer vara det sista förvaret som stängs ytterligare lite senare.

Det är därför nödvändigt med ett **nationellt samarbete** och en förutsättning för Östhammars kommun inför tillåtlighetsprövningen av slutförvar för använt kärnbränsle att regeringen via Trafikverket säkerställer:

Att färdigställa Lv 288 till 100 km standard Uppsala-Börstil för att kunna ge snabba och säkra transportmöjligheter från Uppsala för att säkerställa tillgången till universitet, forskning och innovationer. Genom detta säkras kompetensförsörjning och möjliggörs en större mångfald av arbetstillfällen för familjer som vill bosätta sig i regionen.

Att säkerställa en farledsfördjupning till Hargshamn kommer till stånd. Hamnen ska ta emot och lagra viktiga komponenter för uppförandet av slutförvaret.

Att Lv-vägRLv 76 genom Östhammars kommun, tillskjuts extra medel och förses med bullerdämpande och trafiksäkerhetshöjande åtgärder (ex säkrare övergångar och utfarter, separerade körfält för oskyddade trafikanter, viltstängsel). Detta gäller särskilt för de samhällen som vägen passerar.

I de pågående huvudförhandlingarna har SKB sett angelägenheten i den lokala förankringen och arbetat konstruktivt med bullerfrågan. De trafiksäkerhetshöjande åtgärderna längs RLv 76 har bolaget dock ingen rådighet över. Östhammars kommun har hittills tagit ett långgående ansvar för att hitta en lösning för en nationell fråga som är oerhört komplex, som får stora effekter på lokalsamhället likväl som miljön i kommunen under oöverskådlig tid.

Regeringen uppmanas, lämpligtvis via Trafikverket, att ta sitt ansvar och bidra med resurser för att öka förutsättningarna för ett genomförande av denna nationella fråga i enlighet med ovan tre angivna att-satser.

Texten är framtagen av tjänstepersoner inom Region Dalarna, Region Uppsala, Region Västmanland och Dalabanans Intressenter

Vår gemensamma syn på Dalabanan

Bakgrund Dalabanan

Utvecklingen av tågtrafiken hämmas idag av banans kapacitet och standard. Enkelspåret gör det svårt att förena både regionala och interregionala behov. Den långväga trafiken kräver kortare restider samtidigt som regional trafik kräver flera stopp efter stråket.

Förslaget på nationell plan 2018–2029 innefattar tyvärr inte de åtgärder som de berörda länen längs Dalabanan förväntat sig. Planförslagets kapacitets- och hastighetshöjande åtgärder längs banan är inte tillräckliga för att nå den gemensamma målbilden som innebär en restid Borlänge-Uppsala på 89 minuter, timmestrafik och möjlighet för utökad regionaltrafik med konkurrenskraftig tidtabell mellan Sala och Uppsala. Om alla åtgärder som föreslås i nationell plan genomförs kommer förutsättningarna för timmestrafik enligt Trafikverket nås, medan det kvarstår tre minuter för att nå restidsmålet.

Detta gör att Region Dalarna, Region Uppsala, Region Västmanland och Dalabanans Intressenter ser särskilda skäl att poängtera åtgärder av väsentlig betydelse för regeringen och Trafikverket att prioritera för att nå den gemensamt uppsatta målbilden.

Vi vill även lyfta de kommunala och regionala investeringar som gjorts under den senaste 5 till 10-årsperioden för att nå målen i form av satsningar på om- och nybyggnationer av resecentrum för att utveckla resandet längs Dalabanan. Satsningarna har varit en del av regionernas motprestation och medfinansiering för att Trafikverket ska möta upp med satsningar för ökad kapacitet och kortare restider för såväl den interregionala som regionala trafiken för sträckan Dalarna-Stockholm.

Förkortad restid

Kortare restider på Dalabanan möter både arbetstagarnas behov i form av t.ex. attraktiva boendeorter för dem som arbetar, men inte vill bo i, de större städerna. För arbetsgivarna innebär en utveckling av Dalabanan en möjlighet att kunna attrahera arbetskraft inom ett större geografiskt område, t.ex. till/från de tre starka regioncentra Stockholm, Uppsala och Falun/Borlänge. Tre stora arbetsregioner knyts ihop och utvecklas mot 2030. Många företag längs Dalabanan är världsledande och verkar på de globala marknaderna och fungerar därför som motorer för såväl regionerna längs banan som hela Sveriges tillväxt och välfärd. Stockholm och Uppsala torde framöver behöva omkringliggande regioner för att fortsatt vara tillväxtmotorer för Sverige. En utvecklad Dalabana stärker därmed pendlingsmöjligheterna till/från Stockholm-Uppsalaregionen samt längs med hela banan och därmed ökar tillväxten - en hållbar framtidsinvestering!

Regionerna längs banan är inte nöjda med att målbilden på 89 minuter och förbättrad regionaltrafik inte kommer att nås med de åtgärder som ligger i förslaget till nationell plan. Trafikverket har som underlag bland annat utgått ifrån förstudier 2011 (Uppsala-Sala, Sala-Borlänge) och vidare PM för etappbedömningar grundade på förstudiernas resultat. Där framgår tydligt vilka kapacitets- och hastighetshöjande åtgärder som krävs för att nå målbilden. Restidsmålet på 89 minuter är "Akillshälen" för målbilden om entimmes trafik och för att nå restider på/strax under 30 minuter Borlänge-Hedemora och särskilt Hedemora-Sala. Det är därför anmärkningsvärt att remissförslaget, som i sig är en svag satsning på Dalabanan, inte har tagit höjd för de åtgärder som krävs för att säkerställa tidsmålet Borlänge-Uppsala och en förbättrad regionaltrafik.

För att nå målbilden vill vi även lyfta fram Trafikverkets förslag om kapacitets- och hastighetshöjande åtgärder genom kurvrätningar Sala-Uppsala, som för en relativt sett rimlig satsning på ca 200 mkr ger en betydande tidsvinst på fyra minuter. Detta är en nödvändig insats tillsammans med spårbyte Sala-Uppsala.

Spårbyte

Trafikverket har tidigare aviserat frågan om materialbrister i rälsen på Dalabanan. Även om materialfelen inte bedöms som akuta kvarstår en risk för hastighetsnedsättning på delsträckorna Avesta/Krylbo-Hedemora, Avesta/Krylbo- Sala och Sala - Uppsala. Om hastighetsnedsättning genomförs kommer det dels vara begränsande för den långväga tågtrafiken med produktionskostnadsökningar, dels inte vara meningsfullt att bedriva lokal pendeltågstrafik på sträckan Uppsala – Sala. Fattas beslut om hastighetsnedsättning under ett pågående trafikår kan det vara svårt att etablera tillräcklig ersättningstrafik på delsträckan samt att det påverkar regionaltrafiken på sådant sätt att behov uppstår att minska på personalbemanning och utkräva ersättningar för förlorade intäkter.

Spårbyte Avesta/Krylbo-Hedemora finns med i plan, men Avesta/Krylbo-Sala och Sala-Uppsala saknas. Vi anser att det är viktigt att alla tre spårbyten prioriteras och genomförs tidigt under planperioden. I järnvägsnätsbeskrivnings samrådsutgåvan 2019 har vi noterat att risken för hastighetsnedsättning tas bort för sträckan Uppsala-Broddbo. Om spårbytena inte är akuta är det viktigt att de ändå genomförs samtidigt som de planerade kapacitets- och hastighetsåtgärderna. Vi önskar en skriftlig redogörelse för hur status är spåren mellan Avesta/Krylbo – Uppsala.

Banklassning

Angående banklassningen av Dalabanans delsträckor verkar det som att trafikmängderna och den regionala nyttan är de mest avgörande faktorerna. Banklassningen styr prioriteringen av investering och underhåll. Regionerna inte tagit del av något officiellt dokument som beskriver kriterierna för dagens klassificering. Trafikens regionala och trafikala funktionalitet i stråk bör enligt vår uppfattning i högre grad vägas samman och beaktas när beslut ska tas för investeringar och underhåll.

Dalabanan har för närvarande banklass 3, vilket innebär konkurrens med andra banor inom samma klass men framför allt konkurrens med högre banklassning, det vill säga i banklass 1 och 2. Arbetet med att upprätthålla banans standard eller utveckling av kapacitet får i nuläget låg/lägre prioritet genom banklassningen trots att banan är av stor funktionell betydelse för persontrafiken mellan Mora, FalunBorlänge, Hedemora, Avesta/Krylbo i Dalarna, Sala i Västmanland, Heby och Morgongåva i Heby kommun, Uppsala C, Arlanda och Stockholm C.

Vi efterfrågar en dialog med Trafikverket angående banklassernas påverkan på underhåll och investeringar. Vi vill att Dalabanan prioriteras upp och om det innebär att banan behöver en högre klassning så är vi för det. I dagsläget är det oklart kring hur banklasserna definieras.

Sammanfattningsvis

Sammanfattningsvis är det viktigt att prioritera de väl utredda åtgärder som krävs för att uppnå målbilden för Dalabanan. De nödvändiga spårbytena behöver genomföras och utifrån den betydelse Dalabanan har för persontrafiken behöver Dalabanan få en förbättrad bankklassificering och en högre prioritet för underhåll och investeringar.

Avsändare

Enheten för hållbar utveckling
Ola Kahlström
Tfn 018-617 01 48

Mottagare

"Mottagarnamn"
"Adress"
"Postnr postort"

E-post

ola.kahlstrom@regionuppsala.se

Förslag till nationell plan för transportsystemet 2018-2029

Region Uppsala har erbjudits möjlighet att yttra sig över Trafikverkets förslag till nationell plan. Utöver detta egna yttrande ställer sig Region Uppsala bakom de storregionala ställningstaganden som gjorts av Mälardalsrådet inom ramen för En-bättre-sits-samarbetet.

Sammanfattning

Region Uppsala välkomnar att flera viktiga åtgärder finns med i Trafikverkets förslag till nationell plan 2018-2029, däribland en första etapp på Ostkustbanan, åtgärder på Dalabanan och åtgärder på såväl väg 56 som väg 70. Här följer en kort sammanfattning av Region Uppsalas synpunkter som utvecklas därefter.

- **Ostkustbanan behöver en tydlig utbyggnadsplan**

Staten behöver garantera att en utbyggnad av fyrspåret Uppsala-Myrbacken (länsgränsen) sker skyndsamt, utan fördröjning mellan denna och nästkommande planperiod, för att planerat bostadsbyggande ska kunna infrias.

- **Hjulstabron måste bytas om Mäljarprojektet ska få full effekt**

Redan investerade medel i Mäljarprojektet riskerar att inte kunna nyttjas fullt ut

- **Dalbanans funktionalitet måste säkerställas**

- **Genomför beslutade åtgärder**

Åtgärder i nuvarande plan måste genomföras i enlighet med tidplan.

- **Säkerställ järnvägsnätets funktionalitet**

Region Uppsala är mycket positiva till den ökade ramen för drift och underhåll i järnvägssystemet.

Regionkontoret

Storgatan 27 | Box 602 | 751 25 Uppsala | tfn vx 018-611 00 00 | fax 018-611 60 10 | org nr 232100-0024

www.regionuppsala.se

- **Steg 1- och 2 åtgärder**

För att säkerställa ett effektivt genomförande och legitimera fyrstegsprincipen som vägledande inom Transportsystemet måste möjligheten att finansiera denna typ av åtgärder finnas i såväl nationell som i länstransportplaner.

- **Samordna hanteringen av stadsmiljöavtalen**

Länstransportplanerna hanterar statlig medfinansiering. Undvik parallella processer genom att kanalisera stadsmiljöavtalen via länsplanerna.

- **Regionala stationer i Stockholmsregionen**

Bytespunkt Barkarby behöver färdigställas i samband med tunnelbanans färdigställande Akalla-Barkarby. Solna station saknas i förslaget.

- **Stationer längs Ostkustbanan Storvreta-Skutskär**

Säkerställa förlängning av plattformar i takt med passagerarökning och införande av nya Upptåg.

- **Samfinansiering nationella medel i länsplaner**

Trafikverket föreslår samfinansiering av medel för trafiksäkerhetsåtgärder med objekt i länstransportplanerna, särskilt för byggande av mötesfria vägar. Arbetet med detta behöver tydliggöras.

Fyrspårsutbyggnad Uppsala-Myrbacken (länsgränsen)

Region Uppsala är i grunden mycket positiva till att fyrspåret ingår i Trafikverkets förslag till nationell plan. Vår tolkning är att de 2,37 miljarder kronor som avsatts räcker till arbetet med en ny järnvägsplan och igångsättning av utbyggnad fram till nytt stationsläge i Bergsbrunna 2024-2029.

Inför Trafikverkets förslag har länet varit tydligt med fyrspårets stora nationella nyttor, vad gäller bostadsbyggande, hållbara transporter, vidgad arbetsmarknad och möjlighet att förena en växande huvudstadsregion med länen norr om Uppsala. Det senare är viktigt inte minst för att underlätta tillgängligheten till Arlanda och ge full effekt av investeringar längs norrlandskusten.

I en rapport har Sweco visat att varje års fördröjning av fyrspår hela vägen till Arlanda innebär en samhällsekonomisk kostnad på ca 400 mkr per år, främst i uteblivna restidsvinster och orealiserade fastighetsvärden. För att kunna få full effekt av fyrspåret, och för att de nya städer och stadsdelar som utpekats av den statliga samordnaren ska kunna realiseras i önskad takt, behöver staten enligt Region Uppsalas mening utfärda en garanti för att hela sträckan ska kunna komma till stånd utan fördröjning mellan planperioder. Arbetet med den kommande järnvägsplanen behöver därför analysera hela sträckan i ett sammanhang och det behövs en tydlig tidplan för stråkets fortsatta utbyggnad även efter planperiodens slut.

Region Uppsala vill därför understryka att det är av yttersta vikt dels att planeringsfas och byggstart inte försenas, dels att alla 23 kilometer färdigställs så snart som möjligt. Det är först när hela sträckan är på plats som restidsvinsterna kan uppnås fullt ut och bostadspotentialen på minst 55 000 bostäder, och uppemot 100 000 bostäder, kan realiseras. En försening av investering i infrastruktur innebär att den önskade bostadsproduktionen riskeras att senareläggas.

Längs delar av Ostkustbanan finns emellertid förutsättningar för byggande av fler bostäder långt innan fyrspåret kan vara på plats, exempelvis i Alsike. Detta förutsätter dock att investeringar i ökad tillgänglighet, bland annat i form av påfarter till E4:an, möjliggörs tidigt under planperioden. Inom den nationella planen behöver förutsättningarna för denna utbyggnad säkras.

Under planeringsfasen behöver flera svåra frågor lösas. Region Uppsala och övriga regionala och lokala aktörer är fullt beredda att axla vår del av ansvaret och svara upp mot de åtaganden som behöver göras. Från Region Uppsalas sida handlar det i första hand om trafikering och drift av kollektivtrafik och att svara upp mot en trafikökning Uppsala-Stockholm med 15-minuterstrafikering. Därtill kommer investeringar i fordon och depåer bli aktuella.

Region Uppsala är, om förslag till prioritering inom länstransportplanen bifalls, vidare beredda att medfinansiera järnvägsåtgärder som möjliggör en utvecklad pendeltågstrafik med cirka 213 miljoner kronor, samt avsätta 200 miljoner kronor för utbyggnaden av en kapacitetsstark kollektivtrafik i Uppsala stad, vilket förenar de nya stadsdelar som planeras i stadens södra delar med ett utbyggt fyrspår. Utrymmet inom föreslagen ekonomisk ram för länstransportplanen begränsar möjligheterna till ytterligare investeringar längs och omkring fyrspåret, varför Region Uppsala förordas att utrymmet inom LTP utökas.

Vidare menar Region Uppsala att medlen för stadsmiljöavtalen och andra satsningar bör samlas i de regionala planramarna. Region Uppsala arbetar, liksom övriga länsplaneupprättare, för en helhetssyn mellan investeringar i gång- och cykelvägar och kollektivtrafikanläggningar i det statliga transportsystemet samt kommunala insatser. Att lägga stadsmiljöavtalens medel i de regionala planerna skulle minska antalet parallella system och skapa förutsättningar för kontinuitet och helhetssyn i planeringen. Det blir tydligare för kommunerna hur ansökningsförfarande och regelverk ska kunna följas. Region Uppsala föreslår därför att medel för stadsmiljöavtal fortsättningsvis kanaliseras via länstransportplanerna. Detta förslag biträds av övriga län inom En bättre sats.

Region Uppsala föreslår dessutom att föreslagen pott för medfinansiering av mittseparering av regionala vägar bör tillföras de regionala planerna. Oavsett slutförslag i denna fråga efterfrågar Region Uppsala en tydlig dialog och en precisering kring vilka objekt som kan komma i fråga.

Dalabanans funktionalitet måste säkerställas

Förslaget på nationell plan 2018–2029 innefattar tyvärr inte de åtgärder som Region Uppsala har förväntat sig. Planförslagets kapacitets- och hastighetshöjande åtgärder längs banan är inte tillräckliga för att nå den gemensamma målbilden som innebär en restid Borlänge-Uppsala på 89 minuter, timmestrafik och möjlighet för utökad regionaltrafik med konkurrenskraftig tidtabell mellan Sala och Uppsala. Om alla åtgärder som föreslås i nationell plan genomförs kommer förutsättningarna för timmestrafik enligt Trafikverket nås, medan det kvarstår tre minuter för att nå restidsmålet.

I järnvägsnätsbeskrivningens samrådsutgåva 2019 har vi noterat att risken för hastighetsnedsättning tas bort för sträckan Uppsala-Broddbo. Om spårbytena inte är akuta är det viktigt att de ändå genomförs samtidigt som de planerade kapacitets- och hastighetsåtgärderna. Sträckan är idag utnyttjad till i stort sätt maximal kapacitet med såväl långväga persontrafik som pendeltågstrafik. Den senare har upplevt en stark passagerarutveckling och också inneburit lokal utveckling vid stationsorterna längs banan. Trafiken behöver därför få stabila förutsättningar. Om hastighetsnedsättningar skulle komma innebär det i praktiken att pendeltågstrafik på sträckan är

omöjlig att motivera. Samtidigt pekas flera åtgärder längs banan ut i syfte att öka kapaciteten och förkorta restiden.

Sammanfattningsvis är det viktigt att prioritera de väl utredda åtgärder som krävs för att uppnå målbilden för Dalabanan. De nödvändiga spårbytena behöver genomföras och utifrån den betydelse Dalabanan har för persontrafiken behöver Dalabanan få en förbättrad banklassificering och en högre prioritet för underhåll och investeringar

Helhetssyn och genomförande

Planförslagets fokus på järnvägens underhåll är välkommet. Funktionaliteten i systemet måste återställas för att pågående och nya investeringar ska få full effekt, varför drift och underhåll måste vara fortsatt högt prioriterat. Region Uppsala önskar dock ett klargörande av vad Trafikverket menar med ett återställande till dagens funktionalitet, eftersom dagens funktionalitet, enligt Region Uppsalas mening, inte är tillräcklig. För att kunna dra full nytta av föreslagna investeringar i järnvägssystemet måste funktionaliteten förbättras.

Trafikverket och omkringliggande kommuner har investerat stora belopp i det pågående Mälarpjektet, som genom att öka kapaciteten i farleden och slussen i Södertälje möjliggör en överflyttning av gods från överbelastad landinfrastruktur till sjöfart. En begränsande faktor är dock Hjulstabron och dess höjd. Trafikverket region Öst har träffat en avsiktsförklaring med kommuner om medfinansiering och ett genomförande som möjliggör för mälarmax-fartyg år 2023. Region Uppsala menar att även Hjulstabron behöver vara åtgärdas utifrån intentionerna i avsiktsförklaringen.

Steg 1- och 2-åtgärder

Region Uppsala menar att det inom länstransportplanen bör ges möjlighet att finansiera och arbeta med steg 1- och 2-åtgärder.

Fyrstegsprincipen bidrar till att säkerställa resurseffektiva och hållbara åtgärder i transportsystemet. När lagstiftningen för väg- och järnvägsplanering och byggande förändrades och åtgärdsvalsstudier introducerades som planeringsinstrument blev verktygen att följa fyrstegsprincipen starkare. Länsplaneupprättarna kan idag emellertid endast använda medel för steg 1- och 2-åtgärder i anslutning till beslutade steg 3- och 4-åtgärder. Det är, enligt Region Uppsalas mening, ett bakvänt sätt att tillämpa fyrstegsprincipen. Det är ineffektivt, ologiskt och ger en motsägelsefull signal till fyrstegsprincipens legitimitet när planeringen förutsätts vila på dessa principer, utan att länstransportplanen medger finansiering av åtgärderna.

Region Uppsala menar mot denna bakgrund att steg 1- och 2-åtgärder bör kunna planeras, finansieras och genomföras tillsammans med kommuner, Trafikverk och andra aktörer inom länstransportplanens ram.

Behov av funktionella stationer för lokal och regional pendeltågstrafik

Barkarby och Solna stationer är viktiga bytespunkter för Uppsalaregionen. Tunnelbanan till Barkarby färdigställs till 2024. Till dess behöver även Bytespunkt Barkarby färdigställs. I de bristbeskrivningar som biläggs förslaget saknar Region Uppsala en beskrivning av Bålsta station. Stationen har dålig standard och kapacitet och behöver utvecklas, inte minst utifrån den omfattande utveckling Bålsta står inför.

Stationerna längs Ostkustbanan mellan Uppsala och Gävle har brister i form av bland annat för korta plattformar. Regionfullmäktige för Uppsalas län har den 27 september 2017 beslutat om anskaffning av nya fordon. Beslutet innebär att Region Uppsala kommer att köra Upptågstrafiken med längre fordon. Utifrån resandeprognoser kommer tåg med väsentligt ökad kapacitet behövas, vilket innebär fordonslängder mellan 105 – 210 meter. De längre fordonen på 210 meter kommer att behövas redan år 2024-2025. Det innebär att plattformsförlängningar kommer att behövas etappvis under kommande planperiod.

Frivilliga Flygkåren
Kårstaben

ÖSTHAMMARS KOMMUN Kommunstyrelsen	
2017 -03- 17	
Dnr:	Dpl:

Östhammars kommun
Lars-Erik Falk
Box 66
742 21 Östhammar

ÖSTHAMMARS KOMMUN Bygg- och miljönämnden	
2017 -03- 16	
Dnr	Dpl

Ansökan om driftbidrag för 2017

Frivilliga Flygkåren Uppsala län, FFK-C, ansöker om driftbidrag till lastbil och snöslunga (tidigare militärfordon) placerade vid Tierps flygfält för snöröjning av start- och landningsbana. Det är nödvändigt för FFK att ha möjlighet att inom en timme kunna vara i luften för att fullgöra ålagda uppdrag som t.ex. vid haveri i Forsmark för att göra radiakindikering. Lastbilen används även för upprättande av sambandscentral och snöröjning.

Bidraget avses täcka försäkring och besiktning av bil och utrustning samt underhåll av schaktblad m.m. Fordonen kan även användas vid andra katastrofsituationer som vid snöoväder då kraftig snöslunga behövs.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, betalar pengar till kommunerna för beredskapsuppdrag varför vi nu ansöker hos Östhammar o Tierps kommun om driftbidrag för fordonen med 15.000:-från vardera kommunen då de anses vara kärnkraftskommuner. Tierps kommun bistår med drivmedel till fordonen för samma belopp.

Östhammar 2016-03-15
Frivilliga flygkåren i Uppsala län
Sune Pettersson
Länsflygchef
Fasangatan 7
742 36 ÖSTHAMMAR
[Tel:070-689 77 33](tel:070-6897733)

Frivilliga Flygkåren
Hässlögatan 20
721 31 Västerås
[Tel:vx 021-440 33 00](tel:021-4403300)
B-giro:5502-0374
Vid betalning ange:Driftbidrag.

2017-04-12

Prolongering av Huvudöverenskommelse om lön och allmänna anställningsvillkor samt rekommendation om lokalt kollektivavtal m.m. – HÖK 16

Parter

Sveriges Kommuner och Landsting och Arbetsgivarförbundet Pacta å ena sidan, samt

Svenska Kommunalarbetareförbundet (Kommunal) å den andra.

§ 1 Innehåll m.m.

Mellan parterna finns gällande HÖK 16 med tillhörande bilagor tecknat 2016-04-29. Med stöd av detta avtals § 2 Ändringar och tillägg, träffar parterna överenskommelse om HÖK 16 – Prolongerad, fr.o.m. 2017-04-12.

Till avtalet HÖK 16 – Prolongerad, för vilka gäller Allmänna bestämmelser – AB 17, fr.o.m. 2017-05-01 hör även bestämmelserna enligt följande bilagor 1–6 a.

- a) Löneavtal (bilaga 1),
- b) Allmänna bestämmelser – AB 17 fr.o.m. 2017-05-01 – med ändringar i §§ 1, 4, 8, 13, 20, 21, 22, 27 och 28 (bilaga 2) med följande underbilagor
  - D, anställning i personalpool,
  - E, arbetstider m.m. inom räddningstjänsten,
  - J, viss jourtjänstgörande personal,
  - L, lägerverksamhet m.m.,
  - U, uppehållsanställning,
- c) Centrala och lokala protokollsanteckningar (bilaga 3),
- d) Centrala protokollsanteckningar (bilaga 4),

e) Centrala parter syn på förutsättningar för en väl fungerande individuell lönesättning (bilaga 5),

f) LOK 16 (bilaga 6 och 6 a).

§ 2 Ändringar och tillägg

I kollektivavtalet ska också ingå de ändringar och tillägg till avtalets bestämmelser som parterna under avtalets giltighetsperiod träffar överenskommelse om.

§ 3 Fredsplikt

Förhandlingar under avtalsperioden enligt denna överenskommelse ska föras under fredsplikt.

§ 4 Prolongering av LOK 16 m.m.

Med stöd av HÖK 16, § 2 Ändringar och tillägg, prolongeras LOK 16 för samma period och med samma uppsägningstider som anges i § 6. Det innebär att redan tecknade LOK 16 gäller med ändringar och tillägg samt giltighetstid enligt detta avtal.

§ 5 Rekommendation om LOK 16

Parterna rekommenderar arbetsgivare som utgör landsting/region, kommun eller kommunalförbund och berörda arbetstagarorganisationer, som inte tecknat LOK 16, att träffa kollektivavtal – LOK 16 – med den utformning och det innehåll som framgår av bilaga 6.

För övriga arbetsgivare anslutna till Arbetsgivarförbundet Pacta och berörda arbetstagarorganisationer träffas härmed det lokala kollektivavtalet – LOK 16 – enligt bilaga 6 a.

§ 6 Giltighet och uppsägning

Såvida inte särskilt anges, gäller HÖK 16 – Prolongerad för perioden 2016-05-01–2020-04-30 med en ömsesidig uppsägningstid av 3 kalendermånader.

Har avtalet inte sagts upp inom föreskriven tid, förlängs dess giltighet för en tid av 12 kalendermånader i sänder med en ömsesidig uppsägningstid av 3 kalendermånader. Uppsägning ska vara skriftlig och åtföljd av förslag till nytt kollektivavtal.

§ 7 Avslutning

Förhandlingarna förklaras avslutade.

Vid protokollet

.....

Justeras

För **Sveriges Kommuner och Landsting**

.....

För **Arbetsgivarförbundet Pacta**

.....

För **Svenska Kommunalarbetsförbundet**

.....

Löneavtal

§ 1 Grundläggande principer för lönesättningen

Arbetsgivarna har enligt detta avtal fortsatt stort ansvar för lönebildningen.

Lönebildning och lönesättning ska bidra till att arbetsgivaren når målen för verksamheten. Lönen ska stimulera till förbättringar av verksamhetens effektivitet, produktivitet och kvalitet. Därför ska lönen vara individuell och differentierad och avspegla uppnådda mål och resultat. Även förutsättningarna för att rekrytera och behålla personal påverkar löne- och anställningsvillkoren.

Syftet är att skapa en process där arbetstagarens resultat och löneutveckling knyts samman så att det positiva sambandet mellan lön, motivation och resultat uppnås. Det är därför av stor vikt att dialog förs mellan chef och medarbetare om mål, förväntningar, krav, uppnådda resultat och lön.

§ 2 Löneöversyner

Utrymme vid löneöversyn

1. Vid löneöversyn beräknas ett utrymme. Utrymmet som fastställs vid löneöversynstillfället utgörs av summan av ett krontalsbelopp för varje medlem i arbetstagarorganisationen som är tillsvidareanställd med månadslön och beräknas enligt nedan.

2016

a) Utrymmet utgörs av 520 kronor för anställda som inte omfattas av b) nedan.

b) Utrymmet utgörs av 1 020 kronor för anställda med titeln undersköterska inom vård och omsorg.

2017

a) Utrymmet utgörs av 530 kronor.

b) För undersköterskor inom vård och omsorg tillförs till utrymmet i a) ett extra utrymme om 180 kronor per arbetstagare anställd med titeln undersköterska inom vård och omsorg.

Anmärkning

I särskilda boenden i äldreomsorgen, i hemtjänsten och i gruppboenden för personer med funktionsnedsättning och därtill kopplade verksamheter, ska med undersköterska förstås samtliga arbetstagare med utbildning motsvarande Vård- och omsorgsprogrammet.

2018

- a) Utrymmet utgörs av 535 kronor.
- b) För undersköterskor inom vård och omsorg tillförs till utrymmet i a) ett extra utrymme om 150 kronor per arbetstagare anställd med titeln undersköterska inom vård och omsorg.

Anmärkning

I särskilda boenden i äldreomsorgen, i hemtjänsten och i gruppboenden för personer med funktionsnedsättning och därtill kopplade verksamheter, ska med undersköterska förstås samtliga arbetstagare med utbildning motsvarande Vård- och omsorgsprogrammet.

2019

- a) Utrymmet utgörs av 540 kronor.
- b) Lokala parter har utöver utrymmet i a) ett extra utrymme om 0,3 procent att fördela i lokala förhandlingar. Utrymmet fördelas individuellt och differentierat i syfte att öka lönespridningen, i första hand till grupper med yrkesutbildning. Detta möjliggör en löneutveckling som premierar kompetens, specialistkunskap, yrkesutveckling, resultat och bidrag till verksamhetens mål sett över tid.

Bestämmelserna om utrymmets beräkning gäller inte hos den arbetsgivare där arbetstagarorganisationen har färre än 5 medlemmar.

Anmärkningar

1. Bortsett från bestämmelserna om utrymmets beräkning, hanteras löneöversynen för berörda arbetstagare med hänsyn till de förutsättningar som avtalet föreskriver, inklusive de grundläggande principerna i § 1.
2. För fördelning av utrymmet i b) för 2016 se punkt 2 anmärkning 4.

Fördelning

2. Utrymmet enligt ovan fördelas enligt punkt 6 eller 7 nedan med beaktande av bl.a. de grundläggande principerna för lönesättning som framgår av § 1.

Anmärkningar

1. I bilaga 5 till HÖK 16 har de centrala parterna angivit ”Centrala parters syn på förutsättningar för en väl fungerande individuell lönesättning”.

2. Del av utrymmet kan, efter överenskommelse mellan de lokala parterna, användas till andra åtgärder.
  3. För arbetstagare vars löneökning väsentligt avviker från övriga jämförbara arbetstagares löneökning ska lönen motiveras.
  4. För 2016 gäller att, av utrymmet enligt 1 b) om 1 020 kronor, ska 220 kronor fördelas bland 25 procent av undersköterskorna. Vardera utrymme fördelas individuellt och differentierat. Detta möjliggör en löneutveckling som premierar kompetens, specialistkunskap, yrkesutveckling, resultat och bidrag till verksamhetens mål sett över tid. Därigenom ökar också möjligheten till lönekarriär och ökad lönespridning för yrkesgruppen.
  5. För 2017 och 2018 gäller att utrymmet enligt 1 b) fördelas individuellt och differentierat i syfte att öka lönespridningen. Detta möjliggör en löneutveckling som premierar kompetens, specialistkunskap, resultat och bidrag till verksamhetens mål sett över tid.
3. Löneöversyn genomförs årligen och löneförändringar ska gälla fr.o.m. 1 maj, såvida inte annat överenskoms.
  4. Lönehöjning för tillsvidareanställda med månadslön avräknas utrymmet.
  5. Överenskommelse kan träffas om annan beräkningstidpunkt, beräkning av utrymmet samt avräkning från utrymmet.

Lokal förhandlingsordning

6. Löneöversyn påbörjas genom en inledande förhandling där lokala parter enas om hur den lokala löneöversynsprocessen ska genomföras med beaktande av bl.a. de grundläggande principerna i § 1.

Parterna ska diskutera tidplan för löneöversynen och enas om förhandlingsmodell. Antingen kan dialog chef–medarbetare användas för hela verksamheten eller så bedömer lokala parter att förhandling behöver genomföras för del av eller hela verksamheten.

I bilaga 5 till HÖK 16 har de centrala parterna angivit ”Centrala parter syn på förutsättningar för en väl fungerande individuell lönesättning”. Denna bilaga tjänar som vägledning till vad som ska diskuteras och eventuellt ingå i den lokala förhandlingsordningen.

Anmärkningar

1. I den lokala förhandlingsordningen kan avtal om ingångslöner och/eller befattningslöner inom respektive yrke träffas.
2. Lönerna ska vara individuellt differentierade med hänsyn till åstadkomna arbetsresultat. Därför gäller att:
  - kriterier för differentiering tydliggörs i de olika verksamheterna,

- lönen på individnivå avgörs på den nivå i organisationen där den enskildes arbetsresultat kan bedömas,
  - individuella samtal förs med arbetstagare om uppställda mål, resultat och med koppling till lön.
3. Redan träffade lokala avtal om lokal förhandlingsordning med likartat syfte påverkas inte av denna punkt.

Om parterna inte enas om en lokal förhandlingsordning ska respektive lokal part utvärdera och motivera vad som behövs för att nå en överenskommelse till kommande löneöversyn.

Efter avslutad löneöversyn enligt lokal förhandlingsordning anses de nya lönerna som fastställda och parterna bekräftar de nya lönerna i ett protokoll.

Förhandling

7. Om parterna inte enas enligt punkt 6 ska utrymmet enligt punkt 1 fördelas i förhandlingar med arbetstagarorganisationen, med beaktande av bl.a. de grundläggande principerna för lönesättning som framgår av § 1.

8. Överenskomna belopp i centralt eller lokalt kollektivavtal proportioneras med hänsyn till arbetstagarens sysselsättningsgrad samt i förekommande fall med tillämplig uppehållslönefaktor enligt vid varje tidpunkt gällande Allmänna bestämmelser bilaga U.

§ 3 Förhandlingar m.m.

1. Förhandlingar om lön upptas då part så begär.
2. Överenskommelse om lön får träffas med enskild arbetstagare.

Anmärkningar

1. Vid nyanställning ska lönen sättas med beaktande av lönestrukturen för motsvarande befattningar hos arbetsgivaren.
  2. Möjligheterna till överenskommelse om lön mellan arbetsgivare – arbetstagare, vid andra tillfällen än nyanställning, förutsätter att de lokala parterna enats om principer härför.
  3. Överenskommelse arbetsgivare – arbetstagare ska ingå i det kollektivavtal som upprättas mellan parterna i nästkommande löneöversynsförhandling.
3. Central förhandling kan påkallas i fall som framgår av § 6.

§ 4 Fredsplikt

Förhandlingar som avses i §§ 2 och 3 ska föras under fredsplikt.

§ 5 Klassificering

Klassificering sker i enlighet med bilaga 3 till Överenskommelse om lönestatistik.

För att säkerställa kvaliteten i de centrala partsgemensamma statistikunderlagen krävs en kontinuerlig lokal översyn av de anställdas kod enligt klassificeringssystemet Arbetsidentifikation, AID. Ansvaret åligger lokala parter.

§ 6 Förhandlingsordning

1. Central part får påkalla central förhandling senast en månad efter det att den lokala förhandlingen avslutats enbart i fråga om fördelning (§ 2 punkt 7) enligt respektive löneöversyn.

Anmärkning

Vid hantering av lönefrågorna enligt § 2 punkt 6 kan centrala förhandlingar påkallas endast då utrymmet inte lagts ut.

2. Enas inte de centrala parterna ska frågan bindande avgöras av särskild skiljenämnd, om central part begär prövning av frågan genom skriftlig framställan inom en månad från den dag, då den centrala förhandlingen anses avslutad.

§ 7 Lägsta löner

1. Den fasta kontanta lönen för arbetstagare som fyllt 19 år ska fr.o.m. 2016-05-01 uppgå till lägst 18 398 kronor och fr.o.m. 2017-05-01 uppgå till lägst 18 700 kronor och fr.o.m. 2019-01-01 uppgå till lägst 19 100 kronor och fr.o.m. 2020-01-01 uppgå till lägst 19 550 kronor.

För arbetstagare som under avtalsperioden fyller 19 år ska lönebeloppet enligt ovan gälla kalendermånaden efter det att arbetstagaren fyllt 19 år.

2. Den fasta kontanta lönen för arbetstagare som har yrkesförberedande gymnasieutbildning ska fr.o.m. 2016-05-01 uppgå till lägst 20 474 kronor och fr.o.m. 2017-05-01 uppgå till lägst 20 850 kronor och fr.o.m. 2019-01-01 uppgå till lägst 21 300 kronor och fr.o.m. 2020-01-01 uppgå till lägst 21 750 kronor.

Allmänna bestämmelser

Se särtryck

Centrala och lokala protokollsanteckningar

Anteckningar till Löneavtal

Löneöversyn

1. Yrkande från respektive part ska, såvida inte annat lokalt överenskoms, presenteras för motparten senast 3 månader före den tidpunkt som respektive löneöversyn avses gälla från. Yrkandena förutsätts vara motiverade och ha sin grund såväl i arbetsrättslagstiftningen som i löneavtalets ”Grundläggande principer för lönesättningen”.

Annan åtgärd än lön

2. Om lokal överenskommelse innebär annan åtgärd än lön ska detta för berörd arbetstagare särskilt anges. Sådan åtgärd ska även beaktas när arbetsgivaren enligt diskrimineringslagen genomför kartläggning och analys av löner och andra anställningsvillkor.

Innehåller överenskommelse enligt ovan avkortad arbetstid ska den för jämförelse enligt diskrimineringslagen i lönehänseende beräknas på följande sätt:

arbetstagarens fasta kontanta lön efter arbetstidsförkortning delas med kvoten av ordinarie arbetstid för arbetstagaren efter arbetstidsförkortning per vecka genom ordinarie arbetstid för heltid enligt centralt kollektivavtal.

Löneöversyn för ackordsavlönade

3. Tillsvidareanställda ackordsarbetare bidrar till löneutrymmet enligt Löneavtalets § 2. Lönehöjning för ackordsarbetande avräknas utrymmet.

Visstidsanställdas lönesättning

4. Löneavtalets § 1, Grundläggande principer för lönesättning, omfattar alla medarbetare. Samma lönepolitiska grunder gäller för de anställda oberoende av anställnings- eller avlöningsform.

Löneavtalets tillämpning

5. Endera lokal part äger möjlighet att påkalla central partsgemensam konsultation med syfte att stödja parterna att nå en lokal förhandlingsordning.

Anmärkning

I bilaga 5 till HÖK 16 – Prolongerad, redogör centrala parter för sin syn på förutsättningarna för en väl fungerande individuell lönesättning.

Anteckningar till AB

Arbetstid

1. För undersköterska, vårdare, barnskötare, ambulanssjukvårdare, laboratoriebiträde, röntgenbiträde, mottagningsbiträde, vårdbiträde, hemvårdare, 1:e hemvårdare, 1:e skötare, överskötare, skötare, socioterapeut, 1:e socioterapeut, sjukvårdsbiträde, barnhemsbiträde, elevassistent ska arbetstiden för heltidsanställd arbetstagare med ständig nattjänstgöring utgöra i genomsnitt 36 timmar och 20 minuter. Arbetstagare som har arbetstid förlagd till såväl dag- som nattjänstgöring, s.k. rotationstjänstgöring, ska ha en genomsnittlig veckoarbetstid av 36 timmar och 20 minuter inom beräkningsperioden. Detta gäller under förutsättning av att nattpassen under beräkningsperioden utgör minst 20 procent av den totala arbetstiden.

2. Arbetstagare som har ordinarie arbetstid förlagd till vardag såväl som sön- och/eller helgdag ska tillförsäkras 9 fridagar per 4-veckorsperiod. Motsvarande ska gälla vid längre beräkningsperioder. Möjlighet att avstå enstaka fridag finns för arbetstagare som så önskar.

3. Förlängs beräkningsperioden med stöd av § 13 mom. 6 f) och arbete därmed förläggs till lördag–söndag i större utsträckning än tidigare fordras lokalt kollektivavtal.

4. Om en arbetstagares arbetspass sträcker sig över dygnsgränsen (midnatt) ska arbetspasset hänföras till det dygn under vilket den övervägande delen av arbetspasset infaller.

Arbetstid

För landstingssektorn och f.d. Privoföretag anslutna till Pacta gäller

5. För laboratoriebiträde, röntgenbiträde, obduktionstekniker, överskötare, 1:e skötare, skötare, socioterapeut, 1:e socioterapeut, undersköterska, sjukvårdsbiträde, mottagningsbiträde, barnskötare, baderska, badbiträde, fotvårdsspecialist, ambulanssjukvårdare, arbetsterapibiträde, elevassistent, vårdare i behandlingsarbete, barnhemsbiträde, vårdare, vårdbiträde, vårdbiträde öppen vård,

förrådsbiträde, 1:e kock, kokerska, kock, kallskänka, serveringsbiträde, köksbiträde, överstäderska, städerska, sömmerska, sömnadsbiträde, tvättmaskin-skötare, tvättbiträde vars ordinarie arbetstid är förlagd till vardag såväl som söndag och helgdag eller till vardag och helgdag ska arbetstiden för heltidsanställd arbetstagare utgöra i genomsnitt 37 timmar per vecka.

Övertid

6. För personal inom kommunernas industriella verk och allmänna arbeten m.m. anställda som yrkesarbetare, park- och trädgårdsarbetare, förrådsarbetare, anläggningsarbetare, bil- och maskinförare, renhållningsarbetare eller elmontör ska, om inte annat lokalt överenskommits, följande gälla:

Om övertidsarbete, som inte kommer omedelbart efter den ordinarie arbetstiden eller omedelbart efter på denna följande måltidsrast av normal längd, inställs eller inte uppgår till 2 timmar utges lön för 3 timmar, när arbetstagare inkallas till tidpunkt efter kl. 24.00 och senast kl. 05.00, och lön för 2 timmar, när arbetstagaren inkallas till annan tidpunkt. Arbetstagare som inkallas till övertidsarbete under tid då de fullgör jour eller beredskap, är inte berättigade till minimisättning vid övertidsarbete.

Obekväm arbetstid

7. Till vårdbiträde i kommun och till vårdpersonal i landsting inom psykiatri och hemsjukvård utges tillägg för obekväm arbetstid vid fyllnads- och övertidsarbete.

Jour och beredskap

8. Organisatoriska och andra åtgärder bör vidtas så att jouruttag begränsas till vad som sägs i ATL.

Där detta av bl.a. verksamhetsmässiga skäl inte går att genomföra är parterna beredda att träffa överenskommelse om erforderligt överuttag av jour i kollektivavtal.

Semester

9. Arbetstagare som är månadsavlönad och har semesterlagens semesterår får semesterlönetillägg med 1 100 kronor per semesterdag för högst 25 av årets betalda semesterdagar. Detta gäller för heltidsanställd arbetstagare. Beloppet minskas med hänsyn till sysselsättningsgrad och partiell ledighet.

För vissa arbetsgivare anslutna till Pacta gäller

10. Enskilda överenskommelser mellan arbetsgivare och arbetstagare får inte innebära att arbetstagarens rättigheter enligt § 27 inskränks.

11. Följande arbetsgivare ska tillämpa § 27 mom. 21 a).

- Capio S:t Görans sjukhus AB
- Danderyds sjukhus
- Södersjukhuset
- Södertälje sjukhus

Detsamma ska gälla för eventuella ytterligare akutsjukhus som ansluter sig till Pacta.

Sjuklön m.m.

12. Har arbetsgivare och arbetstagarorganisation träffat överenskommelse, som komplement till lön enligt §§ 16–17 och bilaga U om prestationslön, ackordslön, resultatlön eller liknande eller andra alternativa löneformer, får parterna även träffa kollektivavtal om huruvida och på vilket sätt sådan lön ska ingå i beräkningsunderlag för sjuklön enligt 6 § SjLL. Sådan förhandling får endast föras som lokal förhandling.

13. Arbetsgivaren kan efter prövning medge att ersätta arbetstagare för inkomstbortfall, i form av lön och andra anställningsförmåner enligt § 28 mom. 5, som uppstått i samband med personskada genom våld och/eller misshandel i arbetet. Ersättning utges endast för den del av lönebortfallet som inte ersätts på annat sätt. Ersättningen inbegriper semesterlön och semesterersättning enligt avtalet och semesterlagen.

Civil- och värnplikt

14. AB § 30 Civil- och värnplikt i dess lydelse 2012-04-30 gäller såvida inte de lokala parterna träffar överenskommelse om annat.

Uppsägningstider för arbetsgivare som är medlem i Pacta

15. Arbetsgivare som är medlem i Pacta kan besluta att § 33 mom. 1 a) ska gälla för verksamheten.

För vissa arbetsgivare anslutna till Pacta gäller

16. Följande arbetsgivare ska tillämpa uppsägningstiderna i § 33 mom. 1 a)

- Capio S:t Görans sjukhus AB
- Danderyds sjukhus
- Södersjukhuset
- Södertälje sjukhus

Detsamma ska gälla för eventuella ytterligare akutsjukhus som ansluter sig till Pacta.

Bilaga J

17. Möjlighet till lokal avvikelse mellan arbetsgivare och arbetstagarorganisation införs avseende planerade insatser.

I det fall det finns lokala kollektivavtal ska dessa ha fortsatt giltighet till dess uppsägning sker.

Övriga anteckningar

Lokalt arbete i syfte att öka heltidsarbete

1. Målsättningen är att tillsvidareanställning på heltid ska vara det normala vid nyanställning och att redan anställda medarbetare i högre utsträckning ska arbeta heltid. Alla arbetsgivare ska därför, med utgångspunkt från verksamhetens behov och resurser, ha en plan för hur andelen medarbetare som arbetar heltid ska öka. Planen ska finnas på plats senast 2017-12-31 och utgöra en utgångspunkt för det fortsatta arbetet med årlig avstämning fram till 2021-05-31.

Planen ska processas med den lokala arbetstagarorganisationen i samverkan eller genom förhandling enligt medbestämmandelagen om samverkansavtal saknas.

Lokal part äger möjlighet att påkalla central partsgemensam konsultation i syfte att stödja lokala parters arbete.

För att åstadkomma en god arbetsmiljö bör vidare en sammanhållen arbetstid eftersträvas om det är möjligt utifrån verksamhetens behov.

Denna protokollsanteckning gäller inte arbetsgivare med färre än 200 anställda.

Förstörda persedlar

2. Arbetstagare äger rätt till ersättning för under arbetet av vårddagare/omsorgstagare/patient förstörda persedlar och tillhörigheter.

Tjänstedräkt m.m.

För landstingssektorn gäller

3. Har arbetstagare ålagts att bära arbetsrockar (motsvarande) i arbetet ska arbetstagare även fortsättningsvis få dessa tillhandahållna av arbetsgivaren. Dessa utlämnas med nyttjanderätt under arbetet. Tvätt och erforderlig efterbehandling ombesörjs och bekostas av arbetsgivaren.

Distansarbete

4. Parterna konstaterar att vissa frågor kan behöva regleras i samband med arbete på distans. Vid införande av distansarbete är det därför av vikt att t.ex. följande frågor beaktas: omfattning av distansarbetet, arbetstagarens tillgänglighet, anställningsvillkor, arbetsuppgifter, teknisk utrustning, säkerhets- och skyddsfrågor, arbetsmiljöfrågor, uppföljning och utvärdering.

Vid sådan reglering är det även av vikt att följande frågor beaktas enligt ramavtalet på europeisk nivå: definition, frivillighet, privatliv och utbildning.

Personlig assistent, ledsagare och avlösare

5. Vid provanställning av personlig assistent, ledsagare och avlösare gäller inte § 4 mom. 2. I stället gäller provanställning enligt 6 § LAS.

6. Personlig assistent, ledsagare och avlösare anställd med stöd av lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), undantas från reglerna i 22 § LAS.

7. Företrädesrätt enligt 25 § LAS gäller inte anställning där den enskilde funktionshindrade anmodat annan personlig assistent, ledsagare eller avlösare.

Feriearbetande skolungdom

8. Lokala företrädare för Svenska Kommunalarbetareförbundet ska underrättas för det fall kommunen/landstinget/regionen avser att vidta sysselsättningsåtgärder för feriearbetande skolungdom.

Sammanläggning av anställningar

9. Är arbetstagare anställd samtidigt i flera anställningar hos samme arbetsgivare kan lokala förhandlingar upptas syftande till att anställningarna sammanläggs till en anställning. Tvist om sammanläggning i enskilt fall kan inte hänskjutas till central förhandling. Uppstår tvist om den principiella innebörden av denna rekommendation kan sådan tvist däremot föras som central förhandling.

Lön vid annan anställning på grund av organisatoriska skäl eller sjukdom

10. Om inte annat överenskomms mellan arbetsgivare och arbetstagare och/eller arbetstagarorganisation gäller följande:

Om en arbetstagare på grund av organisatoriska skäl eller sjukdom omplaceras till en annan anställning utanför anställningsavtalet och överenskommelse träffats om lägre lön utges ett tillägg till arbetstagaren. Tillägget utgörs av mellanskillnaden mellan den gamla och den nya lönen. De första 12 månaderna utbetalas hela tillägget. Därefter minskas tillägget med 1/12 av tillägget per kalendermånad.

Om den nya anställningen innebär lägre sysselsättningsgrad reduceras tillägget enligt följande

$$(a - b) \times c = d$$

a = ursprunglig lön vid heltid

b = ny lön vid heltid

c = ny sysselsättningsgrad

d = tillägg

Vid stadigvarande förflyttning enligt AB § 6 tillämpas inte denna reglering.

För det fall avvikande lokal överenskommelse har träffats som reglerar ovanstående äger dessa fortsatt giltighet.

Musikerförbundet

11. Detta avtal gäller jämväl Musikerförbundet med undantag av Löneavtal, bilaga 1 till HÖK 16, § 3 punkt 2 anmärkning 1–3.

Pensionsavgifter

12. Sedan lokalt kollektivavtal om löneväxling träffats kan arbetsgivaren och arbetstagaren överenskomma om att arbetstagaren får avsätta del av avlöningsförmåner till avgiftsbestämd ålderspension enligt KAP-KL §§ 13–14 och AKAP-KL bilaga 2 punkt 6.

Träffas lokalt kollektivavtal om löneväxling mellan Svenska Kommunalarbetareförbundet (Kommunal) och arbetsgivaren är det lokala kollektivavtalet giltigt först efter godkännande av förbundet centralt.

13. Till följd av avvecklingen av PA-KL:s pensioneringsperiod 63–65 år och pensionsåldern 63 år har bildats ett utrymme.

a) För en arbetstagare, med anställning hos arbetsgivaren sedan den 31 december 2003 eller tidigare som är reglerad i LOK med Svenska Kommunalarbetareförbundet, gäller följande pensionsavgifter. Arbetstagaren behåller pensionsavgiften så länge han eller hon har en fortlöpande anställning enligt LOK med Kommunal.

- Om KAP-KL gäller för arbetstagaren och han eller hon är född år 1946 eller tidigare, avsätts – utöver vad som följer av KAP-KL § 11 mom. 1 anmärkning 1 – en årlig pensionsavgift beräknad i procent av avgiftsunderlaget enligt KAP-KL § 12. Procentsatsen är 1,0 procent.
- Om PFA 98 eller PFA 01 gäller för arbetstagaren och han eller hon är född år 1975 eller tidigare, avsätts – utöver vad som följer av PB § 8 i tillämpligt PFA – en årlig pensionsavgift beräknad i procent av avgiftsunderlaget enligt PB § 11 i tillämpligt PFA. Procentsatsen är 1,0 procent.

b) För en arbetstagare som inte omfattas av a) gäller följande pensionsavgifter.

- Om KAP-KL gäller för arbetstagaren och han eller hon är född år 1946 eller tidigare, avsätts – utöver vad som följer av KAP-KL § 11 mom. 1 anmärkning 1 – en årlig pensionsavgift beräknad i procent av avgiftsunderlaget enligt KAP-KL § 12. Procentsatsen är 0,5 procent.
- Om PFA 98 eller PFA 01 gäller för arbetstagaren, avsätts – utöver vad som följer av PB § 8 i tillämpligt PFA – en årlig pensionsavgift beräknad i procent av avgiftsunderlaget enligt PB § 11 i tillämpligt PFA. Procentsatsen är 0,5 procent.

*Bestämmelser för arbetstagare som även har anställning enligt kollektivavtalet
Räddningstjänstpersonal i beredskap, RiB*

14. Oavsett vad 14 § 1 st. arbetstidslagen föreskriver kan beredskap enligt kollektivavtalet RiB förläggas under en arbetstagares veckovila. Sker aktivt arbete under beredskapen ska arbetstagaren ges motsvarande kompensationsledighet eller annat lämpligt skydd.

15. Anställningstid som har intjänats enligt kollektivavtalet RiB tillgodoräknas inte tidsmässigt vid tillämpning av 5, 5 a, 22, 25 §§ lagen om anställningsskydd.

16. För arbetstagare som omfattas av detta avtal och samtidigt har en anställning enligt kollektivavtalet RiB ska löneavdrag göras först från och med den andra timmen i samband med insatser som föranletts av larm.

Centrala protokollsanteckningar

Anteckningar till Löneavtal

Skiljenämnd

1. Skiljenämnden består av 3 ledamöter, av vilka Sveriges Kommuner och Landsting utser en, berörd arbetstagarorganisation (den centrala arbetstagarorganisationen) en och nämnda parter gemensamt en, tillika ordförande.

De centrala parterna svarar envar för sina representanters kostnader för medverkan i nämnden. Kostnaderna för ordförandens medverkan delas lika mellan parterna.

Jämställdhet

2. I diskrimineringslagen åläggs arbetsgivare och arbetstagare att verka för att utjämna och förhindra skillnader i löner och andra anställningsvillkor mellan kvinnor och män som utför arbete som är att betrakta som lika eller likvärdigt.

För att en utveckling i denna riktning ska vara möjlig på en övergripande nationell nivå krävs ett långsiktigt och målmedvetet arbete. Dessutom fördras en samsyn på arbetsmarknaden framför allt inom och mellan de fackliga organisationerna.

Lönepolitik

3. Det är angeläget att arbetsgivaren arbetar fram grundläggande och långsiktiga lönepolitiska riktlinjer för lönesättningen. Dessa övergripande riktlinjer bör vara enhetliga för arbetsgivarens olika verksamheter.

Uppföljning lokal lönebildning

4. Centrala parter konstaterar att en väl fungerande lokal lönebildning i enlighet med Löneavtalet ska leda till att sambandet tydliggörs mellan löneutvecklingen och arbetsuppgifternas svårighetsgrad, kompetens, yrkeskunnande och övriga krav som är förenade med arbetsuppgifterna, samt arbetstagarens skicklighet och resultat i förhållande till verksamhetsmålen.

Centrala parter ska med början hösten 2017 gemensamt följa upp och analysera löneutvecklingen för Kommunals medlemmar generellt och för undersköterskor specifikt, i syfte att belysa löneutvecklingen inom avtalsområdet och se om förändringarna i löneavtalet får avsedd effekt på lönestrukturen.

Arbetet ska vara slutfört senast den 31 december 2018.

Lägsta lön 2020

5. Centrala parter är överens om att värdet av höjningen av lägsta lön för 2020 ska ingå i på HÖK 16 – Prolongerad följande centrala avtal. Lägsta lön för året 2020 är därmed fastställd.

Partsgemensamma konferenser om utveckling av den lokala lönebildningsprocessen

6. Parterna utvecklade i och med HÖK 16 möjligheterna till en väl fungerande lokal lönebildningsprocess. Med syftet att ge ytterligare stöd för utveckling av den lokala lönebildningen ska partsgemensamma konferenser genomföras. Målet är att lokala parter ska hålla en hög kvalitet och att arbetstagarens resultat och löneutveckling ska knytas samman så att det positiva sambandet mellan lön, motivation och resultat uppnås.

På konferenserna ska lokala parter ges möjlighet att diskutera vilka framgångsfaktorer/arbetsområden som är avgörande för att nå målet med en väl fungerande lokal lönebildning.

Anteckningar till AB

Arbetstid

1. Arbetsgivare som tillämpar en kortare kontorsarbetstid än i genomsnitt 40 timmar per helgfri vecka, får bibehålla denna oberoende av bestämmelserna i § 13 mom. 2.
2. Dygnsvila enligt arbetstidslagen (ATL) bör så långt det är möjligt följas vid förläggning av ordinarie arbetstid.

Om dygnsvilan enligt arbetstidslagen (ATL) utifrån ett verksamhetsperspektiv inte kan uppnås bedömer parterna att objektiva skäl finns till att tillämpa de avvikelser från ATL som anges i AB § 13 mom. 6 g)–h) och bilaga J. Parterna anser att arbetstagare därigenom erhåller lämpligt skydd enligt EG:s arbetstidsdirektiv 2003/88/EG, artikel 18, genom gällande kollektivavtalsreglering och lagstiftning.

Medbestämmandelagen

3. 33 § MBL är inte tillämplig på AB § 27, på lokal överenskommelse som kan ha träffats med stöd av bestämmelserna i AB § 5 mom. 1 b) eller på § 27 mom. 9.

4. Bestämmelserna i AB innebär inte någon reglering av MBL:s dispositiva regler med undantag av § 4 mom. 2, § 10 mom. 7, § 11, § 12 mom. 1, § 13 mom. 5, § 22 mom. 6 och § 27 mom. 9.

Lokal företrädare för arbetstagarorganisation

5. I AB anges att arbetsgivaren och arbetstagarorganisation får träffa kollektivavtal i vissa i avtalet angivna frågor. Sådant kollektivavtal får endast träffas med Svenska Kommunalarbetareförbundets lokalavdelningar (Kommunal) om inte den centrala arbetstagarorganisationen skriftligen meddelar arbetsgivaren annat.

Övriga anteckningar

Förhandling om ändringar i AB m.m.

1. Endera part kan påkalla förhandling om ändringar i AB under avtalsperioden.

Räddningstjänstpersonal m.fl.

2. Räddningstjänstpersonal samt skorstensfejare som deltar i utbildning vid MSB:s (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap), skolor erhåller fri kost och logi som tillhandahålles av utbildningsenheten.

Utbildningen bedrivs som internatutbildning av MSB.

MSB debiterar arbetsgivaren (kommunen) för kurskostnaden.

Arbetstagare som deltar i utbildning vid MSB:s skolor erhåller även fria hemresor med billigaste färdstätt var 14:e dag under hela utbildningstiden. Om restiden överstiger 6 timmar vid enkel resa, får flyg användas.

Sveriges Kommuner och Landsting rekommenderar kommunerna att tillämpa ovanstående förmånsregler under avtalsperioden.

3. Som en del i arbetsgivarens systematiska arbetsmiljöarbete är det naturligt att det finns rutiner om ”reaktivering” för utryckningspersonal vid återinträde i tjänst efter längre frånvaro.

Partsgemensamma arbeten

4. Parterna är överens om att kompetens hänger samman med möjligheten till löneutveckling. Den enskildes vidareutveckling av den egna kompetensen, genom erfarenhet och utbildning, i för verksamheten värdefulla områden, ger förutsättningar att bidra till förbättringar av verksamhetens effektivitet, produktivitet och kvalitet och därmed möjliggörs en god löneutveckling.

Mot bakgrund av detta och framtida rekryteringsbehov av bl.a. undersköterskor ska parterna arbeta för att öka tillgången till och intresset för yrkesutbildning på gymnasial nivå. Därutöver arbetar parterna gemensamt för att öka möjligheterna till utveckling i yrket och att göra karriär inom vård och omsorg. Det kan konstateras att floran av utbildningar på yrkeshögskolan är rik, att det saknas en långsiktig strategi och att utbudet inte matchar verksamheternas behov. Genom en ökad möjlighet till utveckling i undersköterskans yrkesroll ökar även möjligheten till lönekarriär och som en följd därav en ökad lönespridning inom gruppen. Genom arbetet önskar parterna gemensamt påverka yrkeshögskolan för att säkerställa att rätt utbildningar av tillräcklig kvalitet tillhandahålls. Vidare önskar parterna sprida kunskap om hur undersköterskans ökade kompetens och specialisering kan användas inom vård och omsorg samt hur det ökade bidraget till förbättringar av verksamhetens effektivitet, produktivitet och kvalitet bättre kan uppmärksammas i den lokala lönebildningen. Därmed främjas en bättre löneutveckling över yrkeslivet och en ökad lokal lönespridning.

Arbetet ska vara slutfört senast 2018-12-31.

5. För att stödja arbetet med kompetensförsörjning ska centrala parter gemensamt arbeta för att andelen medarbetare som arbetar heltid ökar. Målsättningen är att tillsvidareanställning på heltid ska vara det normala vid nyanställning och att redan anställda medarbetare i högre uträkning ska arbeta heltid.

Parterna ska vidare med utgångspunkt i verksamhetens behov och med hänsyn till en god arbetsmiljö gemensamt utarbeta råd och stöd till lokala parter i syfte att stödja arbetet med att öka andelen medarbetare som arbetar heltid. Ambitionen är att med utgångspunkt från verksamhetens behov och resurser, bistå med hur man kan arbeta med organisation, bemanning och personalplanering.

Centrala parter ska från 2016 årligen göra en uppföljning av utvecklingen på nationell nivå avseende ökningen av heltidsanställningar, heltidsarbetande samt förekomsten av tidsbegränsade anställningar. Parterna ska utifrån resultatet varje år ta ställning till om vidare åtgärder behöver vidtas för att stödja lokala parter arbete.

Arbetet ska vara slutfört 2021-05-31.

6. Centrala parter ska gemensamt bistå lokala parter i arbetet med att förebygga ohälsa genom att utarbeta råd och stöd och på andra sätt bidra i arbetet. Fokus kommer bland annat att läggas på ansvariga chefers förutsättningar att bedriva systematiskt arbetsmiljöarbete och arbete med hälsofrämjande åtgärder. Parterna ska också genomföra ett antal regionala temadagar med målgruppen första linjens chefer och skyddsombud. Målsättningen är att förebygga ohälsa och därmed minska sjuktagen.

Arbetet ska vara slutfört 2020-12-31.

7. Centrala parter ska med utgångspunkt från räddningstjänstens behov gemensamt belysa och analysera frågor av betydelse för verksamhetens organisation, bemanning och arbetstidsförläggning samtidigt som arbetsmiljöperspektivet beaktas. En av dessa frågor är uppföljningen av arbetstidsförläggningen och kopplingen till det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Arbetet ska vara slutfört senast 2018-12-31

8. Parterna är överens om att förmågan att attrahera och rekrytera personal inom räddningstjänsten, liksom att motivera och utveckla redan anställda, har stor betydelse för verksamhetens kvalitet och effektivitet. Parterna ska gemensamt utvärdera vilken kompetens som kan behövas i framtiden utifrån flera nya arbetsuppgifter och därmed det eventuella utbildningsbehovet.

Arbetet ska vara slutfört 2018-12-31.

Centrala parter syn på förutsättningar för en väl fungerande individuell lönesättning

Denna bilaga anknyter till Löneavtalet och lönebildningsprocessen. En förutsättning för att lokala parter ska enas om lokal förhandlingsordning och bidra till en bra löneöversynsprocess är att bilagans olika delar, lokala förutsättningar och praktiska tillämpning diskuteras.

Löneavtalet utgår från en lönesättning som är individuell och differentierad. En arbetstagares lön ska bestämmas utifrån sakliga grunder såsom arbetsuppgifternas svårighetsgrad, kompetens, yrkeskunnande och övriga krav som är förenade med arbetsuppgifterna, samt arbetstagarens skicklighet och resultat i förhållande till verksamhetsmålen.

En förutsättning för att lönesättningen ska kunna fungera väl är att arbetsgivaren arbetat fram grundläggande och långsiktiga lönepolitiska riktlinjer för lönesättningen. Dessa riktlinjer måste vara kända och diskuterade med medarbetarna i organisationen för att bidra till det positiva sambandet mellan lön, motivation och resultat.

För att denna lönebildningsprocess ska bli framgångsrik förutsätts att parterna lokalt finner former för hur det lönepolitiska arbetet ska genomföras. I detta arbete finns ett antal beståndsdelar som det är särskilt viktigt att finna samsyn kring. De centrala parterna vill därför inledningsvis i nedanstående punkter peka på några viktiga delar av processen som ökar möjligheterna för en väl fungerande löneöversynsprocess.

- Hur dialogen/informationen kring den av arbetsgivaren fastställda övergripande lönepolitiken ska genomföras.
- Att medarbetarna ges möjlighet till delaktighet i dialogen kring utformningen av de verksamhetsbaserade lönekriterierna t.ex. genom att utnyttja nuvarande samverkanssystemens möjligheter till dialog på arbetsplatserna.
- Kriterier behöver tydliggöras i de olika verksamheterna så att de är väl kända för arbetstagaren. Kriterierna ska vid behov uppdateras och bör vara viktade på arbetsplatsnivå.

- Lönen på individnivå avgörs på den nivå i organisationen där det är möjligt att bedöma den enskilde arbetstagarens arbetsresultat. Samtal förs med arbetstagaren om uppställda mål, resultat och med koppling till lön.
- Vid nyanställning ska arbetstagarens tidigare utbildning och erfarenheter beaktas i lönesättningshänseende. Lönen ska sättas utifrån arbetsgivarens befintliga lönestruktur.
- Att behovet av verksamhetsbaserad kompetensutveckling uppmärksammas liksom det positiva sambandet mellan denna och medarbetarens möjligheter att påverka sin egen löneutveckling.
- Formerna och förutsättningarna för genomförandet av de individuella samtalen samt eventuella handlingsplaner.
- Vid analys av arbetsgivarens lönestruktur är det viktigt att grupper med liten lönespridning uppmärksammas och att lönespridningens betydelse för goda resultat beaktas.
- Det är naturligt att i lönebildningsprocessen uppmärksamma också arbetstagare som är frånvarande på grund av sjuk- eller föräldraledighet.
- I den lokala förhandlingsordningen kan avtal om ingångslöner och/eller befattningslöner inom respektive yrke träffas.
- Övergripande utgångspunkt ska även vara att lagstiftning om diskriminering beaktas.

När lokal förhandlingsordning träffats

Lokala parter ska genomföra samtal om arbetsgivarens planerade åtgärder vid varje löneöversyn. Ett samtal som är väl förberett av arbetsgivaren ökar graden av tydlighet och därmed tilltron till arbetsgivaren som lönesättare. Exempel på inslag i samtalet kan vara arbetsgivarens syn på lönestrukturfrågorna, dvs. önskade lönerelationer mellan grupper såväl som lönespridningen inom en grupp. Ett aktivt deltagande av de lokala parterna bidrar verksamt till att önskvärd tydlighet uppnås.

Det ligger i respektive parts ansvar att medverka genom egna förberedelser och aktivt deltagande. De lokala parterna ska eftersträva att finna samarbetsformer som stödjer ett aktivt arbete där verksamhetsmål och budgetprocess knyts samman med de lönepolitiska frågorna.

Löneöversyn sker utifrån den lokala förhandlingsordningen antingen genom att arbetsgivaren lämnar förslag i dialog om ny lön till berörd arbetstagare, eller genom förhandling. Oavsett modell ska förslagen utformas med beaktande av en

ökad lönespridnings betydelse för goda resultat och ska ha sin grund i väl kända kriterier. De grundläggande principerna för lönesättning som framgår av § 1 ska beaktas.

I en löneöversyn enligt modellen chef–medarbetare är det av särskild betydelse att tydlighet finns om det samtalstillfälle där arbetsgivaren lämnar förslag till ny lön. Graden av förståelse för förslaget till ny lön hänger samman med hur väl arbetsgivaren tydliggör motiven liksom hur dialogen genomförs.

Utöver detta ska följande särskilt beaktas:

Rollfördelning

Arbetsgivare har olika förutsättningar för hur lönebildningsprocessen drivs. Oavsett storlek och organisatoriska indelningar förutsätts dock en tydlighet i uppdrag och ansvar för respektive nivå. I detta ligger också att chefens uppdrag och ansvar i löneprocessen tydliggörs.

Tidplan för löneöversynsarbetet

Ett individuellt lönesystem förutsätter avstämningar och uppföljningar. Därför är det naturligt att även löneöversynen återkommer årligen.

Genom en god planering kan respektive löneöversyn slutföras innan tidpunkten för ikraftträdande.

Analys av löner

Löneavtalet förutsätter att arbetsgivaren bl.a. kartlägger och analyserar sina löner. Därutöver kräver diskrimineringslagen kartläggning och analys ur jämställdhetssynpunkt.

Lönerelationerna mellan och inom olika yrkesgrupper avspeglar arbetsgivarens ställningstaganden. Därför är det en viktig förutsättning att de förtroendevalda diskuterar och tar ställning till rådande och önskvärda lönerelationer.

Kartläggning och analys av olika arbeten/yrken som visar lönenivåer/lönespridningar mellan grupper och lönespridningar inom grupper görs utifrån lönepolitisk synpunkt, samt utifrån skillnader i lön kvinnor/män respektive skillnader i lön kvinno-/mansdominerade grupper.

Kartläggning och analys följs sedan av en handlingsplan grundad på arbetsgivarens ställningstaganden. Handlingsplanen med koppling till den egna lönepolitiken utvisar arbetsgivarens önskvärda lönerelationer och lönespridningar inför kommande löneöversyner utifrån verksamhetens mål och behov.

Det är väsentligt att se analys av löner och den därpå bestämda handlingsplanen tillsammans med arbetsgivarens övriga ambitioner och prioriteringar samt konsekvenser av diskrimineringslagstiftning som en helhet. Detta möjliggör för arbetsgivaren att redan i budgetarbetet ta ett helhetsgrepp på olika verksamheters totala behov av åtgärder.

Grunden för att få acceptans för lönebildningen hänger både samman med en konsekvent tillämpning av lönepolitiken och delaktighet för de anställda.

Arbetsgivaren bör arbeta strategiskt med att åstadkomma en önskvärd lönestruktur. Detta möjliggör en löneutveckling som premierar kompetens, yrkeskunnande, specialistkunskap, resultat och bidrag till verksamhetens mål sett över tid. Arbetsgivarens syn på de övergripande lönestrukturfrågorna blir därmed en viktig del i diskussionen.

Inför löneöversyn

Inför löneöversyn är det angeläget att genomföra en analys av vilka behov av löneökningar som finns med avseende på arbetstagarnas bidrag till verksamhetsförbättringar, behov av nyrekrytering, möjlighet att behålla personal, graden av måluppfyllelse, behov av lönerelationsförändringar osv. Med utgångspunkt från resultatet av denna analys, Löneavtalets § 1 och den egna lönepolitiken görs en samlad lönepolitisk bedömning av arbetsgivaren. Det är först därefter, med ovan angivna seriösa prövning som grund, möjligt att göra en bedömning av löneökningsbehovet.

Samtal

Individuell lönesättning i allmänhet och Löneavtalet i synnerhet förutsätter att samtal förs med arbetstagare om uppställda mål, resultat och koppling till lön. Detta förutsätter att arbetsgivaren tydliggör krav, förväntningar, uppsatta mål och följer upp resultatet. Likaså att verksamhetsmålen är diskuterade i organisationen och bland medarbetarna.

I samtalet formulerar chef och medarbetare bl.a. de individuella mål och de krav och förväntningar som finns från bådas sidor. Vidare sker en uppföljning av åstadkomna resultat så att kopplingen till lön kan göras.

En individuell lönesättning kräver chefer med tydlighet såväl i målbeskrivningen som sitt sätt att sätta lön.

Svag eller ingen löneutveckling

Det är naturligt att ägna mer kraft åt utvidgade och fördjupade insatser för de arbetstagare som inte når uppsatta mål. Arbetsgivare måste ge arbetstagare en möjlighet att kunna påverka sin egen löneutveckling. Svag eller utebliven

löneökning över tid ska för den enskilde vara något som framgått och motiverats i dialog mellan arbetstagare och chef.

För att åstadkomma förändring är det naturligt att utifrån en handlingsplan göra återkommande uppföljningar i syfte att nå en bättre måluppfyllelse. Avsikten är att lägga grunden för en bättre löneutveckling eller finna alternativa vägar för den anställdes fortsatta arbetsliv. Såväl arbetsgivare som arbetstagare har ansvar för att handlingsplan och uppföljning kommer till stånd.

Löneutveckling för äldre arbetstagare

I ett personalförsörjningsläge där verksamheterna står inför stora pensionsavgångar och därmed sammanhängande rekryteringssituation är det av stor vikt att arbetsgivarna tar till vara och utvecklar samtliga arbetstagare. Genom att söka bibehålla engagemang och motivation även för/hos de äldre arbetstagarna ökar förutsättningarna för fortsatt verksamhetsutveckling. Därvid kommer deras erfarenhet och kompetens att öka möjligheterna att nå målen för verksamheterna.

Det är därför väsentligt att såväl ur lönespridnings- som personalförsörjnings-synpunkt uppmärksamma de äldre arbetstagarna. Lönesättning av nyanställda får därför inte leda till en förtgående sammanpressning av lönebild.

Lokalt kollektivavtal om lön och allmänna anställningsvillkor m.m. – LOK 16

§ 1 Innehåll m.m.

Nedan nämnd arbetsgivare och arbetstagarorganisation träffar denna dag detta kollektivavtal – LOK 16 – om lön och allmänna anställningsvillkor m.m. för arbetstagare för vilka gäller Allmänna bestämmelser – AB.

Till avtalet hör

1. mellan de centrala parterna överenskomna bestämmelserna enligt HÖK 16 – Prolongerad § 1 – bilagorna 4, 5, 6 och 6 a undantagna – §§ 2 och 3 samt
2. de bestämmelser i övrigt som parterna nedan träffar överenskommelse om ska ingå i kollektivavtalet.

§ 2 Giltighet och uppsägning

Kollektivavtalet avlöser gällande kollektivavtal – LOK 13 – och gäller t.o.m. 2020-04-30 med en ömsesidig uppsägningstid av 3 kalendermånader. Har avtalet inte sagts upp inom föreskriven tid förlängs dess giltighet för en tid av 12 kalendermånader i sänder med en ömsesidig uppsägningstid av 3 kalendermånader. Uppsägning ska vara skriftlig och åtföljd av förslag till nytt kollektivavtal i frågor som avses i HÖK 16 – Prolongerad.

Säger central part upp HÖK 16 – Prolongerad upphör LOK 16 att gälla vid samma tidpunkt som HÖK 16 – Prolongerad om inte annat överenskoms mellan de centrala parterna.

§ 3 Övrigt

Förhandlingen förklaras avslutad.

..... den 2016

För .....
(arbetsgivarparten)

.....
(underskrift)

För .....
(arbetstagarparten)

.....
(underskrift)

Lokalt kollektivavtal om lön och allmänna anställningsvillkor m.m. – LOK 16

§ 1 Innehåll m.m.

Till kollektivavtalet mellan de lokala parterna – LOK 16 – hör mellan de centrala parterna överenskomna bestämmelser enligt HÖK 16 – Prolongerad § 1 bilagorna 4, 5, 6 och 6 a undantagna – §§ 2 och 3.

§ 2 Giltighet och uppsägning

Säger central part upp HÖK 16 – Prolongerad upphör LOK 16 att gälla vid samma tidpunkt som HÖK 16 – Prolongerad om inte annat överenskoms mellan de centrala parterna.

HÖK 17

Vision

Akademikerförbundet SSR

Ledarna

Teaterförbundet

Innehåll

Huvudöverenskommelse om lön och allmänna anställningsvillkor samt rekommendation om lokalt kollektivavtal m.m. – HÖK 17	3
Löneavtal, bilaga 1	7
Allmänna bestämmelser, bilaga 2, se särtryck	11
Centrala och lokala protokollsanteckningar, bilaga 3	13
Centrala protokollsanteckningar, bilaga 4.....	21
Centrala parters syn på förutsättningar för en väl fungerande individuell lönesättning, bilaga 5.....	25
Lokalt kollektivavtal om lön och allmänna anställningsvillkor m.m. – LOK 17, bilaga 6	31
Lokalt kollektivavtal om lön och allmänna anställningsvillkor m.m. – LOK 17, bilaga 6 a	33

2017-04-20

Huvudöverenskommelse om lön och allmänna anställningsvillkor samt rekommendation om lokalt kollektivavtal m.m. – HÖK 17

Parter

Sveriges Kommuner och Landsting och Arbetsgivarförbundet Pacta å ena sidan, samt

OFRs förbundsområde Allmän kommunal verksamhet jämte i förbundsområdet ingående organisationer å den andra.

§ 1 Innehåll m.m.

Parterna träffar detta kollektivavtal Huvudöverenskommelse om lön och allmänna anställningsvillkor m.m. – HÖK 17 – för arbetstagare för vilka gäller Allmänna bestämmelser – AB 17 fr.o.m. 2017-04-01. Till avtalet hör även bestämmelser enligt följande bilagor 1–6 a.

- a)** Löneavtal (bilaga 1),
- b)** Allmänna bestämmelser – AB 17 fr.o.m. 2017-04-01 – med ändringar i §§ 1, 4, 8, 13, 20, 21, 22, 27 och 28 (bilaga 2) med följande underbilagor
  - D, anställning i personalpool,
  - L, lägerverksamhet m.m.,
  - U, uppehållsanställning,
- c)** Centrala och lokala protokollsanteckningar (bilaga 3),
- d)** Centrala protokollsanteckningar (bilaga 4),
- e)** Centrala parter syn på förutsättningar för en väl fungerande individuell lönesättning (bilaga 5),
- f)** LOK 17 (bilaga 6 och 6 a).

§ 2 Ändringar och tillägg

I kollektivavtalet ska också ingå de ändringar och tillägg till avtalets bestämmelser som parterna under avtalets giltighetsperiod träffar överenskommelse om.

§ 3 Fredsplikt

Förhandlingar under avtalsperioden enligt denna överenskommelse ska föras under fredsplikt.

§ 4 Rekommendation om LOK 17 m.m.

Parterna rekommenderar berörda arbetsgivare som utgör landsting/region, kommun eller kommunalförbund och berörda arbetstagarorganisationer att träffa kollektivavtal – LOK 17 – med den utformning och det innehåll som framgår av bilaga 6.

För övriga arbetsgivare anslutna till Arbetsgivarförbundet Pacta och berörda arbetstagarorganisationer träffas härmed det lokala kollektivavtalet – LOK 17 – enligt bilaga 6 a.

§ 5 Giltighet och uppsägning

Såvida inte särskilt anges gäller HÖK 17 för perioden 2017-04-01–2020-03-31 med en ömsesidig uppsägningstid av 3 kalendermånader. Har avtalet inte sagts upp inom föreskriven tid, förlängs dess giltighet för en tid av 12 kalendermånader i sänder med en ömsesidig uppsägningstid av 3 kalendermånader. Uppsägning ska vara skriftlig och åtföljd av förslag till nytt kollektivavtal.

§ 6 Avslutning

Förhandlingarna förklaras avslutade.

Vid protokollet

Vincent Paciello Lundvall

Justeras

För **Sveriges Kommuner och Landsting**

Heléne Fritzon

För **Arbetsgivarförbundet Pacta**

Heléne Fritzon

För **OFRs förbundsområde Allmän kommunal verksamhet** jämte i förbundsområdet ingående organisationer

Vision

Akademikerförbundet SSR

Eva-Lotta Nilsson

Markus Furuberg

Löneavtal

§ 1 Grundläggande principer för lönesättningen

Arbetsgivarna har enligt detta avtal fortsatt stort ansvar för lönebildningen.

Lönebildning och lönesättning ska bidra till att arbetsgivaren når målen för verksamheten. Lönen ska stimulera till förbättringar av verksamhetens effektivitet, produktivitet och kvalitet. Därför ska lönen vara individuell och differentierad och avspegla uppnådda mål och resultat. Även förutsättningarna för att rekrytera och behålla personal påverkar löne- och anställningsvillkoren.

Syftet är att skapa en process där arbetstagarens resultat och löneutveckling knyts samman så att det positiva sambandet mellan lön, motivation och resultat uppnås. Det är därför av stor vikt att dialog förs mellan chef och medarbetare om mål, förväntningar, krav, uppnådda resultat och lön.

Det är särskilt viktigt att lönen för chefer på alla nivåer tydligt avspeglar hur satta mål uppfylls och de resultat som vederbörande uppnår. Chefer är arbetsgivarens företrädare och har ett stort ansvar för att uppsatta mål nås och att uppföljning av resultat sker.

§ 2 Löneöversyner

Inför löneöversyn

1. Överläggningar med arbetstagarorganisationen ska genomföras om arbetsgivarens planerade åtgärder vid varje löneöversyn. Vid överläggningen ska arbetsgivaren redovisa motiven för de planerade åtgärderna. Dessa ska grundas på arbetsgivarens lönepolitik.

Det ligger i respektive parts ansvar att medverka genom egna förberedelser och aktivt deltagande. De lokala parterna ska eftersträva att finna samarbetsformer som stödjer ett aktivt arbete där verksamhetsmål och budgetprocess knyts samman med de lönepolitiska frågorna.

I bilaga 5 till HÖK 17 har de centrala parterna angivit ”Centrala parters syn på förutsättningar för en väl fungerande individuell lönesättning”. Denna bilaga tjänar som vägledning till vad som ska diskuteras i överläggningen.

Anmärkningar

1. Resultatet av överläggningarna ska inte ha kollektivavtals ställning.
2. Lokala parter kan komma överens om att löneöversyn antingen ska genomföras som förhandling eller på olika sätt hos en arbetsgivare. Att hantera löneöversyn på olika sätt kräver att förhandlingsordningen görs tydlig. I de fall lokala parter inte kan komma överens ska de vända sig till centrala parter för rådgivning. Om lokala parter efter central rådgivning inte kan komma överens ska löneöversyn genomföras som förhandling om lokal part så begär. Det är då befogat att lokala parter diskuterar vad som fordras för att löneöversyn ska genomföras i dialog enligt modellen chef – medarbetare.

Lönestruktur

2. Då Löneavtalet inte anger löneökningarnas storlek, ges arbetsgivaren ökade förutsättningar att arbeta strategiskt med att åstadkomma en önskvärd lönestruktur. Detta möjliggör en löneutveckling som premierar kompetens, specialistkunskap, resultat och bidrag till verksamhetens mål sett över tid.

Arbetsgivarens syn på de övergripande lönestrukturfrågorna blir därmed en viktig del i överläggningen.

Prioritering avgörs utifrån förutsättningarna hos respektive arbetsgivare. Arbetsstagare lönesätts individuellt och differentierat med denna prioritering som grund. På detta sätt ges möjlighet att uppnå syftet med att öka lönespridningen.

Chefens roll

3. Arbetsgivarens lönebildningsprocess gynnas av att chefens roll som arbetsgivarens företrädare tydliggörs, i synnerhet då löneavtalet inte anger löneökningarnas storlek.

Löneöversyn

4. Löneöversyn sker genom att arbetsgivaren, efter avslutad överläggning enligt punkt 1, lämnar förslag i dialog om ny lön till berörd arbetstagare. Förslagen utformas med beaktande av en ökad lönespridnings betydelse för goda resultat och ska ha sin grund i väl kända kriterier. De grundläggande principerna för lönesättning som framgår av § 1 ska beaktas liksom överläggningarna enligt ovan.

Avstämning

5. Arbetsgivaren ska till arbetstagarorganisationen meddela sitt samlade förslag till ny lön på individnivå. Förslaget avstäms mellan arbetsgivare och arbetstagarorganisation. Speciell uppmärksamhet ska dock ägnas gjorda erfarenheter av den genomförda löneöversynsprocessen i syfte att lägga grund för nästa.

Anmärkningar

1. Avstämningen sker senast 2 veckor efter meddelat förslag. Överenskommelse kan träffas om annan tidsfrist.
2. Resultatet av avstämningen ska inte ha kollektivavtals ställning.

Resultat av löneöversyn

6. Efter avstämningen anses arbetsgivarens förslag fastställt och de fastställda lönerna ingår i det lokala kollektivavtalet om lön och allmänna anställningsvillkor – LOK 17.

Löneöversynstidpunkt

7. Resultat av löneöversyn gäller fr.o.m. 1 april, såvida inte annat överenskomms.

Lokal förhandlingsordning

8. Lokala parter kan träffa överenskommelse om att hantera lönesättningsfrågorna på annat sätt än som beskrivs i denna paragraf.

§ 3 Övriga överenskommelser om lön

Förhandlingar om lön upptas då part så begär.

Överenskommelse om lön får träffas med enskild arbetstagare.

Central förhandling kan påkallas i fall som framgår av § 6.

§ 4 Fredsplikt

Förhandlingar som avses i §§ 2 och 3 ska föras under fredsplikt.

§ 5 Klassificering

Klassificering sker i enlighet med bilaga 3 till Överenskommelse om lönestatistik.

För att säkerställa kvaliteten i de centrala partsgemensamma statistikunderlagen krävs en kontinuerlig lokal översyn av de anställdas kod enligt klassificeringssystemet Arbetsidentifikation, AID. Ansvaret åligger lokala parter.

§ 6 Förhandlingsordning

Central förhandling

1. Central part får påkalla central förhandling senast en månad efter det att den lokala förhandlingen avslutats enligt § 2 punkt 1 anmärkning 2. Detta enbart i fråga om fördelning enligt respektive löneöversyn och då i de fall löneöversynen genomförts enbart som förhandling hos en arbetsgivare.

Skiljenämnd

2. Enas inte de centrala parterna ska frågan bindande avgöras av särskild skiljenämnd, om central part begär prövning av frågan genom skriftlig framställan inom en månad från den dag, då den centrala förhandlingen anses avslutad.

Allmänna bestämmelser

Se särtryck

Centrala och lokala protokollsanteckningar

Anteckningar till Löneavtal

Förbundsområdet Allmän kommunal verksamhet

1. I förbundsområdet Allmän kommunal verksamhet ingår Vision, Akademikerförbundet SSR, Ledarna och Teaterförbundet.

Skogs- och lantbrukstjänstemannaförbundet

2. Detta avtal ska tillämpas även på medlemmar i Skogs- och lantbrukstjänstemannaförbundet. Nämnade arbetstagarorganisation har dock inte lokal partsställning. Dess medlemmar företräds av Vision.

Annan åtgärd än lön

3. Om löneöversyn innebär annan åtgärd än lön ska detta för berörda arbetstagare särskilt anges. Sådan åtgärd ska även beaktas när arbetsgivaren enligt diskrimineringslagen genomför kartläggning och analys av löner och andra anställningsvillkor.

Innehåller överenskommelse enligt ovan avkortad arbetstid ska den för jämförelse enligt diskrimineringslagen i lönehänseende beräknas på följande sätt:

arbetstagarens fasta kontanta lön efter arbetstidsförkortning delas med kvoten av ordinarie arbetstid för arbetstagaren efter arbetstidsförkortning per vecka genom ordinarie arbetstid för heltid enligt centralt kollektivavtal.

Löneöversyn på olika sätt

4. De centrala parterna är överens om betydelsen av att lokala parter fortsätter föra lönebildningsprocessen framåt. Ett steg i detta är att hantera löneöversyn på olika sätt inom en organisation beroende på hur långt det lönepolitiska arbetet nått på respektive arbetsplats. Att hantera löneöversyn på olika sätt inom en organisation kräver att förhandlingsordningen görs tydlig.

Oprövad arbetstagare

5. Vid lönesättning av oprövad arbetstagare är det, ur ett lönepolitiskt perspektiv, viktigt att den befintliga lönestrukturen ligger till grund för lönesättningen i den tänkta anställningen.

Löneavtalets tillämpning

6. Centrala parter står till förfogande för att vid lokala parter behov bistå med tillämpningsdiskussioner. Centrala parter ser att detta bidrar verksamt till en god tillämpning av Löneavtalet.

Det konstateras att parterna är överens om bilagan ”Centrala parter syn på förutsättningar för en väl fungerande individuell lönesättning”. Tillämpningen av Löneavtalet hänger samman med hur väl lokala parter var för sig och gemensamt har diskuterat dessa förutsättningar.

Anteckningar till AB

Arbetstid

1. För tandhygienist, tandsköterska och tandvårdsbiträde m.fl. vid sjukhus för psykiatrisk vård och vårdinrättning för psykiskt utvecklingsstörda liksom för arbetstagare med anställning som särskilt inrättats för tillgodoseende av tandvård åt enbart förskolebarn samt från behandlingssynpunkt svårhanterliga barn utgör den ordinarie arbetstiden i genomsnitt 39 timmar per helgfri vecka.
2. Arbetsgivaren och arbetstagaren kan träffa överenskommelse om avvikelser från § 13 mom. 5. Om förutsättningarna ändras bör en översyn ske av överenskommelsen eller en diskussion upptas om återgång till AB:s bestämmelser.
3. Förlängs beräkningsperioden med stöd av § 13 mom. 6 f) och arbete därmed förläggs till lördag–söndag i större utsträckning än tidigare fordras lokalt kollektivavtal.
4. Om en arbetstagares arbetspass sträcker sig över dygnsgränsen (midnatt) ska arbetspasset hänföras till det dygn under vilket den övervägande delen av arbetspasset infaller.

Arbetstid

För landstingssektorn gäller

5. Föreståndare, biträdande föreståndare och behandlingsassistent vars arbetstid är förlagd till såväl vardag som söndag och/eller helgdag ska åtnjuta 8–9 fridagar per fyraveckorsperiod.
6. Den genomsnittliga veckoarbetstiden för behandlingsassistent med arbetstid förlagd till ständigt natt ska vara 1 timme och 55 minuter kortare än för motsvarande heltidsanställd arbetstagare.
7. Förutom vad som följer av §§ 13, 20, 21, 22 och 23 kan lokala parter träffa kollektivavtal som avviker från dessa bestämmelser för föreståndare, biträdande föreståndare och behandlingsassistent.

Uppehållsanställning

8. Arbetsgivare och arbetstagarorganisation kan träffa kollektivavtal om annan förläggning av uppehåll än vad som framgår av bilaga U för tandsköterska, tandhygienist och tandvårdsbiträde.

Övertid

9. Om sådan heltidsanställd arbetstagare som avses i § 20 mom. 1 och som enligt bestämmelserna i momentet inte har rätt till kompensation för övertidsarbete utför annat arbete än deltagande i sammanträde på tid överstigande den fastställda arbetstiden, får arbetstagaren om så är möjligt ledigt från arbetet för motsvarande tid.

Övertid

För landstingssektorn gäller

10. Förvaltningschef eller avdelningschef direkt underställd landstingsdirektör eller landstingsstyrelse har inte rätt till kompensation för övertidsarbete, såvida inte annat överenskoms.

Jour och beredskap

11. Organisatoriska och andra åtgärder bör vidtas så att jouruttag begränsas till vad som sägs i ATL.

Där detta av bl.a. verksamhetsmässiga skäl inte går att genomföra är parterna beredda att träffa överenskommelse om erforderligt överuttag av jour i kollektivavtal.

Jour och beredskap
För kommunsektorn gäller

12. Om kommunens handlingsprogram för räddningstjänst har preciserade krav, med hänsyn till viss lagstiftning, kan dessa krav avvika från beredskapsparagrafens uttryck ”utan dröjsmål”. Detta hanteras i förekommande fall i särskild överenskommelse med den enskilde arbetstagaren.

Även för andra arbetstagare gäller att ersättning inte utges om sådan ersättning uttryckligen inrymts i lönen eller kompensation härför utges i form av ledighet, avkortning av arbetstid eller på annat sätt.

Avvikelser från bestämmelser i §§ 20–24 i AB

13. Arbetsgivaren och arbetstagaren kan träffa överenskommelse om avvikelse från §§ 20–24 utöver vad som följer av bestämmelserna i AB. Sådan överenskommelse kan innehålla en reglerad uppsägningstid. I samband med överenskommelsen ska arbetsgivaren tydliggöra vilka grunder överenskommelsen bygger på. Om förutsättningarna ändras bör en översyn ske av överenskommelsen av lönesättningen och ersättningen eller en diskussion upptas om återgång till AB:s bestämmelser. Sådan översyn kan initieras av såväl arbetsgivare som arbetstagare.

Avvikelse kan även ske genom kollektivavtal. Om kollektivavtalet reglerar samma fråga som den enskilda överenskommelsen gäller den enskilda överenskommelsen.

För vissa arbetsgivare anslutna till Pacta gäller

14. Följande arbetsgivare ska tillämpa § 27 mom. 21 a).

- Capio S:t Görans sjukhus AB
- Danderyds sjukhus
- Södersjukhuset
- Södertälje sjukhus

Detsamma ska gälla för eventuella ytterligare akutsjukhus som ansluter sig till Pacta.

Sjuklön m.m.

15. Har arbetsgivare och arbetstagarorganisation träffat överenskommelse, som komplement till lön enligt §§ 16–17 och bilaga U om prestationslön, ackordslön, resultatlön eller liknande eller andra alternativa löneformer, får parterna även träffa kollektivavtal om huruvida och på vilket sätt sådan lön ska ingå i beräkningsunderlag för sjuklön enligt 6 § SjLL. Sådan förhandling får endast föras som lokal förhandling.

16. Arbetsgivare kan efter prövning medge att ersätta arbetstagare för inkomstbortfall, i form av lön och andra anställningsförmåner enligt § 28 mom. 5, som uppstått i samband med personskada genom våld och/eller misshandel i arbetet. Ersättningen utges endast för den del av lönebortfallet som inte ersätts på annat sätt. Ersättningen inbegriper semesterlön och semesterersättning enligt avtalet och semesterlagen.

Civil- och värnplikt

17. AB § 30 Civil- och värnplikt i dess lydelse 2012-03-31 gäller såvida inte de lokala parterna träffar överenskommelse om annat.

Uppsägningstider för arbetsgivare som är medlem i Pacta

18. Arbetsgivare som är medlem i Pacta kan besluta att § 33 mom. 1 a ska gälla för verksamheten.

För vissa arbetsgivare anslutna till Pacta gäller

19. Följande arbetsgivare ska tillämpa uppsägningstiderna i § 33, mom. 1 a)

- Capio S:t Görans sjukhus AB
- Danderyds sjukhus
- Södersjukhuset
- Södertälje sjukhus

Detsamma ska gälla för eventuella ytterligare akutsjukhus som ansluter sig till Pacta.

Övriga anteckningar

Distansarbete

1. Parterna konstaterar att vissa frågor kan behöva regleras i samband med arbete på distans. Vid införande av distansarbete är det därför av vikt att t.ex. följande frågor beaktas: omfattning av distansarbetet, arbetstagarens tillgänglighet, anställningsvillkor, arbetsuppgifter, teknisk utrustning, säkerhets- och skyddsfrågor, arbetsmiljöfrågor, uppföljning och utvärdering.

Vid sådan reglering är det även av vikt att följande frågor beaktas enligt ramavtalet på europeisk nivå: definition, frivillighet, privatliv och utbildning.

Sammanläggning av anställningar

2. Är arbetstagare anställd samtidigt i flera anställningar hos samma arbetsgivare kan lokala förhandlingar upptas syftande till att anställningarna sammanläggs till en anställning. Tvist om sammanläggning i enskilt fall kan inte hänskjutas till central förhandling. Uppstår tvist om den principiella innebörden av denna rekommendation kan sådan tvist däremot föras som central förhandling.

Lön vid annan anställning på grund av organisatoriska skäl eller sjukdom

3. Om inte annat överenskoms mellan arbetsgivare och arbetstagare och/eller arbetstagarorganisation gäller följande.

Om en arbetstagare på grund av organisatoriska skäl eller sjukdom omplaceras till en annan anställning utanför anställningsavtalet och överenskommelse träffats om lägre lön utges ett tillägg till arbetstagaren. Tillägget utgörs av mellanskillnaden mellan den gamla och den nya lönen. De första 12 månaderna utbetalas hela tillägget. Därefter minskas tillägget med 1/12 av tillägget per kalendermånad.

Om den nya anställningen innebär lägre sysselsättningsgrad reduceras tillägget enligt följande

$$(a - b) \times c = d$$

a = ursprunglig lön vid heltid

b = ny lön vid heltid

c = ny sysselsättningsgrad

d = tillägg

Vid stadigvarande förflyttning enligt AB § 6 tillämpas inte denna reglering.

För det fall avvikande lokal överenskommelse har träffats som reglerar ovanstående äger dessa fortsatt giltighet.

Löneväxling enligt KAP-KL och AKAP-KL

4. Sedan lokalt kollektivavtal om löneväxling träffats kan arbetsgivaren och arbetstagaren överenskomma om att arbetstagaren får avsätta del av avlöningsförmåner till avgiftsbestämd ålderspension enligt KAP-KL §§ 13–14 och AKAP-KL bilaga 2 punkt 6.

Pensionsavgifter

För kommunsektorn gäller

5. Utöver vad som följer av PB § 8 i PFA 98 avsätts för varje arbetstagare, för vilken PFA 98 gäller, en årlig pensionsavgift som tillförs arbetstagarens individuella del. Avgiften är 0,1 procent av avgiftsunderlaget enligt PB § 11 i PFA 98.

Bestämmelser för arbetstagare som även har anställning enligt kollektivavtalet Rädningstjänstpersonal i beredskap, RiB

6. Oavsett vad 14 § 1 st. arbetstidslagen föreskriver kan beredskap enligt kollektivavtalet RiB förläggas under en arbetstagares veckovila. Sker aktivt arbete under beredskapen ska arbetstagaren ges motsvarande kompensationsledighet eller annat lämpligt skydd.

7. Anställningstid som har intjänats enligt kollektivavtalet RiB tillgodoräknas inte tidsmässigt vid tillämpning av 5, 5 a, 22, 25 §§ lagen om anställningsskydd.

Centrala protokollsanteckningar

Anteckningar till Löneavtal

Skiljenämnd

1. Skiljenämnden består av 3 ledamöter av vilka Sveriges Kommuner och Landsting utser en, berörd arbetstagarorganisation (den centrala arbetstagarorganisationen) en och nämnda parter gemensamt en, tillika ordförande.

De centrala parterna svarar envar för sina representanters kostnader för medverkan i nämnden. Kostnaderna för ordförandens medverkan delas lika mellan parterna.

Partsgemensamt arbete om lönespridning

2. Löneavtalet utgår från en lönesättning som är individuell och differentierad och som ska stimulera till förbättringar av verksamhetens effektivitet, produktivitet och kvalitet. I arbetsgivarens strategiska arbete med lönebildningen är det av stor vikt att lönespridningens betydelse för goda resultat uppmärksammas, och är föremål för lönepolitiska beslut. Lönespridning inom och mellan yrkesgrupper visar på de förutsättningar till löneutveckling som finns över tid. De lönepolitiska ställningstagandena avseende lönerelationer och lönespridning ska vara kända och bidra till det positiva sambandet mellan lön, motivation och resultat. Detta förutsätter att de lönepolitiska ställningstagandena synliggörs för lönesättande chefer.

Centrala parter vill fortsätta att stödja utvecklingen genom ett partsgemensamt arbete som syftar till att stärka det lönepolitiska arbetet med lönestruktur och ändamålsenlig lönespridning.

Centrala parter har för avsikt att anordna workshops där fokus ligger på inspiration och erfarenhetsutbyte i syfte att främja en ändamålsenlig lönespridning.

Genom workshops ges verktyg till lokala parter för att kunna arbeta metodiskt med lönestrukturen och hur den ska synliggöras för lönesättande chefer.

Centrala parter ska från 2020 göra en uppföljning av utvecklingen på lokal nivå avseende det partsgemensamma arbetet om lönespridning.

Centrala parter har för avsikt att påbörja det gemensamma arbetet 2018.

Anteckningar till AB

Arbetstid

1. Arbetsgivare som tillämpar en kortare kontorsarbetstid än i genomsnitt 40 timmar per helgfri vecka, får bibehålla denna oberoende av bestämmelser i § 13 mom. 2.
2. Dygnsvila enligt arbetstidslagen (ATL) bör så långt det är möjligt följas vid förläggning av ordinarie arbetstid.

Om dygnsvila enligt ATL utifrån ett verksamhetsperspektiv inte kan uppnås så bedömer parterna att objektiva skäl finns till att tillämpa de avvikelser från ATL som anges i AB § 13 mom. 6 g)–h). Parterna anser att arbetstagare därigenom erhåller lämpligt skydd enligt EG:s arbetstidsdirektiv 2003/88/EG, artikel 18, genom gällande kollektivavtalsreglering och lagstiftning.

Medbestämmandelagen

3. 33 § MBL är inte tillämplig på bestämmelserna i AB § 27, på lokal överenskommelse som kan ha träffats med stöd av AB § 5 mom. 1 b) eller på § 27 mom. 9.
4. Bestämmelserna i AB innebär inte någon reglering av MBL:s dispositiva regler med undantag av § 4 mom. 2, § 10 mom. 7, § 11, § 12 mom. 1, § 13 mom. 5, § 22 mom. 6, och § 27 mom. 9.

Lokal företrädare för arbetstagarorganisation

5. I AB anges att arbetsgivaren och arbetstagarorganisation får träffa kollektivavtal i vissa i avtalet angivna frågor. Sådant kollektivavtal får endast träffas med Vision: ombudsman Visions center, Akademikerförbundet SSR: ombudsman, Ledarna: ombudsman, Teaterförbundet: ombudsman.

Övriga anteckningar

Förhandlingar rörande ändringar i AB m.m.

1. Endera part kan påkalla förhandling rörande ändringar i AB under avtalsperioden.

Skogs- och lantbrukstjänstemannaförbundet

2. Skogs- och lantbrukstjänstemannaförbundet ingår sedan den 1 september 2016 i OFRs förbundsområde Allmän kommunal verksamhet. Förbundsområdets avtal ska således tillämpas på Skogs- och lantbrukstjänstemannaförbundets medlemmar. Skogs- och lantbrukstjänstemannaförbundet företräds av Vision.

Partsgemensamt arbete om att förebygga ohälsa

3. Centrala parter ska gemensamt bistå lokala parter i arbetet med att förebygga ohälsa genom att utarbeta råd och stöd och på andra sätt bidra i arbetet. Fokus kommer bland annat att läggas på ansvariga chefers förutsättningar att bedriva systematiskt arbetsmiljöarbete och arbete med hälsofrämjande åtgärder. Parterna ska också genomföra ett antal regionala temadagar med målgruppen första linjens chefer och skyddsombud. Målsättningen är att förebygga ohälsa och därmed minska sjuktalet.

Arbetet ska vara slutfört 2020-12-31.

Partsgemensamt arbete om råd och stöd avseende arbetstid

4. Parterna är överens om att gemensamt utarbeta råd och stöd avseende arbetstid och beredskap i syfte att stödja lokala parter utvecklingsarbete.

Parterna ska i detta arbete, utifrån ett verksamhetsperspektiv, särskilt beakta förutsättningarna för att ge arbetstagarna möjlighet till medinflytande vid förläggning av arbetstid och beredskap. Frågor som exempelvis påverkan på arbetstagarnas arbetsmiljö, möjligheter till återhämtning och att kombinera föräldraskap och arbete ska också belysas.

Arbetet ska vara slutfört senast 2015-04-01.

Samarbetsavtal

5. Parterna har för avsikt att under avtalsperioden fördjupa diskussionerna om ett samarbetsavtal för välfärdsektorn. Syftet är att hitta en arena för diskussion om sektorns ekonomiska förutsättningar och lönebildning utifrån ett nationellt och lokalt perspektiv. Det redan befintliga jämställdhetsrådet bör inrymmas inom samarbetsavtalet. Ambitionen är att samtliga parter som SKL tecknar Huvudöverenskommelse med ska omfattas av avtalet.

Centrala parter syn på förutsättningar för en väl fungerande individuell lönesättning

Denna bilaga anknyter till Löneavtalet och dess överläggning. En förutsättning för att överläggningen ska leda till önskvärd samsyn om arbetsgivarens planerade åtgärder och bidra till en bra löneöversynsprocess är att bilagans olika delar, lokala förutsättningar och praktiska tillämpning diskuteras.

Löneavtalet utgår från en lönesättning som är individuell och differentierad. En förutsättning för att en sådan lönesättning ska kunna fungera väl är att arbetsgivaren arbetat fram grundläggande och långsiktiga lönepolitiska riktlinjer för lönesättningen. Dessa riktlinjer måste vara kända och diskuterade med medarbetarna i organisationen för att bidra till det positiva sambandet mellan lön, motivation och resultat.

För att denna lönebildningsprocess ska bli framgångsrik förutsätts att parterna lokalt finner former för hur det lönepolitiska arbetet ska genomföras. I detta arbete finns ett antal beståndsdelar som det är särskilt viktigt att finna samsyn kring. De centrala parterna vill därför inledningsvis i nedanstående punkter peka på några viktiga delar av processen som ökar möjligheterna för en väl fungerande individuell lönesättning.

- Hur dialogen/informationen kring den av arbetsgivaren fastställda övergripande lönepolitiken ska genomföras.
- Vid arbetsgivarens löneanalys är det viktigt att grupper med liten lönespridning uppmärksammas och att lönespridningens betydelse för goda resultat beaktas.
- Att medarbetarna ges möjlighet till delaktighet i dialogen kring utformningen av de verksamhetsbaserade lönekriterierna t.ex. genom att utnyttja nuvarande samverkanssystemers möjligheter till dialog på arbetsplatserna.
- Att behovet av verksamhetsbaserad kompetensutveckling uppmärksammas liksom det positiva sambandet mellan denna och medarbetarens möjligheter att påverka sin egen löneutveckling.
- Formerna och förutsättningarna för genomförandet av de individuella samtalen samt eventuella handlingsplaner.
- Det är naturligt att i lönebildningsprocessen uppmärksamma också arbetstagare som är frånvarande på grund av sjuk- eller föräldraledighet.

Övergripande utgångspunkt ska även vara att lagstiftning om diskriminering beaktas.

Utöver detta ska följande särskilt beaktas:

Rollfördelning

Arbetsgivare har olika förutsättningar för hur lönebildningsprocessen drivs. Oavsett storlek och organisatoriska indelningar förutsätts dock en tydlighet i uppdrag och ansvar för respektive nivå. I detta ligger också att chefens uppdrag och ansvar i löneprocessen tydliggörs.

Chefens roll

Chefer på olika nivåer i organisationen behöver kommunicera med varandra och med ledningen om vilka effekter verksamhetsmålen får för lönepolitiken. Det är av stor betydelse att resultaten av det som framkommer i dialoger mellan chefer och medarbetare kring mål, förväntningar, krav, uppnådda resultat och lön omhändertas i den lokala lönebildningsprocessen när löneökningsbehoven ska analyseras.

Tidplan för löneöversynsarbetet

Ett individuellt lönesystem förutsätter avstämningar och uppföljningar. Därför är det naturligt att även löneöversynen återkommer årligen. Genom en god planering kan respektive löneöversyn slutföras innan tidpunkten för ikraftträdande.

Analys av löner

Löneavtalet förutsätter att arbetsgivaren bl.a. kartlägger och analyserar sina löner som underlag till överläggning inför löneöversyn. Därutöver kräver diskrimineringslagen kartläggning och analys ur jämställdhetssynpunkt.

Lönerelationerna mellan och inom olika yrkesgrupper avspeglar arbetsgivarens ställningstaganden. Därför är det en viktig förutsättning att de förtroendevalda diskuterar och tar ställning till rådande och önskvärda lönerelationer.

Kartläggning och analys av olika arbeten/yrken som visar lönenivåer/lönespridningar mellan grupper och lönespridningar inom grupper görs utifrån lönepolitisk synpunkt, samt utifrån skillnader i lön kvinnor/män respektive skillnader i lön kvinno-/mansdominerade grupper.

Kartläggning och analys följs sedan av en handlingsplan grundad på arbetsgivarens ställningstaganden. Handlingsplanen med koppling till den egna lönepolitiken utvisar arbetsgivarens önskvärda lönerelationer och lönespridningar inför kommande löneöversyner utifrån verksamhetens mål och behov.

Det är väsentligt att se analys av löner och den därpå bestämda handlingsplanen tillsammans med arbetsgivarens övriga ambitioner och prioriteringar samt konsekvenser av diskrimineringslagstiftning som en helhet. Detta möjliggör för arbetsgivaren att redan i budgetarbetet ta ett helhetsgrepp på olika verksamheters totala behov av åtgärder.

Grunden för att få acceptans för lönebilden hänger både samman med en konsekvent tillämpning av lönepolitiken och delaktighet för de anställda.

Inför löneöversyn

Inför löneöversyn är det angeläget att genomföra en analys av vilka behov av löneökningar som finns med avseende på arbetstagarnas bidrag till verksamhetsförbättringar, behov av nyrekrytering, möjlighet att behålla personal, graden av måluppfyllelse, behov av lönerelationsförändringar osv. Med utgångspunkt från resultatet av denna analys, Löneavtalets § 1 och den egna lönepolitiken görs en samlad lönepolitisk bedömning av arbetsgivaren. Det är först därefter, med ovan angivna seriösa prövning som grund, möjligt att göra en bedömning av löneökningens behovet.

Överläggning

En överläggning som är väl förberedd av arbetsgivaren ökar graden av tydlighet och därmed tilltron till arbetsgivaren som lönesättare. Exempel på inslag i en överläggning kan vara arbetsgivarens syn på lönestrukturfrågorna, dvs. önskade lönerelationer mellan grupper såväl som lönespridningen inom en grupp. Vidare är det angeläget att klargöra vilka som omfattas av begreppet ”arbetsledande personal”, de olika stegen i kommande löneöversyn, speciellt med hänsyn till samarbetsformer med dels fackliga organisationer, dels chefer på olika nivåer såväl som arbetstagare. Ett aktivt deltagande av såväl arbetsgivar- som arbetstagarpart bidrar verksamt till att önskvärd tydlighet uppnås.

Samtal

Individuell lönesättning i allmänhet och Löneavtalet i synnerhet förutsätter att samtal förs med arbetstagare om uppställda mål, resultat och koppling till lön. Detta förutsätter att arbetsgivaren tydliggör krav, förväntningar, uppsatta mål och följer upp resultatet. Likaså att verksamhetsmålen är diskuterade i organisationen och bland medarbetarna.

I samtalet formulerar chef och medarbetare bl.a. de individuella mål och de krav och förväntningar som finns från bådas sidor. Vidare sker en uppföljning av åstadkomna resultat så att kopplingen till lön kan göras.

I en löneöversyn enligt modellen chef – medarbetare är det av särskild betydelse att tydlighet finns om det samtalstillfälle där arbetsgivaren lämnar förslag till ny lön. Graden av förståelse för förslaget till ny lön hänger samman med hur väl arbetsgivaren tydliggör motiven liksom hur dialogen genomförs.

En individuell lönesättning kräver chefer med tydlighet såväl i målbeskrivningen som sitt sätt att sätta lön.

Avstämning

I en löneöversyn enligt modellen chef – medarbetare är avstämningen det tillfälle där arbetsgivarpart och arbetstagarpart stämmer av det garanterade utfallet och analyserar löneöversynsprocessen. Som en del i denna eftersträvas samsyn kring sambandet mellan överläggning och resultat av löneöversyn t.ex. gällande diskrimineringsfrågor.

Svag eller ingen löneutveckling

Det är naturligt att ägna mer kraft åt utvidgade och fördjupade insatser för de arbetstagare som inte når uppsatta mål. Arbetsgivare måste ge arbetstagare en möjlighet att kunna påverka sin egen löneutveckling. Svag eller utebliven löneökning över tid ska för den enskilde vara något som framgått och motiverats i dialog mellan arbetstagare och chef.

För att åstadkomma förändring är det naturligt att utifrån en handlingsplan göra återkommande uppföljningar i syfte att nå en bättre måluppfyllelse. Avsikten är att lägga grunden för en bättre löneutveckling eller finna alternativa vägar för den anställdes fortsatta arbetsliv. Såväl arbetsgivare som arbetstagare har ansvar för att handlingsplan och uppföljning kommer till stånd.

Löneutveckling för äldre arbetstagare

I ett personalförsörjningsläge där verksamheterna står inför stora pensionsavgångar och därmed sammanhängande rekryteringssituation är det av stor vikt att arbetsgivarna tar till vara och utvecklar samtliga arbetstagare. Genom att söka bibehålla engagemang och motivation även för/hos de äldre arbetstagarna ökar förutsättningarna för fortsatt verksamhetsutveckling. Därvid kommer deras erfarenhet och kompetens att öka möjligheterna att nå målen för verksamheterna.

Det är därför väsentligt att såväl ur lönespridnings- som personalförsörjnings- synpunkt uppmärksamma de äldre arbetstagarna.

Lokalt kollektivavtal om lön och allmänna anställningsvillkor m.m. – LOK 17

§ 1 Innehåll m.m.

Nedan nämnd arbetsgivare och arbetstagarorganisation träffar denna dag detta kollektivavtal – LOK 17 – om lön och allmänna anställningsvillkor m.m. för arbetstagare för vilka gäller Allmänna bestämmelser – AB.

Till avtalet hör

1. mellan de centrala parterna överenskomna bestämmelserna enligt HÖK 17 § 1 – bilagorna 4, 5, 6, 6 a undantagna – §§ 3 och 4, samt
2. de bestämmelser i övrigt som parterna nedan träffar överenskommelse om ska ingå i kollektivavtalet.

§ 2 Giltighet och uppsägning

Kollektivavtalet avlöser gällande kollektivavtal – LOK 13 – och gäller t.o.m. 2020-03-31 med en ömsesidig uppsägningstid av 3 kalendermånader. Har avtalet inte sagts upp inom föreskriven tid förlängs dess giltighet för en tid av 12 kalendermånader i sänder med en ömsesidig uppsägningstid av 3 kalendermånader. Uppsägning ska vara skriftlig och åtföljd av förslag till nytt kollektivavtal i frågor som avses i HÖK 17.

Säger central part upp HÖK 17 upphör LOK 17 att gälla vid samma tidpunkt som HÖK 17 om inte annat överenskoms mellan de centrala parterna.

§ 3 Avslutning

Förhandlingarna förklaras avslutade.

.....den.....2017

För .....
(arbetsgivarparten)

.....
(underskrift)

För .....
(arbetstagarparten)

.....
(underskrift)

Lokalt kollektivavtal om lön och allmänna anställningsvillkor m.m. – LOK 17

§ 1 Innehåll m.m.

Till kollektivavtalet mellan de lokala parterna – LOK 17 – hör mellan de centrala parterna överenskomna bestämmelser enligt HÖK 17 § 1 – bilagorna 4, 5, 6, 6 a undantagna – §§ 3 och 4.

§ 2 Giltighet och uppsägning

Säger central part upp HÖK 17 upphör LOK 17 att gälla vid samma tidpunkt som HÖK 17 om inte annat överenskoms mellan de centrala parterna.

§ 154

Dnr SN-2017-67

Dpl 263

Nya platser på särskilt boende för äldre

Diskussion om behov av ytterligare platser, befintlig detaljplan (som har vunnit laga kraft) vid Tallparksgården i Öregrund och förutsättningar för samverkan i lokalanvändning med vårdcentral.

Socialchef Håkan Dahlqvist samt vård och omsorgschef Carina Kumlin föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 2017-03-08

Socialförvaltningen får i uppdrag att starta processen för att bygga ut Tallparksgården. I processen ingår en prognos av boendeplatsbehov, översyn av processen inflytt på särskilt boende samt plan för att lösa boendet för de som bor inom fastigheten och berörs under byggtiden.

Socialchef Håkan Dahlqvist samt vård och omsorgschef Carina Kumlin föredrar ärendet.

I ärendet yttrar sig Ingeborg Sevastik (V) och Désirée Mattsson (S).

Socialnämndens beslut 2017-03-22

Socialförvaltningen får i uppdrag att starta processen för att bygga ut Tallparksgården. I processen ingår en prognos av boendeplatsbehov, översyn av processen inflytt på särskilt boende samt plan för att lösa boendet för de som bor inom fastigheten och berörs under byggtiden.

Föreligger tjänsteutlåtande Förslag till utbyggnad av äldreboende.

Socialchef Håkan Dahlqvist och vård och omsorgschef Carina Kumlin föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 2017-08-09

Socialnämnden föreslår kommunstyrelsen att besluta:

- Tillföra nya boendeplatser för äldre i särskilt boende. Detta föreslås ske genom en utbyggnad av Tallparksgården i Öregrund med 36 platser.
  - Utöka socialnämndens rambudget med ca 13 miljoner kronor (halvårseffekt) för drift av verksamheten från och med 2020 i den takt den nya verksamheten tas i anspråk.
  - Anslå medel till projektkostnader på 4,8 miljoner kronor.
-

På grund av att förvaltningen identifierade ett behov av ytterligare beredning gällande projektkostnader drogs ärendet tillbaka.

Föreligger tjänsteutlåtande samt förslag till ”letter of intent”.

Socialchef Håkan Dahlqvist föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 2017-09-12

Socialnämnden ställer sig bakom förslag till ”letter of intent”.

Socialchef får i uppdrag att teckna ”letter of intent” med Östhammarshem om att starta förprojektering av utökning av boendeplatser på Tallparksgården.

Socialnämnden föreslår kommunstyrelsen att besluta:

- Tillföra nya boendeplatser för äldre i särskilt boende. Detta föreslås ske genom en utökning av boendeplatser på Tallparksgården i Öregrund till maximalt 60 platser.
- Utöka socialnämndens rambudget med cirka 13 miljoner kronor (halvårseffekt) för drift av verksamheten från och med 2020 i den takt den nya verksamheten tas i anspråk.
- Anslå medel till projektkostnader på 5,3 miljoner kronor.

Socialchef Håkan Dahlqvist föredrar ärendet.

Socialnämndens beslut

Socialnämnden ställer sig bakom förslag till ”letter of intent”.

Socialchef får i uppdrag att teckna ”letter of intent” med Östhammarshem om att starta förprojektering av utökning av boendeplatser på Tallparksgården.

Socialnämnden föreslår kommunstyrelsen att besluta:

- **Tillföra nya boendeplatser för äldre i särskilt boende. Detta föreslås ske genom en utökning av boendeplatser på Tallparksgården i Öregrund till maximalt 60 platser.**
- **Utöka socialnämndens rambudget med cirka 13 miljoner kronor (halvårseffekt) för drift av verksamheten från och med 2020 i den takt den nya verksamheten tas i anspråk.**
- **Anslå medel till projektkostnader på 5,3 miljoner kronor.**

Delges:
Socialchef
Kommunstyrelsen

Avgift för kopior och avskrifter av allmänna handlingar samt tillämpningsanvisningar

Allmänt om allmänna handlingar

Utlämnande av kopia, avskrift m.m. av allmänna handlingar regleras med stöd av olika författningar. Utgångspunkten är att:

- Allmänheten har rätt att få ta del av allmän handling i myndighetens lokaler utan avgift.
- Den som så önskar har rätt att på begäran få en kopia eller utskrift av allmän handling mot erläggande av avgift.
- Myndigheten är inte skyldig att lämna ut en kopia av allmän handling annat än i pappersform om det inte följer av lag.

Det finns vissa begränsningar i myndighetens skyldighet att lämna ut kopia av en allmän handling.

Om det är en karta, ritning eller bild som begärs ut och det är svårt att kopiera den, kan myndigheten välja att enbart låta den sökande ta del av materialet på stället.

Den andra begränsningen är utlämnande av kopia av allmän handling i elektronisk form. Myndigheten är inte skyldig att lämna ut kopia av allmän handling i elektronisk form om det inte följer av lag men kan, om det bedöms lämpligt, lämna ut handlingar i elektronisk form som en serviceåtgärd, givet att bestämmelser om sekretess och personuppgiftslagen följs.

Det finns också situationer då en handling som begärts ut inte är att anse som offentlig, t.ex. p.g.a. sekretessbelagda uppgifter. En sekretessprövning måste därför alltid göras innan den begärda handlingen lämnas ut.

Avgift och kommentar till avgifter för kopior av allmänna handlingar

1 § Avgift för kopiering av allmänna handlingar (inte ritningar)

Huvudregeln är att kommunens myndigheter, d.v.s. nämnder och styrelse, på begäran ska lämna ut en papperskopia av en allmän handling. Avgiften för detta är beroende av antalet sidor och portokostnader enligt vad som anges under denna §. Avgiften gäller även handlingar som sänds till beställaren via telefax.

1-9 sidor	kostnadsfritt
10 sidor	50 kronor
11 sidor och fler	50 kronor för de 10 första därefter 2 kronor per sida

Avgift för försändelse

Mindre än 50 gram
Mer än 50 gram
Postförskott, bud etc
E-post

kostnadsfritt
portokostnad
faktisk kostnad
kostnadsfritt

2 § Avgifter för elektronisk kopia av allmänna handlingar

Kommunens myndigheter är inte skyldiga att lämna ut kopia av en allmän handling i någon annan form än på papper. Någon skyldighet att lämna ut en handling i elektronisk

form finns således inte om det inte särskilt framgår av lag. Detta gäller såväl om handlingen är inskannad eller lagrad på en fil, CD-skiva etc. Däremot måste allmänheten ges möjlighet att hos myndigheten elektroniskt läsa den begärda handlingen.

I vissa fall kan det vara både enklare, lämpligare och billigare att skicka den allmänna handlingen i elektronisk form.

Det är tillåtet att skicka allmänna handlingar elektroniskt i de fall myndigheten anser att det är lämpligt.

Avgift ska tas ut för inskanning av handlingar om en beställning omfattar tio sidor eller mer.

Dokument som redan finns digitalt lagrade och som myndigheten väljer att skicka med e-post är gratis.

Elektroniskt lagrade dokument som skickas via e-post	kostnadsfritt
Inskanning av 1-9 sidor	kostnadsfritt
Inskanning av 10 sidor	50 kronor
Inskanning av 11 sidor och fler	50 kronor för de 10 första därefter 2 kronor per sida
Kopia av foto, karta, ritning till USB eller CD	25 kronor per bild
Kopia av videobandupptagning per band	600 kronor
Kopior av ljudbandupptagningar per band, CD eller USB	120 kronor

3 § Avgift för avskrift, bestyrkta avskrifter och bestyrkta kopior samt utskrift av ljudbandupptagning

Kommunens myndigheter ska, efter särskild begäran, tillhandahålla avskrifter, bestyrkta avskrifter och bestyrkta kopior mot avgifter som framgår nedan.

Avskrift av allmän handling	125 kronor per påbörjad fjärdedels timme
Bestyrkt avskrift	125 kronor per påbörjad fjärdedels timme
Bestyrkt kopia	2 kronor per kopia, dock lägst 50 kronor

4 § Avgift för skanning och utskrifter på plotter **Avser format större än A3 som skrivs ut på den skrivare/plotter som bygg- och miljöförvaltningen tillhandahåller.**

Storlek upp till A2	100 kronor
Storlek A1	150 kronor
Storlek A0	250 kronor

Allmänt

Undantag från avgiftsreglerna vid misstanke om missbruk

För att slippa betala för kopiorna kan det hända att någon person i stället för att direkt göra en större beställning återkommer med småbeställningar, d.v.s. beställning av färre än tio sidor i taget. Om myndigheten misstänker att någon systematiskt gör småbeställningar för att slippa erlägga avgift, har myndigheten rätt att göra en tjänsteanteckning om antalet överlämnade kopior. Denna anteckning kan sedan användas som underlag för att besluta om tillämpning av undantagsregeln. Det innebär att 50 kronor tas ut redan från och med den första sidan till och med den tionde och därefter två kronor per sida.

Avsteg från avgiftstaxa

Föreliggande avgifter för kopior och avskrifter av allmänna handlingar och tillhörande tillämpningsanvisningar ska ses som vägledande riktlinjer. Om det finns särskilda skäl får myndigheterna göra avsteg från avgiftsbeloppen. I situationer som t.ex.

omfattande beställningar skulle en strikt tillämpning av avgifterna kunna leda till ett kraftigt överuttag av avgifter. I en sådan situation får myndigheten själv fastställa avgiften.

Mervärdesskatt

Mervärdesskatt ska inte debiteras.

Betalning

Betalning ska ske genom betalning mot faktura eller betalning mot postförskott.

Riktlinjer, regler och råd för allmänna handlingar i Östhammars kommun samt att lämna ut en handling och att vägra.

Inledning

Hur vi hanterar våra allmänna handlingar påverkar möjligheten till insyn i kommunens verksamhet. Enligt offentlighetsprincipen har alla rätt att ta del av de allmänna handlingar som är offentliga. Denna rättighet har i princip funnits sedan 1766 och är ett av de viktigaste inslagen i vårt demokratiska samhälle.

Det är viktigt att vi hanterar handlingarna på ett konsekvent sätt: registrerar, diarieför, sorterar, gallrar, förvarar och arkiverar.

Allmänna handlingar

En handling anses vara allmän om den är förvarad hos en myndighet och inkommen dit eller upprättad där. Att en handling är allmän innebär att den omfattas av offentlighetsprincipen, men inte att den per automatik är offentlig. En allmän handling kan vara hemlig, alltså omfattas av sekretess.

Allmän handling

hos myndigheten (TF 2:3)

Handling

Begreppet handling i lagens¹ mening omfattar i stort sett alla typer av informationsbärare: papper, digitala filer, fotografier, kartor, bilder, ljudupptagningar, filmer m.m.² Enda egentliga kravet för att något ska betraktas som en handling är att det förmedlar (riktad) information och att informationen finns bevarad på någon form av lagringsmedium (papper, magnetband, server m.m.).

¹ Tryckfrihetsförordningen 2 kap. 3 §.

² Konstnärlig utsmyckning anses i regel dock inte som handlingar.

Det finns två typer av handlingar: fysiska handlingar och upptagningar. Med fysiska handlingar menas här sådana handlingar som man kan ta del av utan tekniska hjälpmedel, d.v.s. bl.a. pappershandlingar, foton, bilder och kartor. Med upptagningar menas sådana handlingar som kräver tekniska hjälpmedel för att läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas, d.v.s. bl.a. datafiler, ljudband, CD- och DVD-skivor.

Förvarad

För att en handling ska anses som allmän krävs först och främst att den finns förvarad inom en myndighet³.

För upptagningar gäller att de ska vara tillgängliga för myndigheten med sådana tekniska hjälpmedel som myndigheten själv använder för överföring av den aktuella typen av upptagningar. Med andra ord ska myndigheten kunna ta del av upptagningarna med hjälp av sin egen mjuk- och hårdvara.

Inkommen

Förutom att handlingen ska vara förvarad för att vara allmän krävs det också att den är att anse som inkommen eller upprättad hos myndigheten. Fysiska handlingar anses inkomna när de kommit till myndigheten eller överlämnats till en behörig tjänsteman⁴. E-post till myndighetsbrevlådan eller till personliga brevlådor räknas som inkommen när den kommer in till brevlådan, även om ingen öppnar och läser den.

Upptagningar anses inkomna när de av annan gjorts tillgängliga för myndigheten att uppfatta och ta del av med sådana tekniska hjälpmedel (mjuk- och hårdvara) som myndigheten själv förfogar över.⁵ Även upptagningar som myndigheten mottagit utan att så att säga vara medveten om, anses som inkomna.⁶

Anbud och liknande, som enligt beslut ska öppnas vid särskild tidpunkt, anses ha inkommit först när denna tidpunkt infaller. Detta blir främst tillämpligt vid upphandlingar och liknande förfaranden.

³ Om en annan juridisk person agerar på myndighetens uppdrag och i dess ställe, t.ex. en rekryteringskonsult, kan handlingen ändå anses förvarad hos myndigheten. Detsamma gäller om en tjänsteman tagit med sig en handling hem, handlingen kan ändå anses förvarad hos myndigheten.

⁴ Alltså i stort sett samtidigt som de anses vara förvarade hos myndigheten.

⁵ Med andra ord när annan gjort dem tillgängliga på så sätt att de är att anses som förvarade hos myndigheten. Information på Internet anses dock i regel inte som inkommen till en myndighet, även om myndigheten naturligtvis kan ta del av den med sina datorer (mjuk- och hårdvara).

⁶ T.ex. anses s.k. cookie-filer, som webbsidor automatiskt lagrar på besökares datorer, som inkomna till myndigheten, om datorn tillhör denna.

Upprättad

En handling som är förvarad hos en myndighet och som inte är inkommen dit, anses som allmän när den är upprättad. Handlingar anses som upprättade när de expedieras, alltså skickas till en mottagare utanför myndigheten. Handlingar som skickas mellan självständiga enheter inom samma myndighet kan också bli allmänna handlingar.

Handlingar som inte expedierats anses som upprättade när det ärende som de hör till har slutbehandlats⁷. Samtliga handlingar i ärendet betraktas då som upprättade och därmed som allmänna (se undantag nedan). Handlingar som inte hänför sig till ett visst ärende, t.ex. arbetsrutiner och interna styrdokument, anses som upprättade när de justerats, eller på annat sätt givits sin slutgiltiga form. Om en arbetsrutin genom t.ex. kontorschefens beslut sprids i organisationen och tas i bruk, kan den anses som upprättad.

Diarier, journaler och liknande anses vara upprättade så fort de är färdigställda för införande av uppgift. Alltså är ett helt tomt diarium, som det är möjligt att föra in uppgifter i, att anses som upprättad. Med diarium likställs även e-postloggar och liknande.

Domar och beslut, som enligt gällande rättsregel ska avkunnas eller expedieras i särskild ordning, anses upprättade när så sker. Detsamma gäller protokoll och andra handlingar som hänför sig till ett sådant beslut eller en sådan dom.

Övriga protokoll från myndigheter anses som upprättade när de justerats. Detta gäller de flesta nämndprotokoll, dock inte protokoll hos kommunens revisorer.⁸

Viktiga undantag (ej allmänna handlingar)

Handlingar och brev ställda personligen till en tjänsteman anses inte som allmänna handlingar om de inte rör ett ärende eller fråga som rör myndigheten. De anses inte heller som allmänna om de är ställda till tjänstemannen i egenskap av t.ex. politiker eller facklig företrädare.

Minnesanteckningar⁹ och arbetsmaterial som inte expedierats anses inte som upprättade hos myndigheten, om de inte antingen tillför ett ärende sakuppgift

---

⁷ Ärenden slutbehandlas vanligen genom att de avslutas hos myndigheten genom beslut i sak.

⁸ Undantag görs för protokoll över ärenden som kommunal myndighet (nämnd) endast bereder till avgörande.

⁹ Med minnesanteckningar avses främst sådana anteckningar som en tjänsteman har fört för egen del, alltså inte primärt anteckningar från möten, som sprids till deltagarna.

eller har tagits om hand för arkivering. För att en minnesanteckning ska anses som omhändertagen för arkivering krävs att den avskiljts och förvaras på ett sådant sätt, exempelvis i pärm eller mapp, att det framgår att den är avsedd att sparas för framtiden. Minnesanteckningar i lagens mening avser inte mötesanteckningar även om vi i dagligt tal använder termen minnesanteckningar.

Utkast och koncept (s.k. mellanprodukter) som inte expedierats, anses inte upprättade om de inte tagits om hand för arkivering (se ovan). Mellanprodukter får dock skickas ut för synpunkter till externa mottagare, utan att de anses som upprättade, om det tydligt framgår att detta är avsikten med expedieringen. Det svar som en extern mottagare skickar tillbaka anses dock i regel som inkommet.

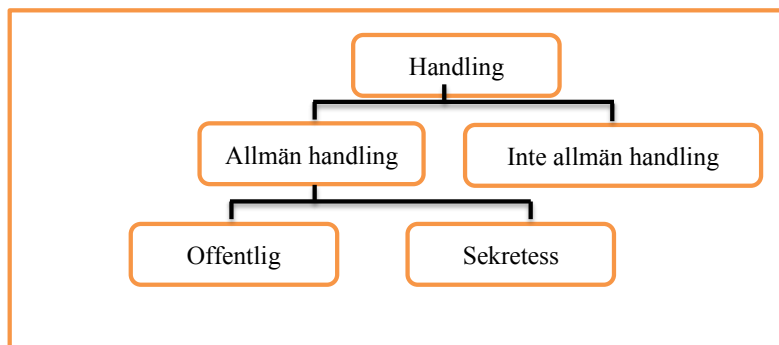
Offentlig handling

Uppgifter i allmänna handlingar är antingen

- offentliga och vem som helst kan då få ta del av dem
- eller sekretessbelagda enligt Offentlighets- och sekretesslagen (OSL), eller annan speciallagstiftning.

Delar av en handling kan alltså vara sekretessbelagda även om inte hela handlingen är det.

Huvudregeln är att handlingar hos myndigheter är allmänna och offentliga

Rätt till insyn

Vem som helst har rätt att ta del av, i första hand titta på, men även få en kopia av en allmän offentlig handling.

Kommunen har rätt att ta betalt för kopior enligt den taxa som fastställts av kommunfullmäktige. Vissa undantag gäller för att få kopior av, ex kartor, rit-

ningar och fotografier om svårigheter möter och den nu aktuella handlingen istället kan ses på plats.

Rätten att ta del av en allmän offentlig handling gäller oavsett om handlingen utgörs av papper, annan media eller är lagrad elektroniskt.

För att snabbt och effektivt kunna hitta en handling som söks, krävs att vi har god ordning på våra handlingar, att de är registrerade och att vi som personal är kunniga och servicemedvetna.

Rätten att ta del av handling innebär att man ska kunna få se på handlingen på stället, dvs. på det ställe där handlingen förvaras.

Någon skyldighet att lämna ut en handling i elektronisk form finns inte om det inte särskilt framgår av lag. Detta gäller såväl om handlingen är inskannad eller lagrad på en fil, CD-skiva etc.

I vissa fall kan det vara både enklare, lämpligare och billigare att skicka den allmänna handlingen i elektronisk form.

Det är tillåtet att skicka allmänna handlingar elektroniskt i de fall myndigheten anser att det är lämpligt. En bedömning ska göras utifrån varje enskild begäran.

Utlämnande av handlingen ska ske *skyndsamt*, vilket innebär att det normalt sett ska ske samma dag. Ibland kan det, beroende på hur omfattande begäran är eller av resursskäl, vara tillåtet med en viss fördröjning, men bara högst någon eller några dagars väntan är acceptabelt.

Att lämna ut en allmän handling

Utlämnandet innebär att Östhammars kommun tillhandahåller en allmän handling, så att den som vill ta del av den (läsa, lyssna, skriva av eller spela av) kan göra detta på plats, oavsett lagringsmedia. Östhammars kommun ska också kunna lämna ut uppgifter muntligt ur allmänna handlingar under förutsättning att uppgifterna inte är sekretessbelagda, ex vid telefonförfrågan. Denna skyldighet regleras dock inte i TF utan i 6 kap 4 § OSL .

Den som vill ha en handling har rätt att vara anonym och behöver inte uppge varför han eller hon vill ta del av handlingen. Om det behövs för att kunna utföra sekretess- och eller menprövningen har man dock rätt att fråga vem som begär ut handlingen och i vilket syfte. Man bör då upplysa om att sökanden inte är skyldig att svara, men att uppgifterna behövs för att kunna pröva begäran och att den kan komma att avslås om sökanden inte vill uppge namn/syfte.

Prövning av utlämnande

Innan en handling lämnas ut ska en **noggrann** prövning göras i två steg.

- Först prövas om handlingen är en allmän handling. Se ovan under rubriken Allmänna handlingar.
- Om handlingen som begärs ut är allmän, prövas sedan om uppgifterna i handlingen är offentliga eller sekretesskyddade. Se nedan.

Vem gör prövningen?

Handläggaren, den som har handlingen i sin vård, gör en sekretessprövning om handlingen kan lämnas ut. Om denne kommer fram till att handlingen är allmän och offentlig ska denne också lämna ut handlingen.

Om handläggaren däremot bedömer att **vissa uppgifter i handlingen omfattas av sekretess** maskeras dessa uppgifter. Handlingen kopieras därefter så att text inte kan läsas genom maskeringen, och därefter lämnas handlingen ut tillsammans med information om att sökanden har rätt att erhålla ett formellt överklagbart beslut gällande de uppgifter som inte lämnades ut/maskerades. Se mall 1.

Om handlingen i **sin helhet bedöms omfattas av sekretess** lämnar handläggaren en första information om avslag på att lämna ut handlingen. Se mall 2. I båda fallen ovan ska kapitel och § i TF eller OSL anges och man bör även precisera vilka skadeverkningar ett utlämnade skulle kunna medföra.

I informationen ska det framgå att den som begärt ut handlingen kan få ett formellt beslut och som kan överklagas. Det formella beslutet fattas av förvaltningschef eller kommunjurist, se delegationsordning. Då frågan om utlämnande av allmän handling ofta riktas till handläggande tjänsteman, till registrator eller till vilken anställd som helst, är det viktigt att det finns rutiner i kommunen om hur frågor om utlämnande ska hanteras och av vem.

Vid avslag på att lämna ut en handling

Om man kommer fram till att **handlingen inte kan lämnas ut**, ska den som så begär, erhålla ett formellt skriftligt beslut som **anger skälen** till avslaget med hänvisning till att

- 1) handlingen inte är allmän enligt Tryckfrihetsförordningen (TF) kap 2, eller
- 2) att handlingen innehåller uppgifter som omfattas av sekretess enligt Offentlighets- och sekretesslagen (OSL)

Kapitel och § i TF eller OSL ska alltid anges **och man ska även precisera vilka skadeverkningar ett utlämnade skulle kunna medföra.**

Eftersom Östhammars kommun har varierande verksamheter som omfattas av olika sekretessregler måste kunskap om den sekretess som rör den egna verksamheten finnas hos dem som arbetar i kommunen. Som konsultativt stöd finns i första hand nämndsekreterare och i andra hand Östhammars kommuns kommunjurist och arkivarie att tillgå.

Beslutet om att **avslå en begäran** om utlämnande av allmän handling ska vara skriftligt med besvärshänvisning. *Se mall 3 och 4.*

Överklagande av beslut

Den som nekats att få en handling kan överklaga beslutet att vägra lämna ut handlingen och det ska ske inom tre veckor efter att beslutet nått den som velat ha handlingen. Överklagandet ska sedan inges till den förvaltning som fattat avslagsbeslutet.

Förvaltningen ska då själv bedöma om beslutet ska omprövas men om det står fast, skickas överklagandet tillsammans med rättidsprövning samt den eller de handlingar som kommunen inte lämnade ut - till Kammarrätten i Stockholm. Om så önskas kan kommunen också skicka med ett eget yttrande redan i samband med att materialet överlämnas till Kammarrätten i Stockholm till bemötande av vad som anförs i överklagandet.

Begäran om utlämnande av E-post

För e-post gäller samma lagar och regler som för pappershandlingar när det gäller vad som är allmän handling och vad som kan vara sekretessbelagt.

All in- och utgående e-post som har anknytning till verksamheten, dock med undantag för vad som framgår under p. 2 och 3 nedan, omfattas av offentlighetsprincipen. Det spelar alltså ingen roll i vilken mapp e-posten är sparad, utan all e-post utgör allmänna handlingar så länge den finns kvar i e-postsystemet, även e-post som finns kvar i papperskorgen kommer att omfattas av prövningen av vad som är allmän- och offentlig handling. Däremot lämnar vi endast ut allmänna handlingar som inte är gallrade, d.v.s. som inte är helt borttagna från e-postsystemet. Material som endast ligger i **backupsystemet**, så kallad säkerhetskopierad information (gallrad e-post), utgör nämligen inte allmänna handlingar och kommer således inte att omfattas av prövningen.

Den så kallade e-postloggen, förteckningen över in- och utgående e-post, är en allmän handling i sig, jmf rättsfallet RÅ 1998 ref 44. Den gallras enligt kommunens gallringsregler efter **1 (en) månad**.

Allmänna handlingar ska i regel diarieföras.

Hur går vi tillväga när någon begär att få ta del av e-post?

1. Den vars e-post begärs utlämnad vidtalas så snart förfrågan inkommit. Denne går själv igenom all sin icke gallrade e-post, för att se vad som är allmän och offentlig handling.

Beställaren kan begära att få ut all e-post. För att förenkla hanteringen kan man dock fråga om beställaren kan specificera vad denne vill ha utlämnat.

2. E-post som skickats inom en och samma myndighet (inom nämnd/förvaltningen) är i regel inte allmän handling och ska sorteras bort.

Beroende på handlingens innehåll och hur handlingen hanteras kan det dock bli en allmän handling. Tillför e-posten sakuppgifter i ett ärende är det i regel en allmän handling, likaså om handlingen är upprättad såsom ett protokoll. Arbetsmaterial är dock vanligtvis inte allmän handling, liksom utkast som skickats endast för synpunkter under arbetets gång. Vid funderingar kring detta, bör kommunjurist eller arkivarie tillfrågas.

Om e-post skickats mellan två olika nämnder och dess förvaltning är den i regel att se som en allmän handling.

3. Privat e-post är inte allmän handling och ska sorteras bort.

4. Det som bedöms vara allmänna handlingar ska sekretessbedömas. Sekretessprövningen görs av den som är berörd. Uppstår frågor eller funderingar bör kommunjurist eller arkivarie rådfrågas.

Om man vid prövningen kommer fram till att viss e-post eller delar därav omfattas av sekretess och inte kan lämnas ut, ska den som begärt att få ut e-posten informeras om att denne har rätt att få ett överklagbart beslut av myndigheten med hänvisning till vilket lagrum i offentlighets- och sekretesslagen man stödjer sig på.

E-post som i sin helhet eller delvis bedöms omfattas av sekretess ska skrivas ut och texten ska sekretessmarkeras d.v.s. strykas/maskas över, samt bifogas beslutet. Kontakta i första hand **nämndsekreterare och i andra hand** kommunjurist för hjälp med formulering.

5. E-postloggen sekretessbedöms på samma sätt som ovan. Grunden är att e-postloggen ska vara offentlig, så man bör tänka på det när man rubricerar sina meddelanden. Begäran om att få ut en e-postlogg görs till IT-enheten av **närmaste chef till** den det berör.

5. Det som efter sekretessprövning är allmän och offentlig handling ska skyndsamt lämnas ut.

Begäran av utlämnande av handling

Härmed översänds handlingar rörande xxxx, xxx.

Vissa uppgifter i akten har sekretessbelagts då det inte står klart att uppgifterna kan röjas utan att den enskilde eller någon honom eller henne närstående lider men. [*Omformuleras efter behov*]

Enligt Östhammars kommuns kopietaxa (fastställd av kommunfullmäktige) är tio kopior gratis, den elfte kostar xx kronor och därpå följande kopior kostar xx kronor styck. För xx kopior blir därmed kostnaden xxx kronor. Faktura skickas separat. [*Texten kan utelämnas vid behov*]

Kontakta mig gärna om du har några frågor. Är du inte nöjd med sekretessbedömningen har du rätt att begära ett formellt beslut som Du sedan kan överklaga till Kammarrätten i Stockholm. En sådan begäran kan du göra direkt till mig. Ett beslut kan sedan dröja några dagar.

Med vänlig hälsning

Namn

Titel

Kommentar [PF 1]: Tänk på att det går bara att skicka faktura om ni vet vem som begär ut handlingarna och den som begär ut handlingarna har rätt att vara anonym! Ni kan alltså inte kräva att vederbörande ska uppge sin adress till er. I sådant fall får vederbörande komma förbi och hämta handlingarna och betala på plats. Anonymiteten kan göra betalningsprocessen knepig.

Avslag på begäran av utlämnande av handling

Ni har begärt att få ta del av handlingar rörande xxxx, xxx.

De handlingar som begärts innehåller uppgifter som inte kan lämnas ut med hänvisning till ..... kap. § ..... i ..... då det inte står klart att uppgifterna kan röjas utan att den enskilde eller någon honom eller henne närstående lider men. [*Omformuleras efter behov*]

Kontakta mig gärna om du har några frågor. Är du inte nöjd med sekretessbedömningen har du rätt att begära ett formellt beslut som Du sedan kan överklaga till Kammarrätten i Stockholm. En sådan begäran kan du göra direkt till mig.

Med vänlig hälsning

Namn
Titel

Beslut avseende begäran om utlämnande av allmän handling

..... har begärt att få ta del av allmän/a handling/ar rörande

Den/De handlingar som berörs innehåller enligt [förvaltningens namn] bedömning uppgifter som inte kan lämnas ut med hänvisning till ..... kap. § ..... i ..... då det inte står klart att uppgifterna kan röjas utan att den enskilde eller någon honom eller henne närstående lider men. [Omformuleras efter behov]

Kommentar [PF 2]: Glöm inte att ni även måste motivera beslutet, d.v.s. vilka skadeverkningar ett utlämnande kan få och varför ni bedömer att uppgifterna/handlingen omfattas sekretess.

Beslut

[förvaltningens namn] avslår ..... begäran om att få ut allmän handling med ovanstående motivering.

Kommentar [BP3]: Viktigt dock att motivera utan att röja något av det som är sekretessbelagt.

Östhammar den /

NN

Förvaltningschef eller kommunjurist,
Förvaltningens namn

Information om överklagande

[förvaltningens namn] beslut om att inte lämna ut allmän handling kan överklagas skriftligt till Kammarrätten i Stockholm.

Överklagandet ska skickas till [förvaltningens namn], Box 66, 742 21 Östhammar inom tre veckor från det att ni fått del av beslutet. Överklagande som kommer senare än tre veckor kan inte prövas.

I skrivelsen ska ni ange vilket beslut som överklagas och den ändring i beslutet som ni begär. Ni bör också ange varför ni anser att beslutet ska ändras.

[förvaltningens namn] kan ompröva sitt beslut efter att er skrivelse kommit in, men om så inte sker, sänds er skrivelse vidare till Kammarrätten i Stockholm för prövning.

Kommentar [PF 4]: Glöm inte heller att besluten måste skickas med mottagningsbevis/rek, så att ni ser vilket datum mottagaren får del av beslutet eftersom överklagandefristen på 3 veckor börjar löpa från detta datum.

Beslut om utlämnande av allmän handling

..... har begärt att få ta del av allmän/a handling/ar rörande

Den/De handlingar som berörs är enligt [förvaltningens namn] bedömning inte att betrakta som inkommen till [förvaltningens namn] enligt TF 2 kap. § 6 eller som upprättad hos [förvaltningens namn] enligt TF 2 kap. § 7 och är därför inte allmän handling.

Beslut

[förvaltningens namn] avslår ..... begäran om att få ut allmän handling med ovanstående motivering.

Östhammar den /

NN

Förvaltningschef eller kommunjurist,
Förvaltningens namn

Information om överklagande

[förvaltningens namn] beslut om att inte lämna ut allmän handling kan överklagas skriftligt till Kammarrätten i Stockholm.

Överklagandet ska skickas till [förvaltningens namn], **Box 66, 742 21 Östhammar** inom tre veckor från det att ni fått del av beslutet. Överklagande som kommer senare än tre veckor kan inte prövas.

I skrivelsen ska ni ange vilket beslut som överklagas och den ändring i beslutet som ni begär. Ni bör också ange varför ni anser att beslutet ska ändras.

[förvaltningens namn] kan ompröva sitt beslut efter att er skrivelse kommit in, men om så inte sker, sänds er skrivelse vidare till Kammarrätten i Stockholm för prövning.

Lathund för bedömning om handling är allmän och ska lämnas ut

Är handlingen förvarad hos myndigheten? **Nej!-----** Ej allmän handling!

Ja

Är handlingen **inkommen** (via post, e-post, inlämnad) och rör myndighetens verksamhet?

Nej **Ja ----** allmän handling, lämna ut (om ej sekretess)

Är handlingen expedierad (skickad till någon annan utanför myndigheten)?

Nej **Ja ----** allmän handling, lämna ut (om ej sekretess)

Är ärendet slutbehandlat/avslutat hos myndigheten?

Nej **Ja---** allmän handling, lämna ut (om ej sekretess)

Är det ett protokoll som ska och är justerat?

Nej **Ja---** allmän handling, lämna ut (om ej sekretess)

Är handlingen färdigställd och inte hör till något ärende, t ex mötesanteckningar, schema etc?

Nej **Ja---** allmän handling, lämna ut (om ej sekretess)

Är det ett diarium, en journal eller ett register som det löpande förs anteckningar i?

Nej **Ja---** allmän handling, lämna ut (om ej sekretess)

Detta är ingen allmän handling och behöver inte lämnas ut.

Vanligt förekommande sekretessbestämmelser i Östhammars kommun

OSL kapitel	
18 § 8	Sekretess säkerhets- eller bevakningsåtgärd.
19 § 1	Sekretess till skydd för det allmännas ekonomiska intresse. Myndighets affärsverksamhet m.m. Affärs- och driftförhållanden
19 § 3	Sekretess till skydd för det allmännas ekonomiska intresse. Upphandling.
21 kap	Sekretess till skydd för uppgift om enskilds personliga förhållanden oavsett i vilket sammanhang uppgiften förekommer. Hälsotillstånd, förföljda personer m.m
23 § 1	Sekretess till skydd för enskild i utbildnings-verksamhet, m.m. Förskola och viss annan pedagogisk verksamhet.
26 § 11	Sekretess till skydd för enskild inom socialtjänst, vid kommunal bostadsförmedling, adoption, m.m.
31 § 3	Sekretess till skydd för enskild i annan verksamhet med anknytning till näringslivet. Riksbankens verksamhet
31 § 16	Sekretess till skydd för enskilds affärs- eller driftförhållande när denne trätt i affärsförbindelse med myndighet.
31 § 17	Sekretess till skydd för enskild som trätt i affärsförbindelse med ett myndighetsbolag.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Naturvårdsenheten
Katarina Rydh
010-22 33 338

MISSIV

1 (2)

2017-09-12

Dnr: 511-4419-12

Se sändlista

Bildande av naturreservatet Granliden i Östhammar kommun

Länsstyrelsen har utarbetat ett förslag till beslut och skötselplan för det blivande naturreservatet Granliden i Östhammar kommun. Förslaget översänds för kännedom och eventuellt yttrande. Yttrandet ska vara Länsstyrelsen tillhanda senast den 20 oktober 2017.

Lämna gärna ditt yttrande via vår e-tjänst, på <http://www.lansstyrelsen.se/sv/e-tjanster>. Du kan även skicka ditt yttrande genom e-post till [uppsala@lansstyrelsen.se](mailto: uppsala@lansstyrelsen.se). Ange yttrande samt ärendets diarienummer i mejlets ämnesrad.

Vid eventuella frågor kontakta Katarina Rydh, Länsstyrelsen 010-22 33 338, eller e-post katarina.rydh@lansstyrelsen.se.

Katarina Rydh

Bilagor

Förslag till beslut om bildande av naturreservatet Granliden med fem underbilagor.

SÄNDLISTA

Christer Holmstedt, Mobacka Lillsjövägen 404, 742 93 ÖSTHAMMAR

Skogsstyrelsen, skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se

Riksantikvarieämbetet, registrator@raa.se

Trafikverket, trafikverket@trafikverket.se

Försvarsmakten, exp-hkv@mil.se

Sveriges Geologiska Undersökning, sgu@sgu.se

Lantmäteriet, lantmateriet@lm.se

Östhammars kommun, osthammardirekt@osthammar.se

Upplandsstiftelsen, info@upplandsstiftelsen.se

Skanova, remisser-stockholm@skanova.se

Naturskyddsföreningen Uppsala län, c/o Marianne Kahn, Sågargatan 2A, 753 17
UPPSALA

2017-09-12

Dnr: 511-4419-12

Naturskyddsföreningen i Uppsala län, skogsgruppen, k.jorgen.sjostrom@telia.com
Östhammars Naturskyddsförening, c/o Åse Augustsson, Rörby, 747 92 ALUNDA
Entomologiska föreningen i Uppland, c/o Stefan Eriksson, Järsta Lugnet 141, 743 93
VATTHOLMA

Upplands botaniska förening, karolin.ring@gmail.com, mora.aronsson@habonet.net

Upplands Orienteringsförbund, k.anders.eriksson@telia.com

Upplands Ornitologiska Förening, Box 59, 751 03 UPPSALA

Uppsala Svampklubb, c/o Maria Backlund, Södra Parkvägen 20A, 756 45 UPPSALA

Jägareförbundet Uppsala län, Maskingatan 3, 195 60 ARLANDASTAD

2017-09-15

Dnr: 511-4419-12
Dossier: 0382-02-167

Naturreservatet

Granliden

Östhammar kommun

- Beslut
- Beskrivning av naturreservatet
- Länsstyrelsens bedömningar
- Redogörelse för ärendet
- Upplysningar
- Uppgifter om naturreservatet
- Bilagor

2017-09-15

Dnr: 511-4419-12
Dossienr: 0382-02-167

Bildande av naturreservatet Granliden i Östhammar kommun

BESLUT

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken det område som utmärkts på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Naturreservatets namn ska vara Granliden.

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer samt tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Det preciserade syftet med naturreservatet Granliden är att bevara området kalkbarrskog och sumpskog med dess ekosystem och biologiska mångfald, särskilt den kalkgynnade svamp- och kärlväxtfloran.

Syftet ska uppnås genom att:

- inte tillåta skogsbruk eller exploaterande verksamheter,
- skogsmarken hävdas med skogsbete och/eller naturvårdsinriktade avverkningar och röjningar,
- genomföra åtgärder som gynnar prioriterade arter och strukturer,
- lägga igen diken som inte avvattnar mark utanför reservatet,
- åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

2017-09-15

Dnr: 511-4419-12
Dossier: 0382-02-167

Skälen för beslutet

Det prioriterade bevarandevärdet i naturreservatet utgörs av gammal kulturpräglad kalkbarrskog. Ett flerskiktat och luckigt trädskikt, ett örtrikt markskikt, gamla barrträd och död ved är prioriterade strukturer. Ett flertal skyddsvärda arter är knutna till den prioriterade naturtypen och strukturerna, till exempel kalkgynnade kärlväxter och mykorrhizasvampar. Även friluftsliv i form av naturupplevelse i ett strövvänligt område nära bebyggelse är ett prioriterat bevarandevärde.

För att bevara och vårda kalkbarrskogens naturvärden är naturvårdsinriktade avverkningar och röjningar och/eller skogsbyte prioriterade åtgärder.

Det som kan påverka områdets värden negativt är bland annat skogsbruk, igenväxning och förtätning av skogen, gödslingspåverkan, störd hydrologi samt exploatering i form av bebyggelse, kraftledningar, master, vägar m.m. För att bevara och stärka områdets naturvärden behöver föreskrifter införas mot bland annat skogsbruk och exploateringsåtgärder. Skötselinsatser behövs för att stärka naturvärdena.

Objektet ingår i värdetakten Valö som är utpekad i den regionala strategin för formellt skydd av skog i Uppsala län (2006). Värde trakten har pekats ut för granskog och triviallövskog.

Föreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

- A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken angående inskränkning i rätten att använda mark- och vattenområden inom naturreservatet

---

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar reservatsområdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden såsom att gräva, spränga, schakta, plöja, dämna, nydika, underhållsrensa dike, skyddsdikey eller på annat sätt föra bort vatten, utfylla, tippa, markbereda, bryta stubbar eller utföra annan markbearbetning med undantag för:

- underhåll av dike markerat på karta, bilaga 2

2017-09-15

Dnr: 511-4419-12
Dossier: 0382-02-167

2. uppföra byggnad eller anlägga väg, parkeringsplats, stig, spång, mast eller annan anläggning eller anordning med undantag för:
  - uppförande av stängsel vid beteshävd,
3. dra fram ny mark- eller luftledning,
4. framföra motordrivnet fordon med undantag för:
  - körning med mindre fordon för uttransport av fälld älg, hjort eller vildsvin,
  - körning i samband med skogstransporter på servitutsvägar markerade på karta, bilaga 2,
5. anordna upplag,
6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel,
7. tillföra kalk, växtnäringsämnen eller andra ämnen,
8. sätta upp eller upplåta plats för skylt eller liknande,
9. avverka, röja, så, plantera eller utföra annan skogsbruksåtgärd, eller på annat sätt skada eller föra bort levande eller döda träd eller buskar med undantag för:
  - underhåll av servitutsvägar markerade på karta, bilaga 2, efter tillstånd från Länsstyrelsen,
  - åtgärder för vilka Länsstyrelsen lämnat tillstånd enligt föreskrift A13,
10. sätta upp saltsten eller utfodra vilt med undantag för:
  - stödåtgärder för hotad eller missgynnad art som utförs på uppdrag av Länsstyrelsen,
  - saltsten i hagar som betas av tamdjur,
11. införa för trakten främmande växt- eller djurart/ras med undantag för:
  - tamboskap i samband med beteshävd,
12. upplåta plats för uppställning av husvagn, släpvagn eller motordrivnet fordon.

2017-09-15

Dnr: 511-4419-12
Dossier: 0382-02-167

Det är förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

13. inom sidoområde till ledningsgata, fälla för kraftledningen farliga träd eller utföra annan skogsbruksåtgärd som behövs av säkerhetsskäl.

Föreskrifter nedan under punkt C gällande allmänheten gäller även markägare och innehavare av särskild rätt med undantag för åtgärder som är nödvändiga för att kunna bruka och sköta reservatsområdet eller för att kunna utöva sin särskilda rätt, t.ex. jakt.

- B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken angående förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten att tåla visst intrång
-

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. utmärkning av reservatets gräns och uppsättning av informationsskyltar som berör reservatet enligt karta, bilaga 3,
2. anläggande och underhåll av parkeringsplats och markerade stigar enligt karta, bilaga 3,
3. naturvårdsinriktad avverkning och röjning samt fläckvis markstörning i hela reservatet,
4. igenläggning eller uppförande av dämmen i dike markerat på karta, bilaga 3, på ett sätt som inte försumpar eller skadar mark utanför reservatet,
5. stängsling och bete i hela reservatet,
6. undersökningar av växt-, djur- och svamparter och andra naturförhållanden.

Dessutom ska markägaren tåla att ovanstående åtgärder utförs av förvaltaren av naturreservatet eller den som förvaltaren uppdrar åt.

2017-09-15

Dnr: 511-4419-12
Dossier: 0382-02-167

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet

---

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar,
2. insamla mossor, lavar eller svampar med undantag för plockning av matsvamp och mindre kollekt för artbestämning,
3. insamla insekter eller andra ryggradslösa djur med undantag för enstaka individer för artbestämning,
4. ställa upp motordrivet fordon, husvagn eller släpvagn eller liknande annat än på iordningställd parkeringsplats,
5. sätta upp permanenta markeringar, skylt eller liknande,
6. utan Länsstyrelsens tillstånd använda området för organiserade tävlings- eller övningsändamål, lägerverksamhet eller motsvarande.

Ovanstående föreskrifter under punkterna A och C ska inte utgöra hinder för

- förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att genomföra de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan,
- Länsstyrelsen, eller av Länsstyrelsen utsedd uppdragstagare, att i uppföljnings- eller miljöövervakningssyfte utföra inventeringsverksamhet, nödvändig insamling av bestämningsmaterial, eller annan dokumentation av växt- och djurliv inom naturreservatet,
- genomförande av biologiska undersökningar som inte skadar bevarandevärdena. För sådana undersökningar krävs dock Länsstyrelsens tillstånd,
- nödvändiga åtgärder i samband med brandbekämpning.

2017-09-15

Dnr: 511-4419-12
Dossienr: 0382-02-167

Skötselplan

Länsstyrelsen fastställer i enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. bifogad skötselplan, bilaga 5, för naturreservatets långsiktiga vård.

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET

Naturreservatet ligger vid byn Norrskedika, 5 km NV Östhammar. Marken i området är kalkrik och ett ytligt, rörligt markvatten ger goda förutsättningar för en kalkgynnad flora av kärlväxter och marksvampar. Barrträden dominerar trädskiktet och reservatet är en god representant för kalkbarrskogen med sina karaktäristiska arter.

Norra delen av reservatet utgörs av en kalkbarrskog som domineras av gran med tallöverståndare. Skogen är gles, luckig och flerskiktad. Det finns flera grova granar och tallar, men föryngringen av tall är mycket dålig eller obefintlig.

Områdets naturvärden är främst knutna till den rika marksvampfloran. Exempel på arter är raggtaggsvamp, koppartaggsvamp, violgubbe, duvspindling, flattoppad klubbsvamp och Denises spindling. Fältskiktet är mycket örtrikt med arter som blåsippa, skogsknipprot, brudborste, tibast, vårärt, nästrot, ormbär och sårläka.

Död ved i form av lågor och torrakor förekommer endast sparsamt. Vindfällen och enstaka torrträd har tidigare tagits ut till ved och timmer.

Södra delen av reservatet utgörs av en grandominerad före detta sumpskog som avvattnas av ett stort dike som går genom området. Skogen är relativt tät och högstammig med ett ymnigt mosstäcke.

LÄNSSTYRELSENS BEDÖMNINGAR

Granliden utgör ett från naturvårdssynpunkt mycket värdefullt skogsområde med kalkbarrskog och sumpskog som hyser en stor mångfald av växt- och djurarter som är knutna till dessa miljöer. För att områdets värden ska bestå, behöver området undantas från skogsproduktion och annan exploatering som innebär att områdets naturvärden skulle påtagligt skadas. Vidare behövs skötselinsatser för att naturvärdena ska bestå och stärkas. Länsstyrelsen har bedömt att området därför bör förklaras som naturreservat.

Länsstyrelsen bedömer att beslutet bidrar till att uppfylla miljökvalitetsmålet Levande skogar genom att 19,2 hektar skyddsvärd produktiv skogsmark undantas

2017-09-15

Dnr: 511-4419-12
Dossier: 0382-02-167

från skogsproduktion och ges ett långsiktigt skydd. Beslutet bidrar också till att uppfylla miljömålet Ett rikt växt- och djurliv.

Länsstyrelsen bedömer att detta beslut är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen.

Länsstyrelsen bedömer att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmissiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Ärendets beredning

Länsstyrelsens inventeringar av området visade att Granliden är en kalkbarrskog med höga naturvärden. Flera rödlistade mykorrhizasvampar hittades i området. Därför påbörjade Länsstyrelsen år 2006 arbetet med att skydda området som naturreservat.

Större delen av området är utpekad som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen med motiveringen ”kalkbarrskog med ymnigt mosstäck, hög och jämn luftfuktighet, rörligt markvatten och rik svampflora”.

Under 2008 förvärvade staten berörda delar av fastigheterna Norrskedika 18:1, 2:43 och 5:2. Under de kommande åren fördes fortsatta diskussioner med markägaren till det återstående skiftet på fastigheten Norrskedika 9:22. Avtal om inträngsersättning tecknades under 2015.

Samråd har enligt 26 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ägt rum med Naturvårdsverket.

Markägare och andra sakägare har, enligt 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., under september 2017 förelagts att inom en tid av en månad yttra sig över förslag till beslut om bildande av naturreservatet. Förslaget till beslut har dessutom remitterats till berörda myndigheter, kommuner och organisationer.

Reservatsområdet har mätts in av Lantmäteriet i de delar som köptes in av staten 2008. Resterande del av reservatet har mätts in av Skogsstyrelsen.

2017-09-15

Dnr: 511-4419-12
Dossienr: 0382-02-167

Synpunkter på förslaget till beslut

Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter

UPPLYSNINGAR

Föreskrifterna under C ovan, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas, vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet, gäller omedelbart, även om de överklagas.

Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft vid påföljd att rätten till ersättning eller inlösen annars går förlorad.

Beslutet kungörs i Uppsala läns författningssamling. Kungörelse införs även i ortstidningen Upsala Nya Tidning.

Länsstyrelsen i Uppsala län är förvaltare av naturreservatet.

Naturreservatet ingår i ett större område utpekad som riksintresse med särskilda bestämmelser för fritidsbebyggelse och vissa anläggningar i området enligt MB 4 kap 4 §.

Reservatsområdet berörs inte av något riksintresseområde enligt 3 kap miljöbalken.

Länsstyrelsen ska enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) utöva operativ tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bl.a. att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Enligt 4 § skogsvårdslagen (1979:429) ska bestämmelser i denna lag eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter inte tillämpas i den mån vad där sägs strider mot föreskrifter för naturreservatet. Det innebär t.ex. att eventuella vindfällen och stormskadad skog lämnas orörda.

Enligt 3 kap. 9 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor har, efter en eventuell brand, ägaren eller nyttjanderättshavaren ansvar för bevakning i den utsträckning som har beslutats av räddningsledaren efter avslutad räddningsinsats. Behövs

2017-09-15

Dnr: 511-4419-12
Dossienr: 0382-02-167

bevakning med hänsyn till risken för ny brand men kommer bevakningen inte till stånd, får räddningsledaren utföra bevakningen på ägarens eller nyttjanderättshavarens bekostnad.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön, till exempel:

- Körning i terräng med motordrivet fordon enligt terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:592).
- Fridlysning av vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845).
- Fornlämningar är skyddade enligt 2 kap. kulturmiljölagen (1988:950).
- Jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905)

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Naturreservatets namn	Granliden
NVR-id	2044956
Länsstyrelsens objektnr.	0382-02-167
Kommun	Östhammar
Distrikt	Börstil
Fastigheter	Norrskedika 9:22 Norrskedika 18:2
Fastighetsanknutna rättigheter	Servitut 0382-09/72.2 (Väg för skogstransporter) Servitut 0382-09/72.1 (Väg för skogstransporter) Servitut 03-79:300-1 (Starkström)
Lägesbeskrivning	Granliden ligger ca 5 km NV om Östhammar, vid byn Norrskedika. Läget framgår av bifogad översigtskarta, bilaga 4
Centrumkoordinater (SWEREF99TM)	X: 682692, Y: 6687376
Kartblad Index 100 km	66G
Kartblad Index 5 km	66G 8i NV

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Förslag till beslut
GRANLIDEN

11(12)

2017-09-15

Dnr: 511-4419-12
Dossienr: 0382-02-167

Naturgeografisk region	57 Roslagens kust/skärgård
Huvudsaklig objektkategori	Sö, Skog av särskilt värde för flora och fauna
IUCN-kategori	Ia, Strikt naturreservat
Ägarkategori(er)	Staten och enskild
Areal	Totalareal: 19.3 hektar, varav 19.3 hektar landareal
Naturtyper (enligt KNAS)	Lövblandad barrskog 0.9 ha Granskog 8.1 ha Barrblandskog 9.8 ha Ungskog 0.1 ha Triviallövskog 0.1 ha Övrig öppen mark 0.1 ha Tallskog 0.2 ha
Förvaltare av naturreservatet	Länsstyrelsen i Uppsala län

HUR MAN ÖVERKLAGAR

BILAGOR

1. Beslutskarta 1, skala 1:5000
2. Beslutskarta 2, skala 1:5000
3. Karta över huvudsaklig förvaltningsinriktning, skala 1:5000
4. Översiktskarta, skala 1:100 000
5. Skötselplan med bilagor

2017-09-15

Dnr: 511-4419-12
Dossier: 0382-02-167

SÄNDLISTA

Hans Örjan Jansson, Norrskedika 320, 742 93 ÖSTHAMMAR (Rek + MB)
Gunnar Axelsson, Idrottsvägen 18, 762 31 RIMBO (Rek + MB)
Kerstin Malmsten, Norrskedika gruvor 210, 742 93 ÖSTHAMMAR (Rek + MB)
Gunnar Malmsten, Norrskedika gruvor 210, 742 93 ÖSTHAMMAR (Rek + MB)
Vattenfall Eldistribution AB, registratur.eldistribution@vattenfall.com (DK)

Christer Holmstedt, Mobacka Lillsjövägen 404, 742 93 ÖSTHAMMAR
Skogsstyrelsen, skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se

Riksantikvarieämbetet, registrator@raa.se

Trafikverket, trafikverket@trafikverket.se

Försvarsmakten, exp-hkv@mil.se

Sveriges Geologiska Undersökning, sgu@sgu.se

Lantmäteriet, lantmateriet@lm.se

Östhammars kommun, osthammardirekt@osthammar.se

Upplandsstiftelsen, info@upplandsstiftelsen.se

Skanova, remisser-stockholm@skanova.se

Naturskyddsföreningen Uppsala län, c/o Marianne Kahn, Sågargatan 2A, 753 17
UPPSALA

Naturskyddsföreningen i Uppsala län, skogsgruppen, k.jorgen.sjostrom@telia.com

Östhammars Naturskyddsförening, c/o Åse Augustsson, Rörby, 747 92 ALUNDA

Entomologiska föreningen i Uppland, c/o Stefan Eriksson, Järsta Lugnet 141, 743 93
VATTHOLMA

Upplands botaniska förening, karolin.ring@gmail.com, mora.aronsson@habonet.net

Upplands Orienteringsförbund, k.anders.eriksson@telia.com

Upplands Ornitologiska Förening, Box 59, 751 03 UPPSALA

Uppsala Svampklubb, c/o Maria Backlund, Södra Parkvägen 20A, 756 45 UPPSALA

Jägareförbundet Uppsala län, Maskingatan 3, 195 60 ARLANDASTAD

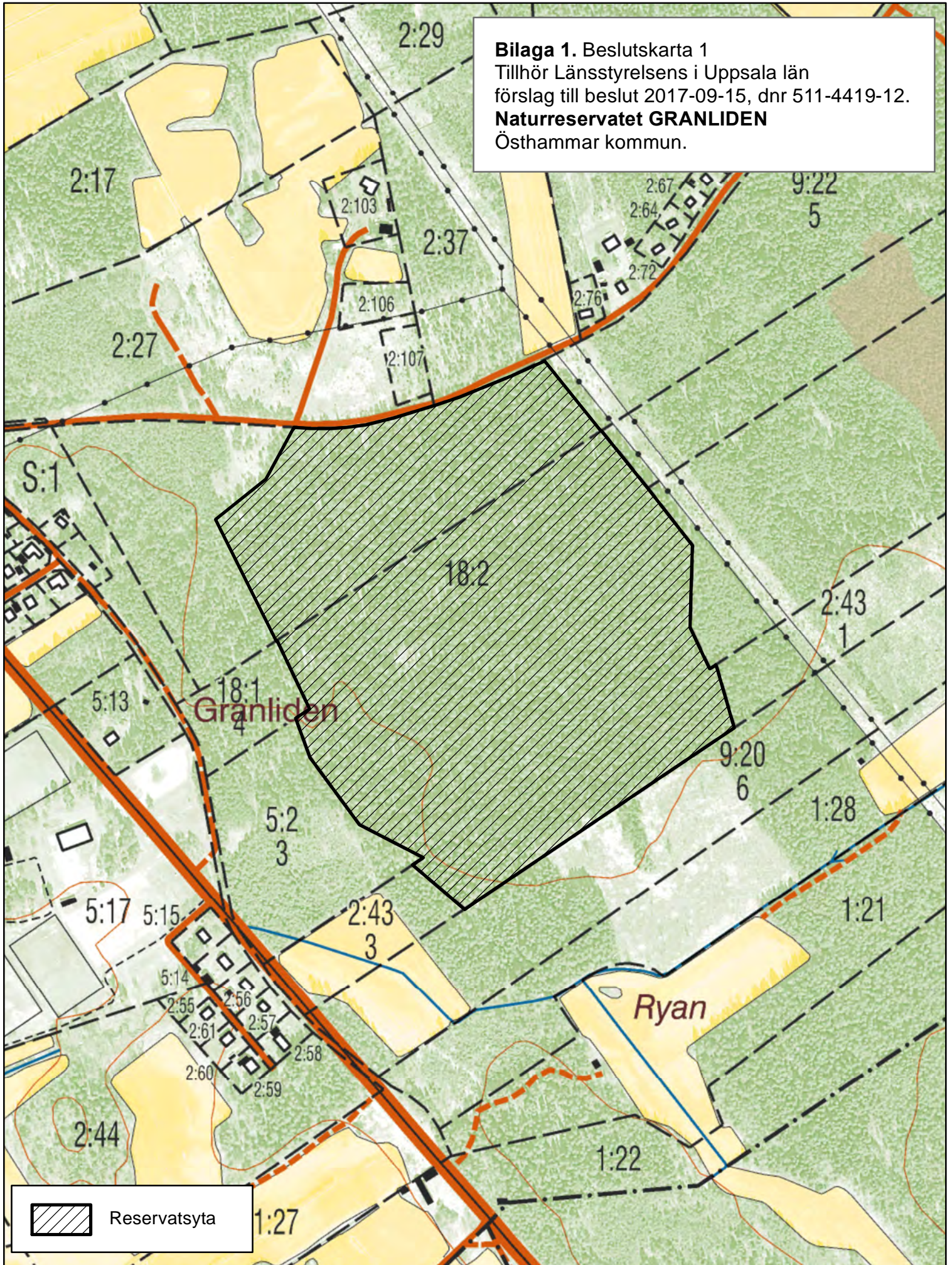

Bilaga 1. Beslutskarta 1

Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län
förslag till beslut 2017-09-15, dnr 511-4419-12.

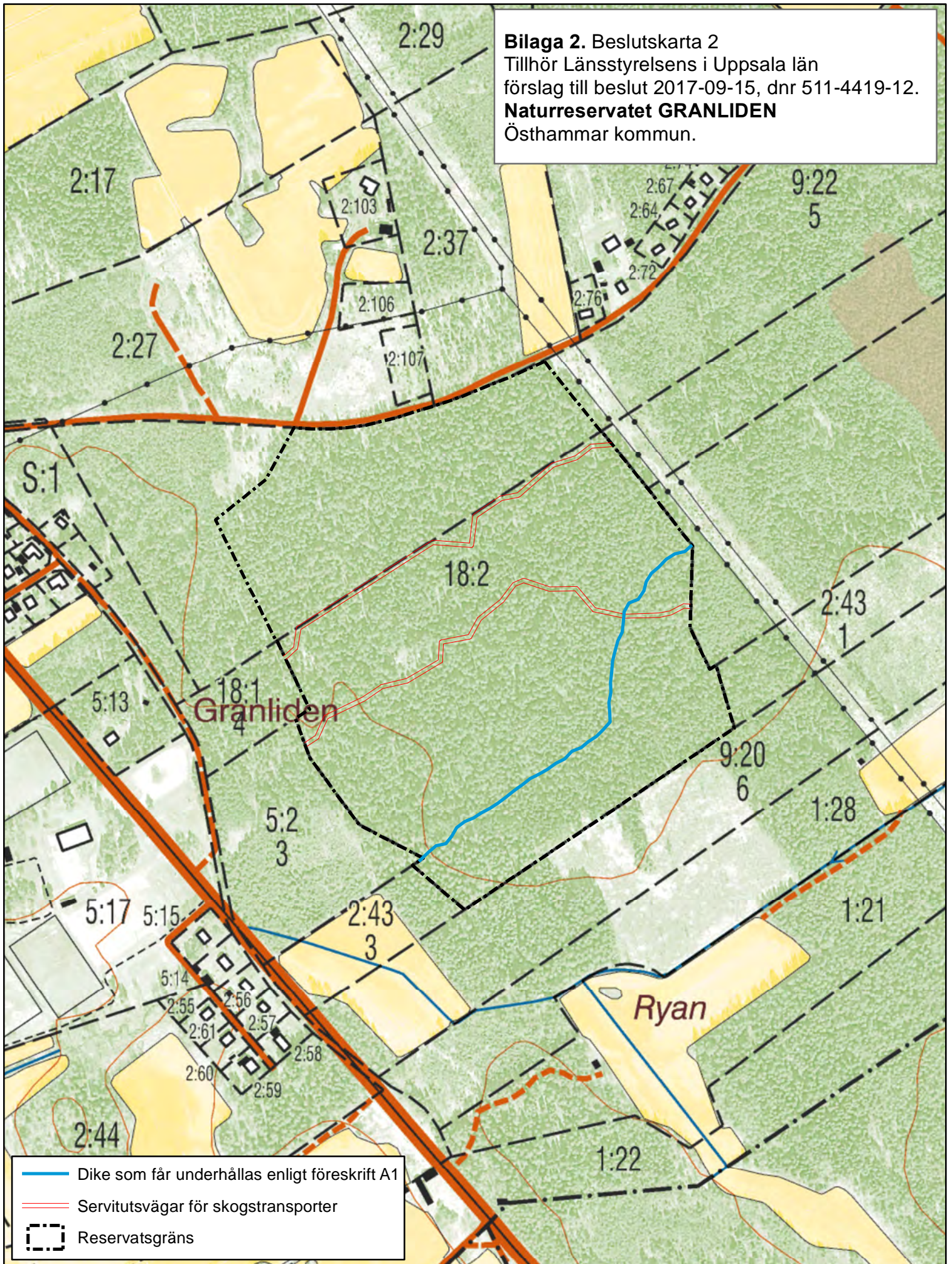
Naturreseptatet GRANLIDEN

Östhammar kommun.

Bilaga 2. Beslutskarta 2
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län
förslag till beslut 2017-09-15, dnr 511-4419-12.
Naturreservatet GRANLIDEN
Östhammar kommun.

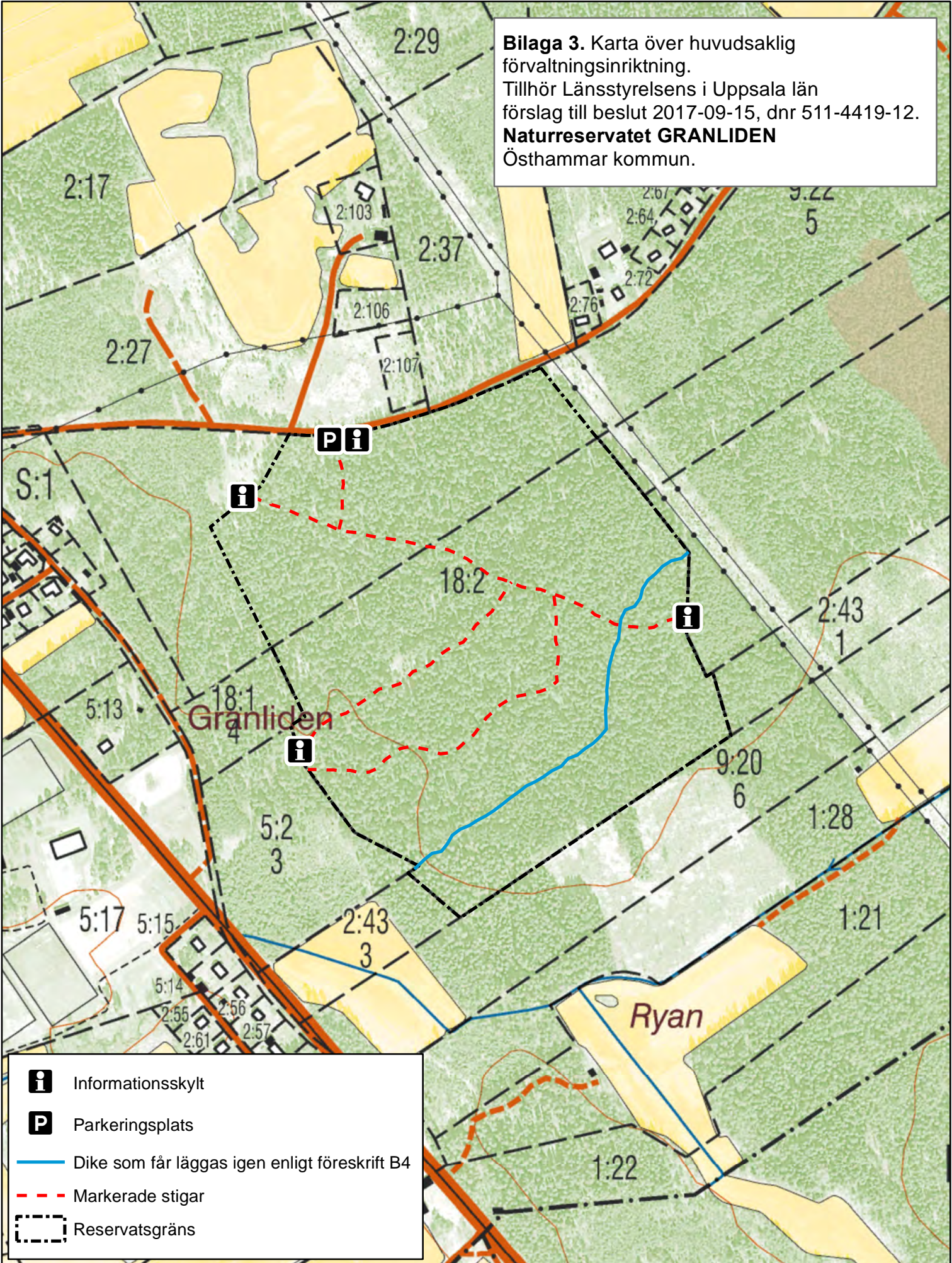

- Dike som får underhållas enligt föreskrift A1
- Servitutsvägar för skogstransporter
- Reservatsgräns

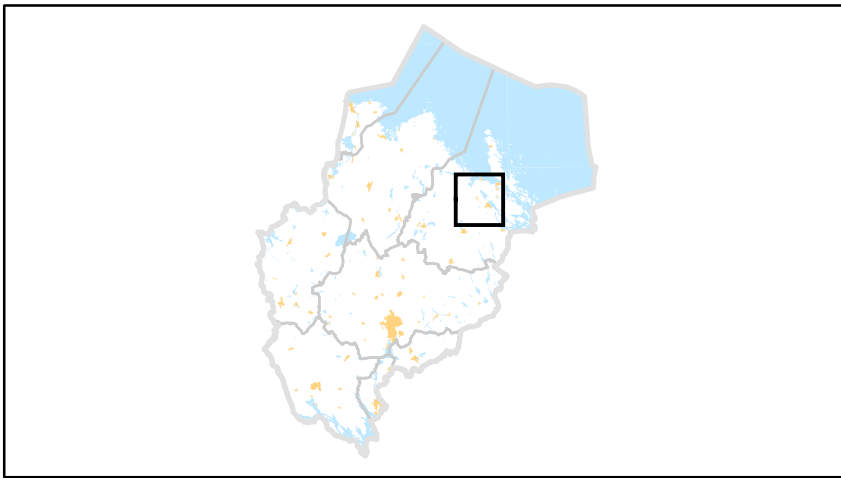

Bilaga 3. Karta över huvudsaklig förvaltningsinriktning.
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län förslag till beslut 2017-09-15, dnr 511-4419-12.
Naturreservatet GRANLIDEN
Östhammar kommun.

- i** Informationsskylt
- P** Parkeringsplats
- Dike som får läggas igen enligt föreskrift B4
- - - Markerade stigar
- Reservatsgräns

Bilaga 4. Översigtskarta.
 Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län,
 förslag till beslut 2017-09-15,
 dnr 511-4419-12.
Naturreservatet GRANLIDEN
 Östhammar kommun.

Skötselplan för naturreservatet

Granliden

Östhammar kommun

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SKÖTSELPLANENS SYFTE	3
SYFTET MED RESERVATET OCH DESS SKÖTSEL	3
BESKRIVNINGSDDEL.....	4
Allmän beskrivning.....	5
Historisk och nuvarande markanvändning.....	5
Åtgärdsprogram för hotade arter.....	6
Områdets bevarandevärden.....	6
Biologiska värden.....	6
Kulturhistoriska värden.....	9
Värden för friluftslivet	9
Prioriterade bevarandevärden	9
KÄLLFÖRTECKNING.....	10
PLANDEL	11
Övergripande skötsel	11
Beskrivning, bevarandemål och skötselåtgärder.....	11
Skötselområde A: Kalkbarrskog – 13,0 ha	11
Skötselområde B: Före detta sumpskog – 6,3 ha	13
Anordningar för friluftslivet.....	13
Upplysningar.....	15
Vägar, stigar och ledningar.....	15
Rensning av diken.....	15
Jakt.....	15
Jakt får bedrivas i enlighet med gällande lagstiftning. Utfodring av vilt eller uppsättning av saltsten är inte tillåtet.	15
Stängsel och staket	15
UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER.....	15
UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL	15
SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV ÅTGÄRDER.....	16
BILAGOR.....	16

SKÖTSELPLANENS SYFTE

Skötselplanen avser främst att ge anvisningar om hur reservatet ska förvaltas för att syftet med naturreservatet ska tillgodoses. Skötselplanen kan, inom ramen för syfte och föreskrifter, justeras vid behov. Länsstyrelsen ansvarar för revidering och fastställande av skötselplaner.

SYFTET MED RESERVATET OCH DESS SKÖTSEL

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer samt tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Det preciserade syftet med naturreservatet Granliden är att bevara området kalkbarrskog och sumpskog med dess ekosystem och biologiska mångfald, särskilt den kalkgynnade svamp- och kärlväxtfloran.

Syftet ska uppnås genom att:

- inte tillåta skogsbruk eller exploaterande verksamheter,
- skogsmarken hävdas med skogsbete och/eller naturvårdsinriktade avverkningar och röjningar,
- lägga igen diken som inte avvattnar mark utanför reservatet,
- genomföra åtgärder som gynnar prioriterade arter och strukturer,
- åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

BESKRIVNINGSDDEL

Naturresevatets namn	Granliden
NVR-id	2044956
Länsstyrelsens objektnr.	0382-02-167
Kommun	Östhammar
Distrikt	Börstil
Fastigheter	Norrskedika 9:22 Norrskedika 18:2
Fastighetsanknutna rättigheter	Servitut 0382-09/72.2 (Väg för skogstransporter) Servitut 0382-09/72.1 (Väg för skogstransporter) Servitut 03-79:300-1 (Starkström)
Lägesbeskrivning	Granliden ligger ca 5 km NV om Östhammar, vid byn Norrskedika. Läget framgår av bifogad översiktskarta, bilaga 4 i beslutet
Centrumkoordinater (SWEREF99TM)	X: 682692, Y: 6687376
Kartblad Index 100 km	66G
Kartblad Index 5 km	66G 8i NV
Naturgeografisk region	57 Roslagens kust/skärgård
Huvudsaklig objektkategori	Sö, Skog av särskilt värde för flora och fauna
IUCN-kategori	Ia, Strikt naturreservat
Ägarkategori(er)	Staten och enskild
Areal	Totalareal: 19.3 hektar, varav 19.3 hektar landareal
Naturtyper (enligt KNAS)	Lövblandad barrskog 0.9 ha Granskog 8.1 ha Barrblandskog 9.8 ha Ungskog 0.1 ha Triviallövskog 0.1 ha Övrig öppen mark 0.1 ha Tallskog 0.2 ha
Förvaltare av naturreservatet	Länsstyrelsen i Uppsala län

Allmän beskrivning

Naturreseptatet ligger vid byn Norrskedika, 5 km NV Östhammar. Marken i området är kalkrik och ett ytligt, rörligt markvatten ger goda förutsättningar för en kalkgynnad flora av kärleväxter och marksvampar. Barrträden dominerar trädskiktet och reservatet är en god representant för kalkbarrskogen med sina karaktäristiska arter.

Norra delen av reservatet utgörs av en kalkbarrskog som domineras av gran med tallöverståndare. Skogen är gles, luckig och flerskiktad. Det finns flera grova granar och tallar, men förnygringen av tall är mycket dålig eller obefintlig.

Områdets naturvärden är främst knutna till den rika marksvampfloran. Exempel på arter är raggtaggsvamp, koppartaggsvamp, violgubbe, duvspindling, flattoppad klubbsvamp och Denises spindling. Fältskiktet är mycket örtrikt med arter som blåsippra, skogsknipprot, brudborste, tibast, vårärt, nästrot, ormbär och sårläka.

Död ved i form av lågor och torrakor förekommer endast sparsamt. Vindfällena och enstaka torrträd har tidigare tagits ut till ved och timmer.

Södra delen av reservatet utgörs av en grandominerad före detta sumpskog som avvattnas av ett stort dike som går genom området. Skogen är relativt tät och högstammig med ett ymnigt mosstäcke.

Historisk och nuvarande markanvändning

På en karta från 1640 (Geometrisk jordebokskarta) kan man se att Granliden ligger inom den stora byn Norrskedikas utmark. Norrskedika bestod då av 10 gårdar. På ägodelningskarta från 1757 utgörs området av utmark, men det finns inga kommentarer om området är beväxt med skog. Samma gäller för storskifte 1805. På denna finns det markerat intag (hage, åker, äng) öster och söder om Granliden.

I mitten av 1800-talet, och vid tiden för Laga skiftet, är området markerat som utmark/skog. Antalet hästar och nötkreatur i byn år 1850 kan utifrån kartmaterialet beräknas till 90 hästar och 195 nötkreatur. Det stora antalet djur som man haft i byn har sannolikt satt sin prägel på de omgivande skogs/utmarkerna inklusive Granliden. Troligen har djuren gått på skogen in på 1900-talet.

På härads-karta från 1901-1906 är området markerat som barrskog.

Åtgärdsprogram för hotade arter

Kalkbarrskogar med tall och gran ingår i åtgärdsprogrammet för kalktallskogar. Koppartaggsvamp ingår i åtgärdsprogrammet för bevarande av rödlistade fjälltaggsvampar. Violgubbe som förekommer rikligt i området har ett eget åtgärdsprogram.

Delar av Granliden har klassats som klass 1 enligt kriterier i åtgärdsprogrammet för violgubbe. Det innebär att det är en av de finast lokalerna i landet.

Områdets bevarandevärden

Biologiska värden

Arter med prioriterat bevarandevärde är understruken.

Naturvärdena i Granliden är främst knutna till kalkbarrskogen i områdets norra del (skötselområde A). Den kalkrika moränen och en lång skogskontinuitet i kombination med ett ytligt och rörligt markvatten ger goda förutsättningar för en kalkgynnad flora av marksvampar och kärlväxter. Skogen är påverkad av tidigare skogsbete och har en flerskiktad och luckig struktur med ett örtrikt fåltskikt. Totalt är 15 rödlistade arter och ytterligare 28 signalarter (arter som indikerar miljöer med höga naturvärden) påträffade inom reservatet. Kalkbarrskog är en ansvarsnaturtyp för Uppsala län.

Flera rödlistade kalkgynnade mykorrhizasvampar har påträffats i reservatet. Många av dessa svampar bildar mykorrhiza med gran och/eller tall och trivs i låg markvegetation till exempel gles mossvegetation med inslag av lågörter. Några exempel på naturvårdsintressanta spindelskivlingar är duvspindling, denises spindling, äggspsindling, odörspindling och granrotspindling. I området finns korallfingersvamparna gyllenfingersvamp, lilafotad fingersvamp och gultoppig fingersvamp. Naturvårdsintressanta taggsvampar är raggtaggsvamp och orange taggsvamp. Koppartaggsvamp är en ovanlig fjälltaggsvamp som bildar mykorrhiza med gran och trivs i skuggiga, ört- och kalkrika äldre barrskogar. Violgubbe är en vackert lilafärgad marksvamp som bildar mykorrhiza med gran. Den förekommer rikligt i reservatet och är en karaktäristisk art i kalkbarrskogar. Flattoppad klubbsvamp är en annan naturvårdsintressant art som förekommer i Granliden.

Skogen har en kalkgynnad kärlväxtflora. Flera orkidéarter finns till exempel skogsknipprot, knärot, nästrot, grönkulla och tvåblad. Andra kärlväxter som förekommer rikligt är vårärt, sårlåka, brudborste och ormbär.

Naturvårdsarter

Begreppet naturvårdsarter är en samlingsterm för arter som är extra skyddsvärda, genom att de indikerar att ett område har höga naturvärden eller i sig själva är av särskild betydelse för biologisk mångfald.

Kärlväxter

<i>Cirsium helenoides</i>	brudborste			
<i>Coeloglossum viride</i>	grönkulla		s	§
<i>Crepis paludosa</i>	kärrfibbla		s	
<i>Daphne mezereum</i>	tibast		s	
<i>Epipactis helleborine</i>	skogsknipprot		s	§
<i>Goodyera repens</i>	knärot	NT	s	§
<i>Hepatica nobilis</i>	blåsippa		s	
<i>Lathyrus vernus</i>	vårärt		s	
<i>Neottia nidus-avis</i>	nästrot		s	§
<i>Neottia ovata</i>	tvåblad		s	§
<i>Paris quadrifolia</i>	ormbär		s	
<i>Sanicula europaea</i>	sårläka		s	
<i>Viola mirabilis</i>	underviol		s	

Mossor

<i>Nowellia curvifolia</i>	långfliksmossa		s	
----------------------------	----------------	--	---	--

Svampar

<i>Cantharellus lutescens</i>	rödgul trumpetsvamp		s	
<i>Clavariadelphus truncatus</i>	flattoppad klubbsvamp	NT	s	
<i>Gomphus clavatus</i>	violgubbe	VU	s	P,C
<i>Cortinarius caesiocanescens</i>	duvspindling	VU	s	C
<i>Cortinarius dionysae</i>	denises spindling	NT	s	C
<i>Cortinarius fraudulosus</i>	granrotspindling	VU		
<i>Cortinarius glaucopus</i>	strimspindling		s	
<i>Cortinarius meinhardii</i>	äggspindling	NT	s	C
<i>Cortinarius mussivus s.lat</i>	odörspindling	VU	s	C
<i>Cortinarius odorifer</i>	anisspindling		s	
<i>Cortinarius percomis</i>	kryddspindling		s	
<i>Cortinarius venetus</i>	olivspindelskivling		s	
<i>Hydnellum ferrugineum</i>	dropptaggsvamp		s	
<i>Limacella glioderma</i>	brun klibbskivling		s	
<i>Ramaria brunneicontusa</i>	gyllenfingersvamp	VU	s	C

<i>Ramaria flava s.lat.</i>	gul fingersvamp		s	
<i>Ramaria pallida</i>	blek fingersvamp	NT		
<i>Ramaria testaceoflava</i>	gul toppig fingersvamp	NT	s	
<i>Hydnellum aurantiacum</i>	orange taggsvamp	NT	s	
<i>Hydnellum concrescens</i>	zontaggsvamp		s	
<i>Hydnellum mirabile</i>	raggtaggsvamp	EN	s	C
<i>Hydnellum peckii</i>	skarp dropptaggsvamp		s	
<i>Hygrophorus erubescens</i>	besk vaxskivling		s	
<i>Inocybe bongardii</i>	dofttråding		s	
<i>Lactarius scrobiculatus</i>	svavelriska		s	
<i>Ramaria fennica</i>	lilafotad fingersvamp	EN	s	C
<i>Ramaria gracilis</i>	anisfingersvamp		s	
<i>Sarcodon imbricatus</i>	fjällig taggsvamp		s	
<i>Sarcodon lundellii</i>	koppartaggsvamp	VU	s	P, C

Lavar

Lecanactis abietina gammelgranslav

Teckenförklaring:

- F = Arten omfattas av EU:s fågeldirektiv
A = Arten omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv
s = Signalart enligt Skogsstyrelsen (2005)
§ = Arten är fridlyst
P = Arten omfattas av ett åtgärdsprogram för hotade arter
C = Ansvarsart

Hotkategori i Sverige enligt rödlistan (2015):

- CR = Critically endangered Akut hotad
EN = Endangered Starkt hotad
VU = Vulnerable Sårbar
NT = Near threatened Nära hotad
DD = Data deficient Kunskapsbrist

Geovetenskapliga värden

Området ligger i anslutning till Börstilsåsen, som sträcker sig i nord-sydlig riktning mellan Harg i söder och Storskäret vid Kallrigafjärden i norr. Eftersom rullstensåsen till stor del är bortbruten har området en flack topografi men sluttar lätt mot nordost. I åsen finns kalksten, en bergart som vittrar sönder relativt lätt. Kalken har transporterats hit med inlandsisen från en kalkstensplatå i Södra Bottenhavet och blandats med moränen och det svallade materialet.

Åsmaterialet släpper lätt igenom vatten och det är vanligt att det rinner ut grundvatten längs åssidorna. Tack vare att markvattnet är rörligt i delar av området

frisätts kalken som finns i de lösa jordarterna kontinuerligt. Det ger i sin tur en rik kärlväxt- och svampflora.

Kulturhistoriska värden

Det finns inga registrerade fornlämningar i reservatet.

Värden för friluftslivet

Området är lättillgängligt eftersom det ligger alldeles i utkanten av byn Norrskedika. Reservatet gränsar i norr till den enskilda vägen mot Norrskedika gruvor. Granliden är ett populärt område för skogspromenader och flera stigar genomkorsar området i olika riktningar. Vissa av stigarna nyttjas även av mountainbikeåkare.

Prioriterade bevarandevärden

Markslag och naturtyp: kalkbarrskog

Strukturer: flerskiktat luckigt trädskikt, örtrikt fält- och markskikt, gamla barrträd och död ved

Växt-, svamp- och djursamhällen: kalkgynnade mykorrhizasvampar och kärlväxter

Arter:

Cortinarius caesiocanescens duvspindling
Cortinarius fraudulosus granrotspindling
Cortinarius mussivus s.lat odörspindling
Gomphus clavatus violgubbe
Hydnellum mirabile raggtaggsvamp
Ramaria brunneicontusa gyllenfingersvamp
Ramaria fennica lilafotad fingersvamp
Sarcodon lundellii koppartaggsvamp

Friluftsliv: naturupplevelse

KÄLLFÖRTECKNING

Publicerade skrifter

- Länsstyrelsen i Uppsala län, 1987: Naturvårdsprogram för Uppsala län. 1. Värdefulla områden för naturvård och rörligt friluftsliv. Medd. från planeringsavdelningen 1987 nr. 2.
- Länsstyrelsen i Uppsala län, 1994: Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län. Meddelandeserien 1994 nr. 13.
- Länsstyrelsen i Uppsala län och Skogsstyrelsen, 2006. Strategi för formellt skydd av skog i Uppsala län.
- Möller H. 1993: Beskrivning till jordartskartan Uppsala NV serie Ae113. Sveriges Geologiska Undersökning.
- Naturvårdsverket. 2010. Uppföljning av skyddade områden i Sverige. Riktlinjer för uppföljning av friluftsliv, naturtyper och arter på områdesnivå. Rapport 6379.
- Nitare, J. (red.) 2005. Signalarter - Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.

Opublicerade skrifter

- Länsstyrelsen i Uppsala län. 2014. Översiktlig plan för uppföljning av skyddade områden i Uppsala län.
- Skogsstyrelsen Mälardalen. Nyckelbiotopsinventering.

Digitala källor

- ArtDatabanken, Artfakta. <http://www.artdatabanken.se/vaara-tjanster/artfakta/>.
- Riksantikvarieämbetet. 2011. Fornlämningsregister, tillgängligt på <http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html>
- Skogsstyrelsen, Skogens pärlor, tillgänglig på <http://karta.svo.se>.

Kartmaterial

- Lantmäteriets digitala häradseconomiska karta. Österhammar J112-92-10, Kartlagd 1901-06.
- Lantmäteriets digitala häradseconomiska karta. Öregrund J112-92-5, Kartlagd 1901-06.
- Lantmäteriets digitala ekonomiska karta. Norrskedika J133-1217h55, Kartlagd 1953.
- Lantmäteriets digitala ekonomiska karta. Norrskedika J133-1217h79
- Geometrisk jordebok 1640
- Generalstabskartan, Östhammar J243-92-1, kartlagd 1880

PLANDEL

Övergripande skötsel

Skötseln av kalkbarrskogen ska leda till bevarande av skogens luckiga och flerskiktade karaktär och örtrika fåltskikt och marksikt av lågörtstyp. Området ska vara en lämplig biotop för kalkberoende mykorrhizasvampar och kärlväxtflora.

Beskrivning, bevarandemål och skötselåtgärder

Reservatet har delats upp i två skötselområden. För avgränsning av områdena A-B, se skötselområdeskarta, bilaga 5.1.

Skötselområde A: Kalkbarrskog – 13,0 ha

Beskrivning: Kalkbarrskog som domineras av gran med tallöverståndare. Skogen är gles, luckig och flerskiktad. Det finns flera riktigt grova tallar, men förnyringen av tall är mycket dålig eller obefintlig. Det är istället gran som växer upp under tallarna. Det finns också enstaka lövträd i trädskiktet, framför allt i norra delen nära vägen mot Norrskedika gruvor. Där växer björk och rönn samt några unga ekar och lönnar. Det finns gott om enbuskar och i fåltskiktet växer örter som tyder på att skogen har varit betydligt mer öppen tidigare.

Det finns endast sparsamt med död ved.

I buskskiktet finns förutom en även skogstry, måbär, tibast och enstaka hasselbuskar (ej i bukettform). Markskiktet domineras av ett glegt mosstäcke och är rikt på örter som blåbär, smultron, ängsvädd, linnea, blåsippa, ekorrbär, ormbär, gullris, liljekonvalj och piprör.

Skötselområdet har en mycket rik flora av rödlistade kalkgynnade mykorrhizasvampar och kärlväxter, till exempel orkidéer.

Gränsen mot skötselområde B är ungefärlig. Vid restaureringar bör man ta hänsyn till var de kalkgynnade marksvampar och kärlväxter som man vill gynna har sina växtplatser snarare än den exakta skötselområdesgränsen på kartan.

Bevarandemål: Kalkbarrskog med en luckig och flerskiktad struktur och örtrikt fåltskikt och markskikt av lågörtstyp. Arealen näringsrik granskog

(9050) är minst 13,0 ha. Kalkgynnade kärlväxter och mykorrhizasvampar förekommer rikligt.

Skötselåtgärder: Nyskapande: Sätt upp stängsel om möjlighet för skogsbete finns.

Restaurering: Det är önskvärt att ett extensivt skogsbete införs. Om så sker kan försiktiga, successiva plockhuggningar göras i syfte att förstärka den luckiga och flerskiktade strukturen. Det är en fördel om djuren kan beta något eller några år innan plockhuggningar utförs för att man ska kunna bedöma om huggningar är nödvändiga och att man i huggningarna kan utgå från de gläntor som betesdjuren själva väljer. Värdekärnor såsom grova tallar eller granar som kan hysa insekter som är beroende av solbelyst ved ska också gynnas vid plockhuggningarna. Dungar med tätare granar, där marken täcks av en barmatta, kan sparas eftersom många marksvampar trivs på sådana växtplatser.

Om det inte går att få hävd i området bör man inte öppna luckor eftersom solljuset gynnar höga gräs som utan bete konkurrerar ut svampar och örter. Skogen lämnas då istället att utvecklas fritt med undantag för punktvisa plockhuggningar och/eller försiktig röjning. Vid behov kan man till exempel frihugga grova tallar som gynnas av att stå solbelyst och röja bort unga lövträd för att efterlikna betets effekter.

Mitt i området finns en större glänta med kraftiga uppslag av högväxta gräs och örnbräken. Det finns några stora tallar och unggranar i gläntan. Bete skulle vara gynnsamt för att hålla nere gräset. Om bete inte går att ordna bör man släppa upp granarna i gläntan men se till att tallarna hålls friställda och solbelysta. Eventuellt kan man få tallföryngring i gläntan.

Kalkbarrskogens svampar gynnas av störning som ger tunna och lågväxta vegetationsmattor och delvis blottad mineraljord. Om framtida uppföljning visar att marksvampfloran minskar kan det bli aktuellt med småskalig, fläckvis markstörning till exempel genom att kratta, bränna eller skrapa i markytan.

Löpande: Extensivt skogsbete. Återkommande plockhuggning, röjning och markstörning enligt sköselförslag ovan.

Skötselområde B: Före detta sumpskog – 6,3 ha

Beskrivning: Grandominerad före detta sumpskog med enstaka tallar. Skötselområdet avvattnas av ett stort dike som går genom området. Skogen är tät och högstammig och saknar den luckiga, flerskiktade struktur som finns i skötselområde A. Enstaka björkar förekommer och i buskskiktet finns hasselbuskar (ej i bukettform). Bottenskiktet domineras av mossor. I hela området växer stora bestånd av skavfräken. Det finns även mycket brudborste och en del orkidéer, till exempel skogsknipprot. I skötselområdets östra del blir marken fuktigare och träden växer på socklar.

Bevarandemål: Barrblandskog med sumpskogskaraktär. Fältskiktet och bottenskiktet är örtrikt. Naturliga processer leder till att död ved förekommer i olika grovlek och nedbrytningsgrad. Arealen näringsrik granskog (9050) är minst 6,3 ha.

Skötselåtgärder: Nyskapande: Sätt upp stängsel om möjlighet för skogsbyte finns.

Restaurering:

Frihuggning av enstaka riktigt grova tallar. Tallar som står i bryn och har möjlighet att förbli solbelysta prioriteras.

Vid behov kan mindre plockhuggingar göras om det behövs för att gynna kalkgynnade mykorrhizasvampar och kärlväxter.

Möjligheten och effekterna av att anlägga dämmen, lägga igen diket eller höja dikesbotten bör utredas. Sådana åtgärder får inte påverka mark utanför reservatet.

Eventuellt småskalig, fläckvis markstörning, se även skötselområde A.

Löpande: Området kan betas i samma fålla som skötselområde A.

Anordningar för friluftslivet

Se bilaga 5.2 för friluftsanordningarnas läge.

Beskrivning: Flera ommarkerade stigar finns inom reservatet.

Bevarandemål: Lättillgänglig information om naturreservatet finns i området och denna bidrar till att förhöja upplevelsen av besöket. Områdets friluftsanordningar är i gott skick och underlättar för besökare att uppleva området. Reservatets gräns är tydligt markerad enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.

Skötselåtgärder: Nyskapande:

- Røj en rågång. Markera reservatets gräns med färg på träd samt med hörnstolpar.
- Røj och markera befintliga stigar enligt karta, bilaga 5.2. Några vindfällen måste tas bort.
- Sätt upp informationsskyltar vid parkeringsplatsen, samt där de markerade stigarna går in i området.
- Anlägg parkeringsplats för 2–3 bilar. En grusad yta på ca 6x10 meter bör rymmas inom reservatet, enstaka träd måste tas bort. En trumma behövs i vägdiket. Sätt upp P-skylt.
- Røj och markera en ny stig från parkeringen enligt karta, bilaga 5.2

Löpande:

- Städad och välhållen parkering.
- Underhåll av stigar.
- Røjning av rågången. Förstärk målning på träd och underhåll av hörnstolpar.
- Byt ut skyltar vid behov.

Upplysningar

Vägar, stigar och ledningar

Befintliga servitutsvägar enligt bifogad karta, bilaga 2 i beslutet, får hållas farbara för skogstransporter genom röjning och avverkning av enstaka träd. Tillstånd från Länsstyrelsen krävs innan åtgärder påbörjas. Den norra servitutsvägen går genom en del av kalkbarrskogen som är mycket artrik och åtgärder där bör göras med stor hänsyn till mykorrhizasvamparnas växtplatser. I övrigt finns inga vägar inom reservatet. Vägen mot Norrskedika gruvor ligger utanför reservatet. Öster om reservatet finns en kraftledning med tillhörande ledningsgata. Inom sidoområde till kraftledningsgatan får träd avverkas om det behövs av säkerhetsskäl. För sådana åtgärder krävs först tillstånd från Länsstyrelsen.

Rensning av diken

Diken får underhållas men det bör endast göras om så behövs för att omgivande mark inte ska försumpas.

En utredning om effekterna av att anlägga dämmen, lägga igen diket eller höja dikesbotten bör utredas. Sådana åtgärder får inte påverka mark utanför reservatet.

Jakt

Jakt får bedrivas i enlighet med gällande lagstiftning. Utfodring av vilt eller uppsättning av saltsten är inte tillåtet.

Stängsel och staket

Stängsel får sättas upp i samband med bete. Stängslen ska förses med genomgångar där markerade stigar går genom betesområdet.

UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER

Länsstyrelsen ansvarar för dokumentation av förändringar inom reservatet, inklusive skötselåtgärder. Dokumentationen bör ske med både anteckningar och fotografier. Skötselåtgärderna ska följas upp för att kontrollera att de genomförda åtgärderna överensstämmer med bevarandemålen. Status före och efter utförda skötselåtgärder ska dokumenteras.

UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL

Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning av bevarandemål i reservatet i enlighet med riktlinjerna i Naturvårdsverkets rapport Uppföljning av skyddade områden i Sverige och Länsstyrelsens översiktliga plan för uppföljning av skyddade områden i Uppsala län.

SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV ÅTGÄRDER

Denna tabell utgör underlag och stöd för förvaltaren vid planering av åtgärder såväl lokalt i naturreservatet Granliden som regionalt i länet. De ekonomiska resurserna utgör en begränsande faktor för verksamheten, vilket innebär att Länsstyrelsen måste prioritera mellan åtgärder i länets alla reservat. Den slutliga prioriteringen och tidsplaneringen på länsnivå genomförs av Länsstyrelsen.

Skötselåtgärd	Prio	Kommentar	Skötselomr.	Finansiering
Friställa grova tallar	1	Initialt, därefter vid behov	A, B	Skötselanslag
Extensivt skogsbete och stängsling	1		A, B	Skötselanslag
Plockhuggningar om skogsbete införs	1	Initialt, därefter vid behov	A	Skötselanslag
Punktvis plockhuggning och röjning om skogsbete inte går att ordna	2	Initialt, därefter vid behov	A	Skötselanslag
Punktvis plockhuggning för att gynna arter	3	Vid behov	B	Skötselanslag
Markstörning	3	Vid behov	A, B	Skötselanslag
Igenläggning av dike efter utredning	3		B	Skötselanslag
Gränsmarkering	1		Friluftsliv	Skötselanslag
Röj och markera stigar	1		Friluftsliv	Skötselanslag
Sätt upp informationsskyltar	1		Friluftsliv	Skötselanslag
Anordna parkeringsplats, sätt upp P-skylt	1		Friluftsliv	Skötselanslag
Anordna en ny stig från parkeringsplatsen	1		Friluftsliv	Skötselanslag
Underhåll av parkering, gräns, informationsskyltar och stigar	1	Löpande	Friluftsliv	Skötselanslag
Uppföljning av skötselåtgärder	1	Efter åtgärd	Alla	Skötselanslag
Uppföljning av bevarandemål	1	Enligt uppföljningsplan	Alla	Skötselanslag

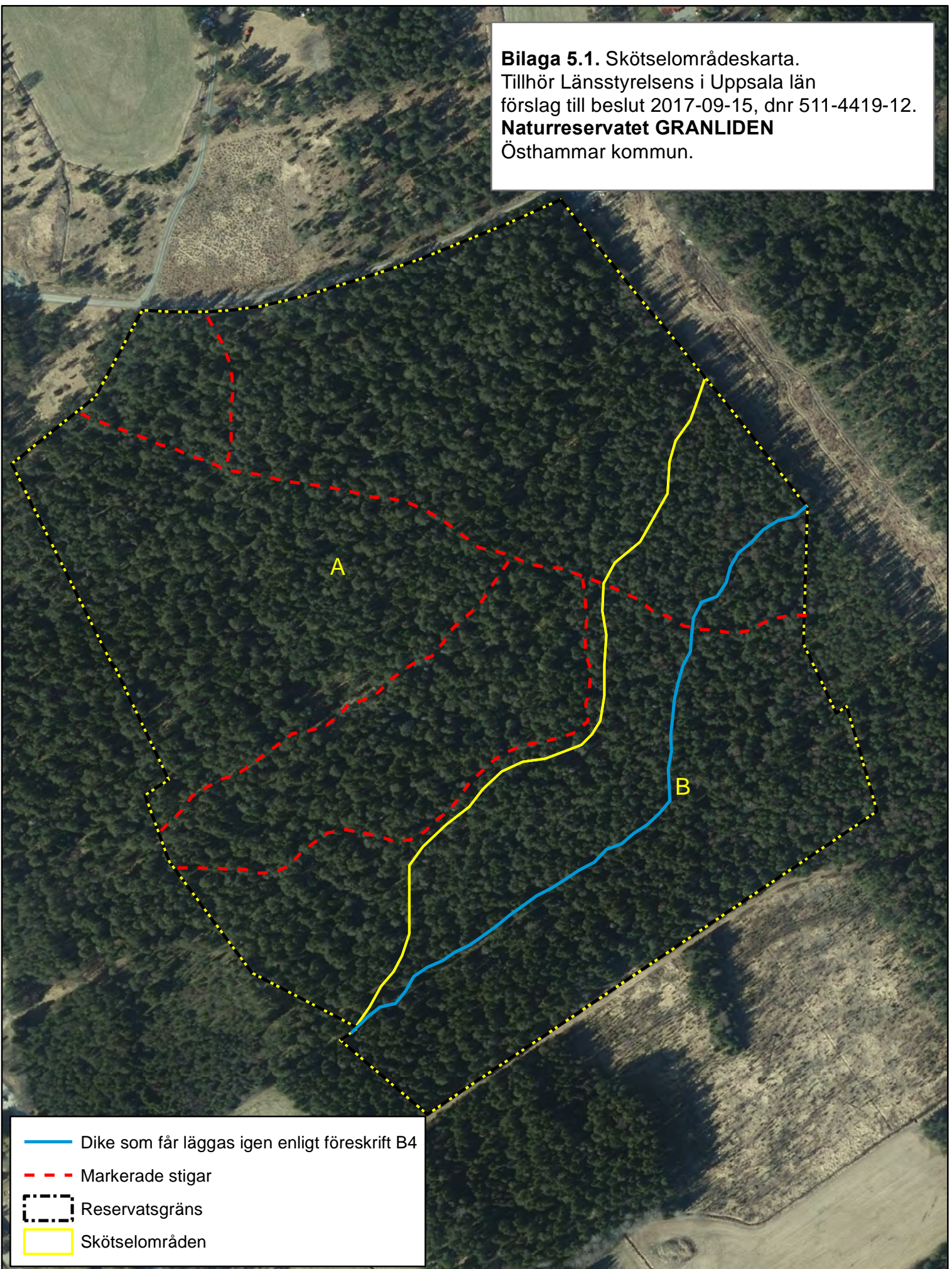
BILAGOR

5.1. Skötselområdeskarta, skala 1:3000

5.2. Karta över friluftsanordningar, skala 1:3000

Bilaga 5.1. Skötselområdeskarta.
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län
förslag till beslut 2017-09-15, dnr 511-4419-12.
Naturreservatet GRANLIDEN
Östhammar kommun.

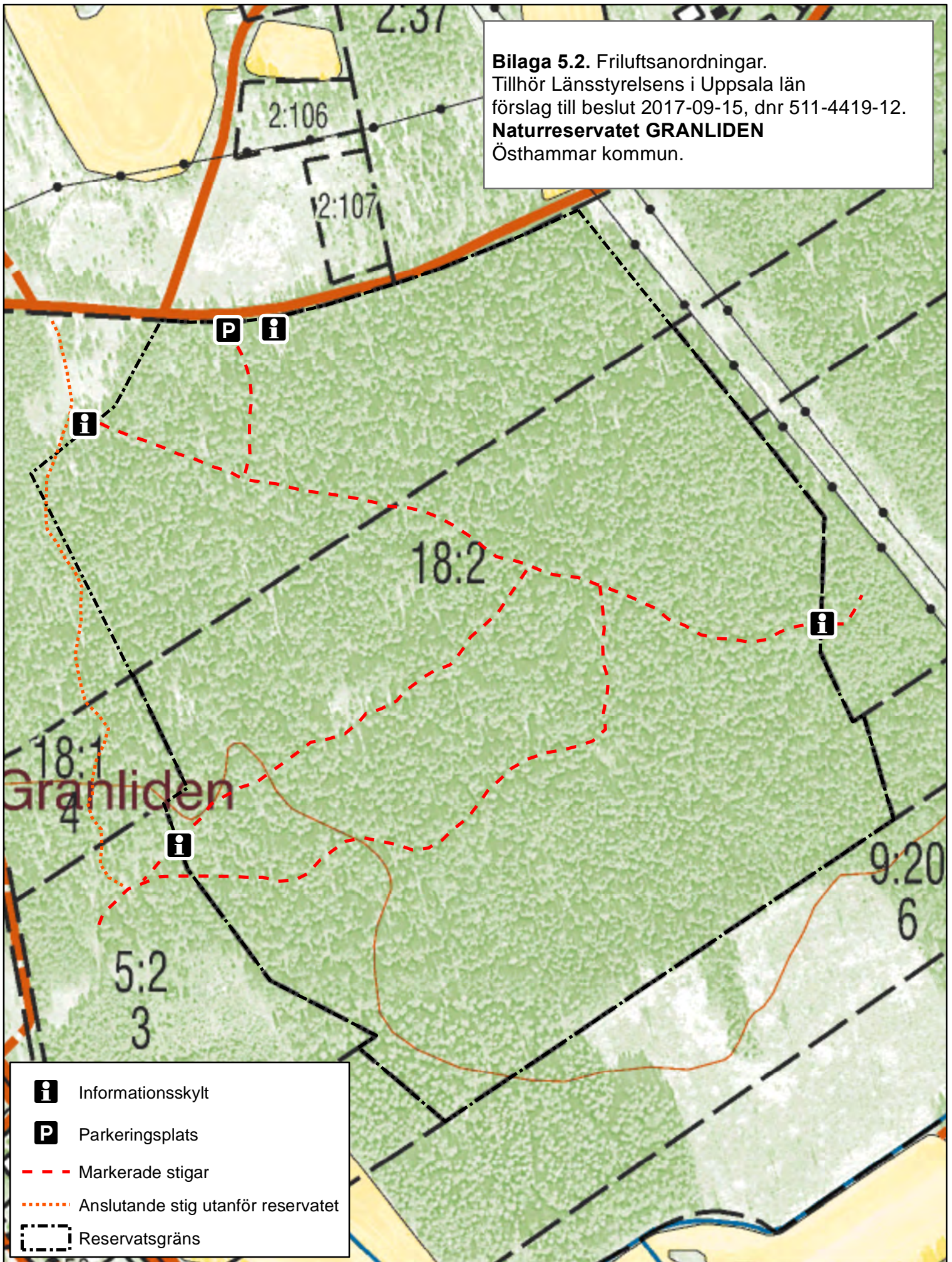

- Dike som får läggas igen enligt föreskrift B4
- - - Markerade stigar
- ⋯ Reservatsgräns
- ▭ Skötselområden

Bilaga 5.2. Friluftsanordningar.
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län
förslag till beslut 2017-09-15, dnr 511-4419-12.
Naturreseptatet GRANLIDEN
Östhammar kommun.

- i** Informationsskylt
- P** Parkeringsplats
- - - Markerade stigar
- ..... Anslutande stig utanför reservatet
- - - Reservatsgräns

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Yttrande gällande förslag till bildande av naturreservat Granliden i Östhammars kommun

Länsstyrelsens Dnr 511-4419-12

Östhammars kommun har fått ta del av Länsstyrelsens förslag till beslut att bilda naturreservatet Granliden. Området ligger sydost om Norrskedika.

Kommunen har fått förlängd remisstid till 31 oktober 2017 (ursprungligen 20 oktober), vilket kräver omedelbar justering på Kommunstyrelsens sammanträde 31 oktober. Yttrandet skickas till uppsala@lansstyrelsen.se alternativt via Länsstyrelsens e-tjänst www.lansstyrelsen.se/Sv/e-tjanster

YTTRANDE

Östhammars kommun lämnar följande synpunkter på förslaget:

Värden i området och kommunens översiktsplan

Områdets naturvärden beskrivs som kalkbarrskog och sumpskog med skyddsvärda arter av kärlväxter och svamp, bland annat den typiska violgubben. Östhammars kommun har i flera delar av kusten förutsättningar för denna typ av naturvärden, och här är de så starka att bedömningen varit att naturreservat är ett lämpligt skydd. Området ingår i den beskrivna värdetrakten Valö, utpekad regionalt.

Syftet med naturreservatet bedöms vara förenligt med kommunens önskade mark- och vattenanvändning. I kommunens översiktsplan pekas området ut som *landsbygd i skärgård där utveckling av bebyggelse kan göras med hänsyn till areella näringar och turism*, gränsande till område utpekad som *skärgårdsområde där fritid och rekreation är prioriterat*.

För kommunen är det viktigt att möjligheten till gång-/cykelväg mellan Norrskedika och Östhammar kvarstår, en av de prioriterade GC-stråken vi lyft fram till regionen och Länstransportplanen. Vi bedömer att det med befintligt förslag finns fortsatt gott utrymme för en sådan möjlig utveckling.

Markägarfrågor

I förslaget till beslut beskrivs hur reservatsbildning i området med inventeringar år 2006. Rödlistade arter hittades. Staten förvärvade sedan 2008 delar av fastigheter som ingår i reservatsförslaget. År 2015 tecknades intrångserättning med fastighetsägare i den sista ingående fastigheten. Förslaget naturreservat är idag ca 19 ha stort.

Östhammars kommun bedömer att önskvärd dialog med markägare har genomförts. Ett intrångsavtal har tecknats mellan privat fastighetsägare och staten, övrig mark är inköpt av staten.

Skötsel och förvaltning av naturreservatet

Kommunen ser positivt på inriktningen att delar av reservatet behöver skötas med bete, vilket kan möjliggöra för lokala markägare att delta i skötseln av reservatet och fortsätta en lång tradition av skogsbete.

Kommunen ser också positivt på att ett av syftena med reservatet är att göra området tillgängligt för allmänheten med parkering, skyltning och uppmarkering av stig. Det gör att området kan användas av närboende för rekreation likväl för besökare som passerar längs väg 76. Redan idag finns stigar i området som används för promenad, löpning och mountainbike.

Övriga synpunkter

Kommunen klassar Norrskedika som småort, grundat på antal invånare enligt scb och föredrar den benämningen av orten istället för benämningen by, utom i de delar som beskriver den historiska utvecklingen (avsnittet *Historisk och nuvarande markanvändning*). Vi föreslår därför att benämningen "byn" byts ut till "orten" på samtliga övriga platser i beslut och skötselplan.

Ur ett besökarperspektiv ser vi möjlighet att informera om historiken kring närliggande Norrskedika gruvor i samband med naturreservatet. Vi vill därför öppna upp kring en diskussion med Länsstyrelsen om att eventuellt kunna samordna uppsättning av skyltning med information om dessa närliggande kulturhistoriska värden vid naturreservatets parkering intill skylten om naturreservatet.

Camilla Andersson
miljösakkunnig

Bilaga:

Förslag till beslut – Bildande av naturreservatet Granliden
(Beslut inkl. beskrivning, skötselplan samt kartor)

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Naturvårdsenheten
Cecilia Käll
010-22 33 281

MISSIV

1 (2)

2017-09-25

Dnr: 511-3500-13

Se sändlista

Bildning av naturreservatet Norrboda-Ugglan i Östhammars kommun

Länsstyrelsen har utarbetat ett förslag till beslut bildning av naturreservatet Norrboda-Ugglan i Östhammars kommun. Förslaget översänds för kännedom och eventuellt yttrande. Yttrandet ska vara Länsstyrelsen tillhanda senast den 8:e november 2017.

Lämna gärna ditt yttrande via vår e-tjänst, på <http://www.lansstyrelsen.se/sv/e-tjanster>. Du kan även skicka ditt yttrande genom e-post till uppsala@lansstyrelsen.se. Ange yttrande samt ärendets diarienummer i mejlets ämnesrad.

Vid eventuella frågor kontakta Cecilia Käll, Länsstyrelsen 010-22 33 281, eller e-post Cecilia.Kall@lansstyrelsen.se.

Cecilia Käll

Bilagor

Förslag till beslut om utvidgning av naturreservatet Norrboda-Ugglan med fem underbilagor.

SÄNDLISTA

Skogsstyrelsen, skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se
Riksantikvarieämbetet, registrator@raa.se
Försvarsmakten, exp-hkv@mil.se
Fortifikationsverket, karl-martin.svard@fortifikationsverket.se,
bo.larsson2@fortifikationsverket.se
Sveriges Geologiska Undersökning, sgu@sgu.se
Lantmäteriet, lantmateriet@lm.se
Östhammars kommun, osthammardirekt@osthammar.se
Upplandsstiftelsen, info@upplandsstiftelsen.se
Skanova, remisser-stockholm@skanova.se
Svenska Kraftnät, registrator@svk.se

2017-09-25

Dnr: 511-3500-13

Naturskyddsföreningen Uppsala län, c/o Marianne Kahn, Sågargatan 2A, 753 17
UPPSALA

Naturskyddsföreningen i Uppsala län, skogsgruppen, k.jorgen.sjostrom@telia.com
Östhammars Naturskyddsförening, c/o Åse Augustsson, Levertinsgatan 32, 754 30
UPPSALA

Entomologiska föreningen i Uppland, c/o Stefan Eriksson, Järsta Lugnet 141, 743 93
VATTHOLMA

Upplands botaniska förening, karolin.ring@gmail.com, mora.aronsson@habonet.net
Upplands Orienteringsförbund, k.anders.eriksson@telia.com

Upplands Ornitologiska Förening, Box 59, 751 03 UPPSALA

Uppsala Svampklubb, c/o Maria Backlund, Södra Parkvägen 20A, 756 45 UPPSALA
Jägareförbundet Uppsala län, Maskingatan 3, 195 60 ARLANDASTAD

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Förslag till beslut
NORRBODA-UGGLAN

1(12)

2017-09-25

Dnr: 511-3500-13
Dossier: 0382-02-165

Naturreservatet
Norrboda-Ugglan
Östhammars kommun

2017-09-25

Dnr: 511-3500-13
Dossienr: 0382-02-165

Bildande av naturreservatet Norrboda-Ugglan i Östhammars kommun

BESLUT

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken det område som utmärkts på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Naturreservatets namn ska vara Norrboda-Ugglan.

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer samt tillgodose behov av område för friluftslivet.

Områdets skärgårdsskogar och andra ingående naturtyper samt området orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald, fågelfauna, kärlväxtflora, mossflora och svampflora ska bevaras.

Syftet ska uppnås genom att:

- inte tillåta skogsbruk eller exploaterande verksamheter,
- skogsmarken hävdas med skogsbete och/eller naturvårdsinriktade avverkningar och röjningar,
- genomföra åtgärder som gynnar prioriterade arter,
- genomföra åtgärder för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Skälen för beslutet

De prioriterade bevarandevärdena i naturreservatet utgörs av skog med naturskogskaraktär och skärgårdsskog. Hela området bär tydliga kulturspår men idag är dock skogen i stora delar mer naturskogslig. Här finns höga naturvärden knutna till gamla grova träd, framförallt tallar och aspar, samt liggande död ved av olika trädslag. Jordmånen är kalkrik vilket ger en mycket rik flora med bland annat orkidéer.

2017-09-25

Dnr: 511-3500-13
Dossier: 0382-02-165

Gamla barrträd, gamla aspar, gamla solexponerade tallar, död ved samt äldre hamlade lövträd är prioriterade strukturer. Ett flertal skyddsvärda arter är knutna till de prioriterade naturtyperna och strukturerna, till exempel guckusko, strävlost, brunskaftad blekspik, västlig njurlav, ädellav, aspfjädermossa och liten hornflikmossa.

Det som kan påverka områdets värden negativt är bland annat skogsbruk, igenväxning, gödslingspåverkan, störd hydrologi samt exploatering i form av bebyggelse, kraftledningar, master, vägar m.m. För att bevara och stärka områdets naturvärden behöver föreskrifter införas mot bland annat skogsbruk och andra exploateringsåtgärder. Skötselinsatser behövs för att stärka en del av naturvärdena.

2017-09-25

Dnr: 511-3500-13
Dossienr: 0382-02-165

Föreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

- A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkning i rätten att använda mark- och vattenområden
-

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar reservatsområdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden såsom att gräva, spränga, muddra, schakta, plöja, dämna, nydika, underhållsrensa dike, skyddsdikey eller på annat sätt föra bort vatten, utfylla, tippa, markbereda, bryta stubbar eller utföra annan markbearbetning,
2. uppföra byggnad eller anlägga väg, parkeringsplats, spång, mast eller annan anläggning eller anordning med undantag för
  - uppförande av stängsel vid beteshävd,
3. dra fram ny mark- eller luftledning eller ledning i vatten,
4. framföra motordrivet fordon med undantag för körning
  - på vägar och parkeringsplatser,
  - vid tillsyn och underhåll av ledningar markerat på karta bilaga 2,
  - med mindre fordon för uttransport av fällt klövvilt,
5. anordna upplag,
6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel,
7. tillföra kalk, växtnäringsämnen eller andra ämnen,
8. sätta upp eller upplåta plats för skylt eller liknande,
9. avverka, röja, så, plantera eller utföra annan skogsbruksåtgärd, eller på annat sätt skada eller föra bort levande eller döda träd eller buskar, med undantag för
  - underhåll av ledningar markerade på bilaga 2,
  - röjningsåtgärder i befintliga siktgator från älgpass,

2017-09-25

Dnr: 511-3500-13
Dossier: 0382-02-165

10. sätta upp saltsten eller utfodra vilt med undantag för
  - stödåtgärder för hotad eller missgynnad art som utförs på uppdrag av Länsstyrelsen,
  - saltsten i hagar som betas av tamdjur,
11. införa för trakten främmande växt- eller djurart/ras med undantag för
  - tamboskap i samband med beteshävd.

Föreskrifter nedan under punkt C gällande allmänheten gäller även markägare och innehavare av särskild rätt med undantag för åtgärder som är nödvändiga för att kunna utöva sin särskilda rätt, t.ex. jakt.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken angående förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten att tåla visst intrång

---

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. utmärkning av reservatets gränser, markering av stigar och leder samt uppsättning av informationstavla eller informationsskyltar som berör reservatet,
2. anläggande och underhåll av parkeringsplats enligt bilaga 2, stigar och leder, rastplatser samt sittbänkar,
3. naturvårdsinriktad röjning och avverkning, skapande av död ved, hamlande av träd, stängsling, skogsbete i hela reservatet,
4. undersökningar av djur-, växt- och svamparter och andra naturförhållanden.

Dessutom ska markägaren tåla att ovanstående åtgärder utförs av förvaltaren av naturreservatet eller den som förvaltaren uppdrar åt.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet

---

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar,

2017-09-25

Dnr: 511-3500-13
Dossienr: 0382-02-165

2. insamla insekter eller andra ryggradslösa djur med undantag kollekt av enstaka individer för artbestämning,
3. elda eller grilla på annan än av Länsstyrelsen särskilt iordningställd plats,
4. medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur,
5. framföra motordrivet fordon med undantag för
  - körning på vägar och parkeringsplatser,
6. ställa upp motordrivet fordon, husvagn eller släpvagn eller liknande annat än på iordningställd parkeringsplats,
7. sätta upp permanenta markeringar, skylt eller liknande,
8. utan Länsstyrelsens tillstånd använda området för organiserade tävlings- eller övningsändamål, lägerverksamhet eller motsvarande.

Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna under A och C gäller inte för

- förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att genomföra de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan,
- Länsstyrelsen, eller av Länsstyrelsen utsedd uppdragstagare, att i uppföljnings- eller miljöövervakningssyfte utföra inventeringsverksamhet, nödvändig insamling av bestämningsmaterial, eller annan dokumentation av växt- och djurliv inom naturreservatet,
- genomförande av biologiska undersökningar som inte skadar bevarandevärdena. För sådana undersökningar krävs dock Länsstyrelsens tillstånd,
- normalt underhåll av befintlig väg,
- nödvändiga åtgärder i samband med brandbekämpning.

2017-09-25

Dnr: 511-3500-13
Dossienr: 0382-02-165

Skötselplan

Länsstyrelsen fastställer i enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. bifogad skötselplan, bilaga 4, för naturreservatets långsiktiga vård. Skötselplanen är av enklare slag då detta beslut om bildande av Norrboda-Ugglan är ett delbeslut. Länsstyrelsen arbetar aktivt med fortsatta diskussioner om reservatsbildning i området i syfte att ytterligare utöka naturreservatet. När arbetet med reservatsbildning i närområdet är klart avser Länsstyrelsen att ta ett nytt reservatsbeslut och då även fastställa en mer detaljerad skötselplan för hela området.

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET

Naturreservatet är beläget på den nordligaste delen av Gräsö, öster om stora vägen. Skogen utgörs huvudsakligen av gammal, mossig granskog av ris- och örttyp samt hållmarkstallskog. Fältskiktet på högre, torrare partier domineras av ris, medan det i fuktiga svackor ersätts av örtrik, ibland kalkrik, vegetation med bl.a. blåsippa, vårärt, sårläka och guckusko. Inslaget av asp är bitvis stort, både äldre träd och yngre successioner. I området förekommer landhöjningsskog nära havet, sumpblandskogar, tallmossar och små kärr. De flesta kärr är be vuxna med bladvass och har en moss- och fältvegetation som indikerar mellanrikt eller rikt kärr. Rester av gamla trögärdesgårdar och ängslador samt flera gamla, hamlade träd; lönn, ask, oxel, björk och asp är kulturspår som vittnar om att delar av området tidigare sett annorlunda ut. Små inägomarker har brukats och plockhuggning och bete har förekommit i skogen. Även om skogsbiotoperna har ett förflutet som hävdade miljöer, har igenväxningen ofta gått så långt att de hävdberoende naturvärdena ersatts av andra. Skogen har skötts extensivt under lång tid och vissa delar är idag av naturskogskaraktär med död ved och gamla träd. I några bestånd finns riktigt gamla träd med granar som är upp till 190 år gamla och tallar som är över 300 år. Området är även hydrologiskt intressant eftersom gamla diken har växt igen och markerna börjar åter försumpas.

Området är starkt skyddsvärt i ett länsperspektiv eftersom det består av stora arealer gammal, sammanhängande skog. Området hyser dessutom många skyddsvärda arter.

LÄNSSTYRELSENS BEDÖMNINGAR

Norrboda-Ugglan utgör ett från naturvårdssynpunkt mycket värdefullt skogsområde med flera olika skogstyper vilka hyser en stor mångfald av växt- och djurarter. För att områdets värden ska bestå, behöver området undantas från skogsproduktion och annan exploatering som skulle innebära påtaglig skada på områdets naturvärden. Vidare behövs skötselinsatser för att naturvärdena ska bestå och stärkas. Länsstyrelsen har bedömt att området därför bör förklaras som naturreservat.

2017-09-25

Dnr: 511-3500-13
Dossier: 0382-02-165

Länsstyrelsen bedömer att beslutet bidrar till att uppfylla miljö kvalitetsmålen Biologisk mångfald, Ett rikt växt- och djurliv samt Levande skogar genom att 59 hektar skyddsvärd produktiv skogsmark undantas från skogsproduktion och ges ett långsiktigt skydd.

Delar av området är utpekade som BSPA-område (Gräsö-Singö) inom ramarna för Helsingforskommissionen (HELCOM). Sverige har ställt sig bakom konventionen och antagit kommissionens begäran att BSPA-områdenas värden ska säkerställas och att de ska ha godkända förvaltningsplaner.

I Länsstyrelsens och Skogsstyrelsens regionala strategi för formellt skydd av skog från 2006 ingår naturreservatet i värde trakten Norra Gräsö.

Länsstyrelsen bedömer att detta beslut är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen.

Länsstyrelsen bedömer att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnads mässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Ett ärende att bilda naturreservat av värdefulla skogar på norra Gräsö initierades år 2000 då fastigheter i det nuvarande reservatet Norrboda-Jomale avverkningsanmäldes. Vid Länsstyrelsens kompletterande inventeringar i området befanns flera skogar omkring Norrboda hysa stora naturvärden och flera av dessa, däribland Norrboda-Ugglan, var lämpliga som naturreservat. Vid kontakt med markägare i Norrboda-Ugglan bestämdes dock 2006 att skjuta upp arbetet med reservatsbildning tills vidare.

Under 2013 anmäldes en förnygringsavverkning till Skogsstyrelsen på fastigheten Norrboda 2:9 och Länsstyrelsen återupptog förhandling om markåtkomst. Området besöktes samtidigt av Skogsstyrelsen som klassade tre separata områden på sammanlagt 42 ha som nyckelbiotoper. Under 2014 tecknades avtal om intrångsersättning för aktuella delar med ägarna till fastigheten Norrboda 2:9.

2017-09-25

Dnr: 511-3500-13
Dossier: 0382-02-165

Samråd har enligt 26 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ägt rum med Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten, samt enligt 25 § samma förordning med Skogsstyrelsen och Östhammars kommun.

Markägare och andra sakägare har, enligt 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., under september 2017 förelagts att inom en tid av en månad yttra sig över förslag till beslut om bildande av naturreservatet. Förslaget till beslut har dessutom remitterats till berörda myndigheter och organisationer.

UPPLYSNINGAR

Föreskrifterna under C ovan, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas, vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet, gäller omedelbart, även om de överklagas.

Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft vid påföljd att rätten till ersättning eller inlösen annars går förlorad.

Beslutet kungörs i Uppsala läns författningssamling. Kungörelse införs även i ortstidning Upsala Nya Tidning.

Länsstyrelsen i Uppsala län är förvaltare av naturreservatet.

Naturreservatet ingår i ett större område klassat som riksintresse för naturvård enligt MB 3 kap 6 § och ska därmed skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön.

Området har ett utvidgat strandskydd, enligt MB 7 kap 13–18 §§, d.v.s. 300 m på land och i vatten (beslut dnr. 511-2628-14).

Länsstyrelsen ska enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) utöva operativ tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bl.a. att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Enligt 4 § skogsvårdslagen (1979:429) ska bestämmelser i denna lag eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter inte tillämpas i den mån vad där sägs strider mot

2017-09-25

Dnr: 511-3500-13
Dossienr: 0382-02-165

föreskrifter för naturreservatet. Det innebär t.ex. att eventuella vindfällen och stormskadad skog lämnas orörda.

Enligt 3 kap. 9 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor har, efter en eventuell brand, ägaren eller nyttjanderättshavaren ansvar för bevakning i den utsträckning som har beslutats av räddningsledaren efter avslutad räddningsinsats. Behövs bevakning med hänsyn till risken för ny brand men uteblir bevakningen, får räddningsledaren utföra bevakningen på ägarens eller nyttjanderättshavarens bekostnad.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön, till exempel:

- Körning i terräng med motordrivet fordon enligt terrängkörningslagen (1975:1313),
- Fridlysning av vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845).
- Vid rensning eller underhåll av diken gäller de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap miljöbalken (1998:808).
- Fornlämningar är skyddade enligt 2 kap. kulturmiljölagen (1988:950)

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Naturreservatets namn	Norrboda-Ugglan
NVR-id	2014267
Länsstyrelsens objektnr.	0382-02-165 (län, kommun, skyddstyp, områdets löpnummer)
Kommun	Östhammar
Distrikt	Gräsö
Lägesbeskrivning	Området är beläget på den nordligaste delen av Gräsö, öster om stora vägen. Läget framgår av bifogad översiktskarta, bilaga 3
Centrumkoordinater (SWEREF99TM)	X: 686646, Y: 6711811
Kartblad Index 100 km	67G
Kartblad Index 5 km	67G 1i SO
Naturgeografisk region	25a Roslagens kust/skärgård
Huvudsaklig objektkategori	K, Kust och skärgård

2017-09-25

Dnr: 511-3500-13
Dossienr: 0382-02-165

IUCN-kategori	Ia, Strikt naturreservat (Strict Nature Reserve)
Ägarkategori	Privat
Areal	Totalareal: 60.2 hektar. Hela arealen utgörs av landareal.
Naturtyper (enligt KNAS)	Ädellövskog 0.1 ha Lövblandad barrskog 8.9 ha Tallskog 12.8 ha Granskog 3.5 ha Triviallövskog med ädellövsinslag 0.2 ha Impediment 9.6 ha Triviallövskog 5.2 ha Barrblandskog 18.4 ha
Förvaltare av naturreservatet	Länsstyrelsen i Uppsala län

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Göran Enander. I den slutliga handläggningen deltog även länsråd Johan von Knorring, avdelningschef Lennart Nordvarg, enhetschef Kalle Mälson, länsassessor Mikaela Öster, planhandläggare Åsa Blomster och naturvårdshandläggare Cecilia Käll, föredragande.

Göran Enander

Cecilia Käll

BILAGOR

1. Beslutskarta 1
2. Beslutskarta 2
3. Översiktskarta
4. Skötselplan med bilagor

2017-09-25

Dnr: 511-3500-13
Dossier: 0382-02-165

SÄNDLISTA

Madeleine Andersson, Åstorp 64, 74792 ALUNDA (Rek + MB)
Thomas Mikael Sjöström, Örtagårdsvägen 3, 186 50 VALLENTUNA
(Rek + MB)
Anna Marina Therése Sjöström, Örtagårdsvägen 3, 186 50
VALLENTUNA (Rek + MB)
Hasse Nilsson, Örskärssund 58, 742 97 GRÄSÖ (Rek + MB)
Ann-Marie Sjöwall-Nilsson, Örskärssund 58, 742 97 GRÄSÖ (Rek +
MB)
Jonas Bertil Lindström, Blåhakevägen 26, 756 52 UPPSALA (Rek +
MB)
Ulrica Ingela Teresia Lindkvist, Blåhakevägen 26, 756 52 UPPSALA
(Rek + MB)
Kent Hertzell, Närkesgatan 2, lgh 1602, 116 40 STOCKHOLM (Rek +
MB)
Christina Iréne Hertzell, Närkesgatan 2, lgh 1602, 116 40
STOCKHOLM (Rek + MB)
Vattenfall Eldistribution AB, Ru 2560, 169 92 STOCKHOLM (Rek +
MB)
Fortifikationsverket, 631 89 ESKILSTUNA (Rek + MB)
Skogsstyrelsen, skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se
Riksantikvarieämbetet, registrator@raa.se
Försvarmakten, exp-hkv@mil.se
Fortifikationsverket, karl-martin.svard@fortifikationsverket.se,
bo.larsson2@fortifikationsverket.se
Sveriges Geologiska Undersökning, sgu@sgu.se
Lantmäteriet, lantmateriet@lm.se
Östhammars kommun, osthammardirekt@osthammar.se
Upplandsstiftelsen, info@upplandsstiftelsen.se
Skanova, remisser-stockholm@skanova.se
Svenska Kraftnät, registrator@svk.se
Naturskyddsföreningen Uppsala län, c/o Marianne Kahn, Sågargatan 2A, 753 17
UPPSALA
Naturskyddsföreningen i Uppsala län, skogsgruppen, k.jorgen.sjostrom@telia.com
Östhammars Naturskyddsförening, c/o Åse Augustsson, Levertinsgatan 32, 754 30
UPPSALA
Entomologiska föreningen i Uppland, c/o Stefan Eriksson, Järsta Lugnet 141, 743 93
VATTHOLMA
Upplands botaniska förening, karolin.ring@gmail.com, mora.aronsson@habonet.net
Upplands Orienteringsförbund, k.anders.eriksson@telia.com
Upplands Ornitologiska Förening, Box 59, 751 03 UPPSALA
Uppsala Svampklubb, c/o Maria Backlund, Södra Parkvägen 20A, 756 45 UPPSALA
Jägareförbundet Uppsala län, Maskingatan 3, 195 60 ARLANDASTAD

Skötselplan för naturreservatet

Norrboda-Ugglan

Östhammars kommun

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SKÖTSELPLANENS SYFTE	3
SYFTET MED RESERVATET OCH DESS SKÖTSEL	3
BESKRIVNINGSDDEL	4
Uppgifter om naturreservatet hämtas från VIC Natur-mallen	4
Allmän beskrivning	4
Historisk och nuvarande markanvändning	5
Områdets bevarandevärden	6
Biologiska värden	6
Kulturhistoriska värden	9
Värden för friluftslivet	9
Prioriterade bevarandevärden	9
KÄLLFÖRTECKNING	11
PLANDEL	12
Övergripande skötsel	12
Beskrivning, bevarandemål och skötselåtgärder	12
Skötselområde A: Ört- och kalkrik barrskog med inslag av lövträd – 60,2 ha	12
Anordningar för friluftslivet	13
Upplysningar	14
Vägar (inklusive vägdiken), stigar och ledningar	14
Stängsel och staket	14
Jakt	14
UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER	14
UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL	14
SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV ÅTGÄRDER	14
BILAGOR	15

SKÖTSELPLANENS SYFTE

Skötselplanen avser främst att ge anvisningar om hur reservatet ska förvaltas för att syftet med naturreservatet ska tillgodoses. Skötselplanen kan, inom ramen för syfte och föreskrifter, justeras vid behov. Länsstyrelsen ansvarar för revidering och fastställande av skötselplaner.

SYFTET MED RESERVATET OCH DESS SKÖTSEL

Syftet med reservatsbildningen är att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer samt tillgodose behov av område för friluftslivet.

Områdets skärgårdsskogar och andra ingående naturtyper samt området orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald, fågelfauna, kärlväxtflora, mossflora och svampflora ska bevaras.

Syftet ska uppnås genom att:

- inte tillåta skogsbruk eller exploaterande verksamheter,
- skogsmarken hävdas med skogsbete och/eller naturvårdsinriktade avverkningar och röjningar,
- genomföra åtgärder som gynnar prioriterade arter,
- genomföra åtgärder för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

BESKRIVNINGSDDEL

Uppgifter om naturreservatet hämtas från VIC Natur-mallen

Naturreservatets namn	Norrboda-Ugglan
NVR-id	2014267
Länsstyrelsens objektnr.	0382-02-165 (län, kommun, skyddstyp, områdets löpnummer)
Kommun	Östhammar
Distrikt	Gräsö
Lägesbeskrivning	Området är beläget på den nordligaste delen av Gräsö, öster om stora vägen. Läget framgår av bifogad översiktskarta, bilaga 3.
Centrumkoordinater (SWEREF99TM)	X: 686646, Y: 6711811
Kartblad Index 100 km	67G
Kartblad Index 5 km	67G 1i SO
Naturgeografisk region	25a Roslagens kust/skärgård
Huvudsaklig objektkategori	K, Kust och skärgård
IUCN-kategori	Ia, Strikt naturreservat (Strict Nature Reserve)
Ägarkategori	Privat
Areal	Totalareal: 60.2 hektar. Hela arealen utgörs av landareal.
Naturtyper (enligt KNAS)	Ädellövskog 0.1 ha Lövblandad barrskog 8.9 ha Tallskog 12.8 ha Granskog 3.5 ha Triviallövskog med ädellövsinslag 0.2 ha Impediment 9.6 ha Triviallövskog 5.2 ha Barrblandskog 18.4 ha
Förvaltare av naturreservatet	Länsstyrelsen i Uppsala län

Allmän beskrivning

Naturreservatet Norrboda-Ugglan är beläget på den nordligaste delen av Gräsö, öster om stora vägen. Reservatet består av huvudsakligen av gammal, mossrik granskog av ris- och örttyp samt hållmarksskog. Terrängen är småkuperad och kustpåverkad, och landhöjningssuccessionen kännetecknar skogen i vissa delar. Den korta strandzonen består av klippvallar med gles hållmarkstallskog. Enligt den digitala berggrundskartan består berggrunden i området av granitoid och underordnad syenitoid. Jordartslagret är till stor del urberg uppblandad med stråk av sandig-siltig morän, glacial lera, postglacial sand med tunt lager torv, svallsediment med grus och

kärrtorv. Finns även isräfflor utemot vattnet. Vegetationen indikerar kalkhaltiga jordar.

Det finns många gamla tallar och granar och bitvis även en hög täthet av stående och liggande döda träd. I några bestånd finns riktigt gamla träd med granar som är upp till 190 år gamla och tallar som är över 300 år. Inslaget av asp är bitvis stort, både äldre träd och yngre successioner.

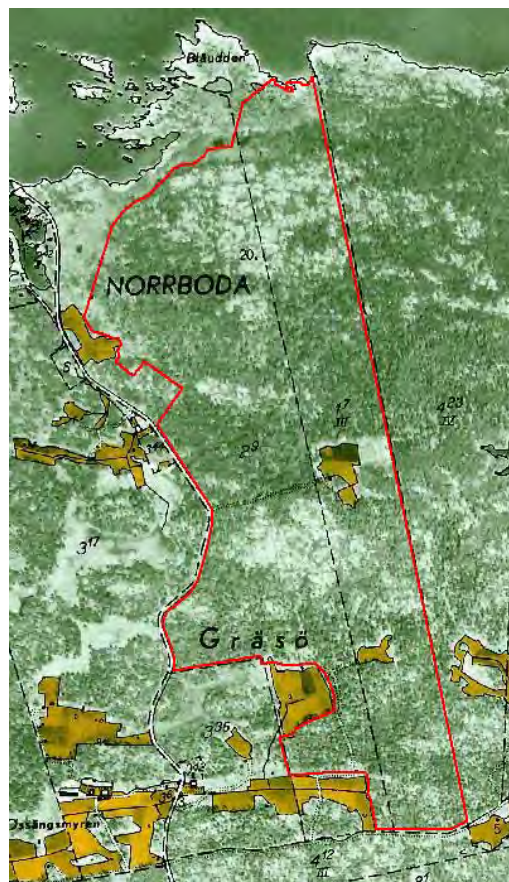
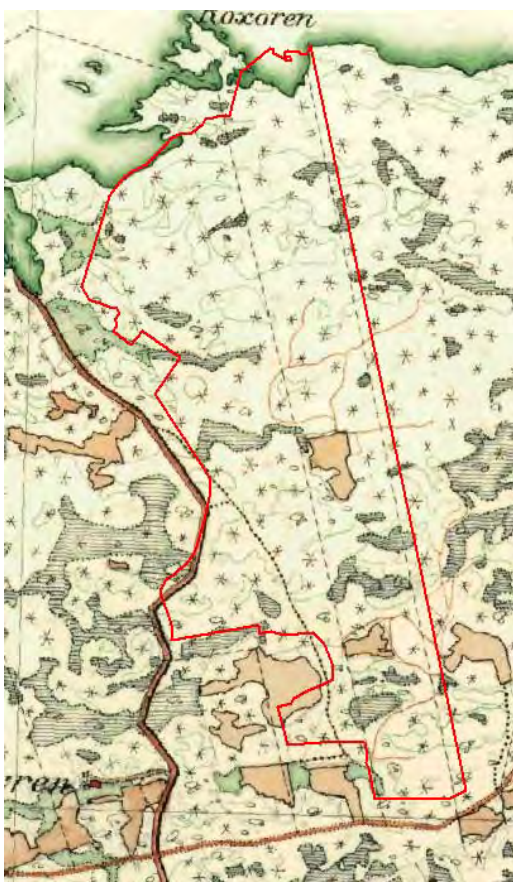
Fältskiktet på högre, torrare partier domineras av ris, medan det i fuktiga svackor ersätts av örtrik, ibland kalkpräglad vegetation. I området förekommer landhöjningsskog nära havet, sumpblandskogar, tallmossar och små kärr. De flesta kärr är be vuxna med bladvass och har en moss- och fältvegetation som indikerar mellanrikt eller rikt kärr. Området är även hydrologiskt intressant eftersom gamla diken har växt igen och markerna åter börjar försumpas.

Historisk och nuvarande markanvändning

Området består av kontinuitetsskog och fram till runt 60-talet har stora delar även betats. Odlingsrösen, en äldre ängslada samt flera gamla, hamlade träd såsom lönn, ask, björk och asp förekommer i området. Små inägomarker har brukats och fler av dem finns fortfarande kvar, om än i igenväxande. Även om skogsbiotoperna har ett förflutet som hävdade miljöer, har igenväxningen på stora delar gått så långt att de hävdberoende naturvärdena ersatts av andra. Skogen har skötts extensivt under lång tid och vissa delar är idag av naturskogs karaktär med död ved och gamla träd.

På generalstabskartan från 1878 var närmaste by Norrboda och allt norr om den var skoglig utmark. På häradskartan från 1901-1906 är marken markerad som främst barrskog med ett par små insprängda inägomarker och fuktstråk.

Områdets bevarandevärden

Biologiska värden

I naturreservatet Norrboda-Ugglan finns stora sammanhängande skogsområden med lång skoglig kontinuitet som brukats traditionellt med skogsbeta och plockhuggning under lång tid. De kalkrika markförutsättningarna ger området dess bredd av orkidéer och den extensivt brukade skogen skapar plats åt mossor, lavar och svampar som är beroende av grova träd och död ved. Områdets naturvärden är främst knutna till naturskog, äldre skogsbeta samt gamla grova träd och lågor.

I området har 21 rödlistade samt ytterligare 11 signalarter påträffats. I norr förekommer tre rödlistade insekter, två fåglar som omfattas av EU:s fågeldirektiv samt den största mängden fynden av mossor, lavar och svampar. I söder finns de flesta kärlväxterna. Det skulle dock behöva göras en mer utförlig inventering av mykorrhizasvampar i området. Arter med prioriterat bevarandevärde är understrukena.

Flera naturvårdsarter knutna till äldre aspar och död aspved förekommer i reservatet, t. ex. västlig njurlav, aspgelélav, stor aspticka, vit vedfingersvamp och kandelabersvamp. På gamla lövträd och äldre hamlade träd som står halvöppet förekommer brunskaftad blekspik, lunglav och aspfjädermossa.

Förekomsten av död ved gynnar många skyddsvärda arter. Ullticka, gränsticka, vintertagging, vedtrappmossa och liten hornflikmossa är alla arter som är knutna till lågor av barrträd i näringsrika skogar. Vintertagging lever på döda eller döende tallar som vanligen är över 250 år i talldominerad barrskog. Både vedtrappmossa och liten hornflikmossa föredrar framförallt gamla, väl slutna skogar med hög och jämn luftfuktighet och med god tillgång på död ved. De substrat mossorna föredrar är relativt kortlivade och därför är det viktigt att det finns en kontinuerlig tillgång på dessa så de kan sprida sig. Även strävlost förekommer ofta i väl slutna skogsbestånd, men gynnas av luckor i krontaket.

Även koralltaggsvampen lever av död ved, men förekommer på lågor av gamla lövträd. För dessa är det dessutom viktigt att ny ved tillkommer i omedelbar anslutning till den befintliga lokalen samt att de vindfällena, döende träd, torrakor och lågor som redan finns lämnas intakta.

Garnlav växer på levande barrträd i trögväxande, glesa bestånd eller i skogsgläntor där luftfuktigheten är stor.

I söder finns flera områden med stora bestånd av guckusko. Dessa är känsliga för igenväxning och slutavverkningar men viss plockhuggning går bra.

Naturvårdsarter

Begreppet naturvårdsarter är en samlingsterm för arter som är extra skyddsvärda, genom att de indikerar att ett område har höga naturvärden eller i sig själva är av särskild betydelse för biologisk mångfald.

Fåglar

<i>Arenaria interpres</i>	roskarl	VU	F
<i>Tetrao urogallus</i>	tjäder		F

Kärlväxter

<i>Bromopsis benekenii</i>	strävlost	NT	s
<i>Cephalanthera longifolia</i>	vit skogslilja		A §
<i>Cypripedium calceolus</i>	guckusko	s	A § C
<i>Dactylorhiza m. ssp. Maculata</i>	jungfru marie nycklar		§
<i>Epipactis helleborine</i>	skogsknipprot	s	A §
<i>Hepatica nobilis</i>	blåsippa	s	A §
<i>Listera ovata</i>	tvåblad	s	A §

<i>Neottia nidus-avis</i>	nästrot	s	A §
<i>Primula veris</i>	gullviva		§
<u>Mossor</u>			
<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	vedtrappmossa	NT	s
<i>Buxbaumia viridis</i>	grön sköldmossa		s A
<i>Neckera pennata</i>	aspfjädermossa	VU	s C
<i>Lophozia ascendens</i>	liten hornflikmossa	VU	s
<i>Orthotrichum gymnostomum</i>	asphättemossa		
<u>Lavar</u>			
<i>Alectoria sarmentosa</i>	garmlav		s
<i>Sclerophora farinacea</i>	brunskaftad blekspik	VU	s C
<i>Collema subnigrescens</i>	aspgelélav	NT	s
<i>Leptogium saturninum</i>	skinnlav		s
<i>Lobaria pulmonaria</i>	lunglav	NT	s
<i>Nephroma laevigatum</i>	västlig njurlav	VU	s
<u>Svampar</u>			
<i>Artomyces pyxidatus</i>	kandelabersvamp	NT	s
<i>Hericium coralloides</i>	koralltaggsvamp	NT	s
<i>Inonotus rheades</i>	rävticka		s
<i>Lentaria epichnoa</i>	vit vedfingersvamp	NT	s
<i>Phaeolus schweinitzii</i>	grovticka		s
<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	ullticka	NT	s
<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	gränsticka	NT	s
<i>Phellinus pini</i>	tallticka	NT	s
<i>Phellinus populicola</i>	stor aspticka	NT	s
<i>Irpicodon pendulus</i>	vintertagging	NT	s C
<i>Spongiporus undosus</i>	vågticka	VU	
<u>Insekter</u>			
<i>Buprestis octoguttata</i>	åttafläckig praktbagge		s
<i>Philereme transversata</i>	svartbrun klaffmätare	NT	
<i>Philereme vetulata</i>	grå klaffmätare	NT	
<i>Phytometra viridaria</i>	jungfrulinsfly	NT	

Teckenförklaring:

- F = Arten omfattas av EU:s fågeldirektiv
A = Arten omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv
s = Signalart enligt Skogsstyrelsen (2005)
P = Arten omfattas av ett åtgärdsprogram för hotade arter
C = Ansvarsart för länet
§ = Fridlyst

Hotkategori i Sverige enligt rödlistan (2015):

CR = Critically endangered	Akut hotad
EN = Endangered	Starkt hotad
VU = Vulnerable	Sårbar
NT = Near threatened	Nära hotad
DD = Data deficient	Kunskapsbrist

Geovetenskapliga värden

Landhöjningen påverkar kuststräckorna inom området. Landmiljön består av omväxlande hållmarker och svackor med kalkhaltiga jordar.

Kulturhistoriska värden

Finns en husgrund precis vid strandlinjen i norr, dock inga synliga lämningar utan enligt lokal uppgift skulle här ha funnits en fiskestuga som användes under första världskriget. RAÄ-nummer Gräsö 204. I övrigt finns spår efter lövtäkt som visar på tidigare skötsel.

Värden för friluftslivet

Norrboda-Ugglan har höga värden för friluftslivet, hela Gräsö är ett populärt turistresemål. Reservatsgränsen i väster följer i stort sett den allmänna vägen, som även når vägs ände vid reservatsgränsen, vilket gör området lättillgängligt. I reservatet finns genomkorsande stigar och det är ett populärt område för skogs promenader. Reservatet gränsar dessutom mot havet och har inbjudande klippor utemot vattnet och erbjuder en vacker utsiktsplats.

Prioriterade bevarandevärden

Markslag och naturtyp:	örtrik grandominerad kalkbarrskog, lövrik barrnatturskog, tallhällar
Strukturer:	flerskiktat luckigt trädskikt, örtrikt markskikt, gamla träd, grova och solexponerade träd, hamlade träd, död ved
Växt-, svamp- och Djursamhällen	kalkgynnade kärlväxter, epifytiska mossor och lavar och vedsvampar

Arter:	<i>Bromopsis benekenii</i>	strävlost
	<i>Clavicornia pyxidata</i>	kandelaberssvamp
	<i>Cypripedium calceolus</i>	guckusko
	<i>Hericium coralloides</i>	koralltaggsvamp
	<i>Irpicodon pendulus</i>	vintertagging
	<i>Lophozia ascendens</i>	liten hornflikmossa
	<i>Neckera pennata</i>	aspfjädermossa
	<i>Nephroma laevigatum</i>	västlig njurlav
	<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	ullticka
	<i>Phellinus populicola</i>	stor aspticka
	<i>Sclerophora farinacea</i>	brunskaftad blekspik
Friluftsliv:	naturupplevelse	

KÄLLFÖRTECKNING

Publicerade skrifter

- ArtDatabanken. 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Forslund, M. (red) 2015. Ansvarsarter och ansvarsnaturtyper i Uppsala län. Meddelandeserien 2015:03 Länsstyrelsen i Uppsala län.
- Hallingbäck, T (red.). 2013. Naturvårdsarter, ArtDatabanken SLU. Uppsala.
- Länsstyrelsen i Uppsala län och Skogsstyrelsen, 2006. Strategi för formellt skydd av skog i Uppsala län.
- Naturvårdsverket. 1991: Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv –beskrivningar (del av objekt C18). Rapport 3771.
- Naturvårdsverket. 1992: Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv –beskrivningar (del av objekt C18). Rapport 4037.
- Nitare, J. (red.) 2005. Signalarter - Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.

Opublicerade skrifter

- Aronsson, G. m.fl. 2000-2001. Inventering av naturvärden på Norrboda (Kråkan – Ugglan).

Digitala källor

- ArtDatabanken, Artfakta. <http://www.artdatabanken.se/vaara-tjaenster/artfakta/>
- Riksantikvarieämbetet. 2011. Fornlämningsregister, tillgängligt på <http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html>
- Skogsstyrelsen, Skogens pärlor, tillgänglig på <http://karta.svo.se>
- Svenska botaniska föreningen, ArtDatabanken http://svenskbotanik.se/wp-content/uploads/2014/04/guckusko_74.pdf

Kartmaterial

- Lantmäteriets digitala häradsekonomiska karta. Norrboda J112-99-20, Kartlagd 1901-1906.
- Lantmäteriets digitala ekonomiska karta. Norrboda J133-1311i55, Kartlagd 1953.
- Lantmäteriets digitala generalstabskarta. Lövsta J243-99-1, Kartlagd 18678.
- SGU, digitala jordarts- och berggrundskartor

PLANDEL

Övergripande skötsel

Den övergripande målsättningen med reservatet är att bevara skogens luckiga och flerskiktade karaktär med många äldre träd och mycket död ved. Området ska vara en lämplig biotop för kalkberoende svampar och kärlväxter.

Beskrivning, bevarandemål och skötselåtgärder

Eftersom denna skötselplan gäller för ett delområde och det är tänkt att ytterligare mark ska tillkomma är planen kortfattad. En mer detaljerad och ingående skötselplan kommer att skrivas när hela reservatsområdet är klart.

Reservatet har därför inte delats upp i olika skötselområden, utan är beskrivet som helhet, se skötselområdeskarta, bilaga 4.1.

Skötselområde A: Ört- och kalkrik barrskog med inslag av lövträd – 60,2 ha

Beskrivning: Gammal skog med varierad trädthet. Det finns en påtaglig förekomst av död ved och gamla träd med många skyddsvärda arter och området saknar spår av kalavverkning. Gran och tall dominerar trädskiktet, med björk och asp som främsta lövträd. Andra lövträd är sälg, lönn, ask och rönn. I norr finns flera gamla hamlade träd (bl.a. ask, björk och lönn) och området har historiskt sett använts som skogsbete och skötts med plockhuggning. Tallhällmarker finns spridda främst i mellersta och norra delarna av skötselområdet, och i södra delarna finns små insprängda gamla ängar med odlingsrösen som är under en igenväxningsfas. Det finns även kalkpåverkade kärr innehållandes till största del vass. I de tätare och mer fuktiga partierna i norra delen finns vedtrappmossa, liten hornflikmossa och strävlost och i de södra delarna finns stora ytor med guckusko.

Bevarandemål: Naturskogsartad blandskog. Området fortsätter att utveckla naturskogskaraktär med blandade åldrar och trädslag samt död ved i olika grader av nedbrytning. Epifytfloran är rik liksom förekomsten av naturvårdsarter på död ved. Det fortsätter att finnas inslag av gamla träd, där grova och vidkroniga aspar och andra lövträd står öppet och har solbelysta stammar. De öppna gamla inägomarkerna är öppna och odlingsrösen synliga. Kärren hålls öppna och fria från igenväxning av träd och buskar. Skogsbete (om praktiskt genomförbart) och en betesgytnad vegetation förekommer i delar av området.

Skötselåtgärder: Nyskapande: Om skogsbete ska förekomma bör lämpliga stängslingsåtgärder vidtas, med särskild hänsyn till angränsande fastigheter. Genomgångar installeras i anslutning till stigar tillsammans med informationsskyltar om betesdjur.

Restaurering: Träd som växer tätt intill skyddsvärda tallar, aspar eller andra lövträd kan vid behov ringbarkas eller avverkas. Plockhuggning av främst gran, till största delen i söder för att skapa gläntor. Avverkade träd bör lämnas kvar som död ved. I samband med avverkning är det av största vikt att markskador, som kan påverka känsliga mykorrhizasvampar med mera, inte uppstår. Röjning av träd på gamla inägor, odlingsrösen och kärr. Nyhamling av lämpliga lövträd genomförs.

Löpande: Skogsbete kan med fördel förekomma i området, om det bedöms som praktiskt genomförbart.

Anordningar för friluftslivet

Se bilaga 4.1 för friluftsanordningarnas/-anläggningarnas läge.

Beskrivning: Flera stigar finns inom reservatet, men i övrigt finns inga anordningar eller anläggningar för friluftslivet.

Bevarandemål: Lättillgänglig information om naturreservatet finns i området och denna bidrar till att förhöja upplevelsen av besöket. Reservatet stimulerar till naturupplevelser och ett aktivt friluftsliv. Områdets friluftsanläggningar är i gott skick och underlättar för besökare att uppleva området. Reservatets gräns är tydligt markerad enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.

Skötselåtgärder: Nyskapande:

- Anordna parkeringsplats och sätt upp P-skylt. Innan parkeringsplatsen anläggs måste en överenskommelse finnas med fastighetsägaren.
- Röj och markera befintlig stig enligt karta, bilaga 4.1.
- Röj en rågång. Markera reservatets gräns med färg på träd samt med hörnstolpar.
- Sätt upp informationsskyltar vid parkeringsplatsen samt där den markerade stigen går in i området.

Löpande:

- Städad och välhållen parkering.
- Underhåll av stig.
- Röjning av rågången. Förstärk målning på träd och underhåll av hörnstolpar.

- Byt ut skyltar vid behov.
- Tillsyn av anordningar.

Upplysningar

Vägar (inklusive vägdiken), stigar och ledningar

Inga vägar går genom reservatet men i norr gränsar reservatet till en väg vilken reservatets parkeringsplats kommer ligga i anslutning mot. Nödvändigt underhåll av ledning i norr får utföras. Stigar inom reservatet får underhållas. Nödvändiga röjningar i anslutning till dessa får utföras.

Stängsel och staket

Stängsel får sättas upp i de skötselområden som ska betas. Stängslen ska förses med genomgångar där markerade stigar går genom betesområdet.

Jakt

Jakt får bedrivas i enlighet med gällande lagstiftning. Befintliga jaktorn och siktgator får underhållas. Nya jaktorn och siktgator får ej uppföras. Uppsättning av saltstenar och utfodring av vilt är inte tillåtet.

UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER

Länsstyrelsen ansvarar för dokumentation av förändringar inom reservatet, inklusive skötselåtgärder. Dokumentationen bör ske med både anteckningar och fotografier. Skötselåtgärderna ska följas upp för att kontrollera att de genomförda åtgärderna överensstämmer med bevarandemålen. Status före och efter utförda skötselåtgärder ska dokumenteras.

UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL

Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning av bevarandemål i reservatet i enlighet med riktlinjerna i Naturvårdsverkets rapport Uppföljning av skyddade områden i Sverige och Länsstyrelsens översiktliga plan för uppföljning av skyddade områden i Uppsala län.

SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV ÅTGÄRDER

Denna tabell utgör underlag och stöd för förvaltaren vid planering av åtgärder såväl lokalt i naturreservatet Norrboda-Ugglan som regionalt i länet. De ekonomiska resurserna utgör en begränsande faktor för verksamheten, vilket innebär att Länsstyrelsen måste prioritera mellan åtgärder i länets alla reservat. Den slutliga prioriteringen och tidsplaneringen på länsnivå genomförs av Länsstyrelsen.

Skötselåtgärd	Prio	Kommentar	Skötselomr.	Finansiering
Friställning grova lövträdträd och tallar	1	Initialt, därefter vid behov	A	Skötselanslag
Nyhamling	3	Återhamling vart 5:e till 10:e år.	A	Skötselanslag
Röjning av träd i kärr och på inägomark	2	Vid behov	A	Skötselanslag
Extensivt skogsbyte och stängsling	2		A	Skötselanslag
Plockhuggningar om skogsbyte införs	1	Initialt, därefter vid behov	A	Skötselanslag
Punktvis röjning för att gynna arter	2	Vid behov	A	Skötselanslag
Anordna eldplats	2	Om detta görs måste ved fyllas på kontinuerligt	Friluftsliv	Skötselanslag
Anordna parkeringsplats, sätta upp P-skylt	1		Friluftsliv	Skötselanslag
Sätta upp informationsskyltar	1		Friluftsliv	Skötselanslag
Röja och markera stig	2		Friluftsliv	Skötselanslag
Gränsmarkering	1		Friluftsliv	Skötselanslag
Underhåll av parkering, gräns, informationsskyltar, stig och eventuella anordningar	1	Löpande	Friluftsliv	Skötselanslag
Uppföljning av skötselåtgärder	1	Efter åtgärd	Alla	Skötselanslag
Uppföljning av bevarandemål	1	Enligt uppföljningsplan	Alla	Skötselanslag

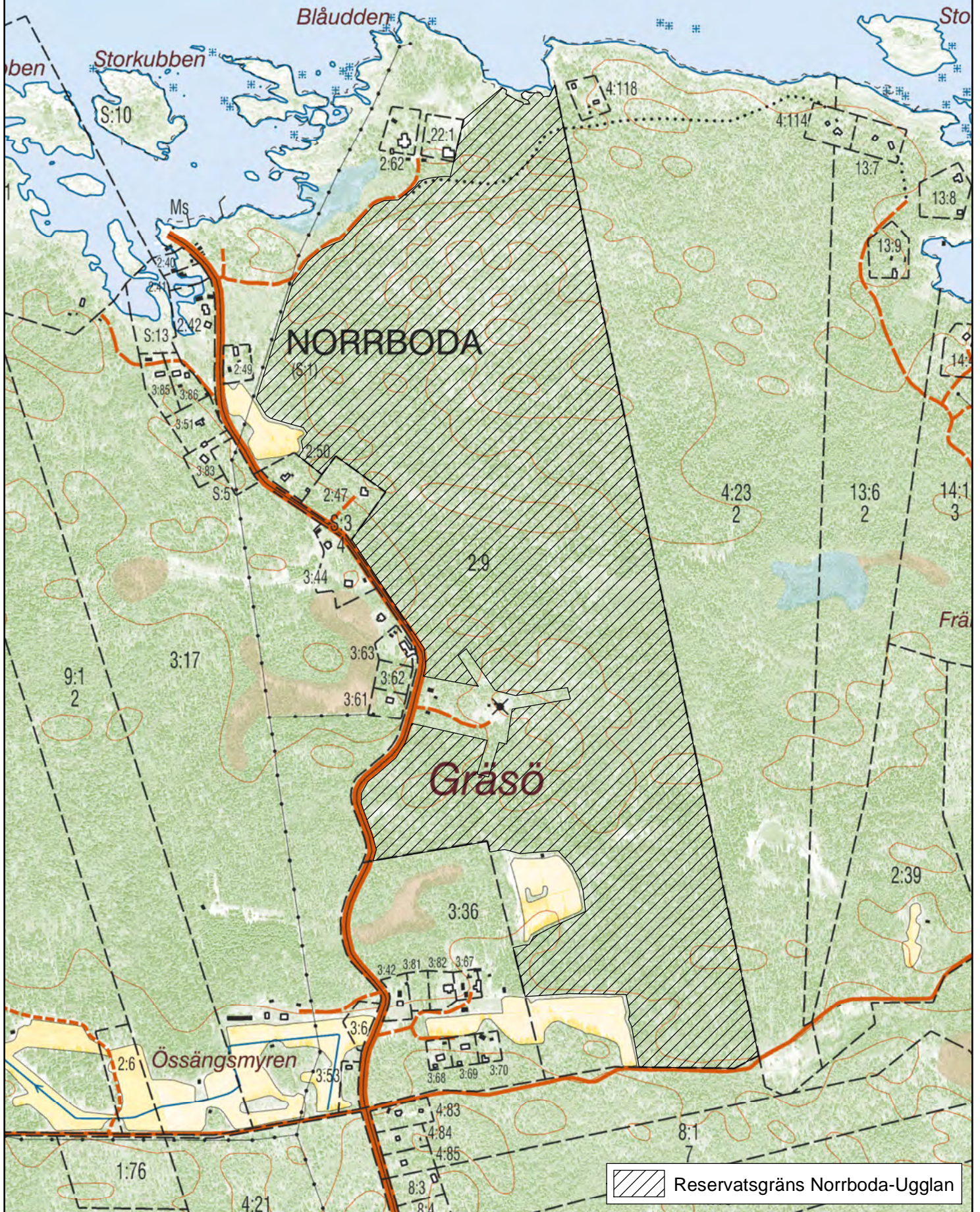
BILAGOR

4.1. Skötselområdeskarta

Örskärssundet

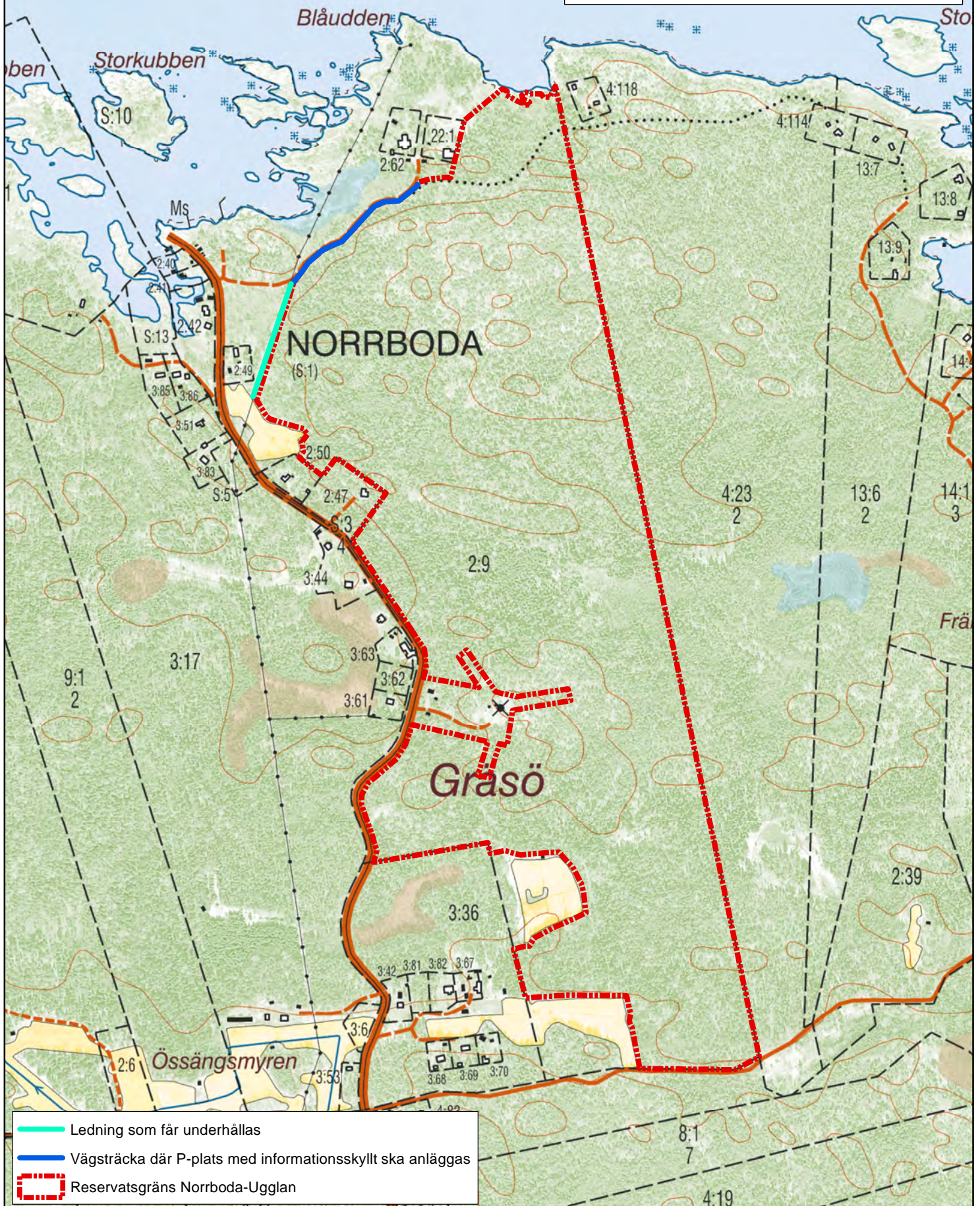
Bilaga 1. Beslutskarta 1
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län förslag till
beslut 2017-09-25, dnr 511-3500-13.
Naturreseptatet NORRBODA-UGGLAN
Östhammars kommun.

Örskärssundet

Bilaga 2. Beslutskarta 2
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län förslag till
beslut 2017-09-25 dnr 511-3500-13.
Naturreseptat NORRBODA-UGGLAN
Östhammars kommun.

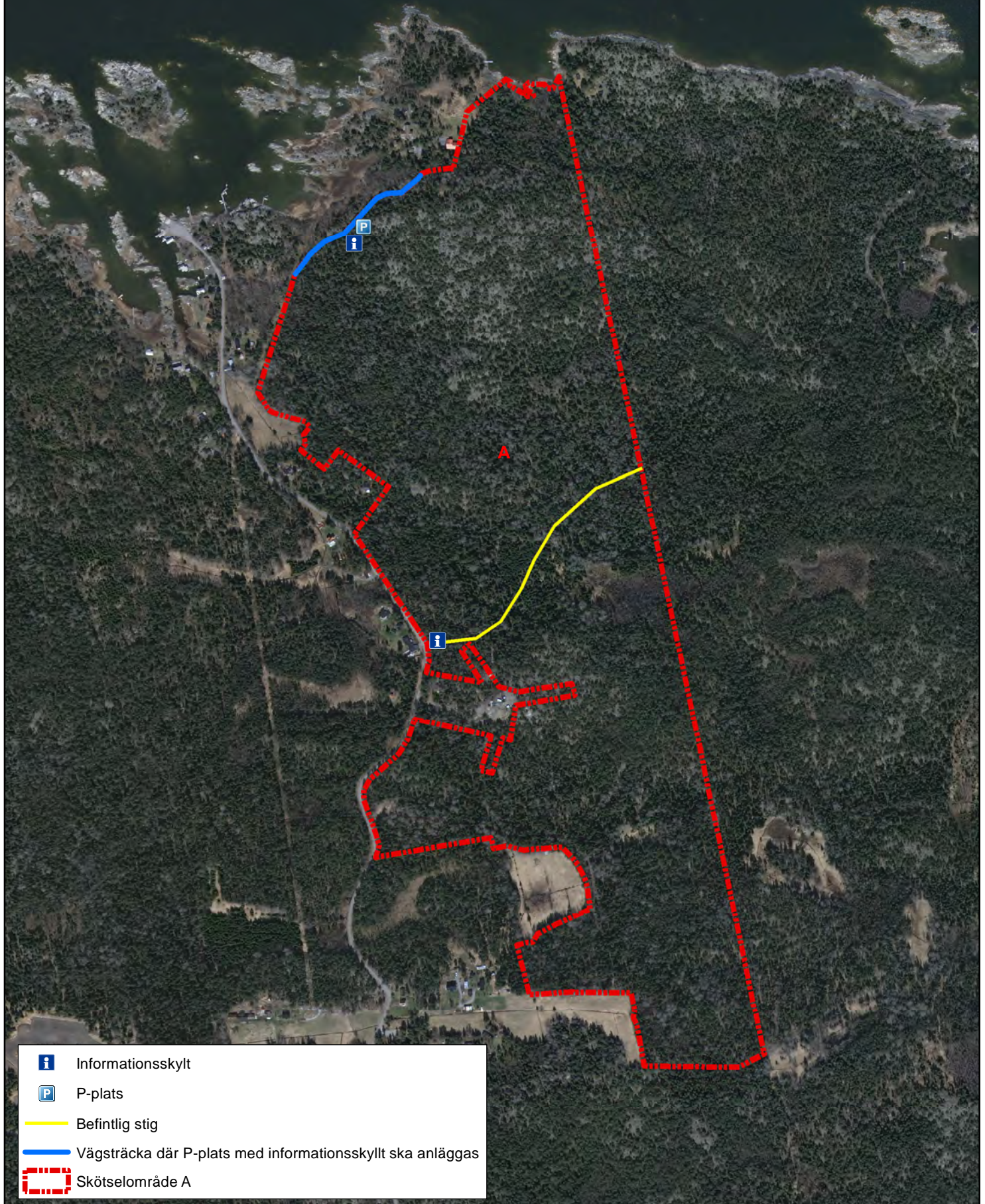

Bilaga 3. Översigtskarta.
 Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län,
 förslag till beslut 2017-09-25,
 dnr 511-3500-13.
Naturreservatet UGGLAN
 Östhammars kommun.

Bilaga 4.1. Skötselområdesskarta
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län förslag till
beslut 2017-09-25, dnr 511-3500-13.
Naturreservatet NORRBODA-UGGLAN
Östhammars kommun.

- Informationsskylt
- P-plats
- Befintlig stig
- Vägsträcka där P-plats med informationsskylt ska anläggas
- Skötselområde A

Kommunstyrelsens arbetsutskott

**Yttrande gällande förslag till bildande av naturreservat
Norrboda-Ugglan i Östhammars kommun**
Länsstyrelsens Dnr 511-3500-13

Östhammars kommun har fått ta del av Länsstyrelsens förslag till beslut att bilda naturreservatet Norrboda-Ugglan. Området ligger på norra Gräsö.

Kommunen har remisstid till 8 november 2017. Yttrandet skickas till uppsala@lansstyrelsen.se alternativt via Länsstyrelsens e-tjänst www.lansstyrelsen.se/Sv/e-tjanster

YTTRANDE

Östhammars kommun lämnar följande synpunkter på förslaget:

Värden i området och kommunens översiktsplan

Kommunen anser att Gräsö som helhet har mycket höga naturvärden med en rik mångfald av växter och djur och en skog som i många fall har spår av bete och extensivt brukande. I detta område beskrivs naturvärdena vara just skog med kulturspår, men i stora delar nu naturskog. Kalkrik mark, orkidéer, hållmarkstallskog, gammal barrskog och gamla grova träd som asp präglar området. Området beskrivs vara skyddsvärt i ett regionalt perspektiv då det är sällsynt med så stora arealer sammanhängande gammal skog.

Syftet med naturreservatet stämmer in med kommunens önskade mark- och vattenanvändning. I kommunens översiktsplan pekas området ut som skär-gårdsområde där fritid och rekreation är prioriterat.

Markägarfrågor

I förslaget till beslut beskrivs hur reservatsbildning i området inleddes redan år 2000, då med inventeringar. Vid kontakt med markägare i Norrboda-Ugglan bestämdes 2006 att skjuta upp arbetet med reservatsbildning tills vidare. År 2013 återupptogs ärendet och 2014 tecknades intrångsavtal med ägarna till fastigheten Norrboda 2:9. Förslaget reservat är ca 60 ha stort.

Östhammars kommun bedömer att önskvärd dialog med markägare har genomförts. Ett intrångsavtal har tecknats av båda parter.

Skötsel och förvaltning av naturreservatet

Kommunen ser positivt på inriktningen att delar av reservatet helst behöver skötas med bete, vilket kan möjliggöra för markägare att delta i skötseln av reservatet och fortsätta en lång tradition av skogsbete på Gräsö.

Kommunen ser också positivt på att ett av syftena med reservatet är att göra området tillgängligt för allmänheten med parkering, skyltning och röjning av stig, i det nät av stigar som redan finns. Redan idag är området lättillgänglig och välanvänt för rekreation och skogspromenader. Det är möjligt att nå havet i en mindre del av naturreservatets norra ände.

Området ligger intill Örskärssund, som kommunen, Upplandsstiftelsen och Gräsöfonden pekat ut som ett av ett 10-tal prioriterade besöksmål på Gräsö som vi förvaltar genom avtal med markägaren. Vid ett bildande av naturreservatet behöver vi se till att låta platserna stärka varandra.

Camilla Andersson
miljösakkunnig

Bilaga:

Förslag till beslut – Bildande av naturreservatet Norrboda-Ugglan
(Beslut inkl. beskrivning, skötselplan samt kartor)

Hälsa och habiliterings ledningskontor
Klara Ellström
Tfn 018 - 617 04 13
E-post klara.ellstrom@region uppsala.se

Uppsala läns kommuner
Region Uppsala

Gemensam nämnd för kunskapsstyrning. Justering av avtal och reglemente

En gemensam nämnd för kunskapsstyrning bildades 1 januari 2017. Nämnden ska, utifrån ett gemensamt behov hos parterna, särskilt skapa förutsättningar för evidensbaserad/kunskapsbaserad praktik inom socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård. Med kunskapsstyrning menas processer för styrning och ledning som leder till att bästa tillgängliga kunskap ligger till grund för den verksamhet som bedrivs. Avtal och reglemente för den gemensamma nämnden har fastställts i regionfullmäktige och respektive kommunfullmäktige.

Sedan uppstart har det framkommit att finansiering och resurser inte stämmer överrens med det avtal och reglemente som parterna har kommit överens om. Nämnden har därför beslutat att skicka förslag till justerat avtal och reglemente på remiss till samtliga parter. I samband med översynen av reglemente och avtal vill nämnden också ge parterna möjlighet att ha synpunkter på budget i relation till förändringarna.

Frågan har behandlats på Regionalt Forum, som rekommenderar parterna att revidera reglemente och avtal enligt bilagt förslag. Förslag till justering innebär att 5 mkr som lagts till nämndens budget för finansiering av FoU-verksamhet vid Hälsa- och habilitering, flyttas från nämnden. Ett förtydligande har gjorts beträffande folkhälsofrågor, som inte bör ingå i nämndens ansvarsområde. Istället för en rådgivande ledningsgrupp föreslås en beredningsgrupp, i enlighet med formen för övriga nämnder.

Eventuellt reviderat avtal och reglemente ska fastställas i början av 2018 av respektive part.

Synpunkter på förslaget skickas till hoh@region uppsala.se snarast, dock senast 31 oktober 2017. Ange *Gemensam nämnd för kunskapsstyrning* i titelraden.

Håkan Collin, ordförande

Bilagor

Protokollutdrag Gemensam nämnd för kunskapsstyrning 2017-05-19
Förslag till justerat avtal och reglemente för gemensam nämnd för kunskapsstyrning

Region Uppsala

Box 602 | 751 25 Uppsala | tfn vx 018-611 00 00 | fax 018-611 60 10 | org nr 232100-0024

www.region uppsala.se

§ 37/17

Verksamhetsdialog 2018-2020**Beslut**

Gemensam nämnd för kunskapsstyrnings beslut

Gemensam nämnd för kunskapsstyrning beslutar att skicka avtal och reglemente på remiss till samtliga avtalsparter för revidering inför 2018.

Parterna ges möjlighet att senast 30 september 2017 lämna synpunkter på budget för gemensamt arbete med stöd till kunskapsstyrning av socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård i samband med revideringen av avtalet.

Ärendebeskrivning

Under uppstarten av Gemensam nämnd för kunskapsstyrning och nämndens nya ansvarsområde i Region Uppsalas regi har det framkommit att finansiering och resurser inte stämmer överens med det avtal och reglemente som har antagits av parterna. Båda dokument har behov av att ses över för att stämma överens med de stödresurser till socialtjänst som finns vid Hälsa och habilitering, Region Uppsala. I samband med översynen av reglemente och avtal föreslås också att samtliga parter ges möjlighet att lämna synpunkter på budget i relation till förändringarna.

Nämnden ser också möjlighet att i samband med översynen klargöra ett antal punkter i de uppdaterade dokumenten:

- Hur ett eventuellt ekonomiskt överskott för nämndens område hanteras
- Hur ett eventuellt ekonomiskt underskott för nämndens område hanteras
- Ekonomin och parternas bidrag till nämndens budget
- Vilken part som lämpligast hanterar utbetalningar av arvode och reseersättning för de förtroendevalda
- Finansiering av nämndens omkostnader utöver arvode och reseersättning, exempelvis utbildningstillfällen och representation
- Modell för finansiering av ev. kommundoktorander

Ordförandes sign	Justerandes sign	Utdragsbestyrkande
		

Rev 2017-09-08

Avtal om samverkan kring kunskapsstyrning inom socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård för Region Uppsala och länets kommuner

Region Uppsala, Enköpings kommun, Heby kommun, Håbo kommun, Knivsta kommun, Tierps kommun, Uppsala kommun, Älvkarleby kommun och Östhammars kommun har träffat avtal om samverkan kring kunskapsstyrning för socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård. Överenskommelsen bygger på att respektive part gemensamt finansierar den samverkan som stadgas i reglementet för den gemensamma nämnden.

§ 1

Gemensam nämnd

Samverkan ska ske under ledning av gemensam nämnd enligt 3 kap. § 3 a kommunallagen. Region Uppsala är vårdorganisation och den gemensamma nämnden ingår i Region Uppsalas organisation. Antalet ledamöter i nämnden regleras i reglementet, § 2. Respektive fullmäktige ska välja ledamöter och ersättare till nämnden.

§ 2

Nämndens uppgifter

~~Nämnden ansvarar för ekonomin inom nämndens ansvarsområde och ska utarbeta en årlig plan och budget som anger riktlinjer för forskning och utveckling inom socialtjänst och angränsade hälso- och sjukvård vid Hälsa och habiliterings FoU-avdelning med inriktning, strategiska mål och utvecklingsområden.~~

~~Nämnden ansvarar för ekonomin inom nämndens ansvarsområde och ska utarbeta en plan och budget som anger riktlinjer för FoU-avdelningens inriktning, strategiska mål och utvecklingsområden. Nämnden ska särskilt skapa förutsättningar för evidensbaserad/kunskaps-baserad praktik i socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård.~~

Nämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande lagar, avtal och bestämmelser.

Nämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs effektivt och planmässigt.

Nämnden ska själv, eller genom ombud, föra parternas talan i mål och ärenden inom nämndens verksamhetsområde, med undantag av frågor som rör förhållandet mellan regionen som arbetsgivare och dess arbetstagare.

Nämnden ska, om så begärs av respektive part, avge utlåtanden över motioner och framställningar.

Det åligger nämnden att besluta om avskrivningar av fordringar.

Nämnden ska följa upp och analysera sin verksamhet.

Nämnden ska fullgöra vad som i övrigt enligt parternas beslut, lag eller förordning tillkommer nämnden. 2

Formaterat: Teckensnitt:Garamond, 11,5 pt

Formaterat: Teckensnitt:11,5 pt

Formaterat: Teckensnitt:Garamond, 11,5 pt

Nämnden har vidare följande uppdrag:

- Kunskapsstöd till socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård.
- Nämnden stödjer parternas utveckling och implementering av forsknings- och kunskapsbaserad verksamhet inom socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård. Ytterligare samarbete, eller att omfattningen av samarbetet ska utvidgas till andra områden, beslutas av respektive part.
- ~~Stödja och utveckla folkhälsofrågor inom nämndens verksamhetsområde.~~
- Samverka om relevant forskning och utveckling med externa parter. Nämnden vidareutvecklar samverkan med universitet och högskolor. Nämnden agerar brygga mellan parterna å ena sidan och universitet och högskolor å andra sidan, i syfte att koppla ihop forskning och praktik.
- Svara för regionala samverkans- och stödstruktur för kunskapsutveckling inom socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård. Den regionala samverkans- och stödstrukturen ska [följa den nationella planen vid SKL och:](#)
- vara en arena för lokala och regionala politiska prioriteringar och strategier,
- medverka till att skapa förutsättningar för FoU-avdelningen vid Hälsa och habilitering att tillhandahålla evidensbaserad/kunskapsbaserad praktik för implementering av ny kunskap, samt
- vara en dialogpart gentemot den nationella nivån i frågor som rör kunskapsutveckling och kunskapsstyrning.
- ~~Svara för FoU-verksamheter inom Hälsa och habilitering.~~
- Nämnden ska hålla respektive part kontinuerligt underrättad om nämndens verksamhet.

För att fullgöra sina uppgifter äger nämnden att från parternas nämnder och tjänstemän infordra de uppgifter, erhålla de upplysningar och det biträde som nämnden behöver.

§ 3

Finansiering

Nämndens kostnader fördelas lika mellan regionen och länets kommuner. Kommunerna finansierar sin del utifrån befolkningsstorlek per den 30 juni året före aktuellt budgetår. Om kommunerna och regionen blir ense om att lägga nya uppdrag på nämnden, ska uppdragen finansieras genom särskilda avtal om medfinansiering. Externa projektanslag får föras över mellan åren enligt anslagsgivarens regler.

Budget ska upprättas så, att kostnader och intäkter balanseras. Budgeten upprättas av Region Uppsala efter samråd med parterna. Förslag till budget ska tillställas parterna senast den 30 september varje år.

~~I nämndens budget ingår medel för forsknings- och utvecklingsprojekt.~~

Om över- eller underskott uppstår i bokslut regleras detta årligen genom överenskommelse mellan de samverkande parterna.

Resultatredovisning

Regionstyrelsen beslutar när nämnden senast ska redovisa sin medelsförvaltning för föregående budgetår. 3

Medelsförvaltning

Regionen förvaltar den gemensamma nämndens medel. Parterna har rätt till löpande insyn i medelsförvaltningen.

§ 4

Administration och beredning av ärenden

~~Nämnden är administrativt kopplad till förvaltningen Hälsa och habilitering, som svarar för sekretariat, ärendehantering och annan service till nämnden. Som stöd för beredning av ärenden har chefen för Hälsa och habilitering en beredningsgrupp med kommunala chefer från tjänstemannaledning, hälsa, stöd, vård och omsorg (HSVO). Som stöd i FoU-arbetet för socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård svarar respektive ansvarig chef i varje kommun för att utse sakkunniga. Nämnden är administrativt kopplad till förvaltningen Hälsa och habilitering, som svarar för sekretariat, ärendehantering och annan service till nämnden. Chefen för Hälsa och habilitering är ansvarig föredragande. Alla ärenden bereds gemensamt av ansvariga chefer i kommunerna och regionen, vilka även utgör rådgivande ledningsgrupp för verksamheten.~~

Formaterat: Teckensnitt:Garamond, 11,5 pt

§ 5

Verksamhetens igångsättande

Nämndens verksamhet startar den 1 januari 2017.

§ 6

Uppföljning av verksamheten

Nämndens ansvar och verksamhet följs upp senast juni 2018, och därefter en gång per mandatperiod, utifrån förutbestämda kriterier.

§ 7

Avtalstid

Detta avtal gäller fr.o.m. 2017-01-01 och tills vidare, under förutsättning av att fullmäktige i de samverkande parterna har godkänt avtalet.

Vill någon av de samverkande parterna frånträda avtalet ska skriftligt meddelande om detta tillsändas övriga parter senast ett (1) år före mandatperiodens utgång. Annars förlängs avtalet med oförändrade villkor ytterligare en mandatperiod. För avtalets upphörande i sin helhet krävs likalydande beslut i respektive fullmäktige.

Vid upphörande av verksamheten i sin helhet, eller om någon part vill frånträda avtalet, ska särskilda förhandlingar ske mellan parterna angående formerna för detta samt angående den ekonomiska regleringen mellan parterna.

§ 8

Twist

Twister angående tolkning och/eller tillämpningen av detta avtal och övriga överenskommelser mellan de samverkande parterna ska i första hand lösas genom förhandlingar mellan parterna. För 4

den händelse överenskommelse inte kan träffas ska tvister avgöras i allmän domstol alternativt genom skiljeförfarande enligt lagen om skiljeförfarande (1999:116).

Reglemente för gemensam nämnd för kunskapsstyrning

§ 1

Tillämpningsområde

Detta reglemente gäller för den gemensamma nämnden för kunskapsstyrning för socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård i Uppsala län. Parter i nämnden är Region Uppsala, Enköpings kommun, Heby kommun, Håbo kommun, Knivsta kommun, Tierps kommun, Uppsala kommun, Älvkarleby kommun och Östhammars kommun.

Region Uppsala är vårdorganisation och den gemensamma nämnden ingår i Region Uppsalas organisation.

Utöver vad som följer av lag gäller detta reglemente och ett mellan parterna ingånget avtal om samarbete kring kunskapsstyrning inom socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård.

§ 2

Antalet ledamöter och ersättare i nämnden

Antalet ledamöter i nämnden är tolv, med tolv personliga ersättare. Nämndens ledamöter utses av respektive part enligt följande fördelning:

	<u>Ordinarie</u>	<u>Ersättare</u>
Region Uppsala	3	3
Uppsala kommun	2	2
Enköpings kommun	1	1
Heby kommun	1	1
Håbo kommun	1	1
Knivsta kommun	1	1
Tierps kommun	1	1
Älvkarleby kommun	1	1
Östhammars kommun	1	1
Summa	12	12

Vid förfall för en ledamot ska denna ersättas av en ledamot från den part som valt ledamoten.

Ersättning till ledamöter och ersättare ska utbetalas av respektive part enligt de regler som gäller för förtroendevalda i Region Uppsala.

§ 3

Mandatperiod

Ledamöter och ersättare väljs, om inte annat beslutas, för fyra år, räknat fr.o.m. 1 januari året efter allmänna val hållits. Valen förrättas av respektive parts under valåret nyvalda fullmäktige, vid sammanträde senast i december månad detta år.

För perioden 1 januari 2017–31 december 2018 väljs ledamöter och ersättare för två år.

§ 4

Ordförande och vice ordförande

Nämndens ordförande utses av Region Uppsala.

Nämndens vice ordförande utses av Region Uppsala på förslag av kommunerna.

Är ordförande och vice ordförande förhindrade att närvara vid sammanträde får nämnden utse annan ledamot att tillfälligt leda sammanträdet.

Är ordföranden p.g.a. sjukdom eller av annat skäl förhindrad att utföra sitt uppdrag under längre tid än en månad i följd, eller sammanlagt sex månader under ett år, förordnar nämnden en ledamot som ersättare för ordförande, att fullgöra dennes uppgifter. Eventuella ekonomiska förmåner som är förenade med uppdraget som ordförande, övertas under förordnandetiden av ersättaren. Vad nu sagts om ordförande gäller även vice ordförande.

§ 5

Sekreterare

Sekreteraren för styrelsens protokoll, ombesörjer expediering av nämndens beslut och följer i övrigt de uppgifter som framgår av detta reglemente eller av gällande arbetsordning för Region Uppsalas fullmäktige eller som särskilt beslutas av nämnden.

Utgående skrivelser, avtal och förbindelser m.m. som beslutas av nämnden underskrivs av ordförande med kontrastsignering av förvaltningschefen. Nämnden får besluta att underskrift i vissa fall ska ske i annan ordning.

§ 6

Nämndens åligganden

Nämnden ansvarar för ekonomin inom nämndens ansvarsområde och ska utarbeta en årlig plan och budget som anger riktlinjer för forskning och utveckling inom socialtjänst och angränsade hälso- och sjukvård vid Hälsa och habiliterings FoU-avdelning med inriktning, strategiska mål och utvecklingsområden.

~~Nämnden ansvarar för ekonomin inom nämndens ansvarsområde och ska utarbeta en plan och budget som anger riktlinjer för FoU-avdelningens vid Hälsa och habilitering inriktning, strategiska mål och utvecklingsområden. Nämnden ska, utifrån ett gemensamt behov, särskilt skapa förutsättningar för evidensbaserad/kunskapsbaserad praktik i socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård.~~

Nämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande lagar, avtal och bestämmelser.

Nämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs effektivt och planmässigt.

Nämnden ska själv, eller genom ombud, föra parternas talan i mål och ärenden inom nämndens verksamhetsområde, med undantag av frågor som rör förhållandet mellan regionen som arbetsgivare och dess arbetstagare.

Formaterat: Teckensnitt:Garamond, 12 pt

Nämnden ska, om så begärs av respektive part, avge utlåtanden över motioner och framställningar.

Det åligger nämnden att besluta om avskrivningar av fordringar.

Nämnden ska följa upp och analysera sin verksamhet.

Nämnden ska fullgöra vad som i övrigt enligt parternas beslut, lag eller förordning tillkommer nämnden.

Nämnden har vidare följande uppdrag:

- Kunskapsstöd till socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård.
- Bevaka och stödja implementering av Forskning och utveckling (FoU).
- Svara för regional samverkans- och stödstruktur för kunskapsstyrd socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård.
- ~~Stödja och utveckla folkhälsofrågor inom nämndens verksamhetsområde.~~
- Samverka om relevant forskning och utveckling med externa parter.
- ~~Svara för FoU-verksamheter inom Hälsa och habilitering.~~
- Nämnden ska hålla respektive part kontinuerligt underrättad om nämndens verksamhet.

För att fullgöra sina uppgifter äger nämnden att från parternas nämnder och tjänstemän infordra de uppgifter, erhålla de upplysningar och det biträde som nämnden behöver.

§ 7

Sammanträden

Nämnden ska för varje kalenderår upprätta en plan för sina sammanträden. Utöver de sammanträden som intagits i planen ska sammanträde enligt 5 kap. 7 § första stycket i kommunallagen hållas när minste en tredjedel av ledamöterna begär det eller ordförande finner att det behövs.

Nämnden sammanträder i Uppsala om inte nämnden bestämmer annat.

§ 8

Kallelse

Skriftlig kallelse ska i god tid före varje sammanträde med nämnden utsändas till nämndens ledamöter och ersättare. Med kallelsen ska följa en preliminär föredragningslista över de ärenden som avses bli behandlade vid sammanträdet jämte de handlingar som hör till ärendena. Slutlig föredragningslista fastställs vid varje sammanträdes början.

§ 9

Ersättares tjänstgöring

Kan ledamot inte delta i sammanträde ska denne utan dröjsmål underrätta sekreteraren, som inkallar den ersättare till tjänstgöring vid sammanträdet, som valts av ledamotens part.

Infiner sig ordinarie ledamot under pågående sammanträde, till vilket han förut anmält förhinder, upphör ersättarens tjänstgöringsrätt när beslut fattats i det ärende som behandlades när den ordinarie ledamoten kom till sammanträdeslokalen.

§ 10

Närvarorätt

Rätt att närvara vid nämndens sammanträden samt att delta i överläggningarna tillkommer icketjänstgörande ersättare i nämnden.

Sekreterare i nämnden får yttra sig i formella frågor som uppkommer under sammanträdet och lämna tekniska upplysningar med anknytning till sammanträdeshandlingarna.

Om fackliga företrädares rätt att närvara vid sammanträde med nämnden finns särskilt stadgat i 7 kap. 8 § kommunallagen.

§ 11

Tjänsteman och sakkunnig

Förtroendeman, tjänsteman hos regionen eller särskild sakkunnig som avses i 6 kap. 19 § andra stycket kommunallagen får tillkallas av nämnden och får, om nämnden beslutar det, delta i överläggningarna men inte i besluten.

§ 12

Delegering

Nämnden får uppdra åt en anställd hos någon av de samverkande parterna att besluta på nämndens vägnar.

§ 13

Delgivning

Delgivning med nämnden sker med förvaltningschefen eller med den som i övrigt enligt särskilt beslut är behörig att motta delgivning.

§ 14

Beredning av ärenden

Nämndens ordförande beslutar om formerna för beredning och föredragning av ärenden vid nämndens sammanträden. Föredragande som inte har närvarorätt enligt 10 § i reglementet har vid sammanträde endast den yttranderätt som avser föredragningen.

§ 15

Justering av protokoll

Protokollet justeras av ordföranden och minst en för varje gång utsedd ledamot eller tjänstgörande ersättare, senast 14 dagar efter sammanträdet. Justering får också verkställas av nämnden, antingen genast eller vid nästa sammanträde. Justering sker, förutom genom namnteckning på därför avsedd plats, genom signum på varje enskild sida av protokollet.

Nämndens justerade protokoll ska anslås samtliga parter anslagstavlor. Senast andra dagen efter det att protokollet justerats ska justeringen, och var protokollet finns, tillkännages på respektive parts anslagstavla. Tillkännagivande ska vara försett med uppgift om den dag det anslagits. Det får inte avlägsnas förrän överklagandetiden gått ut. Även på protokollet ska dag för justering, och när justeringen tillkännagivits, noteras.

§ 16

Beslutsrätt, jäv

Nämnden får handlägga ärende endast om fler än hälften av ledamöterna är närvarande.

Om jäv finns bestämmelser i 6 kap. 24–27 §§ kommunallagen.

§ 17

Reservation

Den som deltagit i avgörandet av ett ärende får anföra reservation mot beslutet. Reservationen ska anmälas innan sammanträdet avslutats. Om reservationen utvecklats närmare ska den vara skriftlig och lämnas senast när protokollet justeras.

§ 18

Arkiv

För vården av nämndens arkiv gäller Region Uppsalas arkivreglemente.

§ 19

Överklagande

För överklagande av nämndbeslut gäller vad som stadgas i 10 kap. i kommunallagen om laglighetsprövning.

§ 168

Dnr SN-2017-184

Dpl 901

Remiss av förslag till justering av avtal och reglemente för Gemensam nämnd för kunskapsstyrning

---

Gemensam nämnd för kunskapsstyrning bildades i samband med bildandet av Region Uppsala. Nämnden ska, utifrån ett gemensamt behov hos parterna, särskilt skapa förutsättningar för evidensbaserad/kunskapsbaserad praktik inom socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård. Med kunskapsstyrning menas processer för styrning och ledning som leder till att bästa tillgängliga kunskap ligger till grund för den verksamhet som bedrivs. Avtal och reglemente för den gemensamma nämnden har fastställts i regionfullmäktige och respektive kommunfullmäktige. Behov av att ändra i avtal och reglemente har identifierats.

Kommunen har fått förslag på ändringar i avtal och reglemente på remiss. Kommunstyrelsen i Östhammars kommun kommer besvara remissen och socialnämnden har möjlighet att lämna synpunkter.

Socialchef Håkan Dahlqvist föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 2017-10-11

Förslag till yttrande antas och överlämnas till kommunstyrelsen.

Socialchef Håkan Dahlqvist föredrar ärendet.

I ärendet yttrar sig Cecilia Bernsten (C).

Socialnämndens beslut

Förslag till yttrande antas och överlämnas till kommunstyrelsen. (Bilaga 4)

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Delges:
Kommunstyrelsen

Hälsa och habiliterings ledningskontor
Dnr KSN2017-0012

Yttrande

Gemensam nämnd för kunskapsstyrning. Justering av avtal och reglemente

Yttrande på ändringar i reglemente

§ 6 Nämndens åliggande

Förslag till skrivning i första stycket kan accepteras förutom att sista meningen i den borttagna texten ska återställas till den ursprungliga skrivningen.

”Nämnden ska, utifrån ett gemensamt behov, särskilt skapa förutsättningar för evidensbaserad/kunskapsbaserad praktik i socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård”.

Förslag att ta bort följande två punktsatser accepteras

- Stödja och utveckla folkhälsofrågor inom nämndens verksamhetsområde.
- Svara för FoU-verksamheter inom Hälsa och habilitering.

Yttrande på ändringar i avtal

§2 Nämndens uppgifter

Förslag till skrivning i första stycket kan accepteras förutom att sista meningen i den borttagna texten ska återställas till den ursprungliga skrivningen.

”Nämnden ska, utifrån ett gemensamt behov, särskilt skapa förutsättningar för evidensbaserad/kunskapsbaserad praktik i socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård”.

Nämnden har vidare följande uppdrag:

Samtliga föreslagna förändringar inom detta stycke med punktsatser accepteras.

§3 Finansiering

Östhammars kommun accepterar föreslagen ändring men vill samtidigt betona vikten av att det finns ekonomiska resurser att utveckla området. Större delen av nämndens nuvarande finansiering är låsta i personella resurser. För att skapa en mer handlingskraftig verksamhet bör även medel för utveckling tillskjutas av nämndens parter. I avtalet borde det också framgå att avgiften indexerats för att säkerställa inflationens konsekvenser.

§4 Administration och beredning av ärenden

Inga synpunkter på föreslagna ändringar

Övriga områden

Hur ett ekonomisk under- samt överskott hanteras

Överskott avräknas kommande års inbetalning samt eventuellt underskott tillförs kommande års inbetalning enligt den tidigare modellen som utgår från region 50% kommunerna 50% som för kommunernas del fördelas utifrån befolkningsmängd.

Vilken part som lämpligast hanterar arvoden och reseersättningar

Som framgår av reglemente.

Ersättning till ledamöter och ersättare ska utbetalas av respektive part enligt de regler som gäller för förtroendevalda i Region Uppsala.

Finansiering av omkostnader utöver arvoden och reseersättningar, ex utbildning samt representation.

Nämndens budget justeras upp utifrån ett förväntat kostnadsutfall och belastar parterna i den årliga finansieringen.

Modell för finansiering av kommundoktorander

Deltagande parter betalar samtliga kostnaderna för en eventuell doktorand

Hälsa och habiliterings ledningskontor
Dnr KSN2017-0012

Gemensam nämnd för kunskapsstyrning. Justering av avtal och reglemente

Socialförvaltningens förslag till beslut

Förslag till yttrande antas och överlämnas till kommunstyrelsen.

Beslutsfattare/delegat: Kommunstyrelsen

Bakgrund

En gemensam nämnd för kunskapsstyrning bildades 1 januari 2017. Nämnden ska, utifrån ett gemensamt behov hos parterna, särskilt skapa förutsättningar för evidensbaserad/kunskapsbaserad praktik inom socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård. Sedan uppstart har det framkommit att finansiering och resurser inte stämmer överrens med det avtal och reglemente som parterna har kommit överens om. Frågan har behandlats på Regionalt Forum, som rekommenderar parterna att revidera reglemente och avtal enligt bilagt förslag. Samtliga kommuner samt regionen ges möjlighet att inkomma med synpunkter på ändringar i avtal och reglemente.

Sammanfattning av ärendet

Synpunkter på förslagna ändring framgår av bilagt förslag till yttrande.

Underlag¹

Remisshandlingar: Protokollsutdrag från gemensam nämnd för kunskapsstyrning 2017-05-19, tjänsteutlåtande från hälsa och habiliteringsledningskontor samt avtal och reglemente med föreslagna ändringar. SN-2017-184

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Slutgiltigt yttrande skickas till hoh@regionuppsala.se märkt: *Gemensam nämnd för kunskapsstyrning*

---

¹ För att läsa samtliga handlingar i ärendet kontakta registrator: socialnamnden@osthammar.se

ÖSTHAMMARS KOMMUN Kommunstyrelsen	
2017 -04- 04	
Dnr: KS-2017-328	Dpl: 913

MOTION
2017-03-29

Motion "Översyn av Tillväxtkontorets uppdrag"

Östhammars kommun tappar i näringslivsranking trots ett engagerat arbete från Tillväxtkontorets chef och personal. Moderaterna har med utgångspunkt från detta konstaterat att det behöver göras ett omtag beträffande Tillväxtkontorets uppdrag.

Idag bedrivs ett utåtriktat arbete med många kontakter med kommunens näringsidkare. Vid dessa träffar informeras företagarna om deras stora betydelse för kommunens utveckling. Företagarna försäkras om kommunens stöd där det är möjligt. Detta arbetsätt ger företagarna en förhoppning om att kommunen tar deras utmaningar på allvar.

Moderaterna anser att ett förbättrat företagsklimat förutsätter att kommunen i sin myndighetsutövning och förhållningsätt möter de utfästelser vi förmedlar.

Tillväxtkontorets uppdrag är idag i det närmaste hundra procentigt utåtriktat medan problemet med den dåliga rankingen sannolikt finns inom kommunens egna organisation.

Moderaterna konstaterar att om kommunen menar allvar med att vilja förbättra företagarnas villkor måste vi börja i den egna organisationen. Tillväxtkontoret måste flytta fokus till kommunens egna organisation.

Moderaterna yrkar

- att Tillväxtkontorets uppdrag förändras avseende näringslivsuppdraget så att den egna organisationen prioriteras till lägst femtio procent av kontorets resurser.
- att Tillväxtkontoret ges ett tydligt uppdrag att öka förståelsen för företagarnas villkor i kommunens samtliga förvaltningar.
- att kommundirektören i samråd med chefen för Tillväxtkontoret uppdras att se över kontorets uppdrag med utgångspunkt från de två att-satserna ovan.

Pär-Olov Olsson
Gruppledare (M)

Kommunstyrelsen
KS – 2017 - 328
Svar på Motion Tillväxt

Motion "Översyn av Tillväxtkontorets uppdrag"

Moderaterna motionerade tidigare i år om att Tillväxtkontorets uppdrag både ska förändras och förtydligas. Kommundirektören och chefen för Tillväxtkontoret skall enligt samma motion "se över kontorets uppdrag".

Av motionen framgår även att större prioritet borde läggas på kommunens interna utvecklingsarbete med syfte att utveckla företagsklimatet.

Andemeningen och strategin som lyser igenom i motionen känns både välgrundad och också i linje med den planerade verksamheten. Samtidigt är det viktigt att understryka att Företagsklimatet bara till en begränsad del, påverkas av Tillväxtkontorets insatser.

Vi mäter företagsklimat på lite olika sätt i Östhammars kommun. Lite förenklat kan vi säga att vi mäter företagsklimatet utifrån:

- Hur många nya företag som startas (Nyföretagarbarometern)
- Hur pass nöjda våra företagskunder är med sina myndighetskontakter (NKI), samt
- Hur attityderna till företagande uppfattas (Sv Näringslivs företagsklimatranking)

Till del påverkas dessa indikatorer av kommunens interna arbete.

Därför är målmedvetenhet och tempo i kommunens interna insatser prioriterade (se Yttrande till Dnr KS-2017-111).

Jag ställer mig även bakom en organisatorisk översyn med målet att ytterligare förstärka angelägenhet att stärka företagsklimatet.

Ulf Andersson, chef Tillväxtkontoret

Yttrande med anledning av

Ärende: Motion, Kommunens service och regeltillämpning

Bakgrund

Den 4 oktober 2016 fattade Östhammars kommun (KS) beslut om ett "samlat arbete för att utveckla NKI" i gentemot företag i kommunens myndighetsutövning.

Beslutet tog sin utgångspunkt i resultatet av mätningarna, som genomfördes av de myndighetskontakter företag haft med Östhammars kommun under 2015. Resultatet pekade i en oönskad riktning och de beslutade insatserna hade tagits fram i en gemensam workshop mellan lokalt näringsliv, myndighetsförvaltning och berörda förtroendevalda från både kommunstyrelsen och bygg- & miljönämnden.

NKI mäter det sökande företags upplevelse av tillgänglighet, information, bemötande, kompetens, effektivitet och rättsäkerhet inom områdena brandskydd, bygglov, markupplåtelse, miljö- & hälsoskydd, livsmedelskontroll och serveringstillstånd. Förenklat uttryckt täcker detta in en betydande del i det som skulle kunna inrymmas under "kommunens service" resp "tillämpning av lagar och regler"*).

Analysen och vad som gjorts

Under sommaren 2016 genomförde Företagarrådet i Östhammars kommun en workshop med syfte att gemensamt analysera resultatet av NKI-mätningen och resultatet av Svenskt Näringslivs företagsklimatenkät (rankingen). Till flera delar var resultaten samstämmiga och några av slutsatserna blev att

- Stärka den muntliga dialogen med företagen
- Ha ett konstruktivt förhållningssätt i svaren till de sökande företagen
- Fokusera förtroendeskapande insatser på de mindre företagen inom bl.a. de areella näringarna och företag inom besöksnäringen
- Stärka kommunens dialog kring upphandlingar (ny inköspolicy är på gång under 2017, där ett av syftena har varit att också inhämta kunskap från näringslivet)
- Öka förståelsen hos både politiker och tjänstemän för näringslivets villkor

Dessa slutsatser – och ytterligare några – har varit den naturliga utgångspunkten i det beslut om ett "samlat arbete för att utveckla NKI" i gentemot företag som kommunen alltså fattade i höstas.

*] ett område som inte täcks in av NKI men som skulle kunna påverka Svenskt Näringslivs ranking är "kommunens upphandling". I slutet på detta dokument berörs detta område separat.

Hur har det gått sedan dess med det beslut som tagits?

Ja, till delar har de definierade insatserna i "det samlade arbetet" genomförts såsom planerat. De som bidragit i detta arbete är de myndighetsutövande förvaltningarna (Bygg- & Miljöförvaltningen resp. Räddningstjänsten). Därutöver har insatser även utförts inom Kommunledningsförvaltningens verksamheter (Företagsbesök, Frukostmöten, Lärseminarier och Fokusgrupper). Samtidigt är det viktigt att också lägga till att flera av insatserna sedan dess inte påbörjats eller fått mycket litet genomslag.

Den 25:e april släpptes också NKI för 2016. Utvecklingen av det som mäts i NKI är – generellt sett – långt ifrån den nivå företagare i Östhammars kommun har skäl att förvänta sig.

Vi behöver därför **öka både målmedvetenheten** och **hastigheten i genomförandet**.

Det är inte rimligt att anta att synbara resultat på det "samlade arbetet" ska kunna fås även om genomförandet hade varit 100%igt. För detta är tiden för knapp och de samlade företagskontakterna alltför få.

Men – min samlade erfarenhet av detta arbete säger mig ändå att – det föreligger en påtaglig risk att vårt interna arbete inte har förutsättningar för att nå resultaten om ett bra företagsklimat. Vi hamnar alltför ofta i överväganden där rådgivningen ställs mot myndighetsutövningen. Följden av detta är att vårt mål inte alltid och först är att få den sökande att lyckas.

Vad gör vi åt detta?

Det är min bedömning att målmedvetenhet och hastighet i genomförandet också hänger ihop med hur vi organiserar vårt arbete. En del i detta är t.ex. att NKI-målet och myndighetsutövningen som påverkar NKI-resultatet organisatoriskt också ska ha samma hemvist. Idag samordnas insatser och rapportering genom Tillväxkontoret, samtidigt som det (i allt väsentligt) är en annan förvaltning (och nämnd) som arbetar med företagskontakterna där resultatet skapas.

Detta bidrar i bästa fall till otydlighet och ineffektivitet – i värsta fall, genererar detta både intern frustration och "dubbla budskap" i våra externa kontakter.

Jag föreslår därför att vi överväger en organisatorisk översyn där frågan om kommunens företagsklimatambition också kommer närmare de som äger verktygen för att påverka företagens upplevelser.

Utöver detta föreslår jag att de redan beslutade åtgärderna tidssätts omedelbart och att vi lägger till en repetition av den utbildningsinsats för handläggare, som genomfördes hösten 2013. I det arbetet var även det lokala näringslivet engagerat – och det är min uppfattning att det lokala näringslivet är beredda att delta även nu.

Vad säger rankingen om kommunens upphandlingsarbete?

Företagarnas betyg på kommunernas upphandlingsarbete är nedåtgående, men inte lika brant som de andra siffrorna. På politiker-sidan är betyget på kommunens upphandlingar rekordlågt.

Om man ska spekulera i vad det beror på kan det ju många faktorer spela in, kan det bero på bristande insyn i organisationens inköpsarbete, bristande kontroll på genomförda upphandlingar och inköp?

Det är viktigt att en utredning sker kring orsakerna till det sjunkande betyget.

Vilka förbättringsåtgärder kan man tänka sig?

Vi behöver veta varför politikerna är missnöjda med kommunens upphandlingsarbete för att kunna lägga in rätt åtgärder.

Tänkbara åtgärder kan vara t.ex.:

Ökad kommunikation främst mellan upphandlare och näringsliv

En ökad förståelse för varandras situation och förbättrade relationer kan göra mycket för attityden om offentlig upphandling.

Ökad insyn i upphandlingsarbetet

Upphandlingar och inköpsarbete är resurskrävande, är det något man behöver informera politiken om på ett bättre sätt? Och hur vårt inköps-arbete ser ut jämfört med andra kommuner och privata aktörer?

Ökad kontroll av upphandlingsverksamheten

Upphandling och kravställning blir tandlösa verktyg utan uppföljning av avtalet på leverantörssidan, samt uppföljning av kommunens leverantörstrohet och köp utanför ramavtal. Uppföljning har hittills inte bedrivits på ett systematiskt sätt utan bara vid behov, t.ex. vid reklamationer. I dialog med näringslivet har också företagare påpekat att bristen på uppföljning av avtalen ger ett oseriöst intryck. Vi behöver därför följa upp mer för att få ut bättre resultat och ökad trovärdighet.

Ökad kompetens på upphandlingsområdet

Offentlig upphandling är ett rättsområde som utvecklas i rasande takt, varför det är svårt att hålla sig uppdaterad om man inte arbetar med det dagligen. En omorganisation av kommunens inköpsarbete med en central inköpsenhet har diskuterats och behandlas just nu på tjänstemannanivå.

I tjänsten,

Ulf Andersson

Näringslivschef

Emmelie Rova

Upphandlingsstrateg

Yttrande över motion, Kommunens service och regeltillämpning

Vi delar uppfattning att företagsklimatet är viktigt för kommunen och att det är otillfredsställande att kommunens ranking sjunker i Svensk näringslivs årliga undersökning. Nedanstående områden kommer tekniska förvaltningen att arbeta med för att bidra till ett förbättrat företagsklimat.

Kommunens upphandlingar pekats ut som ett område som är viktigt för företagarna i kommunen. Tekniska förvaltningen kommer att fortsätta arbetet med att ha dialogmöten med företagare inför de upphandlingar som ska göras. I möjligaste mån anpassas också förfrågningsunderlagen så att lokala företagare ska ha möjlighet att lämna anbud. Under 2016 lämnade lokala företag in anbud i 51 % av de upphandlingar som tekniska förvaltningen gjorde under året. I de upphandlingar där lokala företag lämnade anbud var det i snitt 3,8 företag som lämnade anbud.

Tillgången på bostäder är viktigt för ett gott företagande för att säkra tillgången på arbetskraft. Tekniska förvaltningen arbetar tillsammans med flera andra förvaltningar för att tillgängliggöra mer mark för bostadbyggnation och attrahera exploatörer att bygga bostäder inom kommunen. Kommunen deltar i ett projekt kallat "Stärkt lokal attraktionskraft" som är finansierat av Tillväxtverket. Syftet med projektet är att stärka kommunens arbete i mark- och exploateringsprocessen vilket också bör medverka till ett förbättrat företagsklimat.

För att underlätta för sökande av marktillstånd och tillfälliga trafikavstängningar kommer tekniska kontoret i samråd med polisen att samordna tillstånden för detta.

Kommunens värdegrund ska genomsyra allt arbete och också arbetet med att förbättra företagsklimatet. Genom fortsatt arbete med kommunens värdegrund fås en större förståelse för bland annat företagarnas behov och förståelse för de förväntningar som finns.

Tekniska kontoret

Annila Bexelius
Teknisk chef

§ 168

Dnr SN-2017-184

Dpl 901

Remiss av förslag till justering av avtal och reglemente för Gemensam nämnd för kunskapsstyrning

---

Gemensam nämnd för kunskapsstyrning bildades i samband med bildandet av Region Uppsala. Nämnden ska, utifrån ett gemensamt behov hos parterna, särskilt skapa förutsättningar för evidensbaserad/kunskapsbaserad praktik inom socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård. Med kunskapsstyrning menas processer för styrning och ledning som leder till att bästa tillgängliga kunskap ligger till grund för den verksamhet som bedrivs. Avtal och reglemente för den gemensamma nämnden har fastställts i regionfullmäktige och respektive kommunfullmäktige. Behov av att ändra i avtal och reglemente har identifierats.

Kommunen har fått förslag på ändringar i avtal och reglemente på remiss. Kommunstyrelsen i Östhammars kommun kommer besvara remissen och socialnämnden har möjlighet att lämna synpunkter.

Socialchef Håkan Dahlqvist föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 2017-10-11

Förslag till yttrande antas och överlämnas till kommunstyrelsen.

Socialchef Håkan Dahlqvist föredrar ärendet.

I ärendet yttrar sig Cecilia Bernsten (C).

Socialnämndens beslut

Förslag till yttrande antas och överlämnas till kommunstyrelsen. (Bilaga 4)

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Delges:
Kommunstyrelsen

Hälsa och habiliterings ledningskontor
Dnr KSN2017-0012

Yttrande

Gemensam nämnd för kunskapsstyrning. Justering av avtal och reglemente

Yttrande på ändringar i reglemente

§ 6 Nämndens åliggande

Förslag till skrivning i första stycket kan accepteras förutom att sista meningen i den borttagna texten ska återställas till den ursprungliga skrivningen.

”Nämnden ska, utifrån ett gemensamt behov, särskilt skapa förutsättningar för evidensbaserad/kunskapsbaserad praktik i socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård”.

Förslag att ta bort följande två punktsatser accepteras

- Stödja och utveckla folkhälsofrågor inom nämndens verksamhetsområde.
- Svara för FoU-verksamheter inom Hälsa och habilitering.

Yttrande på ändringar i avtal

§2 Nämndens uppgifter

Förslag till skrivning i första stycket kan accepteras förutom att sista meningen i den borttagna texten ska återställas till den ursprungliga skrivningen.

”Nämnden ska, utifrån ett gemensamt behov, särskilt skapa förutsättningar för evidensbaserad/kunskapsbaserad praktik i socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård”.

Nämnden har vidare följande uppdrag:

Samtliga föreslagna förändringar inom detta stycke med punktsatser accepteras.

§3 Finansiering

Östhammars kommun accepterar föreslagen ändring men vill samtidigt betona vikten av att det finns ekonomiska resurser att utveckla området. Större delen av nämndens nuvarande finansiering är låsta i personella resurser. För att skapa en mer handlingskraftig verksamhet bör även medel för utveckling tillskjutas av nämndens parter. I avtalet borde det också framgå att avgiften indexerats för att säkerställa inflationens konsekvenser.

§4 Administration och beredning av ärenden

Inga synpunkter på föreslagna ändringar

Övriga områden

Hur ett ekonomisk under- samt överskott hanteras

Överskott avräknas kommande års inbetalning samt eventuellt underskott tillförs kommande års inbetalning enligt den tidigare modellen som utgår från region 50% kommunerna 50% som för kommunernas del fördelas utifrån befolkningsmängd.

Vilken part som lämpligast hanterar arvoden och reseersättningar

Som framgår av reglemente.

Ersättning till ledamöter och ersättare ska utbetalas av respektive part enligt de regler som gäller för förtroendevalda i Region Uppsala.

Finansiering av omkostnader utöver arvoden och reseersättningar, ex utbildning samt representation.

Nämndens budget justeras upp utifrån ett förväntat kostnadsutfall och belastar parterna i den årliga finansieringen.

Modell för finansiering av kommundoktorander

Deltagande parter betalar samtliga kostnaderna för en eventuell doktorand

Hälsa och habiliterings ledningskontor
Dnr KSN2017-0012

Gemensam nämnd för kunskapsstyrning. Justering av avtal och reglemente

Socialförvaltningens förslag till beslut

Förslag till yttrande antas och överlämnas till kommunstyrelsen.

Beslutsfattare/delegat: Kommunstyrelsen

Bakgrund

En gemensam nämnd för kunskapsstyrning bildades 1 januari 2017. Nämnden ska, utifrån ett gemensamt behov hos parterna, särskilt skapa förutsättningar för evidensbaserad/kunskapsbaserad praktik inom socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård. Sedan uppstart har det framkommit att finansiering och resurser inte stämmer överrens med det avtal och reglemente som parterna har kommit överens om. Frågan har behandlats på Regionalt Forum, som rekommenderar parterna att revidera reglemente och avtal enligt bilagt förslag. Samtliga kommuner samt regionen ges möjlighet att inkomma med synpunkter på ändringar i avtal och reglemente.

Sammanfattning av ärendet

Synpunkter på förslagna ändring framgår av bilagt förslag till yttrande.

Underlag¹

Remisshandlingar: Protokollsutdrag från gemensam nämnd för kunskapsstyrning 2017-05-19, tjänsteutlåtande från hälsa och habiliteringsledningskontor samt avtal och reglemente med föreslagna ändringar. SN-2017-184

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Slutgiltigt yttrande skickas till hoh@regionuppsala.se märkt: *Gemensam nämnd för kunskapsstyrning*

---

¹ För att läsa samtliga handlingar i ärendet kontakta registrator: socialnamnden@osthammar.se

SVAR PÅ MOTION FRÅN P-O OLSSON (M) OM "ÖVERSYN AV TILLVÄXTKONTORETS UPPDRAG

P-O Olsson pekar i sin motion, daterad 2017-03-29 på några allvarliga utmaningar i kommunens tillväxtarbete. Trots ett flertal aktiva insatser såsom:

- Ett stort antal företagsbesök med åtföljande dialoger
- Väl fungerande nätverksarbete och utvecklingsinsatser tillsammans med Företagarföreningarna i Företag i Samverkan (FIS) och Företagsrådet
- Tillväxtprogram som styrs tillsammans med representanter från näringsliv och civilsamhälle
- Goda kontakter med olika regionala aktörer offentliga såväl som privata
- Regelbundna överläggningar med de större företagen
- Interna utbildningsinsatser för att höja kompetensen gällande inköp och upphandling
- Aktivt arbete med att fördjupa kunskap och förståelse för företagets förväntningar på snabb och korrekt handläggning i samband med myndighetsutövning
- I kommunfullmäktiges mål är ett gott näringslivsklimat prioriterat och används således som styrtal
- Regelbundna samlingar för det lokala näringslivet i samband med företagarkonferens och inte minst tillväxtgalan
- Medlemskap i Stockholm Business Alliance vilken skapar nya kontaktytor för både näringsliv och kommun

Trots detta har inte företagets upplevelse av kommunens näringslivsklimat förbättrats utan tvärtom. Det finns alltså fortsatta utmaningar för att förbättra de olika styrtal som vi använder för att mäta hur det lokala näringslivet utvecklas. Det finns flera fundamentala nyckeltal som är bra:

Antalet nystartade företag, antal konkurser, arbetslöshet, ungdomsarbetslöshet, nöjd kundindex mm.

Sedan motionen skrevs har kommunfullmäktige och kommunstyrelsen beslutat om några förändringar, vilka syftar till att uppfylla motionärens önskemål:

Jacob Spangenberg (C)
Ordförande i kommunstyrelsen

- En ny upphandlingspolicy har antagits
- En ny upphandlingsorganisation har beslutats
- Kommundirektören har ett uppdrag att utreda och föreslå en ny och mer samlad organisation för arbetet med tillväxtfrågor i Östhammars kommun, vilka innefattar såväl myndighetsutövning såväl som strategiutveckling.

Det finns idag ingen anledning att fastslå en bestämd procentsats i enlighet med motionärens förslag.

Kommunfullmäktige föreslås besluta att motionen anses besvarad med denna skrivelse, samt bilagor.

FÖRTECKNING ÖVER DELEGATIONSBeslut I PERSONALFRÅGOR

Nämnd: Kommunstyrelsen

Förvaltning/kontor: Lednings- och verksamhetsstöd

Beslutsfattare (namn och titel): Linn Sunnelid

Besluts- datum	Den anställdas namn och titel	Tid för anställning eller ledighet (datum fr o m, t o m)	Åtgärd: Anställning (ange med x)	Åtgärd: Ledighet som inte regleras i lag och avtal (ange med x)	Övrigt (ange i klartext)
2017-09-08	██████████, personaladministratör	2017-09-19 tv			
2017-09-12	██████████, verksamhetsutvecklare	2017-12-18 tv			
2017-09-14	██████████, ekonom	2017-11-14 tv			

FÖRTECKNING ÖVER DELEGATIONSBESLUT I PERSONALFRÅGOR

Nämnd: Kommunstyrelsen

Förvaltning/kontor: Lednings- och verksamhetsstöd

Beslutsfattare (namn och titel): Birgitta Kraft

Besluts- datum	Den anställdas namn och titel	Tid för anställning eller ledighet (datum fr o m, t o m)	Åtgärd: Anställning (ange med x)	Åtgärd: Ledighet som inte regleras i lag och avtal (ange med x)	Övrigt (ange i klartext)
2017-09-13					Uppsägning på grund av arbetsbrist

DELEGATIONSLISTA

Lednings- och verksamhetsstöd

Personnummer	Namn	Fr o m	T o m	Heltids- lön	Särskilda åtaganden:			Summa
					Onaturlig arb.miljö	Övriga åtaganden	Övriga åtaganden	
██████████	██████████	20171002	20180331	35500				

Datum:

26/1-2017

Underskrift:

Namnförtydligande

FÖRTECKNING ÖVER DELEGATIONSBESLUT I PERSONALFRÅGOR

Nämnd: Kommunstyrelsen
Förvaltning/kontor: kommunledningsförvaltningen
Beslutsfattare (namn och titel): Peter Nyberg, kommundirektör

Beslutsdatum	Den anställdas namn och titel	Tid för anställning eller ledighet (datum fr o m, t o m)	Åtgärd: Anställning (ange med x)	Åtgärd: Ledighet som inte regleras i lag och avtal (ange med x)	Övrigt (ange i klartext)
2017-08-11 2017-09-15	██████████ översiktsplanerare ██████████	2017-11-28 tv 2017-10-16-2018-10-15			

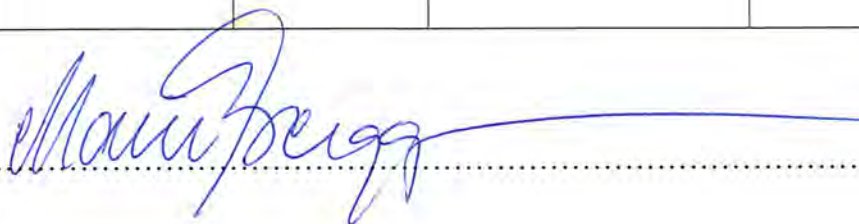
FÖRTECKNING ÖVER DELEGATIONSBESLUT I PERSONALFRÅGOR

Beslutsfattare (namn och titel) Marie Berggren
Resultatenhet/kontor Strategienheten

Besluts- datum	Den anställdes namn och titel	Tid för anställning eller ledighet	Åtgärd		Övrigt (ange i klartext)
			Anställning (ange med x)	Ledighet som inte regleras i lag och avtal (ange med x)	
170626 170915	[REDACTED]	170802 170920			Kommunikatör slutförvar Projektledning implementering nytt GIS

Datum 171020

Underskrift .....

Anmälningssärenden 2017-10-31

38. Arkeologi konsult, rapporter
39. Brottsoffer, nr 3/2017
40. Bygdegården nr 3/2017
41. Folkhälsomyndighetens vatten- och miljölaboratorium avvecklas den 1 december 2017
42. Kommunala pensionärsrådet och rådet för funktionsnedsatta, mötesanteckningar 2017-09-11
43. Länsstyrelsen Uppsala län, beslut 2017-10-19. Föreläggande enligt miljöbalken för nyanläggning av fiberkabel i området Östhammar-Sandika-Löten, Östhammars kommun
44. Länsstyrelsen Uppsala län, beslut 2017-06-30. Dispens och tillstånd för havsörnsinventering i naturreservat, djurskyddsområden och nationalparken Färnebofjärden inom Uppsala län
45. Länsstyrelsen Uppsala län, beslut 2017-08-21, Upphävande av sjötrafikföreskrifter
46. Regeringskansliet. Höständeringsbudget för 2017
47. Regeringskansliet. Budgetproposition 2018
48. Regeringskansliet, 2017-09-13. Regeringsbeslut om indelning i kategorier av styrelser, nämnder och råd mm.
49. Region Uppsala. Regionaltrafikförsörjningsprogram 2016 för Uppsala län
50. Samordningsförbundet Protokoll 2017-08-09
51. Sveriges kommuner och Landsting. Meddelande från styrelsen nr 15/2017. Rekommendation om att resultat från hälsoundersökningar av placerade barn och unga återkopplas till socialtjänsten kostnadsfritt
52. Sveriges kommuner och Landsting, cirkulär 17:44, prolongering av avtal om notkopiering inom de kommunala musik/kulturskolorna andra halvåret 2017
53. Tjugofyra, september 2017
54. Upplandsstiftelsen årsskiftet 2016

Mattias Nordell
Markförhandlare
Investering
mattias.nordell@trafikverket.se
Direkt: 010-123 71 14
Mobil: 070-287 47 32

Dokumentdatum
2017-08-31
Sidor
1(1)

ÖSTHAMMARS KOMMUN Kommunstyrelsen	
2017 -09- 07	
Dnr:	Dpt:

Projekt: Väg 288 Hov-Alunda Underrättelse om tillägg till plan

Arbetsplan för väg 288 Hov-Alunda, uppdragsnummer 880076, vann laga kraft 2013-10-05. När en väg byggs får endast oväsentliga avvikelser göras från arbetsplanen. Om en sådan avvikelse görs i fråga om den mark eller det utrymme som enligt planen ska tas i anspråk för vägen ska det, enligt 20 § väglagen (1971:948), antecknas i ett tillägg till planen.

Trafikverket gör som ett tillägg till fastställd arbetsplan ändringar av vägområdet enligt bilagd plankarta. Tillkommande markområden tas i anspråk med vägrätt. Avvikelserna är att betrakta som oväsentliga.

I övriga delar gäller den redan fastställda arbetsplanen.

Trafikverkets underrättelse om tillägg till arbetsplan kan inte överklagas.

Bakgrund/motiv

- Ett flertal mindre avvikelser från den fastställda arbetsplanen uppdagades under bygget av väg 288 Hov-Alunda. De flesta av dessa beror på att entreprenören gjort slänt- eller dikesjusteringar och valt räckes i stället för flack slänt för att minimera intrången.
- Två bullervallar har byggts i enlighet med arbetsplanen. Dessa togs i anspråk med inskränkt vägrätt. Detta innebär emellertid att markägaren har rätt att nyttja marken så länge inte vallens integritet hotas. Det har dock i projektet framkommit att det är mycket olämpligt ur både ett underhålls- och trafiksäkerhetsperspektiv att markägaren har bruksrätt/underhållsskyldighet på vissa delar av bullervallarna. Markägarna har också påpekat svårigheterna med underhållet. Den inskränkta vägrätten ändras därför till vägrätt för vallen i Skeberga. För vallen i Stavby ändras inskränkt vägrätt till vägrätt på den sida som vetter mot väg 288.
- En gångport anlades i enlighet med arbetsplanen i Skeberga. Mark för berörd gångväg och slänter missades dock och detta har därför tillkommit. Ett tillägg till plan för en gång- och cykeltunnel i Stavby gjordes 2015. Vissa ytterligare justeringar av det vägområdet behövdes göras vid byggnationen.
- Som helhet har mindre mark åtgått till den färdiga anläggningen än vad som fastställdes i arbetsplanen. Intrångsförändringar kommer att ersättas enligt gällande värderingsprinciper.

Eskilstuna 2017-09-07

Einar Schuch
Regional direktör
Trafikverket Planering Region Öst

Bilagor

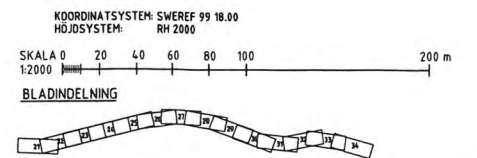
1. Plankarta berörd fastighet
2. Utdrag ur förteckning tillägg till plan

FÖRKLARINGAR:

- VÄGOMRÅDE FÄRDIG ANLÄGGNING
- VÄGOMRÅDE ARBETSPLAN
- KONNEKTIONSLINJE
- FASTIGHETSGRÄNS
- FASTIGHETSBECKNING
- TRAKTGRÄNS
- YTA SOM TILKKOMMIT
- YTA SOM ÅTERLÄMNAS

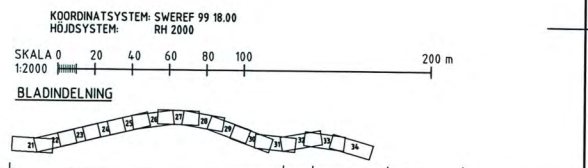

REV	ANT	ÄNDRINGEN AVSER	GDG	DATUM	VV DATUM	VV DIARENUMMER
ARBETSMATERIAL						
			VÄG 288			
			DELEN HÖV-ALUNDA UPPSALA LÄN			
			KM 11/500 - 12/500			
			VÄGOMRÅDE SOM TILKKOMMIT / ÅTERLÄMNAS			
PLAN						
UPPDRAGSANSVARIG L. ÄHLEN	UPPDRAGSNUMMER 595205			FORMAT A3FF	SKALA 1:2000	
KONSTR E. SVEDBERG	GRANSK M. DELERYD	KONSTRUKTIONSRÅR			RITNINGSRÅR	
VÄSTERÅS	2016-02-11	OBJEKT NR 880076			RITNINGSRÅR	101T0233
						REV

	A	B	C	D	E	F	G
1	Förteckning tillägg till plan						
2							
3	Fastigheter som påverkas av tillägg till arbetsplan						
4	Projektname: Väg 288 Hov-Alunda						
5	Projektnummer: 880076						
6	En upprättning av fastighetskartan gjordes i samband med byggstarten. Detta kan också påverka i anspråkstagen areal jämfört med arbetsplanen.						
7	Fastighetsbeteckning	Tillkommande/ avgående vägområde (m²)	Beskrivning av oväsentlig avvikelse	Skäl till avvikelse	Konsekvenser/påverkan på allmänna/enskilda intressen	Berörs fastigheten på det aktuella området av nyttjanderätt?	Eventuellt frivilligt samråd
79	Uppsala STAVBY S	-513	Minskat markintrång.	Bullervall anpassad efter befintliga trädgårdsanläggningar	Något positiv	Nej	
80	Uppsala STAVBY-HUSBY 1:3	-21	Minskat markintrång.	Anpassat väganläggningen till tomtgräns.	Fastigheten inte längre berörd av vägrättsintrång från vägprojektet.	Ej relevant	
81	Östhammar ALUNDA 1:121	-65	Minskat markintrång.	Räcken monterade.	Fastigheten inte längre berörd av vägrättsintrång från vägprojektet.	Ej relevant	
82	Östhammar ALUNDA- SÖDERBY 3:5	-95	Minskat markintrång.	Grundare dike.	Fastigheten inte längre berörd av vägrättsintrång från vägprojektet.	Ej relevant	
83	Östhammar KLEV 5:1	-151	Minskat markintrång.	Grundare dike.	Fastigheten inte längre berörd av vägrättsintrång från vägprojektet.	Ej relevant	

- FÖRKLARINGAR:**
- VÄGOMRÅDE FÄRDIG ANLÄGGNING
  - VÄGOMRÅDE ARBETSPLAN
  - KONNEKTIONSLINJE
  - FASTIGHETSGRÄNS
  - 4:12 FASTIGHETSBETECKNING
  - TRAKTGRÄNS
  - YTA SOM TILKKOMMIT
  - YTA SOM ÅTERLÄMNAS

REV	ANT	ÄNDRINGEN AVSER	GDGK	DATUM	VV DATUM	VV DIARIENUMMER
ARBETSMATERIAL						
			VÄG 288 DELEN HOV - ALUNDA UPPSALA LÄN			
			KM 12/500 - 13/500 VÄGOMRÅDE SOM TILKKOMMIT / ÅTERLÄMNAS			
PLAN						
UPPDRAGSANSVARIG		UPPDRAGSNUMMER		FORMAT		
L. ÅHLEN		595205		A3FF 1:2000		
FÖRSTÄ		GRANSK		RITNINGSNR		
E. SVEDBERG		M. DELERYD		880076		
VÄSTERÅS		2016-02-11		101T0234		
						REV

	A	B	C	D	E	F	G
1	Förteckning tillägg till plan						
2							
3	Fastigheter som påverkas av tillägg till arbetsplan						
4	Projektname: Väg 288 Hov-Alunda						
5	Projektnummer: 880076						
6	En upprättning av fastighetskartan gjordes i samband med byggstarten. Detta kan också påverka i anspråkstagen areal jämfört med arbetsplanen.						
7	Fastighetsbeteckning	Tillkommande/avgående vägområde (m²)	Beskrivning av oväsentlig avvikelse	Skäl till avvikelse	Konsekvenser/påverkan på allmänna/enskilda intressen	Berörs fastigheten på det aktuella området av nyttjanderätt?	Eventuellt frivilligt samråd
55	Östhammar ALUNDA-SÖDERBY S:4	105	Ökat markinträng	Något justerade slänter och diken	Försumbart negativt.	Nej	
56	Östhammar ALUNDA-SÖDERBY S:1	-137	Minskat markinträng.	Befintlig slänt på befintlig väg vid vändplan kunde bibehållas	Positiv	Nej	
57	Östhammar KLEV S:6	-325	Minskat markinträng.	Grundare dike.	Neutralt	Ja, men mindre påverkan än i AP	
58	Östhammar KLEV 24:1	-755	Ändrade slänter.	Grundare dike än planerat.	Positiv för markägaren ur ett vägrättsperspektiv, men berörd av intrång från ny enskild väg (ingår ej i arealen i denna tabell).	Nej	
59	Östhammar KLEV 4:37	-996	Ändrade slänter.	Grundare dike än planerat samt räcken.	Något positiv för markägaren.	Nej	
60	Östhammar MARMA 1:67	-231	Ändrade slänter.	Räcken.	Positiv för markägaren ur ett vägrättsperspektiv, men berörd av intrång från ny enskild väg (ingår ej i arealen i denna tabell).	Ja, men minskad påverkan jämfört med AP	

	A	B	C	D	E	F	G
1	Förteckning tillägg till plan						
2							
3	Fastigheter som påverkas av tillägg till arbetsplan						
4	Projektnamn: Väg 288 Hov-Alunda						
5	Projektnummer: 880076						
6	En upprättning av fastighetskartan gjordes i samband med byggstarten. Detta kan också påverka i anspråkstagen areal jämfört med arbetsplanen.						
7	Fastighetsbeteckning	Tillkommande/avgående vägområde (m²)	Beskrivning av oväsentlig avvikelse	Skäl till avvikelse	Konsekvenser/påverkan på allmänna/enskilda intressen	Berörs fastigheten på det aktuella området av nyttjanderätt?	Eventuellt frivilligt samråd
51	Östhammar ALUNDA-SÖDERBY 14:1	-553	Ändrade slänter.	Grundare dike än planerat.	Positiv för markägaren ur ett vägrättsperspektiv, men berörd av intrång från ny enskild väg (ingår ej i arealen i denna tabell).	Nej	Trafikverket äger fastigheten.
52	Östhammar ALUNDA-SÖDERBY 3:4	-77	Ändrade slänter.	Grundare dike än planerat.	Positiv för markägaren ur ett vägrättsperspektiv, men berörd av intrång från ny enskild väg (ingår ej i arealen i denna tabell).	Nej	
53	Östhammar ALUNDA-SÖDERBY 5:3	33	Ändrade slänter.	Djupare dike än planerat.	Marginellt negativ för markägaren	Nej	
54	Östhammar ALUNDA-SÖDERBY 9:1	44	Vägområdesgränser justerad för att inkludera hela väganläggningen.	Tidigare vägslänt bibehållen, men vägslänten ingick inte i sin helhet i vägområdet.	Något negativ ur ett vägrättsperspektiv. Ingen påverkan i praktiken då området redan före vägprojektet utgjorde vägslänt och ej egentlig tomt.	Nej	

 ÖSTHAMMARS KOMMUN - EN DEL AV ROSLAGEN Enheten För Arbete och Sysselsättning Daglig Verksamhet		Dokumenttyp: Rutin	
		Titel: Lex Sarah, rapport om missförhållanden	
Granskad av: Samordnare	Fastställd av: Enhetschef	Fastställd datum: 170609	Reviderad datum:

Missförhållande eller risk för missförhållande upptäcks.

1. Vidta nödvändiga omedelbara åtgärder
2. Rapportera på *blankett A* och meddela närmsta chef inom 24 timmar.
3. Närmsta chef bedömer om omedelbara åtgärder behövs och vidtar dessa. Dokumentera på *blankett B*.
4. Närmsta chef antecknar i den enskildes journal att rapport inkommit. Gör bedömning om den enskilde, närstående eller personal behöver stöd och/eller information.
5. Närmsta chef meddelar högre chef och gör samtidigt bedömning om missförhållandet kan anses allvarligt. Om det är allvarligt kan anmälan till IVO göras innan utredningen är klar.
6. Diarieför blankett A och B.
7. Närmsta chef utreder och dokumenterar på *blankett C och D*.
8. Högre chef meddelar Kommunstyrelsen om att rapport inkommit (och om anmälan lämnats till IVO)
9. Närmsta chef rekommenderar om ärendet ska anmälas till IVO eller ej delger högre chef som i sin tur delger AU.
10. Högre chef delger justerat protokoll till Enhetschef.
11. Närmsta chef anmäler till IVO eller lägger till i kvalitetsarbetet.
12. Närmsta chef följer upp. Dokumenterar på *blankett E* och lämnar till högre chef inom 3 månader från AU:s beslut.

Beslut från IVO inkommer

- När beslut kommer från IVO, i ärenden som anmälts, meddelar närmsta chef personal/brukare/anhöriga beslutet.

**ÖSTHAMMARS
KOMMUN**
- EN DEL AV ROSLAGEN

Enheten för Arbete och Sysselsättning
Daglig Verksamhet

Dokumenttyp:

Blankett A

Titel:

**Lex Sarah, rapport av
missförhållanden**

Granskad av:

Samordnare

Fastställd av:

Enhetschef

Fastställd datum:

170609

Reviderad datum:

LSS

Rapportörens namn:

Rapportörens telefonnummer:

Rapportörens befattning:

Rapportörens arbetsplats:

Enhet/arbetsplats där missförhållande har upptäckts:

Veckodag, tidpunkt och plats för missförhållandet (alternativt datum då missförhållandet upptäcktes)

Person/personer som har berörts av missförhållandet

Beskrivning av missförhållandet

Datum rapport inlämnad till närmsta chef

Närmaste chef

Underskrift av rapportör, namn

Datum

Missförhållande /Lex Sarah

I korthet kan man säga att om en handling eller en underlåtelse har medfört ett hot eller konsekvenser för enskildas liv, säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa så är det ett missförhållande. Som anställd har du en skyldighet enligt socialtjänstlagen att rapportera missförhållanden.

Vad är ett missförhållande som ska rapporteras?

1. Har händelsen medfört ett hot mot eller konsekvenser för enskildas liv, säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa?
2. Beror händelsen på att någon utfört handlingar eller genom försummelse eller av annat skäl underlåtit att utföra handlingar?
3. Har händelsen skett i den egna verksamheten?
4. Berör händelsen någon som får eller kan komma i fråga för insatser inom den egna verksamheten?
5. Fanns det en påtaglig risk för att en händelse skulle inträffa?

Exempel på missförhållanden:

- Fysiska övergrepp (t ex slag, nypningar och hårdhänt handlag)
- Sexuella övergrepp (t ex fysiska sexuella övergrepp och sexuella övergrepp av psykisk karaktär, som sexuella anspelningar)
- Psykiska övergrepp (t ex hot, hot om bestraffningar, trakasserier och kränkande bemötande)
- Brister i bemötande (t ex brister i respekt för självbestämmanderätt, integritet, trygghet och värdighet, bemötande som ej stämmer överens med Kommunens värdegrund)
- Brister i rättsäkerhet vid handläggning och genomförande (t ex avvikelser från krav i lagtext)
- Brister i utförande av insatser (t ex att insatser inte utförs alls, att de utförs endast delvis eller att de utförs på ett felaktigt sätt)
- Brister i fysisk miljö, utrustning och teknik (som påverkar den enskilde)
- Ekonomiska övergrepp (t ex stöld av pengar eller ägodelar, utpressning eller förskingring)

Vad är inte en Lex Sarah?

Det är inte en Lex Sarah när det handlar om generella brister som inte kan hänvisas till en enskild brukare (utan till ett helt kollektiv). Mindre brister som sker mot enskild men som inte medfört ett hot mot enskildas liv, säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa eller brister som skett hos annan huvudman/utförare är inte heller Lex Sarah. Brist som riktar sig mot personalens situation (t ex fysisk eller psykisk arbetsmiljö, stöld av personals egendom) är inte Lex Sarah utan ska anmälas som tillbud.

Skillnad mellan Lex Sarah och synpunkter/klagomål

Rapport av Lex Sarah kan endast ske av personal. En synpunkt/klagomål kan däremot lämnas dels av personal, dels av brukare/anhöriga/andra. En synpunkt/klagomål kan vara en ren information till verksamheten om t ex verksamhetsförändringar eller verksamhetsförbättringar. En synpunkt/klagomål kan även tydliggöra för verksamheten att en rapport av Lex Sarah bör ske. Det är då den som ansvarar för att ta hand om synpunkten/klagomålet som gör en rapport. En rapport har en annan formell status än en synpunkt/klagomål. Alla delar är dock viktiga i förbättringsarbetet.

Mottagare

Utredning Lex Sarah angående xxx

Skrivanvisningar

Innehållet i alla rubriker ska beskriva om det är faktiska omständigheter och/eller bedömningar samt datum för dokumenterade uppgifter/rapporter. Utredningen skall vara avidentifierad så att den inte betraktas som en journalhandling. Innehållet syftar till att åstadkomma verksamhetsförbättringar och inte dokumentation av individens vård, behandling, omsorg och insats. Tänk därför på att utesluta:

- Personnummer eller andra data som kan identifiera den enskilde
- Namn eller andra data som kan involvera medarbetare
- Platsen kan beskrivas neutralt inom förvaltningen som arbetsenhet på Kommunens Daglig Verksamhet

Förslag till beslut

<avmarkera det beslut som föreslås och ta bort det andra>

Arbetsutskottet godkänner vidtagna åtgärder, bedömer att allvarlighetsgraden ej föranleder anmälan till IVO och avslutar ärendet. Ärendet läggs till kvalitetssystemet och utgör grund för det löpande förbättringsarbetet.

eller

Kommunstyrelsen godkänner vidtagna åtgärder, bedömer att allvarlighetsgraden föranleder anmälan till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) och anmäler ärendet. Ärendet läggs till kvalitetssystemet och utgör grund för det löpande förbättringsarbetet.

Händelse

<Kortfattad beskrivning av händelsen som även ska innehålla händesdatum och datum för rapport av händelsen/händelserna.>

Händelseförlopp

<Beskrivning av händelse/missförhållandet/risken samt konsekvens för individen. Beskriv händelseförloppet kronologiskt i en händelsekedja.>

Orsaker

<Identifierad orsak/orsaker till händelsen >

Omedelbart vidtagna och kortsiktiga åtgärder

<Åtgärder som vidtas i direkt eller nära anslutning till händelsen och förändring av rutiner.>

Långsiktiga åtgärder

<Vad har vidtagits för att förhindra liknande händelser, övergripande/ organisatoriska åtgärder.>

Tidigare händelser

<Har det förekommit liknande händelser i verksamheten.>

Sannolikhet för att det ska inträffa igen

<Bedömning utifrån det systematiska perspektivet.>

Information till individ och närstående

<Hur har information till individ och närstående lämnats.>

Allvarlighetsgrad

<Enligt IVOs anvisning för Lex Sarah.>

Planerade uppföljningar

**ÖSTHAMMARS
KOMMUN**
- EN DEL AV ROSLAGEN

Enheten för Arbete och Sysselsättning
Daglig Verksamhet

Granskad av:
Samordnare

Fastställd av:
Enhetschef

Dokumenttyp:

Blankett B

Titel:

**Lex Sarah, bedömning och
omedelbara åtgärder av
rapporterade missförhållanden**

Fastställd datum:
170609

Reviderad datum:

LSS

Person/personer som har berörts av missförhållanden

Personnummer

Datum för inkommen rapport

Beskriv vilka omedelbara åtgärder som är vidtagna samt datum för dessa (t ex informerat brukare och personal, gjort skyddsbedömning, flyttat personal, bedömt att inga omedelbara åtgärder behövs)

Närmsta chef namnteckning

Datum

**ÖSTHAMMARS
KOMMUN**
- EN DEL AV ROSLAGEN

Enheten för Arbete och Sysselsättning
Daglig Verksamhet

Dokumenttyp:

Blankett D

Titel:

**Lex Sarah, löpande
dokumentation**

Granskad av:

Samordnare

Fastställd av:

Enhetschef

Fastställd datum:

170609

Reviderad datum:

Datum samt ansvarig för anteckning:

Innehåll:

Datum samt ansvarig för anteckning:

Innehåll:

Datum samt ansvarig för anteckning:

Innehåll:

Datum samt ansvarig för anteckning:

Innehåll:

Datum samt ansvarig för anteckning:

Innehåll:

**ÖSTHAMMARS
KOMMUN**
- EN DEL AV ROSLAGEN

Enheten för Arbete och Sysselsättning
Daglig Verksamhet

Dokumenttyp:

Blankett E

Titel:

**Lex Sarah, Uppföljning av
omedelbara åtgärder samt efter
utredning beslutade åtgärder**

Granskad av:

Samordnare

Fastställd av:

Enhetschef

Fastställd datum:

170609

Reviderad datum:

LSS

Person/personer som har berörts av missförhållanden

Personnummer

Diarienummer

Uppföljning av åtgärder

Behov av ytterligare uppföljning

Datum

Närmsta chef namnteckning

Datum

§ 68

Internkontrollplan 2017 RÄN-2016-0238

Beslut

Räddningsnämnden beslutar

att godkänna rapporteringen av kontrollmoment, samt

att ge brandchefen i uppdrag att åtgärda de eventuella brister som framkommit i rapporterna.

Sammanfattning

Nämnden antog den interna kontrollplanen för år 2017 vid sitt möte 2016-12-14.

Åtterrapporeringen avser fyra kontrollmoment, enligt plan skulle sju ha återrporterats.

Resterande tre återkommer till nästa nämnd. I den interna kontrollplanen finns sammanlag åtta kontrollmoment, ett avrapporterades under våren 2017.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Internkontrollplan 2017, 2017-09-12.

Rapportering av kontrollmoment LOU

Rapportering av kontrollmoment mutor och jäv

Rapportering av kontrollmoment att allmänna inkomna handlingar hanteras korrekt

Rapportering av kontrollmoment RIB

Delges

Kommunstyrelsen i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner

PH D. Berg

Handläggare:
Mikael Lundkvist

Datum:
2017-09-12

Diarienummer:
RÄN-2016-0238

Rapportering av kontrollmoment i den interna kontrollplanen.

Kontrollmoment

Att arbetstagare inte blir bjudna på fester, middagar, evenemang och liknande av leverantörer.

Metod och urval

Sju frågor ställda till 29 chefer och medarbetare via e-post. Följande frågor ställdes som kunde besvaras med ja eller nej.

1. Anser du att du har kunskap om vilka regler som gäller kring mutor och jäv eller vet du var du kan ta reda på vilka regler som gäller?
2. Har du det senaste året blivit erbjuden att delta gratis (eller till väldigt låg kostnad) i något evenemang från något företag (frågan gäller inte andra myndigheter såsom kommuner, MSB, osv.) i din roll som anställd vid brandförsvaret?
3. Har du gratis (eller till väldigt låg kostnad) deltagit i något sådant evenemang anordnat av ett företag senaste året?
4. Har du det senaste året blivit erbjuden någon gåva (förutom rena reklamsaker som pennor med reklam med ett obetydligt värde) från ett företag?
5. Har du tagit emot någon sådan gåva det senaste året (förutom rena reklamsaker som pennor med reklam med ett obetydligt värde) från ett företag?
6. Har du det senaste året blivit erbjuden gratis lunch eller middag från något företag (frågan gäller inte andra myndigheter såsom kommuner, MSB, osv.) i din roll som anställd vid brandförsvaret?
7. Har du det senaste året tagit emot gratis lunch eller middag från något företag (frågan gäller inte andra myndigheter såsom kommuner, MSB, osv.) i din roll som anställd vid brandförsvaret?

Resultat

16 personer svarade på frågorna.

	Antal Ja-svar	Antal Nej-svar
Fråga 1:	16	0
Fråga 2:	1	15
Fråga 3:	0	16
Fråga 4:	1	15
Fråga 5:	0	16
Fråga 6:	3	13
Fråga 7:	0	16

Kommentar

Utifrån denna gransking anser alla som svarat att de har kunskap om vilka regler som gäller om mutor och jäv. Ingen anger att de har tagit emot någon förmån från någon leverantör. Fem anger att de blivit erbjudna en gåva, delta på gratisevenemang eller gratis lunch/middag av leverantörer. Granskingen pekar på att anställda har tillräcklig kunskap om mutor och jäv och inte tar emot förmåner från leverantörer.

Mikael Lundkvist
Ekonomichef

Handläggare:
Elisabeth Samuelsson

Datum:
2017-09-12

Diarienummer:
RÄN-2016-0238

Rapportering av kontrollmoment i den interna kontrollplanen.

Kontrollmoment

Kontroll av att tillräcklig bemanning finns vid RiB-stationerna. Kontroll av genomförda räddningsinsatser.

Metod och urval

Kontroll av att antalet räddningspersonal i beredskap inte understiger den av räddningsnämnden beslutade miniminivån 50 st under perioden januari – augusti 2017.

Kontroll om dokumenterade avvikelser i händelserapporter kan härledas till bemanningsproblem.

Resultat

Under perioden 1 januari – 31 augusti fanns en avvikelse från beslutet om miniminivån 50 st räddningspersonal i beredskap. Den 25 juli var bemanningen 49 i beredskap kl 08.00 - 08.30.

Inga avvikelser på grund av bemanningsproblem har noterats i händelserapporter.

Kommentar

Utifrån denna granskning är bemanningen tillräcklig vid RiB-stationerna. Granskningen visar dock att bemanningen vid några dagar varit nära att understiga den beslutade miniminivån, särskilt under sommarmånaderna och under dagtid vardagar. Under juli månad var det endast under tre dagar som den beslutade grundnivån om 56 st i beredskap upprätthölls.

Det är därför av stor vikt med fortsatta åtgärder för att göra uppdraget som räddningspersonal i beredskap mer attraktivt. Det kan också finnas skäl att se över RiB-organisationen i syfte att minska sårbarheten och behålla en god förmåga.

Elisabeth Samuelsson
Produktionschef

Protokoll från styrelsemöte

Protokoll avser Styrelsemöte Gästriked Vatten AB

Sammanträdesdatum 2017-09-28

Plats Duvan, Sältavägen 9 Gävle

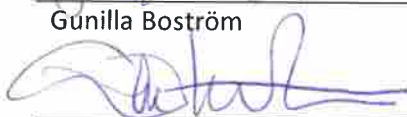
Tid Kl 09:00-11:30

Sekreterare

Gunilla Boström

Ordförande

Ola Nilsson

Justerare

Lars-Erik Wickberg

Ledamöter

Ola Nilsson, Ordförande

Inga-Lil Tegelberg, Vice ordförande

Lars-Göran Ståhl, Ledamot

Torbjörn Jansson, Ledamot

Magnus Jonsson, Ledamot

Lars-Erik Wickberg, Ledamot

Bo Janson, Ledamot

Pär-Olof Olsson, Ledamot

Mari Rasjö, Ersättare

Lena Blad, VD

Frånvarande

Jacob Spangenberg, Ledamot

Hans Larsson, Ledamot

Övriga närvarande

Benny Söderlund, VISION

Malin Delin, SACO

Jan Nordlöf, Ledamot Gävle Vatten §42-58

Alexander Olers, Ledamot Ockelbo Vatten §42-58

Björn Karlsson, Ledamot Älvkarleby Vatten §42-54

Gunilla Alsén, Chef Administration §50-53

Gunilla Boström, Sekreterare

Frånvarande

Susanna Wintherhamre, Ledamot Hofors Vatten

Tomas Bendiksen, Ledamot Östhammar Vatten

Jonas Svensson, Ledamot Östhammar Vatten

Ann-Sofie Stensson, Adj. ledamot Ockelbo Vatten

David Hedman, Adj. ledamot Ockelbo Vatten

Eskil Säll, Ledamot Hofors Vatten

Margareta Widén Berggren, Ledamot

Östhammar Vatten

Mötet öppnades

Ordförande hälsade de närvarande välkomna och förklarade sammanträdet öppnat.

§42

Val av justerare

Till justerare utsågs Lars-Erik Wickberg.

§43

Fastställande av föredragningslista

Föredragningslistan faställdes.

§44

Protokoll från föregående möte

Föregående protokoll justerat. Protokollet läggs till handlingarna.

Informationsärenden

§45

Verksamhetsinformation

Lena Blad

Möten

Arbetsmöten har genomförts med Älvkarleby, Ockelbo och Gävle Vattens styrelser. Under oktober kommer Hofors och Östhammar Vatten att ha sina möten. De möten som har genomförts har varit givande ur båda parter synvinkel.

Gästriked Vatten kommer att delta på Gästriked rådets möte den 17 november, med information om vår verksamhet, samverkan och Gästriked Vatten som en viktig del av regionens utveckling.

Andra mötesdagar under hösten är:

den 20 oktober styrelsernas Strategidag på Scandic Väst och

den 8 december då det är en Temadag på Gavlerinken,

Temat är: Vad innebär våra roller?

Duvbacken fyller 50 år och den 19 november kommer vi att uppmärksamma detta med olika aktiviteter.

Lena Blad

Organisation

Implementeringen av den nya organisationen har påbörjats. Nya chefer är rekryterade och den 1 september tillträdde Tobias Kudermann som chef för Teknik & utveckling och den 16 oktober kommer Anneli Westin att tillträda som chef på Kund & verksamhetsservice.

Resultatet av Må bra enkäten presenterades. Positiva tendenser i förhållande till maj/junis enkät. Ny enkät går ut i oktober.

Positivt är också att den låga sjukfrånvaron kvarstår, acc 2,9% fram t.o.m 2017-07-31.

Lokaler Östhammar

Information lämnades angående status av nya lokaler till personalen drift Syd. Lokaliseringsort är Östhammar.

Gästrike Vatten utgår från principen att dotterbolagen ska stå för de ombyggnads- och rustningskostnader som utförs på resp. bolags lokaler. Samma princip gäller vid leasande av lokaler.

VÄG

Information lämnades om att utredningsprojektet kommer att gå vidare med ett markförvärv för att säkerställa ett eventuellt genomförande. Gästrike Vatten har säkerställt att Älvkarleby kommun kan äga och ansvara för fastigheten om inte genomförande realiserar och för de delar som vid ett realiserande inte kommer att nyttjas för vattenförsörjning.

Anläggningsavgift – dom Mark- och miljödomstolen

I Mark- och miljödomstolen har dom i ärendet angående tvist om anläggningsavgift (avseende att vi tagit betalt för vattenområde) fallit. Vi förlorade i domstolen och har överklagat genom att begära prövning. Prövningen har avslagits. Detta innebär att vi under hösten kommer att återbetala delar av anslutningsavgiften till de berörda kunderna i Gävle, Hofors, Ockelbo och Älvkarleby Vatten.

Yttrande remisser**Nödvattenplan Älvkarleby**

Under 2016/2017 har en nödvattenplan tagits fram för Älvkarleby kommun. Denna plan är utskickad på remiss. Beslut ska tas i kommunstyrelsen under oktober månad. Information gavs om Gästrike Vattens yttrande. Yttrande kommer att användas som underlag inför arbetet med andra kommuners nödvattenplaner.

Riktlinjer för bostadsförsörjning Gävle

Riktlinjer för bostadsförsörjningen i Gävle har tagits fram. Riktlinjerna har varit utskickade på remiss. Information gavs om Gästrike Vattens yttrande.

Reservation mark

Information om att begäran kommer att lämnas till Gävle kommunstyrelse att den långsiktiga inriktningen för nyttjande av fastigheter bör vara en del av den allmänna vattenförsörjningen.

§46

Ny gemensam arbetsgivarorganisation för KFS/Pacta

Lena Blad

Medlemsföretagen i KFS har fattat formellt beslut om att skapa en ny arbetsgivarorganisation tillsammans med Pacta. Den nya organisationen kommer att ha affärsmässig samhällsnytta som identitet. Gästriked Vatten har erbjudits medlemskap och har tackat ja till erbjudandet. Den nya organisationen kommer att vara igång per den 2 januari 2018.

§47

Ny vision Gästriked Vatten AB

Lena Blad

Styrelsen fick en genomgång av den nya visionen.

§48

Vattenstatus

Malin Delin

Information lämnades om vattenstatusen i Gävle, Hofors, Ockelbo, Älvkarleby och Östhammar kommun.

§49

Utfall justering av mätaravgift för QN 2,5 kategori övrig

Lena Blad

Information lämnades om kostnadsutfallet i de olika kommunerna.

§50

Taxekonstruktion brukningstaxa, taxebilaga

Lena Blad

Information lämnades om det pågående översynsarbetet med taxebilagan.

§51

Internkontrollrapport tertial 2 2017 Gästriked Vatten AB och dotterbolag

Gunilla Alsén

Information lämnades om internkontrollrapport per tertial 2 2017 Gästriked Vatten koncernen.

§52

Delårsrapport per tertial 2 2017 Gästriked Vatten AB samt dotterbolag

Gunilla Alsén

Information lämnades om delårsrapport per tertial 2 2017 för Gästriked Vatten och dotterbolagen.

§53

Övergripande verksamhetsplan 2018-2021 Gästrikvatten AB och dotterbolag Lena Blad

Information lämnades om Övergripande verksamhetsplan 2018-2021 för Gästrikvatten och dotterbolagen.

Anmälningssärende

§54

Ändring attestförteckning och delegationsordning

Lena Blad

Styrelsen informerades om förändringar i fastställt attestförteckning och delegationsordning.

Beslutsärenden

§55

Ny vision Gästrikvatten AB

Ärendenr: 106292

Ärendebeskrivning

Under 2016 och 2017 har ett arbete gjorts med att ta fram en ny vision till Gästrikvatten. Den tidigare visionen, *Gästrikvatten är en förebild för ett modernt VA-bolag i Sverige*, togs fram i samband med att Gästrikvatten bildades 2008.

I och med att vår verksamhet har utvecklats har vi nu anpassat visionen till dagens verksamhet och samhällets förväntningar.

Förslag till ny vision:

För ett samhälle med friskt dricksvatten, rena sjöar och hav med tillgång till långsiktigt hållbara och innovativa vattentjänster.

Beslut

Styrelsen beslutade:

- att anta en ny vision för Gästrikvatten.

§56

Gästrike Vatten AB internkontrollrapport tertial 2 2017

Ärendenr: 103114

Ärendebeskrivning

Kontrollen har utförts enligt den fastställda interna kontrollplanen för Gästrike Vatten AB och avrapporteras i samband med tertialrapport 2 år 2017.

Utveckling av bolagets internkontroll pågår löpande genom att säkerställa system och rutiner för att ge organisationen en god internkontroll.

Beslut

Styrelsen beslutade:

- att godkänna internkontrollrapporten för perioden maj till augusti 2017.

§57

Delges
KS/KF**Delårsrapport per tertial 2 2017 Gästrike Vatten AB**

Ärendenr: 105787

Ärendebeskrivning

Gästrike Vatten AB är ett gemensamt VA-driftbolag för Gävle, Hofors, Ockelbo, Älvkarleby och Östhammar kommun. Gästrike Vatten AB har full kostnadstäckning från sina döttrar. Om något av dotterbolagen har en verksamhet som går med underskott har den kommun som äger dotterbolaget skyldighet att tillskjuta kapital enligt samarbetsavtalet. Enligt arbetsordning för bolaget ska ekonomisk rapportering ske per 31 augusti och därmed upprättas delårsrapport 2, för beredning av styrelsen och för vidare rapportering till ägarkommunerna.

Beslut

Styrelsen beslutade:

- att godkänna framlagd tertialrapport för Gästrike Vatten AB
- att överlämna framlagd tertialrapport till ägarkommunerna

§58

Delges
KS/KF**Övergripande verksamhetsplan 2018-2021 samt budget 2018 plan 2019-2021 utblick 2024 Gästrike Vatten AB** Ärendenr: 105923**Ärendebeskrivning**

Den övergripande verksamhetsplanen (ÖVP) gäller för samtliga bolag i Gästrike Vatten koncernen och anger styrelsernas mål för bolagets verksamhet och är upprättad utifrån modellen balanserad styrning. Målen utgår ifrån fyra perspektiv (invånare och kunder, medarbetare hållbart tillväxt samt ekonomi). ÖVP:n ger en beskrivning av verksamhetens inriktning utifrån styrelsens fastställda mål och strategier för dessa. Den av styrelsen fastställda ÖVP:n ligger till grund för bolagets fortsatta arbete för planperioden.

Budget 2018 och ekonomisk plan 2019-2021 med investeringsutblick till 2024, visar på bolagets förväntade ekonomiska utveckling utifrån i dag känd fakta för befintliga ingående bolags behov av resurser. Budget 2018 är ramen för bolagets internbudget för kommande räkenskapsår som färdigställs under november. Investeringsplan med utblick till 2024 är grunden för bolagets planerade investeringsvolym utifrån kända faktorer.

Beslut

Styrelsen beslutade:

- att anta verksamhetsplan 2018-2021 för Gästrike Vatten AB med dotterbolag
- att anta budget 2018 plan 2019-2021 med investeringsutblick 2024 för Gästrike Vatten AB
- att överlämna dessa till ägare kommunerna

Mötet avslutades

Nästa styrelsemöte:

Datum: 23 november

Tid: kl 09:15-11:45

Plats: Duvbackens reningsverk, Sältavägen 9 Gävle

Styrelse Gästrikvatten AB

Hamnleden 20

80641 Gävle

Delårsrapport per tertial 2 2017 Gästrikvatten AB

Förslag på beslut

Styrelsen föreslås besluta

- att godkänna framlagd tertialrapport för Gästrikvatten AB
- att överlämna framlagd tertialrapport till ägarkommunerna

Ärendebeskrivning

Gästrikvatten AB är ett gemensamt VA-driftbolag för Gävle, Hofors, Ockelbo, Älvkarleby och Östhammar kommun. Gästrikvatten AB har full kostnadstäckning från sina döttrar. Om något av dotterbolagen har en verksamhet som går med underskott har den kommun som äger dotterbolaget skyldighet att tillskjuta kapital enligt samarbetsavtalet. Enligt arbetsordning för bolaget ska ekonomisk rapportering ske per 31 augusti och därmed upprättas delårsrapport 2, för beredning av styrelsen och för vidare rapportering till ägarkommunerna.

Beslutsunderlag

- Verksamhetsrapport tertial1 2017 Gästrikvatten AB med dotterbolag
- Delårsrapport per tertial 2 2017 - Gästrikvatten AB

Föredragande i ärendet är Gunilla Alsén, Administrativ chef, Administration.

Lena Blad
VD

Moderbolagets resultaträkning	Not	2017-01-01 -2017-08-31	2016-01-01 -2016-08-31
Nettoomsättning	2	54 764 551	52 165 689
Övriga intäkter		3 242 410	507 432
		<hr/>	<hr/>
		58 006 961	52 673 121
Rörelsens kostnader			
Övriga externa kostnader	3, 4	-18 053 676	-14 810 660
Personalkostnader	5	-37 762 838	-35 819 676
Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar		-2 075 650	-2 032 692
Övriga rörelsekostnader		-59 278	-
		<hr/>	<hr/>
Summa rörelsens kostnader		-57 951 442	-52 663 028
Rörelseresultat		55 519	10 093
Resultat från finansiella poster			
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	6	367	2 199
Räntekostnader och liknande resultatposter	7	-55 886	-12 292
		<hr/>	<hr/>
Summa resultat från finansiella poster		-55 519	-10 093
Resultat efter finansiella poster		0	0
		-	-
Årets resultat		<u>0</u>	<u>0</u>

Moderbolagets balansräkning	Not	2017-08-31	2016-08-31
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
<u>Materiella anläggningstillgångar</u>			
Maskiner, tekniska anläggningar och inventarier	8	7 815 223	9 508 579
Fordon	9	598 347	302 520
Pågående nyanläggningar och materiella anläggningstillgångar	10	-	-
		<u>8 413 570</u>	<u>9 811 099</u>
<u>Finansiella anläggningstillgångar</u>			
Andelar i koncernföretag	11	495 000	396 000
		<u>8 908 570</u>	<u>10 207 099</u>
Summa anläggningstillgångar			
Omsättningstillgångar			
<u>Kortfristiga fordringar</u>			
Kundfordringar		35 000	69 688
Fordringar hos koncernföretag	12	248 333	11 722 216
Aktuella skattefordringar		1 161 940	1 177 650
Övriga kortfristiga fordringar		123 216	108 570
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		1 934 781	1 307 364
		<u>3 503 270</u>	<u>14 385 488</u>
<u>Kassa och bank</u>	12, 13	4 603 648	103
		<u>8 106 918</u>	<u>14 385 591</u>
Summa omsättningstillgångar		<u>8 106 918</u>	<u>14 385 591</u>
Summa tillgångar		<u>17 015 488</u>	<u>24 592 690</u>

Moderbolagets balansräkning	Not	2017-08-31	2016-08-31
Eget kapital och skulder			
Eget kapital			
<u>Bundet eget kapital</u>			
Aktiekapital	14	5 000 000	5 000 000
<u>Fritt eget kapital</u>			
Årets resultat		-	-
		0	0
Summa eget kapital		<u>5 000 000</u>	<u>5 000 000</u>
Långfristiga skulder			
Lån från Gävle kommun	15	-	7 500 000
		-	-
Summa långfristiga skulder		<u>0</u>	<u>7 500 000</u>
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		1 395 889	705 323
Checkräkningskredit hos Gävle kommun	13	-	1 874 860
Skulder till Gävle kommun koncern	12, 15	221 083	3 603 412
Övriga kortfristiga skulder		5 929 742	2 687 411
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	16	4 468 774	3 221 684
Summa kortfristiga skulder		<u>12 015 488</u>	<u>12 092 690</u>
Summa eget kapital och skulder		<u>17 015 488</u>	<u>24 592 690</u>

Kassaflödesanalys för moderbolaget

**2017-01-01
-2017-08-31**   **2016-01-01
-2016-08-31**

Den löpande verksamheten

Rörelseresultat före finansiella poster   55 519   10 093
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet, mm   2 084 928   2 002 692

Erhållen ränta   367   2 199
Erlagd ränta   -55 886   -12 292
Betald inkomstskatt   -506 432   -505 032

1 578 496   1 497 660

Ökning/minskning rörelsefordringar   327 427   -7 672 957
Ökning/minskning rörelseskulder   1 553 489   -523 936

Kassaflöde från den löpande verksamheten   3 459 412   -6 699 233

Investeringsverksamheten

Investeringar i materiella anläggningstillgångar   -751 979   -
Sålda materiella anläggningstillgångar   70 000   30 000
Investeringar i finansiella tillgångar   -99 000   -

Kassaflöde från investeringsverksamheten   -780 979   30 000

Finansieringsverksamheten

Amortering av skuld   -9 750 000   -2 250 000

Kassaflöde från finansieringsverksamheten   -9 750 000   -2 250 000

Årets kassaflöde   -7 071 567   -8 919 233

Likvida medel vid årets början   11 675 215   8 919 336

Likvida medel vid årets slut   4 603 648   103

Som likvida medel har beaktats tillgodohavande på koncernkonto hos Gävle Kommun.

Specifikation av poster som inte ingår i kassaflödet

Årets avskrivningar   2 075 650   2 032 692
Realisationsresultat   9 278   -30 000

Summa   2 084 928   2 002 692

Noter, gemensamma för moderbolag och koncern

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Tillämpade redovisnings- och värderingsprinciper överensstämmer med årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd. Koncernredovisningen/årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Koncernredovisning

Koncernredovisningen är upprättad enligt Redovisningsrådets rekommendation 1 om koncernredovisning.

I koncernredovisningen ingår dotterföretag där moderbolaget direkt eller indirekt innehar mer än 50% av rösterna, eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande.

Koncernens bokslut är upprättat enligt förvärvsmetoden, vilket innebär att dotterbolagens egna kapital vid förvärvet, fastställt som skillnaden mellan tillgångarnas och skuldernas verkliga värden, elimineras i sin helhet. I koncernens egna kapital ingår härigenom endast den del av dotterbolagens egna kapital som tillkommit efter förvärvet.

Minoritetsintresse föreligger då respektive kommun äger 1 % av sitt anläggningsbolag. Minoritetsintresset utgör ett oväsentligt belopp varför det inte har redovisats separat.

Intäkter

Bolagen följer BFNAR 2003:3 som anger att en inkomst redovisas som intäkt först då det är sannolikt att de ekonomiska fördelarna som företaget ska få av transaktionen kommer att tillfalla företaget.

I enlighet med Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV) får avgifterna inte överskrida det som behövs för att täcka kostnader som är nödvändiga för att ordna och driva VA-anläggningen. Eventuella överuttag/underuttag bör återföras/belasta abonnentkollektivet inom tre år från det att dessa uppstått genom återbetalning eller som taxesänkning alternativt taxehöjning för att uppnå kostnadstäckning. Om inkomsterna från avgifterna överskrider kostnaderna föreligger följaktligen en legal förpliktelse.

I enlighet med VA-lagen redovisas överuttag som en skuld och det överuttag som skett för framtida investeringar redovisas som långfristig skuld och löses upp i den takt som anläggningen skrivs av.

Anläggningsavgifter

Anläggningsavgiften är en engångsavgift som ska betalas när fastigheten ansluts till kommunalt VA. Anläggningsavgiften ska täcka kostnaderna för att ansluta en fastighet vilket innebär att den ska täcka kostnader för nyinvesteringar i anläggningen samt del av huvudanläggningen, administration (fakturerings, kommunikation, inspektion m m) och räntekostnader för nyanläggning i ledningsnätet och del av huvudanläggning.

Anläggningsavgiften intäktsförs i dotterbolagen enligt matchningsprincipen vilket innebär att den möter kapitalkostnaderna som är hänförliga till anslutningsavgiften enligt nedanstående.

År 1	10 % för administrationskostnader och 1/33 av resterande 90 %.
År 2-33	1/33 av resterande 90 %.

Brukningsavgifter

Brukningsavgiften är en periodisk avgift för täckande av drift- och underhållskostnader, kapitalkostnader för investeringar eller andra kostnader för en allmän va-anläggning som inte täcks av en anläggningsavgift. Brukningsavgiften faktureras löpande till alla kunder.

Gemensamma intäkter och kostnader

Gemensamma kostnader från moderbolaget har fördelats utifrån olika fördelningsnycklar:
Personalkostnader har fördelats från moderbolaget till dotterbolagen utifrån tidredovisning.
Direkta kostnader hänförliga till dotterbolagen har debiterats dotterbolagen i sin helhet.
Övriga kostnader fördelas utifrån fördelningsnyckel fastställd av styrelsen i Gästrike Vatten AB.

Lån

Varje enskild kommun har borgensåtagande för finansiering av investeringar i sitt respektive anläggningsbolag. För moderbolaget samt för Gävle Vatten AB sker upptagning av lån externt hos kreditinstitut genom Gävle kommun mot reverser som löper med ränta och amortering överensstämmande med det externa lånet för samtliga nettoinvesteringar i VA-anläggningar som inte är internt finansierade.
För de övriga dotterbolagen sker upptagning lån externt hos kreditinstitut mot reverser som löper med ränta och amortering för samtliga nettoinvesteringar i VA-anläggningar som inte är internt finansierade.

Skatter

Redovisade inkomstskatter innefattar skatt som skall betalas eller erhållas avseende aktuellt år och justeringar avseende tidigare års aktuella skatt. Skatteskulder/-fordringar värderas till vad som enligt företagets bedömning skall betala till eller erhållas från skatteverket. Bedömningen görs enligt de skatteregler och skattesatser som är beslutade eller som är aviserade och med stor säkerhet kommer att fastställas. För poster som redovisas i resultaträkningen, redovisas även därmed sammanhängande skatteeffekter i resultaträkningen. Uppskjuten skatt avseende framtida skatteeffekter redovisas i resultat- och balansräkningarna hos dotterbolagen.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången. När en komponent i en anläggning byts ut, utrangeras eventuell kvarvarande del av den gamla komponenten och den nya komponentens anskaffningsvärde aktiveras.

Materiella anläggningstillgångar har i balansräkningen tagits upp till anskaffningsvärdet med avdrag för avskrivningar och eventuella ned/uppskrivningar. Avskrivningar på anläggningstillgångar redovisas i resultaträkningen och belastar rörelseresultatet med avskrivningar enligt plan från anskaffningstillfället.

Följande avskrivningstider har tillämpats

	<u>År</u>
Inventarier	3-10
Fordon	5
Tekniska anläggningar *	10-33
VA-ledningar **	33-50

* Som tekniska anläggningar räknas exempelvis; pumpstationer, tryckstegringar, högreservoarer, brunnar, infiltrationsanläggningar

** VA-ledningar är en tekniska anläggning och avskrivningstiden är beroende av om det är en; huvudledning, servisledning, områdesledning samt om mark eller sjöförlagd ledning.

Byggnader * (vattenverk och avloppsreningsverk)

Delas upp i komponenter i enlighet med K3; tak, stomme, grund, byggnadsanläggning. Anläggningens huvudsakliga funktion styr om anläggningen är att betrakta som en byggnad eller en produktionsanläggning. Syftet med byggnaden vid en produktionsanläggning är ett skal/skydd för att skydda produktionen, den tekniska anläggningen och utgör därmed byggnadsanläggning.

	<u>År*</u>	<u>andel i %</u>
- tak	25	10-50
- stomme	50	5-35
- grund	50	5-20
- byggnadsanläggning	10-25	40-80

* Avskrivningstiden för byggnader övertagna från kommunen har anpassats till återstående nyttjandeperiod från tidpunkten vid övertagandet.

Leasingavtal

Samtliga leasingavtal, oavsett om de är finansiella eller operationella, redovisas som hyresavtal (operationella leasingavtal). Leasingavgiften kostnadsförs linjärt över leasingperioden. Fr.om 2016 redovisar vi leasingkostnader för fordon enligt K3 Operationell leasing.

Fordringar

Fordringar med förfallodag mer än 12 månader efter balansdagen redovisas som anläggningstillgångar, övriga som omsättningstillgångar. Fordringar upptas till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medför in- eller utbetalningar.

Not 2   Nettoomsättning

	Moderbolaget	
	2017-01-01 <u>-2017-08-31</u>	2016-01-01 <u>-2016-08-31</u>
Fakturerade kostnader dotterbolag	54 764 550	52 165 689
Summa	<u>54 764 550</u>	<u>52 165 689</u>

Not 3 Ersättning till revisorerna

	Moderbolaget	
	2017-01-01 <u>-2017-08-31</u>	2016-01-01 <u>-2016-08-31</u>
<u>KPMG AB</u>		
Revision	18 000	-
Andra uppdrag än revisionsuppdraget	<u>16 667</u>	<u>173 200</u>
Summa	<u>34 667</u>	<u>173 200</u>

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförande av sådana övriga arbetsuppgifter. Allt annat är andra uppdrag.

Not 4 Leasingkostnader

	Moderbolaget	
	2017-01-01 <u>-2017-08-31</u>	2016-01-01 <u>-2016-08-31</u>
Leasingkostnader (exkl hyra för lokaler)	<u>1 394 474</u>	<u>1 241 619</u>

Fr.om 2016 redovisar vi leasingkostnader för fordon enligt K3 Operationell leasing.

	<u>2016</u>
Operationell leasing	
Reg. fordon	
<i>Leasingavgifter periodens kostnad</i>	
Minimileaseavgifter innevarande period	1 353 659
 <i>Framtida minimileaseavgifter förfaller enligt följande:</i>	
Inom 1 år	1 539 368
Senare än 1 år men inom 5 år	3 484 831
Senare än 5 år	<u>0</u>
	5 024 200

Not 5 Personal

	Moderbolaget	
	2017-01-01 -2017-08-31	2016-01-01 -2016-08-31
Medelantalet anställda		
Män	62	22
Kvinnor	23	59
	—	—
Totalt	<u>85</u>	<u>81</u>
Löner, ersättningar, sociala avgifter och pensionskostnader		
Löner och ersättningar till styrelsen och verkställande direktören*	1 389 200	1 168 202
Löner och ersättningar till övriga anställda	24 723 828	23 075 134
	—	—
	<u>26 113 028</u>	<u>24 243 336</u>
Sociala avgifter enligt lag och avtal	8 748 553	8 124 234
Pensionskostnader för styrelsen och verkställande direktören	362 331	297 370
Pensionskostnader för övriga anställda	2 167 965	2 177 063
	—	—
Totalt	<u>37 391 877</u>	<u>34 842 003</u>
Avtal om uppsägningstider och pension		
För verkställande direktören, tillika koncernchefen, gäller för pension att anställning upphör utan uppsägning vid 65 år. Utöver pension enligt lag åtar sig bolaget att för VD erlagga premie för ITP-försäkring. I övrigt ska företaget teckna och vidmakthålla avtalsförsäkringar vid arbetskada (TFA) samt gruppliv (TGL). Vid uppsägning av annat skäl än påkallande av pension, gäller 15 månader från bolagets sida och tre månader från verkställande direktörens sida.		
Styrelseledamöter och ledande befattningshavare		
Antal styrelseledamöter på balansdagen		
Kvinnor	1	1
Män	9	7
	—	—
Totalt	<u>10</u>	<u>8</u>
Antal verkställande direktörer och andra ledande befattningshavare		
Kvinnor	3	3
Män	2	2
	—	—
Totalt	<u>5</u>	<u>5</u>

Not 6 Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter

	Moderbolaget	
	2017-01-01 -2017-08-31	2016-01-01 -2016-08-31
Ränteintäkter, övriga	367	2 199
Summa	367	2 199

Not 7 Räntekostnader och liknande resultatposter

	Moderbolaget	
	2017-01-01 -2017-08-31	2016-01-01 -2016-08-31
Räntekostnader till Gävle kommun	55 362	-16 417
Borgensavgifter till Gävle kommun	-4 550	26 250
Räntekostnader, övriga	5 075	2 459
	55 887	12 292

Not 8 Maskiner, tekniska anläggningar och inventarier

	Moderbolaget	
	2017-08-31	2016-08-31
Ingående anskaffningsvärden	19 083 067	18 733 067
Omklassificering	968 000	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	20 051 067	18 733 067
Ingående avskrivningar	-10 224 821	-7 235 488
Avskrivningar	-2 011 023	-1 989 000
Utgående ackumulerade avskrivningar	-12 235 844	-9 224 488
Utgående restvärde enligt plan	<u>7 815 223</u>	<u>9 508 579</u>

Not 9 Fordon

	Moderbolaget	
	<u>2017-08-31</u>	<u>2016-08-31</u>
Ingående anskaffningsvärden	434 182	1 396 458
Inköp	461 578	-
Försäljning/utrangeringar	-139 560	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	756 200	1 396 458
Ingående avskrivningar	-153 509	-1 050 246
Försäljning/utrangeringar	60 282	-
Avskrivning	-64 626	-43 692
Utgående ackumulerade avskrivningar	-157 853	-1 093 938
Utgående restvärde enligt plan	<u>598 347</u>	<u>302 520</u>

Not 10 Pågående nyanläggningar materiella anläggningstillgångar

	Moderbolaget	
	<u>2017-08-31</u>	<u>2016-08-31</u>
Ingående anskaffningsvärde	677 600	-
Inköp	290 400	-
Under året genomförda omfördelningar	-968 000	-
Utgående anskaffningsvärde	<u>0</u>	<u>0</u>

Not 11 Andelar i dotterföretag

<u>Moderbolaget</u>	<u>Org nr</u>	<u>Säte</u>
Gävle Vatten AB	556751-1646	Gävle
Ockelbo Vatten AB	556751-6454	Ockelbo
Hofors Vatten AB	556751-2289	Hofors
Älvkarleby Vatten AB	556751-2248	Älvkarleby
Östhammar Vatten AB	559099-4447	Östhammar

<u>Moderbolaget</u>	<u>Kapitalandel %</u>	<u>Andel röster %</u>	<u>Bokfört värde 2017-08-31</u>
Gävle Vatten AB	99	1	99 000
Ockelbo Vatten AB	99	1	99 000
Hofors Vatten AB	99	1	99 000
Älvkarleby Vatten AB	99	1	99 000
Östhammar Vatten AB	99	1	99 000
Summa			<u>495 000</u>

Respektive kommun styr resterande 99 % av rösterna.

	<u>Moderbolaget</u>	
	<u>2017-08-31</u>	<u>2016-08-31</u>
Ingående anskaffningsvärden	396 000	396 000
Inköp av andelar	99 000	-
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	495 000	396 000
Utgående redovisat värde	<u>495 000</u>	<u>396 000</u>

Not 12 Transaktioner med koncernföretag

		Moderbolaget	
		<u>2017-08-31</u>	<u>2016-08-31</u>
Uppgifter om moderföretaget			
Moderföretag där Gästrike Vatten AB är dotterföretag och koncernredovisning upprättas är Gävle kommun, 212000-2338.			
Inköp och försäljning mellan koncernföretag			
Andel av årets inköp och försäljning avseende företag inom Gästrike Vattenkoncernen.			
Inköp	(%)	3	3
Försäljning	(%)	94	99
Fordringar (+) / Skulder (-) avseende närstående			
Gävle Vatten AB		-	8 839 100
Hofors Vatten AB		-	1 047 908
Ockelbo Vatten AB		-	673 288
Älvkarleby Vatten AB		-	1 161 921
Östhammar Vatten AB		248 333	-
Summa Gästrike Vattenkoncernen		<u>248 333</u>	<u>11 722 217</u>
Gävle Energi		-113 882	-11 614
Gävle kommun		-107 201	-591 798
Gävle kommun, kort del av lång skuld		-	-3 000 000
Checkräkning Gävle kommun		4 603 649	-1 874 860
Summa Gävle kommunkoncernen		<u>4 382 566</u>	<u>-5 478 272</u>

Not 13 Checkräkningskredit

Beviljat belopp på checkräkningskredit hos Gävle kommun uppgår till 120 mnkr totalt för Gästrike Vattenkoncernen. I saldo för Kassa och bank ingår fordran på koncernkonto där Gävle kommun är kontohavare mot banken.

Checkräkningskredit har temporärt utökats med 10 mnkr jämfört med 2016 då den var 110 mnkr. Utökningen är en följd av att det långfristiga lånet har amorterats till sin helhet.

Not 14 Aktiekapital

Aktiekapitalet består av 5 000 st aktier med kvotvärde 1 000 kr.

Från 1 maj 2017 är Östhammars kommun delägare i Gästrik Vatten AB.

Gävle kommun, ägarandel 60%, tidigare 70%

Hofors kommun, ägarandel 10%, tidigare 10%

Ockelbo kommun, ägarandel 10%, tidigare 10%

Älvkarleby kommun, ägarandel 10%, tidigare 10%

Östhammars kommun, ägarandel 10%, tidigare 0%

Not 15 Upplåning

	Moderbolaget	
	<u>2017-08-31</u>	<u>2016-08-31</u>
Räntebärande skulder		
<u>Långfristiga skulder</u>		
Skulder internt förmedlade externa lån från Gävle kommun*	-	7 500 000
	-	-
Summa	0	7 500 000
<u>Korta skulder, räntebärande</u>		
Skulder internt förmedlade externa lån från Gävle Kommun*	-	3 000 000
	-	-
Summa	0	3 000 000
Summa räntebärande skulder	0	10 500 000
Förfallotider		
<u>Den del av långfristiga skulder som förfaller till betalning senare än fem år efter balansdagen</u>	-	-
Summa	<u>0</u>	<u>0</u>

Not 16 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	Moderbolaget	
	<u>2017-08-31</u>	<u>2016-08-31</u>
Upplupna semesterlöner	1 453 023	1 050 549
Upplupna sociala avgifter	456 540	330 083
Upplupna pensionskostnader	436 160	462 109
Upplupna löneskatter	1 471 490	1 298 943
Övriga upplupna kostnader	651 561	80 000
	-	-
Summa	<u>4 468 774</u>	<u>3 221 684</u>

Verksamhetsrapport

Tertial 2 2017

Gästrike Vatten AB med
dotterbolag

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	4
1.1	Gästrike Vatten AB.....	4
1.2	Gävle Vatten AB.....	4
1.3	Hofors Vatten AB	4
1.4	Ockelbo Vatten AB.....	4
1.5	Älvkarleby Vatten AB	4
1.6	Östhammar Vatten AB	4
2	Målanalys	5
2.1	Medborgare och kunder.....	5
2.1.1	<i>Medborgare och kunder har förtroende för våra VA-tjänster.....</i>	<i>5</i>
2.2	Medarbetare	6
2.2.1	<i>Gästrike Vatten är en attraktiv arbetsgivare .....</i>	<i>6</i>
2.2.2	<i>Personalredovisning .....</i>	<i>7</i>
2.3	Hållbar tillväxt	7
2.3.1	<i>Gästrike Vatten har en långsiktigt hållbar VA-försörjning .....</i>	<i>7</i>
2.4	Ekonomi	8
2.4.1	<i>Verksamheten har en ekonomi i balans .....</i>	<i>8</i>
3	Utvecklingsområde	10
4	För verksamheten viktig statistik.....	11
5	Resultat och investeringar	13
5.1	Gästrike Vatten AB.....	13
5.2	Gävle Vatten AB.....	14
5.3	Hofors Vatten AB	15
5.4	Ockelbo Vatten AB.....	16
5.5	Älvkarleby Vatten AB	17
5.6	Östhammar Vatten AB	18

6	Framtida intäkts- och kostnadsutveckling	19
6.1	Gästrikе Vatten AB	19
6.2	Gävle Vatten AB	19
6.3	Hofors Vatten AB	19
6.4	Ockelbo Vatten AB	19
6.5	Älvkarleby Vatten AB	19
6.6	Östhammar Vatten AB	20
7	Sammanfattning av de viktigaste händelserna	21
7.1	Gästrikе Vatten AB	21
7.2	Gävle Vatten AB	21
7.3	Hofors Vatten AB	21
7.4	Ockelbo Vatten AB	21
7.5	Älvkarleby Vatten AB	21
7.6	Östhammar Vatten AB	21
8	Bilaga 1 Personalstatistik	22
8.1	Medarbetare	22
8.1.1	<i>Personalstruktur</i>	22
8.1.2	<i>Ålder</i>	23
8.1.3	<i>Övertid</i>	24
8.1.4	<i>Rekrytering och personalförsörjning</i>	24
8.1.5	<i>Sysselsättningsgrad</i>	25

1 Inledning

1.1 Gästrikvatten AB

Gästrikvatten AB ägs av Gävle, Hofors, Ockelbo, Älvkarleby och Östhammars kommun. Östhammars kommun anslöts till Gästrikvatten AB från 1 maj 2017 genom köp av 10 % av bolagets aktier från Gävle kommun. Gävle kommun är majoritetsägare och äger 60 % av bolaget och övriga fyra kommuner äger 10 % vardera.

Gästrikvatten AB är moderbolag i koncernen innehållande all personal och utrustning som behövs för drift av VA-anläggningarna. Gästrikvatten AB har full kostnadstäckning från sina döttrar. Om något av dotterbolagen har en verksamhet som går med underskott har den kommun som äger dotterbolaget skyldighet att tillskjuta kapital enligt samarbetsavtalet. VA-verksamheten finansieras av taxor och avgifter. Enligt lag får VA-verksamheten inte ha något ekonomiskt vinstintresse, mer än att vara kostnadseffektiva. Självkostnadsprincipen gäller för VA-verksamhet och eventuella över- eller underuttag i bolagen bör justeras inom tre år. Varje VA-kollektiv (kunder anslutna till det allmänna VA-nätet i respektive kommun) bär sina egna kostnader. Det är förutsättningarna för VA-försörjningen i respektive kommun som styr hur hög eller låg avgiften är i respektive kommun.

1.2 Gävle Vatten AB

Gävle Vatten AB är huvudman för den allmänna vattenförsörjningen och avloppshantering i Gävle kommun vilket omfattar produktion och distribution av rent vatten, avledning och rening av spillvatten samt omhändertagande av slam från reningen. Verksamheten sköts av det regionala VA-bolaget Gästrikvatten AB.

1.3 Hofors Vatten AB

Hofors Vatten AB är huvudman för den allmänna vattenförsörjningen och avloppshantering i Hofors kommun, innefattande vattenproduktion och distribution, avledning och rening av spillvatten samt omhändertagande av slam från reningen. Verksamheten sköts av det regionala VA-bolaget Gästrikvatten AB.

1.4 Ockelbo Vatten AB

Ockelbo Vatten AB är huvudman för den allmänna vattenförsörjningen och avloppshantering i Ockelbo kommun, innefattande vattenproduktion och distribution, avledning och rening av spillvatten samt omhändertagande av slam från reningen. Verksamheten sköts av det regionala VA-bolaget Gästrikvatten AB.

1.5 Älvkarleby Vatten AB

Älvkarleby Vatten AB är huvudman för den allmänna vattenförsörjningen och avloppshantering i Älvkarleby kommun, innefattande vattenproduktion och distribution, avledning och rening av spillvatten samt omhändertagande av slam från reningen. Verksamheten sköts av det regionala VA-bolaget Gästrikvatten AB.

1.6 Östhammar Vatten AB

Östhammar Vatten AB är huvudman för den allmänna vattenförsörjningen och avloppshantering i Östhammar kommun. Bolaget tog över ansvaret för den allmänna vattenförsörjningen från Östhammars kommun den 1 maj 2017, innefattande vattenproduktion och distribution, avledning och rening av spillvatten samt omhändertagande av slam från reningen. Verksamheten sköts av det regionala VA-bolaget Gästrikvatten AB.

2 Målanalys

2.1 Medborgare och kunder

2.1.1 Medborgare och kunder har förtroende för våra VA-tjänster

Målanalys

En rad aktiviteter har genomförts för att öka kundservicen. Inom bolaget har arbetssätt och rutiner förbättrats för en ökad tydlighet. Inom olika typer av projekt sker utskick genom brev, lokal tidning och sms samt olika typer av möten hålls för att nå ut med information till berörda i god tid. I Gävle har på försök reklam på bussar testats för att öka spridningen. Kundmöten genomförs då behov uppstår och i vissa fall genom mötesserier. Genom att delta på event som Fallens dag och Skördefest nås en bredare målgrupp av kunder och medborgare.

Det är låga grundvattennivåerna i landet och så även i våra kommuner, vilket har gjort att vattenfrågan har fått ökat fokus, både hos kunder och medialt. Under hela sommaren har vi lämnat en "vattenrapport" veckovis som talat om vattenläget i varje ägarkommun. Uppmaningen har varit att lev som vanligt men "använd vattnet smart" till kommuninvånarna i Gävle, Ockelbo och Älvkarleby. I Östhammar har restriktioner (bevattningsförbud) införts varför fler informationsinsatser har vidtagits. Bland annat genom lokal annonsering och tillgänglighet för att besvarar frågor på plats. Informationen har mottagits positivt. Gästrike Vattens arbetssätt att nå ut med information via sms vid driftstörningar i leveransen fortlöper. Under perioden maj-augusti har totalt 51 179 SMS skickats ut till 17 543 kunder i samband med planerade eller akuta driftstörningar.

I samband med omfattande nederbörd i början av augusti infördes kokningsrekommendation som en försiktighetsåtgärd till boende i Hamrångeområdet, Gävle. Kokningsrekommendationen var en följd av att vattenprover indikerade att dricksvattnet hade påverkan av ytvatten. Efter 10 dagar kunde kokningsrekommendationen hävas då analysvar visade godkända kontrollprov.

Analys av indikatorer

Vattenprover har genomförts i enighet med fastställt kontrollprogram med gott resultat. Inget vattenprov har varit bekräftat otjänligt.

En kundenkät görs under hösten varför inget resultat finns att analysera ännu.

Indikator	Enhet	Utfall	Målvärde	Status	Prognos Helår
Nöjd kundindex	Gävle Vatten AB	—	3,3	Ok	Uppnås
Nöjd kundindex	Hofors Vatten AB	—	3,3	Ok	Uppnås
Nöjd kundindex	Ockelbo Vatten AB	—	3,3	Ok	Uppnås
Nöjd kundindex	Älvkarleby Vatten AB	—	3,3	Ok	Uppnås
Hälsomässigt säkert vatten	Gävle Vatten AB	100	●	>99%	Uppnås
Hälsomässigt säkert vatten	Hofors Vatten AB	100	●	>99%	Uppnås
Hälsomässigt säkert vatten	Ockelbo Vatten AB	100	●	>99%	Uppnås
Hälsomässigt säkert vatten	Älvkarleby Vatten AB	100	●	>99%	Uppnås

Nöjd kundindex ger oss en indikation om hur kunden upplever våra VA-tjänster. Målvärdet beskriver vår utveckling ur ett kundperspektiv, i en femgradig skala, där fem är mycket nöjd.

Hälsomässigt säkert vatten ger oss en indikation om hur väl vi uppfyller kvalitetskraven. Målvärdet beskriver andelen vattenprover som är tjänliga enligt fastställt kontrollprogram.

Gävle Vatten AB; 550 st vattenprov har tagits enligt fastställt kontrollprogram.

Hofors Vatten ABM; 138 st vattenprov har tagits enligt fastställt kontrollprogram.

Ockelbo Vatten AB; 199 st vattenprov har tagits enligt fastställt kontrollprogram.

Älvkarleby Vatten AB; 80 st vattenprov har tagits enligt fastställt kontrollprogram.

2.2 Medarbetare

2.2.1 Gästrike Vatten är en attraktiv arbetsgivare

Målanalys

Inför anslutningen av VA-verksamheten i Östhammars kommun till Gästrike Vatten har en organisationsöversyn genomförts och en ny organisationsstruktur har arbetats fram med fokus att möta upp de förväntningar som finns, både nuvarande och kommande. Syftet är att skapa en tydligare struktur och utvecklande arbetssätt för en mer kundorienterad verksamhet. Genom den nya organisationen ökar närheten mellan chefer och medarbetare och ger möjlighet till fortsatt tillväxt och utveckling.

Flera aktiviteter har genomförts för att hantera den ökade arbetsbelastningen, kortsiktigt före och under implementering, men även efter inträdet av Östhammar.

Rekrytering med syfte att förstärka organisationen på grund av den geografiska utökningen samt för att anpassa till ökade krav är i sitt slutskede och 16 nya medarbetare har börjat sin anställning.

Analys av indikatorer

Medarbetarenkäten genomförs årligen under senhösten. För att noga följa de frågor med inriktning på den sociala arbetsmiljön har en särskild enkät skapats, en Må Bra-enkät som följs upp under ett flertal tillfällen under året.

Indikator	Enhet	Utfall	Målvärde	Status	Prognos Helår
Nöjd medarbetarindex	Gästrike Vatten AB	■	3,4	Ok	Uppnås
Må-bra-index	Gästrike Vatten AB	■	3 %	Ok	Uppnås

Nöjd medarbetarindex; ger oss en indikation om hur medarbetaren upplever organisationen, ledarskapet och sin arbetssituation. Målvärdet visar medelvärde på medarbetarnas värdering av företagets arbetsmiljö.

Må-bra-index; ger oss en indikation om hur medarbetarna upplever sin arbetsmiljö och påverkansmöjlighet.

Medarbetarenkäten genomförs årligen under senhösten. Resultatet av den enkäten ger oss *Nöjd medarbetarindex* (NMI). Tio av enkätens drygt tjugo frågor utgör *Må Bra index* (MBI). Under 2017 har vi förstärkt med *Må Bra enkäter* regelbundet för att använda som indikator på den psykosociala hälsan för våra medarbetare. Utfallet på de fyra *Må Bra enkäter* som genomförda hittills i år indikerar att vi kommer att nå vårt målvärde (MBI).

2.2.2 Personalredovisning

2017-08-31						
	Årsarbetare		Antal anställda		Genomsnittlig sysselsättningsgrad	Genomsnittlig ålder
	Tillsvidare	Visstid	Tillsvidare	Visstid	Tillsvidare	Tillsvidare
Kvinnor	23,8	3	24	3	99	43,3
Män	63,8	7	64	7	99,5	47,1
Totalt	87,6	10	88	10	99	46,1

Obligatorisk sjukredovisning	2017-07-31 (%)	2016-07-31 (%)	2015-07-31 (%)
Total sjukfrånvaro*	1,76	2,03	1,42
- varav långtidssjukfrånvaro**	16,48	23,90	23,27
Sjukfrånvaro för kvinnor	0,86	1,70	2,65
Sjukfrånvaro för män	2,09	3,00	0,97
Sjukfrånvaro i åldersgruppen, 29 år eller yngre	0,77	1,63	0,38
Sjukfrånvaro i åldersgruppen, 30-49 år	1,32	1,76	1,67
Sjukfrånvaro i åldersgruppen, 50 år eller äldre	2,55	2,44	1,32

* Sjukfrånvarons andel av den ordinarie arbetstiden för samtliga anställda, såväl tillsvidare- som visstidsanställda.

** Den del av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer.

2.3 Hållbar tillväxt

2.3.1 Gästrikе Vatten har en långsiktigt hållbar VA-försörjning

Målanalys

Grundvattennivåerna i samtliga kommuner har varit låga vilket gjort att nivåmätningen har utökats. Restriktioner har även gått ut i Östhammars kommun. I månadsskiftet augusti/september har grundvattennivåerna för delar av Gävle kommun (Gävle centralort, Valbo, Hamrånge och Axmar) stabiliserats. Att läget stabiliserats är en effekt av att den filteranläggning som driftsatts som fyller på åsen med åvatten från Gavleån har gett positiv effekt på grundvattnet. Fortfarande är dock grundvattennivåerna låga.

Arbetet med låsning av vattenposter och att installera vattenkiosker fortskrider enligt plan. Genom dessa åtgärder får vi bättre kontroll på vattenuttag och gör leveransen av dricksvatten säkrare.

Utredningen VÄG för en samverkan av vattenproduktion (Älvkarleby och Gävle kommuner) fortlöper enligt plan. Syftet är att utreda hur mycket vatten som finns och hur det bäst kan användas för att skapa nytta för invånarna i Älvkarleby och Gävle. Samtidigt utreder vi också hur en eventuell samverkan påverkar bland annat taxor, ägande och markfrågor.

På Sättra vattenverk i Gävle har beredningen av dricksvattnet stärkts med en mikrobiologisk barriär i form av UV-ljus. Installationen togs i drift under sommaren. UV-ljus inaktiverar bakterier, virus och parasiter. På så vis skapar vi en säkrare kvalitet av vattnet till invånarna i Gävle stad.

De tillståndspliktiga avloppsreningsverken i Gävle, Hofors, Ockelbo och Älvkarleby har mottagna mängder och reningsresultat i enlighet med gällande tillstånd och villkor utom på Duvbackens avloppsreningsverk (Gävle) där belastningen per augusti ligger på värden över gällande tillstånd och överskrider 100 000 personekvivalenter.

Analys av indikatorer

Årets planerade ledningsnätsförnyelse pågår i stort enligt plan med mindre justeringar i samtliga anläggningsbolag. En planerad åtgärd i Hofors kommer att skjutas till 2018 på grund av brist på anbud vid upphandling.

HBI-Me2 utgör inte någon bra parameter för måluppföljning. Denna parameter kommer därför att utgå.

Indikator	Enhet	Utfall	Målvärde	Status	Prognos Helår
Förnyelseplan ledningsnät	Gävle Vatten AB	90 % 	85 %		Uppnås
Förnyelseplan ledningsnät	Hofors Vatten AB	57 % 	85 %		Uppnås delvis
Förnyelseplan ledningsnät	Ockelbo Vatten AB	35 % 	85 %		Uppnås
Förnyelseplan ledningsnät	Älvkarleby Vatten AB	51 % 	85 %		Uppnås
HBI-Me 2	Gävle Vatten AB		-2 %		Uppnås ej
HBI-Me 2	Hofors Vatten AB		-2 %		
HBI-Me 2	Ockelbo Vatten AB		-2 %		
HBI-Me 2	Älvkarleby Vatten AB		-2 %		

*Förnyelseplan; ger oss en indikation om hur väl vi genomför planerad förnyelse av VA-ledningar. Målvärdet visar andelen genomförd förnyelse.
HBI-Me 2; visar oss energitapp i form av vattenförluster. En förbättring med -2 % per år ger en utveckling av Me 2 som ger en förbättrad status i HBI för Me2 från Röd till Gul under planperioden.*

2.4 Ekonomi

2.4.1 Verksamheten har en ekonomi i balans

Målanalys

Samtliga dotterbolag visar en ekonomi i obalans per tertial 2. Intäkterna är högre än kostnaderna då intäkterna är relativt linjära medan kostnaderna inte är det. Kostnaderna för större underhåll faller ut i samband med att arbetena genomförs. Planerade större underhållsarbeten genomförs främst under maj-november med tyngdpunkt på september-november, arbetena är upphandlade och genomförande pågår. På årsbasis bedöms två av fem bolag att redovisa underuttag, två redovisa ett överuttag. Över-/underuttagen balanseras mot tidigare års över/underuttag, varmed samtliga bolag bedöms ha en ekonomi i balans inom planperioden.

Kostnadsutfallet i moderbolaget för året (jan-aug) är lägre än budget, årsprognosen är dock att kostnaderna kommer att överstiga budgeten till följd av att ytterligare en kommun har anslutits sig till Gästrikе Vatten och därmed har ett till bolag införlivats i VA-koncernen vilket påverkar bland annat personalkostnaderna.

Analys av indikatorer

Kostnaderna i relation till budget påvisar obalans, den beror främst på att planerade större underhållsåtgärder främst genomförs under perioden maj-november vilket är normalt för verksamheten. Kostnaderna från moderbolaget som utdebiteras till dotterbolagen har även de påverkats i och med mycket planerat arbete har förskjutits i tid då mycket personella resurser har använts för att genomföra anslutning av Östhammars kommun till Gästrikvatten.

Avvikelsen styrks av att förändringen från föregående år i relationen mellan verksamhetskostnader och rörelsekostnader är inom målvärdet.

Mindre avvikelse finns för Gävle Vatten och Älvkarleby Vatten. I Gävle är det en minskning mot föregående år relaterat till nedprioritering av planerade aktiviteter på grund av resursbrist. I Älvkarleby är det en ökning mot föregående år, ökningen beror främst på de lantmäteriförrättningar som ansökts 2015-2016 först nu 2017 har börjat expedieras.

Indikator	Enhet	Utfall		Målvärde	Status	Prognos Helår
Kostnader vs budget	Gästrikvatten AB	-8,4 %		+5 %		Uppnås
Kostnader vs budget	Gävle Vatten AB	-12,1 %		+5 %		Uppnås
Kostnader vs budget	Hofors Vatten AB	-13,5 %		+5 %		Uppnås
Kostnader vs budget	Ockelbo Vatten AB	-27,5 %		+5 %		Uppnås
Kostnader vs budget	Älvkarleby Vatten AB	-16,8 %		+5 %		Uppnås
Personalkostnader vs rörelsekostnader	Gästrikvatten AB	-3,3 %		+3 %		Uppnås
Verksamhetskostnader vs rörelsekostnader	Gävle Vatten AB	-5,6 %		+4 %		Uppnås
Verksamhetskostnader vs rörelsekostnader	Hofors Vatten AB	-0,6 %		+4 %		Uppnås
Verksamhetskostnader vs rörelsekostnader	Ockelbo Vatten AB	0 %		+4 %		Uppnås
Verksamhetskostnader vs rörelsekostnader	Älvkarleby Vatten AB	4,1 %		+4 %		Uppnås

Verksamhetskostnader; samtliga kostnader kontogrupp 4-6 exkl större underhåll
Rörelsekostnader; samtliga kostnader kontogrupp 4-7 exkl kapitalkostnader

3 Utvecklingsområde

Säkerställa vattenresurser för vattenförsörjning idag och i framtiden

Att skydda vattenresurser för dagens och morgondagens dricksvattenförsörjning är en förutsättning för att säkra vattenleveransen. Arbete pågår sedan flera år med att ta fram en vattenförsörjningsplan för våra kommuner och för regionen. En vattenförsörjningsplan innebär att kartlägga tillgängliga vattenresurser och behov samt prioritera vattenresurser för en hållbar vattenförsörjning. Omfattande utredningsarbete och undersökningar ligger till grund för identifieringen. I nästa steg behöver nuvarande vattentäkter och framtida prioriterade vattenresurser skyddas tillsammans med kommuner och länsstyrelser. Åtgärder pågår och behöver öka för att på ett mer effektivt sätt använda det vatten som produceras. Främst åtgärder för att ökad kontroll (fler mätare) och minskat utläckage men även för att se över alternativa lösningar att tillgodose vattenbehovet.

Klimatförändringar, skärpta miljökrav och befolkningsförändringar

Kraven på oss som VA-huvudman ökar på grund av ett förändrat klimat och samhällets förväntningar på en robust och säker infrastruktur för att klara de väderhändelser som sker idag och i framtiden, tillsammans med skärpta miljökrav och en positiv befolkningstillväxt. Detta påverkar såväl beredning och leverans av dricksvatten som planering och dimensionering för spill- och dagvattenhantering. Det är viktigt att det förebyggande arbetet för att minska oönskade produkter och kemikalier till avloppet kan prioriteras och utvecklas i större utsträckning under planperioden för att klara givna tillstånd samt nå såväl nationella och regionala som lokala miljömål. Samordning och stöd i många av våra frågor ges i kommundemensamt arbete med Hållbarhetsindex för VA, VA-planeringsarbete, Miljöstrategiska programmet och nya Översiktsplaner.

Regional strategi för avloppshantering

En regional strategi för slam och andra restprodukter för att skapa en gemensam inriktning för bästa ekonomiska, tekniska och miljömässiga hantering i regionen (närområdet) har tagits fram. Strategin visar att det inte finns en enskild lösning för slam och restprodukter utan fortsatt arbete sker i flera spår. Under planperioden kommer även en avloppsförsörjningsplan att tas fram som ett led i VA-planeringsarbetet. Avloppsförsörjningsplanen innebär att på kort och lång sikt ta fram en inriktning för framtidens avloppshantering, såväl lokalt som regionalt, som ger långsiktigt hållbara lösningar som bidrar till en minskad miljöbelastning.

Ledningsnätsförnyelse och VA-utbyggnad

Under planperioden kommer arbetet med att förnya det åldrande ledningsnätet fortlöpa. Fokus är en robust och säker dricksvattenförsörjning och minskad miljöpåverkan (bräddning och dagvattenhantering). Omfattande satsningar kommer speciellt att krävas i Gävle, för att stärka upp infrastrukturen för att klara kommunens tillväxt.

VA-taxa

VA-taxan består av en brukningstaxa och en anslutningstaxa. För att fördela intäktsberoendet jämnare över de olika kundkategorierna samt minska känsligheten vid förändringar i konsumtionsbeteende hos kunderna infördes en ny taxekonstruktion för brukningstaxan från 2016. Effekten av den nya konstruktionen analyseras och kalibreras för att identifiera behov av justeringar.

Personal - rekryteringsbehov

I dagsläget har Gästrike Vatten knappt 100 anställda. Det finns behov av att öka personalstyrkan ytterligare dels till följd av att ytterligare en kommun har anslutit sig dels har befintliga tidigare kommuners VA-verksamhet utökats som en följd av de investeringar som skett i dotterbolagen som därmed fått ökad omfattning med ökade krav på drift och underhåll då anläggningarna har blivit fler. Därutöver finns ett önskemål från ägarkommunerna att möta upp de starka utvecklings- och tillväxtbehovet som finns. Det största behovet finns för närvarande hos Gävle Vatten AB och Gävle kommun

Östhammar Vatten

Östhammar har stora utmaningar inom VA-området som kräver bättre förutsättningar till resurser och kompetensförsörjning som kan förvalta och utveckla verksamheten. Utmaningarna består både av svårigheter att klara gällande tillstånd och leverans av vatten idag som att möta kommande behov och krav i ett längre perspektiv. För Östhammar Vatten AB gäller den VA-taxa som tidigare gällt för VA-kollektivet i Östhammars kommun. Under planperioden ska den nya brukningstaxans konstruktion införas även för VA-kollektivet i Östhammars kommun. Under perioden planeras en översyn av konstruktion för anläggningstaxan för fastställelse och införande.

4 För verksamheten viktig statistik

Gävle Vatten AB

Nyckeltal	T2 2013	T2 2014	T2 2015	T2 2016	T2 2017
Mottagen mängd (m3)	9 408 546	8 007 129	9 035 297	9 783 126	7 914 926
Producerad mängd (m3)	6 973 911	6 463 280	6 620 770	6 560 590	6 338 561
Försåld mängd VA i (m3)	4 400 778	4 211 111	4 111 653	4 353 840	4 269 687
Antal vattenläckor	47	33	28	25	34
Antal avloppsstoppar	67	70	92	73	67

Hofors Vatten AB

Nyckeltal	T2 2013	T2 2014	T2 2015	T2 2016	T2 2017
Mottagen mängd (m3)	878 878	769 188	1 122 529	1 021 883	902 074
Producerad mängd (m3)	864 259	749 945	736 298	788 576	833 087
Försåld mängd VA i (m3)	454 537	496 450	470 440	458 202	423 445
Antal vattenläckor	13	14	7	6	10
Antal avloppsstoppar	6	6	29	21	4

Mottagen mängd; värdet för 2015 är högre än för tidigare år. Under 2014 åtgärdades nivåmätare på reningsverket som gav felaktiga mätvärden.

Ockelbo Vatten AB

Nyckeltal	T2 2013	T2 2014	T2 2015	T2 2016	T2 2017
Mottagen mängd (m3)	281 886	437 289	474 530	433 760	409 862
Producerad mängd (m3)	230 133	247 072	272 410	244 372	268 349
Försåld mängd VA i (m3)	176 057	164 960	169 486	172 885	179 420
Antal vattenläckor	3	3	2	6	7
Antal avloppsstoppar	15	17	15	13	9

Älvkarleby Vatten AB

Nyckeltal	T2 2013	T2 2014	T2 2015	T2 2016	T2 2017
Mottagen mängd (m3)	647 390	559 565	935 505	952 368	716 487
Producerad mängd (m3)	899 130	895 425	1 004 010	976 672	968 905
Försåld mängd VA i (m3)	535 067	515 923	496 269	453 424	626 498
Antal vattenläckor	11	13	7	12	20
Antal avloppsstoppar	66	69	45	35	36

Värdet för mottagna mängder 2013-2014 är osäker på grund av instabilitet i övervakningssystemet med vissa överföringsproblem av värden. Ökningen av försåld mängd 2017 beror på att efterdebitering har skett till kund T1 2017 avseende förbrukning 2016.

Östhammar Vatten AB

Nyckeltal	T2 2013	T2 2014	T2 2015	T2 2016	T2 2017
Mottagen mängd (m3)	2 278 206	2 163 498	2 215 067	1 970 664	ingen uppgift
Producerad mängd (m3)	1 364 917	1 376 668	1 383 748	1 468 136	ingen uppgift
Försåld mängd VA i (m3)	892 116	742 294	884 965	900 180	153 733
Antal vattenläckor	16	13	18	16	ingen uppgift
Antal avloppsstoppar	33	25	23	39	ingen uppgift

5 Resultat och investeringar

5.1 Gästrikе Vatten AB

Ekonomisk rapport

Resultaträkning (tkr)	Utfall T2 2017	Utfall T2 2016	Årsbudget 2017	Årsprognos T2 2017	Avvikelse prognos- budget 2017
Intäkter	58 007	52 673	95 000	98 813	3 813
Summa intäkter	58 007	52 673	95 000	98 813	3 813
Verksamhetskostnader	-18 113	-14 810	-26 730	-30 593	-3 863
Personalkostnader	-37 763	-35 820	-64 870	-64 870	0
Avskrivningar	-2 076	-2 033	-3 300	-3 300	0
Summa kostnader	-57 952	-52 665	-94 900	-98 763	-3 863
Rörelseresultat före fin.	55	9	100	50	-50
Ränteintäkter		2	0		0
Räntekostnader	-55	-12	-100	-50	50
Resultat efter finansiella poster	0	0	0	0	0
Skattekostnader		0	0		0
Periodens resultat	0	0	0	0	0
Investeringar	752	0	1 000	1 000	0

Perioden redovisar ett 0 resultat.

Årsprognos är ett överdrag med 3,8 mnkr till följd av att tillkommande koncernbolag och därmed ökade kostnader. Kostnaderna för personal är enligt budget, ett flertal rekryteringar sker under året, merparten av tjänsterna tillsätts dock under sommar/höst varmed personal som tillkom i samband med att koncernen utökades med ett bolag bedöms rymmas i den totala personalbudgeten.

Jämfört med föregående år; Perioden redovisar likt föregående år ett 0 resultat, då Gästrikе Vatten AB debiterar ut samtliga kostnader till dotterbolagen. Ökningen för året är 5,3 mnkr. Kostnaderna ökar på grund av generella kostnadsökningar och till följd av att ett till bolag införlivats i koncernen.

Årsprognos för investeringarna är i enlighet med budget.

Jämfört med föregående år; Totalt redovisas knappt 0,8 mnkr för perioden vilket är 0,8 mnkr högre än samma period föregående år. Utfallet avviker mellan åren beroende på gällande investeringsplan.

5.2 Gävle Vatten AB

Ekonomisk rapport

Resultaträkning (tkr)	Utfall T2 2017	Utfall T2 2016	Årsbudget 2017	Årsprognos T2 2017	Avvikelse prognos- budget 2017
Över (-)/underuttag (+)	-9 391	-4 308	10 007	13 350	3 343
Återföring av "investeringsfond"	1 568	0	2 350	2 350	0
Intäkter exkl över/underuttag	114 222	102 218	170 050	160 400	-9 650
Summa intäkter	106 399	97 910	182 407	176 100	-6 307
Verksamhetskostnader	-79 984	-82 357	-133 407	-132 000	1 407
Större underhåll	-10 681	-5 414	-26 000	-19 500	6 500
Avskrivningar	-13 539	-7 955	-19 100	-20 300	-1 200
Summa kostnader	-104 204	-95 726	-178 507	-171 800	6 707
Rörelseresultat före fin.	2 195	2 184	3 900	4 300	400
Ränteintäkter	34	86	100	100	0
Räntekostnader	-2 229	-2 270	-3 500	-3 900	-400
Resultat efter finansiella poster	0	0	500	500	0
Skattekostnader		-644	-500	-500	0
Periodens resultat	0	-644	0	0	0

Investeringar	50 454	73 102	222 200	121 600	-100 600
Akkumulerad kort skuld (+)/fordran (-) till VA-kollektivet	38 602	30 058	19 204	15 861	-3 343

Perioden redovisar ett överuttag om 9,4 mnkr. Flera planerade åtgärder har förskjutits i tid då införlivandet av ytterligare ett bolag i VA-koncernen har medfört brist på resurser i moderbolaget. Årets planerade större underhåll sker främst under perioden maj-november, med tyngdpunkt september-november.

Årsprognos; Avvikelse mot budgeterat underuttag på totalt 3,3 mnkr. Brukningsintäkter har justerats ner mot budget med 9,7 mnkr då det i budget var räknat på en taxehöjning för 2017. De totala kostnaderna exklusive skatt är 6,3 mnkr lägre än budget, främst beroende på att årets planerade större underhåll inte genomförs i enlighet med budget då nedprioriteringar har skett på grund av brist på personella resurser.

Jämfört med föregående år; Periodens redovisade överuttag är 5,1 mnkr högre än samma period föregående år. Intäkterna är högre främst beroende på periodiserade anslutningsintäkter. Kostnaderna är 8,5 mnkr högre främst relaterat till genomförande av årets större underhållsåtgärder samt kostnader för avskrivningar till följd av genomförda investeringsplaner tidigare år.

Investeringarna och exploateringar för perioden uppgår till 50,5 mnkr. Årsprognos; avvikelse mot budget med totalt 100,6 mnkr, i stort jämt fördelade mellan exploateringar och investeringar. De två pågående tvisterna med entreprenörer för Norrlandet är inte beaktade. Kostnaden för utbyggnad av VA i omvandlingsområden beräknas bli något lägre än budgeterat. Utbyggnaden i Hamrångefjärden är framskjuten i tid då större åtgärder än beräknat krävs för en säker vattenleverans. Tidplanen för såväl kommunala som privata exploateringar är svår att beräkna vilket ger en osäkerhet i budgeten. Den pågående exploateringen vid Gavlehov Södra bedöms fortgå under 2018. Ett flertal planerade investeringar förskjuts i tid då ytterligare utredningar krävs innan val och beslut om åtgärd vidtas. Avvikelse mot föregående är beroende av vilka projekt som är aktuella att genomföra enligt planerna.

5.3 Hofors Vatten AB

Ekonomisk rapport

Resultaträkning (tkr)	Utfall T2 2017	Utfall T2 2016	Årsbudget 2017	Årsprognos T2 2017	Avvikelse prognos- budget 2017
Över (-)/underutttag (+)	-2 182	-3 576	-130	0	130
Återföring av "investeringsfond"					
Intäkter exkl över/underutttag	19 687	20 437	30 500	30 300	-200
Summa intäkter	17 505	16 861	30 370	30 300	-70
Verksamhetskostnader	-13 187	-12 106	-21 720	-21 500	220
Större underhåll	-375	-266	-2 200	-2 500	-300
Avskrivningar	-3 516	-3 688	-5 450	-5 450	0
Summa kostnader	-17 078	-16 060	-29 370	-29 450	-80
Rörelseresultat före fin.	427	801	1 000	850	-150
Ränteintäkter	3	15			
Räntekostnader	-430	-406	-1 000	-650	350
Resultat efter finansiella poster	0	410	0	200	200
Skattekostnader		-410		-200	-200
Periodens resultat	0	0	0	0	0

Investeringar	1 630	982	7 000	2 600	-4 400
Akkumulerad kort skuld (+)/fordran (-) till VA-kollektivet	17 111	15 695	15 060	14 929	-1 830

Perioden redovisar ett överutttag om 2,2 mnkr. Årets planerade större underhåll sker främst under perioden maj-november, med tyngdpunkt september-november.

Årsprognos; Avvikelse mot budget med totalt 0,1 mnkr. Intäkterna bedöms bli 0,2 lägre än budget, relaterat till förändrad försåld mängd. Kostnaderna bedöms bli 0,1 mnkr lägre än budget, förskjutningar finns inom prognos dock balanseras det inom budgetramen.

Jämfört med föregående år; Periodens redovisade överutttag är 1,4 mnkr lägre än samma period föregående år. Intäkterna är 0,7 mnkr lägre än föregående år, vilket är en effekt från den nya taxekonstruktionen samt minskad försåld mängd.

Investeringarna för perioden uppgår till 1,6 mnkr. Årets investeringar genomförs inte enligt plan.

Årsprognos; Avvikelse mot budget med totalt 4,4 mnkr. Ett planerat arbete skjuts till 2018 då få inkomna anbud visar på svårighet att genomföra projektet kostnadseffektivt under 2017, projektet upphandlas på nytt för genomförande 2018.

Jämfört med föregående år; Totalt redovisas 0,6 mnkr högre utfall för perioden än samma period föregående år. Investeringarna kan genomföras över fler år och är således beroende av vilka investeringar som är aktuella att genomföra enligt planerna.

5.4 Ockelbo Vatten AB

Ekonomisk rapport

Resultaträkning (tkr)	Utfall T2 2017	Utfall T2 2016	Årsbudget 2017	Årsprognos T2 2017	Avvikelse prognos- budget 2017
Över (-)/underuttag (+)	-1 891	241	1 925	-900	-2 825
Återföring av "investeringsfond"					
Intäkter exkl över/underuttag	10 792	9 376	16 500	16 500	
Summa intäkter	8 901	9 617	18 425	15 600	-2 825
Verksamhetskostnader	-6 858	-7 408	-13 465	-11 000	2 465
Större underhåll	0	0	-1 700	-1 350	350
Avskrivningar	-1 807	-1 818	-2 750	-2 750	0
Summa kostnader	-8 665	-9 226	-17 915	-15 100	2 815
Rörelseresultat före fin.	236	391	510	500	-10
Ränteintäkter	2	14			
Räntekostnader	-238	-208	-510	-400	110
Resultat efter finansiella poster	0	197	0	100	100
Skattekostnader		-197		-100	-100
Periodens resultat	0	0	0	0	0

Investeringar	474	1 718	5 500	3 450	-2 050
Akkumulerad kort skuld (+)/fordran (-) till VA-kollektivet	2 393	1 309	-1 423	1 402	2 925

Perioden redovisar ett överuttag om 1,9 mnkr. Årets planerade större underhåll sker under perioden september-november.

Årsprognos; Avvikelse mot budget med totalt 2,8 mnkr. Kostnaderna är 2,5 mnkr lägre än budget, varav merparten beror på att utredningar och åtgärder kopplade mot låga grundvattennivåer och förberedelser för investeringsåtgärder har prioriterats framför utredningar och underlag till beslut kopplat till vägvalsutredningen, som följd där av skjuts planerad avsättning för onyttigbliven anläggning.

Jämfört med föregående år; Perioden redovisar ett överuttag, ett underuttag redovisades motsvarande period föregående år, skillnaden är 2,1 mnkr. Intäkterna är 1,4 mnkr högre än föregående år och är främst en effekt av att VA-taxans brukningsavgift justerades från februari 2017. Kostnaderna är totalt 0,7 mnkr lägre, störst avvikelser finns på rörelsekostnader, detta beror på flera akuta underhållsåtgärder föregående år.

Investeringarna för perioden uppgår till 0,5 mnkr. Årets investeringar genomförs inte enligt plan.

Årsprognos; Avvikelse mot budget med totalt -2,1 mnkr. Avvikelsen beror främst på att åtgärder kopplat till vägvalsutredningen.

Jämfört med föregående år; Totalt redovisas 1,2 mnkr lägre utfall för perioden än samma period föregående år. Investeringarna kan genomföras över fler år och är således beroende av vilka investeringar som är aktuella att genomföra enligt planerna.

5.5 Älvkarleby Vatten AB

Ekonomisk rapport

Resultaträkning (tkr)	Utfall T2 2017	Utfall T2 2016	Årsbudget 2017	Årsprognos T2 2017	Avvikelse prognos-budget 2017
Över (-)/underutttag (+)	-3 876	-1 998	1 436	-1 500	-2 936
Återföring av "investeringsfond"					
Intäkter exkl över/underutttag	22 039	20 833	31 300	32 500	1 200
Summa intäkter	18 163	18 835	32 736	31 000	-1 736
Verksamhetskostnader	-14 193	-13 918	-23 236	-22 800	436
Större underhåll	-436	-1 058	-3 000	-2 700	300
Avskrivningar	-3 072	-2 983	-4 500	-4 650	-150
Summa kostnader	-17 701	-17 959	-30 736	-30 150	586
Rörelseresultat före fin.	462	876	2 000	850	-1 150
Ränteintäkter	4	28			
Räntekostnader	-466	-492	-2 000	-650	1 350
Resultat efter finansiella poster	0	412	0	200	200
Skattekostnader		-412		-200	-200
Periodens resultat	0	0	0	0	0

Investeringar	1 568	2 373	8 450	6 550	-1 900
Akkumulerad kort skuld (+)/fordran (-) till VA-kollektivet	13 207	9 422	7 895	10 831	2 936

Perioden redovisar ett överutttag om 3,9 mnkr. Årets planerade större underhåll sker under perioden september-november. Av redovisade intäkter är 1,2 mnkr relaterade till efterdebitering från 2016.

Årsprognos; Avvikelse mot budget med totalt 2,9 mnkr. Det beror på att bruksintäkter bedöms bli 1,2 mnkr högre relaterat till efterdebitering från 2016 av några kunder. Kostnaderna prognostiseras bli 1,7 mnkr lägre än budget. 1 mnkr hänförs till kapitalkostnader, avvikelsen beror delvis på lägre räntenivåer och förskjutningar i investeringsplaner. Rörelsekostnader samt kostnader för större underhåll avviker mot budget med -0,7 mnkr, främst relaterat till att planerat arbete har prioriterats ner utifrån resursbrist i moderbolaget relaterat en följd av att ytterligare ett bolag införlivas i koncernen.

Jämfört med föregående år; Periodens redovisade överutttag är 1,9 mnkr högre än samma period föregående år. Intäkterna är 1,2 mnkr högre än föregående år, som en effekt från efterdebiteringen hänförlig till 2016. Kostnaderna är totalt 0,7 mnkr lägre, främst relaterat till vilka större underhållsarbeten som är planerade för året och när de är planerade att genomföras.

Investeringarna för perioden uppgår till 1,6 mnkr. *Årsprognos; Avvikelse mot budget med totalt -1,9 mnkr* varav exploateringarna står för 1 mnkr av dessa, det är inga exploateringar som ligger i kommunens plan som är aktuella att genomföra i år. Avvikelsen på investeringarna beror att en planerat projekt har prioriterats ner då ett annat projekt har kostnadsöverdrag där markförhållandena har medfört fördyringar.

Jämfört med föregående år; Totalt redovisas 0,8 mnkr lägre utfall för perioden än samma period föregående år. Investeringarna kan genomföras över fler år och är således beroende av vilka investeringar som är aktuella att genomföra enligt planerna.

5.6 Östhammar Vatten AB

Ekonomisk rapport

Resultaträkning (tkr)	Utfall T2 2017	Utfall T2 2016	Årsbudget 2017	Årsprognos T2 2017	Avvikelse prognos- budget 2017
Över (-)/underutttag (+)	-1 615				
Återföring av "investeringsfond"					
Intäkter exkl över/underutttag	14 593		29 000	29 000	0
Summa intäkter	12 978		29 000	29 000	0
Verksamhetskostnader	-9 457		-29 500	-29 500	
Större underhåll					
Avskrivningar	-3 266		-5 000	-5 000	
Summa kostnader	-12 723		-34 500	-34 500	
Rörelseresultat före fin.	255		-5 500	-5 500	
Ränteintäkter					
Räntekostnader	-255		-350	-350	
Resultat efter finansiella poster	0		-5 850	-5 850	
Skattekostnader					
Periodens resultat	0		-5 850	-5 850	

Investeringar	482			2 250	2 250
Akkumulerad kort skuld (+)/fordran (-) till VA-kollektivet	1 615			0	

Perioden redovisar ett överutttag med 1,6 mnkr. Bolaget har från ägarkommunen tillförts fritt eget kapital för att balansera underskott i verksamheten som uppkommer till följd av att verksamheten bolagiserats. Årsprognos är enligt budget.

Investeringarna för perioden uppgår till 0,5 mnkr.

6 Framtida intäkts- och kostnadsutveckling

6.1 Gästrike Vatten AB

Då bolagen inte har några avkastning och utdelningskrav eftersom det inte är förenligt med självkostnadsprincipen och lagen om allmänna vattentjänster gäller det att Gästrike Vatten bedriver verksamheten kostnadseffektiv för så väl moderbolag som i dotterbolagen. Kostnadsutvecklingen under perioden är främst relaterad till ökade personalkostnader vilket är en effekt av ökat krav på verksamheten så väl ökad omfattning som förändrade regelverk. Genomförda investeringar gör att verksamhetens kapitalkostnader ökar. Det ökade behovet av resurser för VA-försörjningen är störst i Gävle kommun, men även i övriga ägarkommuner finns ett ökat behov. Behovet av resurser ökar också relaterat till att Östhammars kommun ansluts till Gästrike Vatten för att möjliggöra att VA-verksamheten i Östhammars kommun uppfyller krav i gällande lagar och regelverk.

6.2 Gävle Vatten AB

Huvuddelen av dagens anläggningar är gamla, anläggningarna har underhållits och förvaltats men är i behov av att ersättas. Dessutom är befolkningstillväxten i Gävle kommun expansiv och behovet av att ansluta fler till det kommunala VA-nätet är stort. Effekten av det stora investeringsbehovet som finns ger ökad upplåning med ökade kapitalkostnader som följd. Det höga upplåningsbehovet ger att verksamheten blir räntekänsligt, en höjning av räntenivåerna ger stor effekt på brukningstaxan. För att minska räntekänsligheten och höjningarna av VA-taxan bör möjligheten till alternativ finansieringar av omvandlings- och exploateringsområden genom tillskjutande av kapital från kommunen övervägas. Behovet av ökade intäkter för planperioden täcks dels genom återföring av tidigare års överuttag, dels genom taxejusteringar. Under planperioden kommer betydande taxejusteringar av brukningstaxan krävas för att möjliggöra en stabil och säker VA-försörjning med möjlighet för kommunen att växa. En översyn av anläggningstaxan och justering kommer att ske under planperioden.

6.3 Hofors Vatten AB

Utifrån att den största kunden debiteras enligt gällande taxa och anpassar sitt vattenuttag så att de har möjlighet att säkra ner storleken på vattenmätarna kommer intäkterna att minska för Hofors Vatten AB. Det tillsammans med kostnadsökningar till följd av avveckling av anläggningar gör att tidigare års överuttag kommer att återföras till VA-kollektivet genom underfinansiering i ekonomisk plan. Trots att hela överuttaget återförs kan behovet av taxejusteringar av brukningstaxan blir högre under planperioden än vad som tidigare kommunicerats. Detta kommer att utredas närmare.

6.4 Ockelbo Vatten AB

Utöver generella kostnadsökningar, ökar kostnaderna dels för underhåll och kapital som en följd av investeringsplaner dels ökat behov av resurser för den långsiktiga VA-planeringen. Det krävs ett helhetsgrepp ur ett samhällsekonomiskt perspektiv för en god VA-försörjning som är hållbar. Nuvarande vattentäkter och verk är i behov av åtgärder, flera olika alternativ till lösningar finns, kostnaden för de olika alternativen varierar ger det olika effekter på avskrivningskostnaderna eftersom den ekonomiska livslängden skiljer i de olika alternativen. Taxejusteringar behövs årligen under planperioden för att inte verksamheten ska vara underfinansierad. Detta kommer att utredas närmare.

6.5 Älvkarleby Vatten AB

Tidigare års överuttag återförs till verksamheten genom underfinansiering av löpande verksamhet. De kostnadsökningar som sker under planperioden, är hänförliga till generella kostnadsökningar och effekt av genomförda investeringar samt förväntad utveckling av räntenivåer. Utifrån nu kända förutsättningar bedöms inget behovet av taxejustering 2018 men därefter finns behov av justering av brukningsavgifterna, relaterat till planerade investeringsbehov. Detta kommer att utredas närmare.

6.6 Östhammar Vatten AB

Ansvar för VA-verksamheten i Östhammar har tidigare varit i Tekniska förvaltningen i kommunen. De kostnader som varit direkt hänförliga till VA-verksamheten har belastat VA-verksamheten medan kostnader som hänförs till overhead eller samnyttjas med andra har inte belastat VA-verksamheten i den omfattning som verksamheten tillfört sig nyttan av dessa tjänster. Till det kommer även att verksamheten inte har fullt följt gällande regelverk på grund av att resurser saknats. Detta tillsammans med ökade krav på verksamheten och de problem som finns med att upprätthålla VA-försörjningen gör att omfattande justeringar av såväl brukningstaxan som anläggningstaxan kommer att behövas under flera år. Detta kommer att utredas närmare.

7 Sammanfattning av de viktigaste händelserna

7.1 Gästrike Vatten AB

- Anslutning av Östhammars kommun till Gästrike Vatten.
- Förändrad organisation och många nya medarbetare.
- Låga grundvattennivåer nationellt och lokalt. Övervakningen av grundvattennivåer har utökats och informerats löpande till ägare och kommuninvånare.

7.2 Gävle Vatten AB

- Aktiviteter på grund av låga grundvattennivåer. Det långsiktiga åtgärderna med bland annat att anlägga en filteranläggning har gett positiv effekt.
- Rekommendation om att koka vattnet i Hamrångeområdet som en säkerhetsåtgärd berörde ca 3000 personer.
- Installation av ett ytterligare beredningssteg i form av en UV-anläggning vid Sätra vattenverk för en säkrare dricksvattenkvalitet.

7.3 Hofors Vatten AB

- Drift- och underhållsåtgärder vid Hofors vattenverk har varit mycket resurskrävande. Består av:
  - Byte av PLC för bättre styrning och övervakning.
  - Renovering av sandfiltren har förbättrat beredningen och ger en bättre dricksvattenkvalitet.
- Information till berörda kunder i samband med förberedelse av ledningsnätåtgärder.

7.4 Ockelbo Vatten AB

- Omfattande förberedelser inför renovering av Rabo vattentorn.
- Aktiviteter på grund av låga grundvattennivåer. Både genom utökade mätningar av grundvattennivåer och åtgärder vid uttagsbrunnar och vattenverk.

7.5 Älvkarleby Vatten AB

- Aktiviteter på grund av låga grundvattennivåer genom utökade mätningar av grundvattennivåer.
- Utökad läcksökning på vattenledningsnätet och förberedelse för fler flödesmätare.
- Utförande av ledningsnätförnyelse i Gårdskär.

7.6 Östhammar Vatten AB

- Övergång från Östhammars kommun till Gästrike Vatten.
- Omfattande aktiviteter på grund av låga grundvattennivåer. Både genom utökade mätningar av grundvattennivåer och åtgärder vid uttagsbrunnar och vattenverk samt införande av restriktioner (bevattningsförbud).
- Åtgärder i Alunda för att tillfälligt öka vattenmängden och därmed säkra leveransen av dricksvatten.

8 Bilaga 1 Personalstatistik

8.1 Medarbetare

Organisationsförändring

Inför anslutningen av VA-verksamheten i Östhammars kommun till Gästrikе Vatten har en organisationsöversyn genomförts och en ny organisationsstruktur har arbetats fram med fokus att möta upp de förväntningar som finns, både nuvarande och kommande. Syftet är att skapa en tydligare struktur och utvecklande arbetssätt för en mer kundorienterad verksamhet. Genom den nya organisationen ökar närheten mellan chefer och medarbetare och ger möjlighet till fortsatt tillväxt och utveckling.

Rekrytering

För att stärka upp organisationen och kunna möta de utmaningar som vi står inför har en stor rekryteringsinsats genomförts. Vi har stärkt upp Drift Syd med fyra tjänster, tillsatt ett fåtal vakanser och nyrekryterat för att möta efterfrågan på våra tjänster, totalt 16 nya medarbetare. Rekryteringsprocessen pågår för ytterligare sju tjänster, varav två är vikariat och två är ersättningsrekryteringar.

Personalstatistik

8.1.1 Personalstruktur

Antal årsarbetare

	2017-08-31			2016-08-31			2015-08-31		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Tillsvidare	23,8	63,8	87,6	19,6	56,8	76,4	16,6	52	68,6
Visstid	3	7	10	2,0	5,0	7,0	4,0	3,0	7,0
Totalt	26,8	70,8	97,6	21,6	61,8	83,4	20,6	55,0	75,6

Antal anställda

	2017-08-31			2016-08-31			2015-08-31		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Tillsvidare	24	64	88	20	57	77	17	52	69
Visstid	3	7	10	2	5	7	4	3	7
Totalt	27	71	98	22	62	84	21	55	76

Analys

Antalet anställda har ökat under året. Tio nya medarbetare kom till Gästrikе Vatten då Östhammars Kommun inrangerades 2017-05-01. Ytterligare medarbetare har rekryterats under vår och sommar.

Under hösten kompletteras med vikariat, ersättningsrekryteringar och två nya tjänster.

8.1.2 Ålder

Åldersfördelning

	Kön	Upp t.o.m. 29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60 år eller äldre
Tillsvidare	Kvinnor	1	9	7	5	2
	Män	6	11	18	18	11
	Totalt	7	20	25	23	13
Visstid	Kvinnor	0	1	2	0	0
	Män	4	1	1	1	0
	Totalt	4	2	3	1	0
Totalt	Kvinnor	1	10	9	5	2
	Män	10	12	19	19	11
	Totalt	11	22	28	24	13

Analys

Åldersfördelningen inom företaget är mycket jämn och genomsnittsåldern fortsätter att sjunka. Vårt arbete med att vara en attraktiv arbetsgivare ser ut att ge resultat då vi kan attrahera kompetenta och ambitiösa medarbetare i alla åldersgrupper samtidigt som vår personalomsättning är låg.

Genomsnittlig ålder

	Kön	2017-08-31	2016-08-31	2015-08-31
Tillsvidare	Kvinnor	43,3	44,2	45,6
	Män	47,1	47,8	48,4
	Totalt	46,1	46,9	47,7
Visstid	Kvinnor	39,3	31,0	38,8
	Män	34,7	31,8	47,7
	Totalt	36,1	31,6	42,6
Totalt	Kvinnor	42,8	43,0	44,3
	Män	45,9	46,5	48,3
	Totalt	45,00	45,6	47,2

Analys

Den genomsnittliga åldern sjunker vilket är en effekt av genomförda rekryteringar och pensionsavgångar, åldersfördelningen mellan män och kvinnor är relativt jämn.

8.1.3 Övertid

Övertid

	Kön	2017-08-31			2016-08-31		
		Antal timmar	Utbetald ersättning	Beräknad kostnad för övertid i tid	Antal timmar	Utbetald ersättning	Beräknad kostnad för övertid i tid
Fyllnadstid	Kvinnor	89	28 385	0	95		28 101
	Män	45	11 144	0	64		15 633
	Totalt	134	39 529	0	159		43 734
Enkel övertid	Kvinnor	328	32 590	121 660	259		113 117
	Män	881	303 755	28 661	672		251 485
	Totalt	1 209	336 345	150 321	931		364 602
Kvalificerad övertid	Kvinnor	283	78 237	81 062	349		204 427
	Män	2 677	1 146 677	37 594	2 425		1 062 245
	Totalt	2 960	1 224 914	118 656	2 774		1 266 672
Totalt	Kvinnor	700	139 212	202 722	703		345 645
	Män	3 603	1 461 576	66 255	3 161		1 329 363
	Totalt	4 303	1 600 788	268 977	3 864		1 675 008

Analys

Arbetet med inrangeringen av Östhammar jämte vår redan tidigare höga arbetsbelastning ger högre övertidsuttag i år i jämförelse med förra året. När vi har stärkt upp organisationen och de nya medarbetarna har kommit på plats bör arbetsbelastningen på medarbetarna sjunka och därmed vårt övertidsuttag. Drygt 40 % av vår övertid är relaterat till beredskapstjänstgöring.

8.1.4 Rekrytering och personalförsörjning

Nyttillsättningar

	2017-08-31			2016-08-31			2015-08-31		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Tillsvidare	2	10	12	3	5	8	3	4	7
Visstid	3	6	9	3	6	9	2	3	5
Totalt	5	16	21	6	11	17	5	7	12

Under sommaren har vi haft sommarvikarier anställda som ingår i statistiken under visstidsanställda.

Avgångar

	2017-08-31			2016-08-31			2015-08-31		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Tillsvidare	0	2	2	1	2	3	1	3	4
Visstid	0	2	2	2	0	2	1	0	1
Totalt	0	4	4	3	2	5	2	3	5
- varav pension	0	1	1	1	1	2	0	1	1
- varav sjukersättning	0		0	0	0	0	0	0	0
- varav SAP-Ö	0		0	0	0	0	0	0	0

8.1.5 Sysselsättningsgrad

Genomsnittlig sysselsättningsgrad

	Kön	2017-08-31 (%)	2016-08-31 (%)	2015-08-31 (%)
Tillsvidare	Kvinnor	99	98	99,4
	Män	99,7	99,6	0
	Totalt	99,5	99,2	99,4
Visstid	Kvinnor	100	100	100
	Män	100	100	0
	Totalt	100	100	100

Styrelse Gästrikvatten AB

Hamnleden 20

80641 Gävle

Övergripande verksamhetsplan 2018-2021 samt budget 2018 plan 2019-2021 utblick 2024 Gästrikvatten AB

Förslag på beslut

Styrelsen föreslås besluta

- att anta verksamhetsplan 2018-2021 för Gästrikvatten AB med dotterbolag
- att anta budget 2018 plan 2019-2021 med investeringsutblick 2024 för Gästrikvatten AB
- att överlämna dessa till ägare kommunerna

Ärendebeskrivning

Den övergripande verksamhetsplanen (ÖVP) gäller för samtliga bolag i Gästrikvatten koncernen och anger styrelsernas mål för bolagets verksamhet och är upprättad utifrån modellen balanserad styrning. Målen utgår ifrån fyra perspektiv (invånare och kunder, medarbetare hållbart tillväxt samt ekonomi). ÖVP:n ger en beskrivning av verksamhetens inriktning utifrån styrelsens fastställda mål och strategier för dessa. Den av styrelsen fastställda ÖVP:n ligger till grund för bolagets fortsatta arbete för planperioden.

Budget 2018 och ekonomisk plan 2019-2021 med investeringsutblick till 2024, visar på bolagets förväntade ekonomiska utveckling utifrån i dag känd fakta för befintliga ingående bolags behov av resurser. Budget 2018 är ramen för bolagets internbudget för kommande räkenskapsår som färdigställs under november. Investeringsplan med utblick till 2024 är grunden för bolagets planerade investeringsvolym utifrån kända faktorer.

Beslutsunderlag

- Övergripande verksamhetsplan 2018-2021 för Gästrikvatten AB med dotterbolag
- Budget 2018 plan 2019-2021 investeringsutblick 2024 Gästrikvatten AB

Föredragande i ärendet är Gunilla Alsén, Administrativchef, Administration.

Lena Blad
VD

Gästrikvatten AB

Gävle Vatten AB

Hofors Vatten AB

Ockelbo Vatten AB

Älvkarleby Vatten AB

Östhammar Vatten AB

Övergripande verksamhetsplan 2018-2021

Gästrikvatten AB med dotterbolag

Innehåll

Övergripande verksamhetsplan 2018-2021 för Gästrikvatten med dotterbolag	3
Uppdrag och vision.....	3
Utvecklingsområde.....	3
Verksamhetens styrning.....	4
Strategiska mål för 2018-2021	5
Strategiskt mål 1: Invånare och kunder har förtroende för våra VA-tjänster	6
Strategiskt mål 2: Gästrikvatten är en attraktiv arbetsgivare	7
Strategiskt mål 3: Gästrikvatten har en långsiktigt hållbar VA-försörjning.....	8
Strategiskt mål 4: Verksamheten har en ekonomi i balans.....	9
Investeringsverksamhet	10
Gästrikvatten AB	10
Gävle Vatten AB	10
Hofors Vatten AB.....	10
Ockelbo Vatten AB	10
Älvkarleby Vatten AB.....	11
Östhammar Vatten AB	11
Intäcks- och kostnadsutveckling.....	12
Gästrikvatten AB	12
Gävle Vatten AB	12
Hofors Vatten AB.....	12
Ockelbo Vatten AB	12
Älvkarleby Vatten AB.....	12
Östhammar Vatten AB	13
Bilaga 1: För verksamheten viktig statistik.....	14
Gävle Vatten AB	14
Hofors Vatten AB.....	15
Ockelbo Vatten AB	16
Älvkarleby Vatten AB.....	17
Östhammar Vatten AB värden före 20170501 avser VA-verksamheten genom Östhammars kommun....	18
Bilaga 2: Läsanvisning.....	19
Uppdrag.....	19
Regler och ansvar	19
Vision.....	19
Värdegrund.....	19
Balanserad styrning.....	20

Övergripande verksamhetsplan 2018-2021 för Gästrike Vatten med dotterbolag

Gästrike Vattens och dotterbolagens gemensamma övergripande verksamhetsplan (ÖVP) för perioden 2018-2021 anger riktningen för gemensamma beslut som fattas de kommande åren. Den omfattar både kontinuitet och förnyelse samt fullföljer föregående års ÖVP på de områden där denna fortfarande är aktuell.

Uppdrag och vision

Gästrike Vatten AB är moderbolag i koncernen innehållande all personal och utrustning som behövs för drift av dotterbolagens VA-anläggningar. Moderbolaget ägs gemensamt av de ingående kommunerna: Gävle, Hofors, Ockelbo, Älvkarleby och Östhammar.

Gästrike Vatten tillhandahåller, driver och utvecklar vatten- och avloppsförsörjning för bostadshus eller annan bebyggelse inom respektive dotterbolags verksamhetsområde. Gästrike Vatten ansvarar för driften av den allmänna vattenförsörjningen och avloppshantering i kommunerna.

Gästrike Vattens uppgift är att affärsmässigt och kostnadseffektivt driva VA-verksamheten i respektive dotterbolag. Bolaget har full kostnadstäckning för sin verksamhet med de avgifter som betalas till dotterbolagen.

Gästrike Vatten verkar för att VA-verksamheten tillför respektive ägarkommun positiva miljövärden. Bolaget följer de kommunala lokaliserings-, självkostnads- och likställighetsprinciperna.

Gästrike Vattens vision ger en bild av vår önskade framtid och är ett viktigt hjälpmedel för att fatta bra beslut:

För ett samhälle med friskt dricksvatten, rena sjöar och hav med tillgång till långsiktigt hållbara¹ och innovativa vattentjänster.

ÖVP:n innehåller strategiska mål, strategier och indikatorer och fastställs av styrelserna. Dessa konkretiseras och detaljeras i separata handlingsplaner med operativa mål och aktiviteter för respektive bolag, vilka fastställs av verksamheten.

Det finns en beskrivning av Gästrike Vattens uppdrag, vision, värdegrund, balanserad styrning och perspektiv i läsanvisningen (se bilaga 2).

Utvecklingsområde

I verksamhetsplanering, prioritering m.m. som görs inom Gästrike Vatten finns alltid de strategiska målen med som vägledande och styrande. De strategiska målen är den kommande perioden särskilt tydligt kopplade till ett antal för Gästrike Vatten viktiga utvecklingsområden.

Systematiskt förbättringsarbete – mätning och uppföljning

Det är mycket som händer inom VA-området, både nationellt och inom EU, vilket påverkar Gästrike Vattens verksamhet. Ökade krav på beredning och robusthet för vattenleverans samt reningskrav för avlopp och dagvatten kommer att påverka inriktning och kostnader. Under planperioden kommer därför Gästrike Vatten att ha stort fokus på en förbättrad statuskontroll genom ökad mätning och uppföljning. På så sätt ökar möjligheterna till att genomföra mångfacetterade analyser och därmed skapa förutsättningar för att leverera beslutsunderlag av hög kvalitet inför framtida åtgärder. Uppföljning och mätning är ett viktigt steg i Gästrike Vattens systematiska förbättringsarbete och genom att arbeta än mer intensivt med detta kan planerade åtgärder effektiviseras och styras så att de är lämpliga att bygga på i ett längre perspektiv. Att arbeta systematiskt för att leverera beslutsunderlag av hög kvalitet är mycket centralt i arbetet med

---

¹ Ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet.

måluppfyllnad av en långsiktigt hållbar VA-försörjning och därmed också bidra till det strategiska målet om invånare och kunder med förtroende för bolagets tjänster.

Säkerhet och hållbarhet

Förstärkt fokus inom säkerhet och hållbarhet påverkar VA-verksamheten både direkt och indirekt genom primärkommunernas ansvar. Speciellt kan nämnas arbetet med att tillämpa den nya dataskyddsförordningen och Informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster (NIS-direktivet). Även det stora arbete för att klimatanpassa såväl VA-verksamheten som våra städer behöver hanteras integrerat med primärkommunernas fysiska planering.

Pedagogiska arbetet

Inom Gästrike Vatten genomförs satsningar på att utveckla det pedagogiska arbetet för att öka kunderna och invånarnas kunskap och medvetenhet. Den närmaste tiden kommer särskilt barn och ungdomar att vara i fokus genom den Barnstyrelse som bildats. Barnstyrelsen är ett sätt där Gästrike Vatten arbetar för att nå den strategiska målsättningen om invånare och kunder med förtroende för bolagets VA-tjänster.

Ägar- och styrelsedialog

För att på bästa sätt arbeta för att nå Gästrike Vattens samtliga strategiska målsättningar är det avgörande att ägare och styrelsemedlemmar är delaktiga i såväl strategiska diskussioner som beslut. Det här betyder att det är viktigt att hitta en givande struktur för ägar- och styrelsedialog. Det första steget blir att tillsammans med styrelserna ta fram en bild av nuläget, både internt i bolaget och också externt, för att därefter fortsätta arbetet med en tydlig strategisk inriktning för Gästrike Vattens kommande utveckling.

Verksamhetens styrning

Tillsammans med ägardirektivet, arbetsordningar och andra styrande dokument är följande bild talande för styrningen av verksamheten. Det är i det här sammanhanget strategiska mål, investeringsverksamhet och intäkts- och kostnadsutveckling i ÖVP:n bör ses.

Strategiska mål för 2018-2021

Gästrike Vattens strategiska mål och strategier hjälper oss att uppfylla vårt uppdrag och utvecklas inom prioriterade områden för att nå full potential. De strategiska målen visar vad Gästrik Vatten ska uppnå genom att beskriva önskat resultat och de förstärker visionen, dvs. indikerar vad som måste uppfyllas löpande för att uppnå visionen.²

För att nå de strategiska målen följer Gästrik Vatten kontinuerligt upp arbetet inom respektive bolag. Dessutom koordinerar och samordnar Gästrik Vatten arbetet mellan bolagen. För att tydliggöra ambitionsnivå och inriktningen på de strategiska målen samt för att skapa förutsättningar för att mäta att vi är på rätt väg kompletteras målen med indikatorer. En översyn av indikatorerna har gjorts inför ÖVP 2018-2021.

Handlingsplaner och genomförande

De strategiska målen konkretiseras och detaljeras i separata handlingsplaner med operativa mål och aktiviteter för respektive bolag: Gästrik Vatten, Gävle Vatten, Hofors Vatten, Ockelbo Vatten, Älvkarleby Vatten och Östhammar Vatten. Handlingsplanerna skapar förutsättningar för alla medarbetare att arbeta i samma riktning.

---

² De strategiska målen är formulerade som tillstånd med en kort beskrivande text. Till varje strategiskt mål presenteras strategier som talar om tillvägagångssättet, vad vi gör för att uppnå målen. Strategierna beskriver ett långsiktigt och övergripande tillvägagångssätt för hur man ska tänka och agera för att uppnå målen. Varje mål har en eller flera identifierade framgångsfaktorer som hjälper oss att uppnå målet.

Strategiskt mål 1: Invånare och kunder har förtroende för våra VA-tjänster

Säkra leveranser av god kvalitet ger invånare och kunder en trygg VA-försörjning. Hög tillgänglighet och en enkel och tydlig kommunikation ger en god service.

Strategier för att nå det strategiska målet:

- Vi identifierar beskriver och kommunicerar värdet av våra VA-tjänster.**
 Vi synliggör Gästrike Vattens verksamhet som en viktig del i ett modernt samhällsbyggande. Genom att identifiera och beskriva värdet med våra VA-tjänster så tydliggör vi vårt uppdrag och ansvarsområde. Detta möjliggör en tydligare kommunikation om våra VA-tjänster. Vi kommunicerar värdet via bland annat personliga möten, Internet, nyhetsbrev och broschyrer. På så vis ger vi såväl invånare och kunder som medarbetare ökad kunskap om värdet av våra VA-tjänster. Detta skapar ökad förståelse för och trygghet med vår verksamhet.
- Vi identifierar våra arbetsprocesser och arbetar efter tydliga rutiner i vår linjeverksamhet**
 Vi identifierar arbetsprocesser och tar fram och arbetar efter tydliga rutiner för ärendehantering. Detta möjliggör en snabbare ärendehantering med samma resultat oavsett vem som utför ärendet. I sin tur ger det tydlighet till invånare och kunder till exempel gällande svarstider, förhållningssätt, ansvar, kostnader, krisberedskap.
- Vi följer upp och utvecklar våra rutiner för egenkontroll, vattenkvalitet, uppströmsarbete, bräddning och avloppsrening**
 Vi utvärderar och utvecklar våra rutiner för egenkontroll för att upprätthålla livsmedelskvaliteten på vårt dricksvatten samt upprätthålla en god avloppsrening för att säkerställa en låg miljöpåverkan.-Vi utvecklar vår kontroll av flöden och kvalitet i ledningsnätet.
- Vi identifierar och kommunicerar och utvecklar mot servicenivå**
 Servicenivån beskriver och tydliggör vilka förväntningar invånare och kunder kan ha på vår verksamhet. Vi beskriver bland annat ansvar, krav, leveranser, kvalitetskrav, driftstörningar och underhåll. Vi kommunicerar servicenivån via bland annat personliga möten, Internet, nyhetsbrev och broschyrer. Servicenivån hjälper oss att prioritera i verksamheten.

Indikator	Målvärde	Målvärde	Målvärde	Målvärde
	2018	2019	2020	2021
Nöjd kundindex	3,5	3,5	3,5	3,5
Hälsomässigt säkert vatten	> 99 %	> 99 %	> 99 %	> 99 %

Nöjd kundindex ger oss en indikation om hur kunden upplever våra VA-tjänster. Målvärdet visar ett medelvärde på kundernas upplevelser, i en femgradig skala, där fem är mycket nöjd. För att målvärdet ska nås ska samtliga frågor överstiga 2,6.

Hälsomässigt säkert vatten ger oss en indikation om hur väl vi uppfyller kvalitetskraven. Målvärdet beskriver andelen vattenprover som är tjänliga enligt fastställt kontrollprogram.

Strategiskt mål 2: Gästrike Vatten är en attraktiv arbetsgivare

Stolta medarbetare är delaktiga och bidrar till bolagets framgångar. Kompetensutveckling och tydliga befogenheter ger medarbetarna trygghet i sina roller. Ett starkt varumärke är grunden för framtida behov av kompetens och god kännedom om Gästrike Vatten.

Strategier för att nå det strategiska målet:

- Vi tydliggör och utvecklar ledarskapet**
 Vi skapar förutsättningar för ett aktivt ledarskap genom utbildning för såväl individ som grupp. Vi identifierar och beskriver ledarskapets befogenheter genom att kommunicera våra roller och ansvarsområden i hela verksamheten. Vi identifierar och beskriver vilka krav ledaren kan ställa i verksamheten samt vilka krav som ställs på ledaren.
- Vi tydliggör en aktiv utvecklingsprocess för alla medarbetare**
 Vi skapar förutsättningar för medarbetarinflytande och kompetensutveckling där medarbetarsamtal och målsamtal är en naturlig del. Jämställda, individuella och konkurrenskraftiga löner samt villkor är viktiga drivkrafter.
- Vi arbetar aktivt för en trygg arbetsmiljö**
 Medarbetarnas hälsa är en grundpelare för framgång. Vi arbetar aktivt för att skapa tydlighet, öppenhet och tillit. Vi arbetar aktivt med likabehandlings- och mångfaldsfrågor. Vi utvecklar förutsättningarna för en god fysisk-, organisatorisk och social arbetsmiljö.
- Vi synliggör verksamheten**
 Vi förmedlar erfarenheter och ökar därmed kunskapen i och om vår verksamhet. Vi delar med oss av våra erfarenheter genom bland annat möten och Internet. Vi kommunicerar vår verksamhet genom samverkan med utbildningsinstanser och studenter samt genom att erbjuda studiebesök, praktikplatser, projektarbeten och föreläsningar på ett strukturerat sätt.

Indikator	Målvärde	Målvärde	Målvärde	Målvärde
	2018	2019	2020	2021
Nöjd medarbetarindex	≥3,2	≥3,2	≥3,2	≥3,2
Sjukfrånvaro	≤3	≤3	≤3	≤3

Nöjd medarbetarindex; ger oss en indikation om hur medarbetaren upplever den organisatoriska och sociala arbetsmiljön. Målvärdet visar ett medelvärde på medarbetarenkätens resultat. För att målvärdet ska nås ska samtliga frågor överstiga 2,6.

Sjukfrånvaro; indikerar hur väl bolaget hanterar den organisatoriska och sociala arbetsmiljön.

Strategiskt mål 3: Gästrike Vatten har en långsiktigt hållbar VA-försörjning

Minskad miljöpåverkan, god hushållning av resurser och vattentäkter med gott skydd och god kapacitet ger en trygg och robust VA-försörjning. Vi tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. En långsiktigt hållbar VA-försörjning styrs av naturgivna förutsättningar, vad som är tekniskt möjligt, ekonomiskt rimligt och ekologiskt motiverat.

Strategier för att nå det strategiska målet

- Vi skapar förutsättningar för en robust vattenförsörjning**
 Vi arbetar för att våra vattentäkter ska ha ett starkt och fullgott skydd för att säkerställa såväl kvantitet som kvalitet. Vi arbetar för att öka kapaciteten och möjliggöra redundans i systemen för att skapa möjlighet för en hållbar tillväxt.
- Vi är aktiva i samhällsplaneringen för att möta morgondagens behov av VA-tjänster och bidra till en hållbar tillväxt**
 Vi arbetar systematiskt med fokusområden och prioriteringar beslutade utifrån hållbarhetsindex för respektive kommun. Våra investerings- och exploateringsplaner bygger på såväl förnyelsebehov som anpassning av VA-systemet för att bidra till ett hållbart samhälle, såväl lokalt som regionalt. Genom nära samarbete med våra ägarkommuner inhämtar och avlämnar vi information i tidiga skeden.
- Vi identifierar, analyserar och skapar förutsättningar för en god avloppshantering**
 Vi arbetar för en långsiktigt hållbar hantering av dag- och spillvatten inklusive uppkomna restprodukter. Genom ständiga förbättringar och ny teknik eftersträvar vi effektiva miljömässiga processer och förhållningsätt.

Indikator	Målvärde 2018	Målvärde 2019	Målvärde 2020	Målvärde 2021
Kontroll på vattenanvändning	70 %	80 %	90 %	100 %
God tillståndshantering	> 99 %	> 99 %	> 99 %	> 99 %

Kontroll på vattenanvändning; ger oss en indikation över hur väl vi nyttjar dricksvattnet. Målvärdet visar hur stor andel av producerad mängd vatten som vi har kontroll på hur den används. Läckage på ca 20 % räknas som normalvärde.

Tillstånd/villkor; ger oss en indikation om hur väl vi uppfyller givna tillstånd. Målvärdet beskriver andelen miljödomar för vattenuttag och tillstånd/villkor för avloppsreningsverk som klaras för år/max eller medelvärden.

Strategiskt mål 4: Verksamheten har en ekonomi i balans

Bolagen tar ut avgifter som motsvarar VA-verksamhetens nödvändiga kostnader. Varje generation bär sina egna kostnader för nyttjande av VA-verksamheten. Självfinansieringsgraden för utbyggnad av lokalt VA är hög.

Strategier för att nå det strategiska målet

- **Vi ska ha en VA-taxa på rätt nivå**
Förslaget på VA-taxan baseras på kända förutsättningar, vi följer upp och optimerar verksamheten för att se till att våra taxor är på rätt nivå. Vi tar fram förslag till förändringar av VA-taxan för samtliga bolag baserat på självkostnadsprincipen.
- **Affärsmässig samhällsnytta**
Vi ska som ett samhällsnyttigt företag blicka mot samhällsutvecklingen i stort, och ta ansvar för en hållbar utveckling i våra kommuner. Det inkluderar också att säkra en långsiktig ekonomisk stabilitet. Verksamheten ska bedrivas affärsmässigt så att långsiktig ekonomisk stabilitet skapas och upprätthålls.
- **Vi ska ha effektiva arbetsformer**
Vi förbättrar våra processer och rutiner som ger oss en effektivare resursanvändning. Vi utvecklar vårt kvalitetsledningssystem och följer upp verksamheten genom vårt affärssystem och en enhetlig projektmetodik. Vi upprättar och följer avtal samt inför inköpsstöd. Vi utvecklar ett analysverktyg för intäkts- och kostnadsförändringar.

Indikator	Målvärde	Målvärde	Målvärde	Målvärde
	2018	2019	2020	2021
Kostnader vs budget	+5 %	+4 %	+4 %	+4 %
Personalkostnad/rörelsekostnader (MB)	+ - 3 %	+ - 2 %	+ - 1 %	+ - 1 %
Verksamhetskostnad/rörelsekostnader (DB)	+ - 4 %	+ - 6 %	+ - 4 %	+ - 2 %

Kostnader vs budget ger oss en indikation om förhållandet mellan kostnader och budget över tid (3 år). Målvärdet visar årets avvikelse mellan fastställd budget och kostnadsutfall.

Verksamhetskostnader³ vs rörelsekostnader⁴. Förändringen från föregående år för andelen verksamhetskostnader av rörelsekostnader. Målvärdet ger en indikation om anläggningarnas status och att varje generations brukare följer självkostnadsprincipen. Variationen tar hänsyn till strategiskt nyttjande av överuttag.

Personalkostnad vs rörelsekostnad; Förändringen från föregående år för andelen personalkostnader av rörelsekostnader. Ger indikation på om företagets personalkostnader ökar i förhållande till företagets rörelsekostnader ett tecken på hur väl företaget lyckas med att utvecklas.

³ Rörelsekostnader; samtliga kostnader kontogrupp 4-7

⁴ Verksamhetskostnader; samtliga kostnader kontogrupp 4-6 exkl. större underhåll

Investeringsverksamhet

Gästrike Vatten AB

Investeringarna i Gästrike Vatten AB avser främst inventarier och system.

Gävle Vatten AB

Investeringsvolymen planeras öka under planperioden. Ökade investeringsmedel innebär ökade kapitalkostnader. Främst är det nyinvesteringarna och exploateringar av omvandlingsområden som ökar under planperioden. Planerade investeringar såväl förnyelse som nyinvesteringar berör både vatten och avloppsförsörjningen.

Inom planperioden krävs omfattande investeringar för att säkerställa en robust dricksvattenförsörjning. Det innefattar såväl ökad kapacitet dvs. mängd vatten, möjlighet till reservvattenförsörjning, ökad redundans för vattentäkter, vattenverk och ledningsnät samt ökad barriärförmåga. Investeringar för ökad kapacitet och kompletterande barriärer för Gävle tätort ligger först i tid. För övriga orter med kommunal försörjning pågår utredningar för att göra investeringar för ökad mängd vatten såväl som förbättrad beredning för en robust dricksvattenförsörjning. Pågående utredningar kommer att påverka investeringarna.

Inom avlopp planeras åtgärder för en bättre styrning och kontroll samt förnyelseinvestering av en pumpstation (Islandsbron). En utredning för Duvbackens reningsverk pågår. Utredningen omfattar både behovet av ett tillfälligt nytt tillstånd för att möta att kommunen växer och att fler än 100 000 pe⁵ ansluts samt åtgärder och tillstånd för att möta morgondagens ökade tillväxt och nya reningskrav. Oavsett val krävs omfattande åtgärder.

Flödesmätare planeras att monteras på ledningsnätet för en bättre indelning av ledningsnätet vid analys och läcksökning.

Utbyggnaden av VA (exploatering) för nya bostadsområden och i omvandlingsområden är mycket stort under den kommande planperioden. Ett antal områden ligger i kommunens utbyggnads- och exploateringsplan. Även privata aktörer påverkar exploateringsbehovet.

Hofors Vatten AB

Planerade investeringar, såväl förnyelse som nyinvesteringar, berör både vatten och avloppsförsörjningen. Då utredningar pågår eller kommer att starta är siffrorna grovt uppskattade till omfång och tidsperiod. Störst fokus kommer att ligga på förnyelse av ledningsnätet i början av planperioden.

För att säkerställa dricksvattenleveransen fortlöper åtgärder på Hofors Vattenverk. Under slutet av planperioden och främst under nästkommande fyraårs period planeras mer omfattande åtgärder för att komplettera beredningen. Inom avlopp planeras åtgärder för en bättre styrning och kontroll samt förnyelseinvestering av en pumpstation (Robertsholm).

Då tidplan för behov av utbyggnad av ledningsnätet på grund av exploateringar är osäker, sker dialog med kommunen utifrån kommunens utbyggnadsplaner för kommunalt VA. För närvarande bedöms behov vara litet varmed inga medel för detta har reserverats i budget.

Ockelbo Vatten AB

Investeringsvolymen planeras öka under planperioden. Ökade investeringsmedel innebär ökade kapitalkostnader. Främst är det nyinvesteringarna som ökar under planperioden. Planerade investeringar såväl förnyelse som nyinvesteringar berör både vatten och avloppsförsörjningen. För att säkra

---

⁵ (pe) Personekvivalenter, måttenhet som främst används för att beräkna tillförseln av föroreningar till kommunalt avloppsvatten. 1 pe är det genomsnittliga föroreningsbidraget från en person. Även industriutsläpp kan räknas om till denna.

vattenleveransen planeras investering i överföringsledning mellan Mobyheden och Ockelbo centralort. Även åtgärder för en bättre beredning i Åmot kommer att vidtas. Inom avlopp planeras åtgärder för en bättre styrning och kontroll. Flödesmätare planeras att monteras på ledningsnätet för en bättre indelning av ledningsnätet vid analys och läcksökning.

Då tidplan för behov av utbyggnad av ledningsnätet på grund av exploateringar är osäker, sker dialog med kommunen utifrån kommunens utbyggnadsplaner för kommunalt VA. För närvarande bedöms behov vara litet varmed inga medel för detta har reserverats i budget.

Älvkarleby Vatten AB

Planerade investeringar såväl förnyelse som nyinvesteringar berör både vatten och avloppsförsörjningen. Då utredningar pågår eller kommer att starta är siffrorna grovt uppskattade till omfång och tidsperiod. Störst fokus kommer att ligga på förnyelse av ledningsnätet. I första skedet monteras flödesmätare på ledningsnätet för en bättre indelning av ledningsnätet vid analys och läcksökning. Utifrån analys kommer åtgärder att vidtas.

För att säkerställa en robust dricksvattenförsörjning genom bättre reservvattenförsörjning pågår en utredning gemensamt med Gävle Vatten. Utifrån beslut påverkas ev. investeringar under planperioden. Inom avlopp planeras åtgärder för en bättre styrning och kontroll samt förnyelseinvestering av en pumpstation (Kolningen).

Då tidplan för behov av utbyggnad av ledningsnätet på grund av exploateringar är osäker, sker dialog med kommunen utifrån kommunens utbyggnadsplaner för kommunalt VA. För närvarande bedöms behov vara litet varmed inga medel för detta har reserverats i budget.

Östhammar Vatten AB

Beskrivs i separat bilaga då utredningsarbete fortfarande pågår.

Intäkts- och kostnadsutveckling

Gästrike Vatten AB

Då bolagen inte har några avkastning och utdelningskrav eftersom det inte är förenligt med självkostnadsprincipen och lagen om allmänna vattentjänster gäller det att Gästrike Vatten bedriver verksamheten kostnadseffektiv för så väl moderbolag som i dotterbolagen. Kostnadsutvecklingen under perioden är främst relaterad till ökade personalkostnader vilket är en effekt av ökat krav på verksamheten så väl ökad omfattning som förändrade regelverk. Genomförda investeringar gör att verksamhetens kapitalkostnader ökar. Det ökade behovet av resurser för VA-försörjningen är störst i Gävle kommun, men även i övriga ägarkommuner finns ett ökat behov. Behovet av resurser ökar också relaterat till Östhammars kommun ansluts till Gästrike Vatten för att möjliggöra att VA-verksamheten i Östhammars kommun uppfyller krav i gällande lagar och regelverk.

Gävle Vatten AB

Huvuddelen av dagens anläggningar är gamla, anläggningarna har underhållits och förvaltats men är i behov av att ersättas. Dessutom är befolkningstillväxten i Gävle kommun expansiv och behovet av att ansluta fler till det kommunala VA-nätet är stort. Effekten av det stora investeringsbehovet som finns ger ökad upplåning med ökade kapitalkostnader som följd. Det höga upplåningsbehovet ger att verksamheten blir räntekänsligt, en höjning av räntenivåerna ger stor effekt på brukningstaxan. För att minska räntekänsligheten och höjningarna av VA-taxan bör möjligheten till alternativ finansiering av omvandlings- och exploateringsområden genom tillskjutande av kapital från kommunen övervägas. Behovet av ökade intäkter för planperioden täcks dels genom återföring av tidigare års överuttag, dels genom taxejusteringar. Under planperioden kommer betydande taxejusteringarna av brukningstaxan krävas för att möjliggöra en stabil och säker VA-försörjning med möjlighet för kommunen att växa. En översyn av anläggningstaxan och justering kommer att ske under planperioden.

Hofors Vatten AB

Utifrån att den största kunden debiteras enligt gällande taxa och anpassar sitt vattenuttag så att det är möjligt att säkra ner mätarstorleken på vattenmätarna kommer intäkterna att minska för Hofors Vatten AB. Det tillsammans med kostnadsökningar till följd av avveckling av anläggningar gör att tidigare års överuttag kommer att återföras till VA-kollektivet genom underfinansiering i ekonomisk plan. Trots att hela överuttaget återförs kan behovet av taxejusteringar av brukningstaxan bli högre under planperioden än vad som tidigare kommunicerats. Detta kommer att utredas närmare.

Ockelbo Vatten AB

Utöver generella kostnadsökningar, ökar kostnaderna dels för underhåll och kapital som en följd av investeringsplaner dels ökat behov av resurser för den långsiktiga VA-planeringen. Det krävs ett helhetsgrepp ur ett samhällsekonomiskt perspektiv för en god VA-försörjning som är hållbar. Nuvarande vattentäkter och verk är i behov av att ersätta, fler olika alternativ till lösningar finns, kostnaden för de olika alternativen är i stort de samma dock ger det olika effekter på avskrivningskostnaderna eftersom den ekonomiska livslängden skiljer i de olika alternativen. Taxejusteringar behövs årligen under planperioden för att inte verksamheten ska vara underfinansierad.

Älvkarleby Vatten AB

Tidigare års överuttag återförs till verksamheten genom underfinansiering av löpande verksamhet. De kostnadsökningar som sker under planperioden, är hänförbara till generella kostnadsökningar och effekt av genomförda investeringar samt förväntad utveckling av räntenivåer. Utifrån nu kända förutsättningar bedöms inget behov av taxejustering 2018 men därefter finns behov av justering av brukningsavgifterna, relaterat till planerade investeringar.

Östhammar Vatten AB

Ansvar för VA-verksamheten i Östhammar har tidigare varit i Tekniska förvaltningen i kommunen. De kostnader som varit direkt hänförliga till VA-verksamheten har belastat VA-verksamheten medan kostnader som hänförs till overhead eller samnyttjas med andra har inte belastat VA-verksamheten i den omfattning som verksamheten tillfört sig nyttan av dessa tjänster. Till det kommer även att verksamheten inte har fullt följt gällande regelverk på grund av att resurser saknats. Detta tillsammans med ökade krav på verksamheten och de problem som finns med att upprätthålla VA-försörjningen gör att omfattande justeringar av såväl brukningstaxan som anläggningstaxan kommer att behövas under flera år.

Bilaga 1: För verksamheten viktig statistik

Gävle Vatten AB

	Perspektiv	2014	2015	2016	Prognos 2017	Prognos 2018
Antal vattenprover enl kontrollprogram (st)	Kund	661	605	674		
Antal vattenprover som är otjänliga (st)	Kund	1	0	0		
Antal driftstörningar vattenläckor (st)	Kund	62	65	47		
Antal driftstörningar avloppsstoppar (st)	Kund	144	115	117		
Producerad mängd (m3)	Kund	10 040 832	10 227 899	9 676 283		
Mottagen mängd (m3)	Hållbar tillväxt	15 086 374	13 254 626	13 869 838		
Reduktionsresultat Tot-P (%) Duvbackens avloppsreningsverk	Hållbar tillväxt	96,8	92,9	95,4		
Reduktionsresultat BOD7 (%) Duvbackens avloppsreningsverk	Hållbar tillväxt	96,3	95,2	97,5		
Förnysetakt av ledningsnätet (procentuell andel av totalt ledningsnät)	Hållbar tillväxt	0,9 %	0,4 %	0,2 %		
Försåld mängd (m3) **	Ekonomi	6 515 507	6 560 995	6 601 891		
Brukningstaxa per 1/1 typhus A (kr) inkl moms*	Ekonomi	4 250	4 125	4 363	4 363	
Underhållskostnader i relation till rörelsekostnader	Ekonomi	35,1 %	11,2 %	13,7%		
Kostnader från Gästrike Vatten i relation till rörelsens kostnader	Ekonomi	30,9 %	32,5 %	33,5%		
Självfinansieringsgrad kassaflöde från (verksamheten/investeringar)	Ekonomi	0,45	0,70	0,65		
Belåningsgrad (lån/anläggningstillgångar)	Ekonomi	0,37	0,31	0,56		
Årets investeringar i relation till nettoomsättning +- årets över-/underuttag	Ekonomi	72,6	97,3	78,3		

* taxa typhus A jämförelse brukningstaxan per 1/1 jämförbara kommuner (60 000-120 000 kommuninvånare) medelvärde 5 626 kr, dyrast är 9 125 kr inklusive moms.

Hofors Vatten AB

	Perspektiv	2014	2015	2016	Prognos 2017	Prognos 2018
Antal vattenprover enl kontrollprogram (st)	Kund	199	180	198		
Antal vattenprover som är otjänliga (st)	Kund	0	0	0		
Antal driftstörningar vattenläckor (st)	Kund	16	13	14		
Antal driftstörningar avloppsstoppar (st)	Kund	14	36	25		
Producerad mängd (m3)	Kund	1 093 476	1 110 099	1 211 902		
Mottagen mängd (m3)	Hållbar tillväxt	1 213 568	1 602 135	1 460 408		
Reduktionsresultat Tot-P (%) Hofors avloppsreningsverk	Hållbar tillväxt	90,8	93,4	86,7		
Reduktionsresultat BOD7 (%) Hofors avloppsreningsverk	Hållbar tillväxt	89,8	94,5	94,1		
Förnyelsetakt av ledningsnätet (procentuell andel av totalt ledningsnät)	Hållbar tillväxt	0,6	0,6	0,6		
Försåld mängd (m3) **	Ekonomi	752 371	762 122	666 388		
Brukningstaxa per 1/1 typhus A (kr) inkl moms*	Ekonomi	8 483	8 574	8 706	8 706	
Underhållskostnader i relation till rörelsekostnader	Ekonomi	26,2 %	14,2 %	7,9 %		
Kostnader från Gästrike Vatten i relation till rörelsens kostnader	Ekonomi	20,9 %	29,2%	33 %		
Självfinansieringsgrad kassaflöde från (verksamheten/investeringar)	Ekonomi	1,08	0,36	2,16		
Belåningsgrad (lån/anläggningstillgångar)	Ekonomi	0,87	0,85	81,7		
Årets investeringar i relation till nettoomsättning +- årets över-/underuttag	Ekonomi	15,2 %	14,4%	23,7 %		

** Typ hus A, jämförelse brukningstaxan per 1/1 jämförbara kommuner (0-15 000 invånare) medelvärde 7 712 kr, dyrast 12 486 kr inkl moms.

Ockelbo Vatten AB

	Perspektiv	2014	2015	2016	Prognos 2017	Prognos 2018
Antal vattenprover enl kontrollprogram (st)	Kund	235	231	243		
Antal vattenprover som är otjänliga (st)	Kund	0	0	0		
Antal driftstörningar vattenläckor (st)	Kund	4	8	6		
Antal driftstörningar avloppsstoppar (st)	Kund	26	23	18		
Producerad mängd (m3)	Kund	369 343	406 161	365 906		
Mottagen mängd (m3)	Hållbar tillväxt	660 966	665 457	626 067		
Reduktionsresultat Tot-P (%) Ockelbo avloppsreningsverk	Hållbar tillväxt	96,3	97,3	94,0		
Reduktionsresultat BOD7 (%) Ockelbo avloppsreningsverk	Hållbar tillväxt	98,3	98,3	97,1		
Förnysetakt av ledningsnätet (procentuell andel av totalt ledningsnät)	Hållbar tillväxt	0	0	0		
Försåld mängd (m3) **	Ekonomi	253 796	268 990	277 820		
Brukningstaxa per 1/1 typhus A (kr) inkl moms*	Ekonomi	7 681	8 863	9 234	9 234	
Underhållskostnader i relation till rörelsekostnader	Ekonomi	26,9 %	2,2 %	5,9 %		
Kostnader från Gästrike Vatten i relation till rörelsens kostnader	Ekonomi	29,8 %	37,7 %	37 %		
Självfinansieringsgrad kassaflöde från (verksamheten/investeringar)	Ekonomi	0,79	0,9	0,55		
Belåningsgrad (lån/anläggningstillgångar)	Ekonomi	0,87	0,77	0,87		
Årets investeringar i relation till nettoomsättning +- årets över-/underuttag	Ekonomi	20,8 %	20,6%	20,9 %		

* Typ hus A, jämförelse brukningstaxan per 1/1 för jämförbara kommuner (0-15 000 invånare) medelvärde 7 712 kr, dyrast 12 486 kr inkl moms.

Älvkarleby Vatten AB

	Perspektiv	2014	2015	2016	Prognos 2017	Prognos 2018
Antal vattenprover enl kontrollprogram (st)	Kund	98	113	107		
Antal vattenprover som är otjänliga (st)	Kund	0	0	0		
Antal driftstörningar vattenläckor (st)	Kund	15	15	19		
Antal driftstörningar avloppsstoppar (st)	Kund	98	59	54		
Producerad mängd (m3)	Kund	1 319 390	1 460 566	1 465 585		
Mottagen mängd (m3)	Hållbar tillväxt	1 058 175	1 214 645	1 319 170		
Reduktionsresultat Tot-P (%) Skutskärs avloppsreningsverk	Hållbar tillväxt	96,2	92,9	96,4		
Reduktionsresultat BOD7 (%) Skutskärs avloppsreningsverk	Hållbar tillväxt	96,1	95,2	96,1		
Förnyelsetakt av ledningsnätet (procentuell andel av totalt ledningsnät)	Hållbar tillväxt	0,2	0,1	0,2		
Försåld mängd (m3) **	Ekonomi	783 837	777 647	698 677		
Brukningstaxa per 1/1 typhus A (kr) inkl moms*	Ekonomi	7 375	7 188	8 250	8 250	
Underhållskostnader i relation till rörelsekostnader	Ekonomi	32,0 %	15,7 %	9%		
Kostnader från Gästrikе Vatten i relation till rörelsens kostnader	Ekonomi	24,9 %	28,7%	34 %		
Självfinansieringsgrad kassaflöde från (verksamheten/investeringar)	Ekonomi	-0,36	0,22	0,38		
Belåningsgrad (lån/anläggningstillgångar)	Ekonomi	0,91	0,90	0,85		
Årets investeringar i relation till nettoomsättning +- årets över-/underuttag	Ekonomi	12,6 %	30,2%	20,7%		

* Typ hus A, jämförelse brukningstaxan per 1/1 jämförbara kommuner 0-15 000 invånare) medelvärde 7 712 kr, dyrast 12 486 kr inkl moms.

Östhammar Vatten AB

värden före 20170501 avser VA-verksamheten genom Östhammars kommun

	Perspektiv	2014	2015	2016	Prognos 2017	Prognos 2018
Antal vattenprover enl kontrollprogram (st)	Kund	224	223	223		
Antal vattenprover som är otjänliga (st)	Kund	0	0	1		
Antal driftstörningar vattenläckor (st)	Kund	13	18	16		
Antal driftstörningar avloppsstoppar (st)	Kund	25	23	39		
Producerad mängd (m3)	Kund	1 376 668	1 383 748	1 468 136		
Mottagen mängd (m3)	Hållbar tillväxt	2 163 498	2 215 067	1 970 664		
Reduktionsresultat Tot-P (%) Östhammars avloppsreningsverk	Hållbar tillväxt	96,9	98,2	96,7		
Reduktionsresultat BOD7 (%) Östhammars avloppsreningsverk	Hållbar tillväxt	93	98	96,5		
Förnysetakt av ledningsnätet (procentuell andel av totalt ledningsnät)	Hållbar tillväxt	0,067	-	-		
Försåld mängd (m3) **	Ekonomi	742 294	884 965	900 180		
Brukningstaxa per 1/1 typhus A (kr) inkl moms*	Ekonomi	7 086	7 934	8 170	9 804	
Underhållskostnader i relation till rörelsekostnader	Ekonomi					
Kostnader från Gästrike Vatten i relation till rörelsens kostnader	Ekonomi					
Självfinansieringsgrad kassaflöde från (verksamheten/investeringar)	Ekonomi					
Belåningsgrad (lån/anläggningstillgångar)	Ekonomi					
Årets investeringar i relation till nettoomsättning +- årets över-/underuttag	Ekonomi					

* Typ hus A, jämförelse brukningstaxan per 1/1 jämförbara kommuner 15001 - 30 000 invånare) medelvärde 7 024 kr, dyrast 11 766 kr inkl moms.

Bilaga 2: Läsanvisning

Uppdrag

Gästrike Vatten AB är moderbolag i koncernen innehållande all personal och utrustning som behövs för drift av dotterbolagens VA-anläggningar. Moderbolaget ägs gemensamt av de ingående kommunerna: Gävle, Hofors, Ockelbo, Älvkarleby och Östhammar.

Gästrike Vatten tillhandahåller, driver och utvecklar vatten- och avloppsförsörjning för bostadshus eller annan bebyggelse inom respektive dotterbolags verksamhetsområde. Gästrike Vatten ansvarar för driften av den allmänna vattenförsörjningen och avloppshanteringen i kommunerna.

Gästrike Vattens uppgift är att affärsmässigt och kostnadseffektivt driva VA-verksamheten i respektive dotterbolag. Bolaget har full kostnadstäckning för sin verksamhet med de avgifter som betalas till dotterbolagen.

Gästrike Vatten verkar för att VA-verksamheten tillför respektive ägarkommun positiva miljövärden. Bolaget följer de kommunala lokaliserings-, självkostnads- och likställighetsprinciperna.

Regler och ansvar

Gästrike Vatten med dotterbolag lyder under lagen om allmänna vattentjänster (LAV)⁶ som reglerar förhållandet mellan bolag, kommun och användare. Vattentjänstlagens syftar till att säkerställa vattenförsörjning och avlopp med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön. Enligt vattentjänstlagen är det kommunerna som är skyldiga att ordna vattentjänster.

Gästrike Vatten ansvarar för att VA-verksamheten i varje kommun: följer livsmedelsförordningen, har hög försörjningstrygghet och dricksvattenkvalitet, samt att för avloppsreningen följer miljöbalken och att det renade avloppsvattnet är följande gällande tillstånd och villkor.

Vision

Visionen anger färdriktningen för verksamhetens utveckling. Den anger ambitionsnivån för vårt utvecklingsarbete och syftar till att ena verksamheten och motivera oss som medarbetare. Gästrike Vattens vision ger en bild av vår önskade framtid, och är ett viktigt hjälpmedel för att kunna fatta bra beslut:

För ett samhälle med friskt dricksvatten, rena sjöar och hav med tillgång till långsiktigt hållbara⁷ och innovativa vattentjänster.

Visionen ska hjälpa oss att bli medvetna om verksamhetens mening, mål och varje medarbetares uppgift. Den verkliga kraften i visionen frigörs först när visionen har blivit en levande del av vår vardag. När den hjälper oss att välja, får oss att bryta invanda mönster och stödjer oss i nödvändiga förändringar.

Värdegrund

Verksamhetsplanen utgår från Gästrike Vattens grundläggande värderingar:

Trygghet

Alla medarbetare bidrar till trivsel och arbetsglädje så att vi-känslan och lojaliteten stärks. Vi är "ett" företag. Vi visar respekt för varandra och miljön, och vi är en pålitlig partner som håller kvalitet, leverans och service.

Tydlighet

---

⁶ SFS 2006:412

⁷ Ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet.

Vi stärker vårt varumärke och befäster vår kommunikativa position genom att långsiktigt kommunicera nyttor och uppfylla vår affärsidé.

Tillgänglighet

Vi är närvarande och synliga för varandra. Det är enkelt att nå oss. Våra kunder uppfattar oss affärsmässiga, engagerade och flexibla.

Tillväxt

Vi förbättrar våra processer genom hög kompetens och innovativa lösningar. Som medarbetare utvecklas vi professionellt och bidrar aktivt till ett modernt samhällsbyggande.

Balanserad styrning⁸

Gästrike Vatten med dotterbolag tillämpar balanserad styrning som modell för ledning och styrning samt hjälpmedel för verksamhetens utvecklingsarbete. Den balanserade styrningen är en strukturerad metod som omfattar olika perspektiv för att styra mot och följa upp strategiskt viktiga mål.

Den balanserade styrningen innehåller verksamhetens vision, strategiska mål, indikatorer, operativa mål, aktiviteter samt mätning och uppföljning av dessa.

Syftet med en balanserad styrning är att tydliggöra samband som har betydelse för bolagens utveckling. Modellen skapar förutsättningar för en tydlig struktur som underlättar dialog, delaktighet och en helhetssyn kring den egna organisationens styrning. Den ger även signaler om avvikelser från planer och förutsättningar samt information om effekterna av olika åtgärder. Modellen fungerar som ett kommunikationsmedel för att motivera ansvariga och medarbetare.

Styrelserna för Gästrike Vatten och dotterbolagen fastställer mål enligt modellen för balanserad styrning. Målen är formulerade med utgångspunkt i samma perspektiv som Gävle kommunkoncern har valt:

1. invånare och kunder
2. medarbetare
3. hållbar tillväxt
4. ekonomi

De olika perspektiven syftar till att lyfta fram olika aspekter av verksamheten och sammankoppla dem. Dessa aspekter är exempelvis:

- Vision: Vad är vår vision om framtiden?
- Perspektiv: Vilka är våra fokusområden?
- Strategiska mål: Om vi når visionen, var kommer vi då att befinna oss inom respektive perspektiv?
- Framgångsfaktorer: Vilka är de kritiska framgångsfaktorerna för att nå de strategiska målen?
- Mått: Vilka är nyckelmåtten som indikerar vår strategiska inriktning? Till varje mått knyts mål för respektive mått.
- Handlingsplaner: Hur ser planerna ut för att nå målen för respektive mått?

Invånare och kunder

Målen inom detta perspektiv sätter invånaren och kunden i fokus. Gästrike Vatten med dotterbolag ska leverera god service av hög kvalitet inom de tjänster som ligger inom vårt uppdrag.

---

⁸ Gästrike vatten följer samma målmodell som Gävle kommunkoncern. Balanserad styrning utgår från metoden *Balanserat styrkort* som är ett styrinstrument för att styra organisationer och företag. Metoden har utvecklats av Robert S. Kaplan och David P. Norton. Ett balanserat styrkort är ett styrinstrument som inte bara innehåller finansiella mått. Syftet med metoden är att skapa en mer balanserad styrning. Den tar sin utgångspunkt i att traditionell styrning lagt för stor vikt vid enbart det finansiella perspektivet. Metoden betonar också vikten av att förverkliga organisationens strategi genom att koppla den till olika mätetal och på så sätt föra den närmare det dagliga arbetet. *What gets measured gets done*. Grundmodellen för det balanserade styrkortet innehåller fyra olika perspektiv, finansiellt perspektiv, kundperspektiv, processperspektiv och lärandeperspektiv.

Gästriked Vatten genomför kundundersökningar för att ta reda på hur invånare och kunder upplever tjänsterna. Det sker även uppföljning av de volymmål vi har satt på våra tjänster.

Medarbetare

Målen inom medarbetarperspektivet utgår från såväl arbetsgivarens som arbetstagarens synvinkel. Gästriked Vatten ska vara en attraktiv arbetsgivare med god arbetsmiljö och med engagerade och kompetenta medarbetare som tar ansvar i varje situation och med ett ledarskap som ger utrymme för individens och verksamhetens utveckling.

För att få svar på om utvecklingen går åt rätt håll och att målen uppfylls genomförs bland annat årligen en medarbetarundersökning. Utifrån svaren ska handlingsplaner med aktiviteter genomföras för att bibehålla en hög nivå.

Hållbar tillväxt

Målen för en hållbar tillväxt utgår från en långsiktigt hållbart VA-försörjning för så väl dagens brukares behov som för kommande generationer samtidigt som förutsättningar ges för att kommunerna ska kunna växa. Det arbete Gästriked Vatten utför ska hålla hög kvalitet och vara rätt anpassat utifrån uppställda krav och förväntningar. Processerna ska utvecklas och effektiviseras över tiden för att ge de bästa förutsättningarna för ett långsiktigt hållbart samhälle. Områden som är viktiga för hållbarheten är vår miljö, en infrastruktur som kan möta tillväxt och som anpassas till boende och arbete men också för att näringslivet ska kunna utvecklas. För att få svar på om vårt arbete är effektivt och håller hög kvalitet görs löpande mätningar och analyser av resultat, kvalitet och effektivitet.

Ekonomi

Målen inom ekonomiperspektivet ska säkerställa en god ekonomisk balans och att verksamheten bedrivs ändamålsenligt och kostnadseffektivt. En god styrning och kontroll är en förutsättning för att ge en rättvisande bild av verksamheten.

BOLAG: Gästrike Vatten AB**inkl effekter av anlutning av Östhammar****RESULTATBUDGET TOTAL**

Belopp i mnkr	Bokslut 2016	Prognos 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Summa intäkter	82,6	98,6	113,4	117,7	124,2	129,2
Personalkostnader	-55,8	-64,9	-78,2	-81,3	-85,0	-88,8
Övriga externa kostnader	-23,7	-30,4	-31,7	-32,7	-33,6	-34,6
Av- o nedskrivning	-3,1	-3,3	-3,4	-3,5	-5,5	-5,6
Summa kostnader	-82,5	-98,6	-113,3	-117,5	-124,1	-129,1
Rörelseresultat	0,1	0,0	0,1	0,2	0,1	0,1
Reavinst/förlust (materiella o finansiella)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ränteintäkter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Räntekostnader	0,0	-0,1	-0,1	-0,2	-0,1	-0,1
Resultat efter finansiella poster	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

BALANSBUDGET

Belopp i mnkr	Bokslut 2016	Prognos 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Anläggningstillgångar	10,2	7,9	5,5	12,0	7,5	2,9
Omsättningstillgångar	15,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Summa tillgångar	25,2	12,9	10,5	17,0	12,5	7,9
Eget Kapital	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Obeskattade reserver	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Långfristiga skulder inkl avsättningar	9,0	2,3	-0,1	6,4	1,9	-2,7
Kortfristiga skulder	11,2	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6
Summa skulder och eget kapital	25,2	12,9	10,5	17,0	12,5	7,9

INVESTERINGSBUDGET*

Belopp i mnkr	Bokslut 2016	Prognos 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024
Inventarier/system	1,0	1,0	1,0	10,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Nettoinvesteringar**	1,0	1,0	1,0	10,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Försäljningar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totala investeringar exkl. förs.	1,0	1,0	1,0	10,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0

* Samtliga investeringar över 3 mnkr specificeras var för sig.

**Nettoinvestering = investering minus eventuella bidrag och ersättningar

FINANSIERINGSBUDGET INVESTERINGAR

Belopp i mnkr	Bokslut 2016	Prognos 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Resultat exkl reavinst/förlust	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Avskrivningar	3,1	3,3	3,4	3,5	5,5	5,6
Försäljning	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Investering	-1,0	-1,0	-1,0	-10,0	-1,0	-1,0
Finansieringsbehov	2,0	2,3	2,4	-6,5	4,5	4,6

Upplåning externt genom Gävle kommuns försorg

NYCKELTAL

	Bokslut 2016	Prognos 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Avkastning på eget kapital	0,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Avkastning på totalt kapital	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Soliditet	19,8%	38,7%	47,6%	29,4%	40,0%	63,2%

Utfall löneöversyn 2017 i Östhammars kommun

Avstämning Förbund	Antal anställda		2017		
	Tv	Tidsbegr.	Utfall i pengar	Utfall i %	Avstämn. datum
Läraryrket	288		282 903	3,20%	2017-04-07
Lärarnas Riksförbund	93		97 504	3,17%	2017-04-07
Sveriges Skolledarförbund	6		6 680	2,42%	2017-04-07
Vision	136		129 445	3,12%	2017-05-31
Vision		1	500	1,93%	2017-05-31
Kommunal	720		572 105	3,37%	2017-05-09
Kommunal		22	14 911	3,02%	2017-05-09
Vårdförbundet	35		27 835	2,43%	2017-04-03
Sveriges Ingenjörer	8		11 230	3,64%	2017-03-24
Civilekonomerna	3		3 900	3,38%	2017-03-16
Jusek	9		11 159	3,03%	2017-03-23
Akademikerförbundet SSR	25		28 130	3,20%	2017-06-02
DIK	8		6 090	2,43%	2017-03-16
FSA	8		5 980	2,51%	2017-03-23
Fysioterapeuterna	7		4 150	1,98%	2017-03-23
Ledarna varav 15 chefer	20		24 240	3,06%	2017-06-02
Sveriges Arkitekter	1		1 530	2,69%	2017-04-12
Naturvetarna	11		15 951	4,16%	2017-03-24

1378 23 1 244 243

Genomsnittlig procent fackligt organiserade 2,93%

Oorganiserade 244 213 259 3,21%

Oorganiserade 5 5 530 4,41%

Genomsnittlig procent oorganiserade 3,81%

1622	28	1 463 032	lönekostnad / månad
		560 780	PO
		2 023 812	Total kostnad / månad

24 285 746 Årskostnad

Årskostnad 2017

17 513 934 Kommunal 8 månader och övriga 9 månader 2017

Avstämning Förbund	Antal		2017		
	Tv	Tidsbegr.	Utfall i pengar	Utfall i %	Avstämn. datum
Kommunal	720		572 105	3,37%	2017-05-04
Kommunal		22	14 911	3,03%	2017-05-04
Ledarna varav 15 chefer	19		24 240	3,06%	2017-06-02
Vårdförbundet	35		27 835	2,43%	2017-04-03
Vision	136		129 445	3,12%	2017-05-31
Vision		1	500	1,93%	2017-05-31
Akademikerförbundet SSR	25		28 130	3,20%	2017-06-02
Läraryrket	289		282 903	3,21%	2017-04-07
Sveriges Ingenjörer	8		11 230	3,64%	2017-03-24
Lärarnas Riksförbund	93		97 504	3,17%	2017-04-07
Jusek	9		11 159	3,03%	2017-03-24
Sveriges Arkitekter	1		1 530	2,69%	2017-04-12
Sveriges Skolledarförbund	6		6 680	2,42%	2017-04-07
Naturvetarna	11		15 961	4,16%	2017-03-24
Arbetsterapeuterna	8		5 980	2,51%	2017-03-23
DIK	8		6 090	2,43%	2017-03-16
Fysioterapeuterna	7		4 150	1,98%	2017-03-23
Civilekonomerna	3		3 900	3,38%	2017-03-16

1378   23   1 244 253   52,76%

Genomsnittlig procent

2,51%

Oorganiserade

156 415   2,94%

Oorganiserade

21 014   2,85%

Genomsnittlig procent

1378

1 421 682	lönekostnad / månad
546 779	PO
1 968 461	Total kostnad / månad

23 621 531 Årskostnad

17 716 148 Årskostnad 2016